

Betreft: Aanbieding Opbrengst Werkgroep Kwaliteit en effectiviteit

Datum: 23-12-2021

Beste leden van de vijfhoek,

Met plezier en trots bieden we jullie de opbrengst van de Werkgroep Kwaliteit en effectiviteit aan, als onderdeel van de Hervormingsagenda Jeugdhulp 2022-2028.

Een samenhangend voorstel

De afgelopen zes weken hebben we onder grote tijdsdruk en met een zeer divers gezelschap naar onze mening goede stappen gemaakt. Zowel op de inhoud als ook in het creëren van onderlinge verbinding vanuit de verschillende perspectieven die in de werkgroep aanwezig waren. Vooruitkijkend gunnen we de jeugdhulp en de partners van de vijfhoek meer tijd en ruimte om tot uitwerking te komen en verder eigenaarschap te creëren. En bovenal om het 'gewoon te gaan doen' wetende dat wat je ook opschrijft, de beoogde hervorming enkel gerealiseerd wordt door daden.

Alhoewel we ons hebben geconformeerd aan het format van losse 'maatregelen', zien we de opgeleverde tekst nadrukkelijk als een samenhangend voorstel. Een voorstel waarin zowel structuur als richting geboden wordt om als partners in jeugdhulp gezamenlijk gestaag te gaan werken aan kwaliteit en effectiviteit. De maatregelen zijn onderling verbonden, het is niet mogelijk het één te doen en het ander te laten. Sterker nog, het een doen en het ander laten kan een negatief effect hebben op het overkoepelende doel om de kwaliteit en effectiviteit van de jeugdhulp te verbeteren.

De veranderopgave

De Hervormingsagenda is een grote veranderopgave. Bij veranderprocessen zijn belemmeringen en keuzes onvermijdelijk. Dat vraagt van het BOHA én hun achterbannen gezamenlijk sturing, leiderschap en vasthoudendheid. Ook als het ingewikkeld wordt, en dat gaat het nog vaak worden. Dit hoort bij veranderen. De eerste test voor de vijf partners heeft zich inmiddels aangediend in de vorm van de financiële voornemens in het regeerakkoord. De partners moeten elkaar vasthouden. Terugtrekken uit de samenwerking brengt de oplossing niet dichterbij en is niet te verkopen aan kinderen, jongeren, ouders en professionals.

Het vertalen van een landelijke agenda naar de lokale uitvoering gaat de komende jaren veel vragen. Daarom stelt de werkgroep Kwaliteit en effectiviteit voor dat het BOHA zich laat ondersteunen door een werkorganisatie en netwerkstructuur. Deze structuur helpt de leerbeweging vorm te geven, de veranderstrategie vast te houden en lokale partners te ondersteunen. Het eigenaarschap van dit veranderproces blijft bij het BOHA liggen.

Wens tot vervolg

Tot slot willen we aangeven dat de werkgroep, met alle verschillende perspectieven en expertises, op een plezierige, respectvolle en constructieve manier heeft samengewerkt in de afgelopen zes weken. Dit heeft tot scherpe keuzes en nieuwe inzichten geleid en tot een beter beeld van waar partners in potentie samen toe in staat zijn. De werkgroep spreekt de wens uit om ook in de komende jaren, onder prettige en deskundige begeleiding, een rol te blijven spelen in het werken aan kwaliteit en effectiviteit in de jeugdhulp, als inhoudelijk onderdeel van de voorgestelde netwerkstructuur.

Hartelijke groet,

5.1.2.e , voorzitter,

5.1.2.e secretaris

En werkgroepleden: 5.1.2.e

OPBRENGST

Werkgroep Kwaliteit en effectiviteit – Hervormingsagenda Jeugdhulp

V 23-12-2021 5.1.2.e , 5.1.2.e , 5.1.2.e

t.b.v. opleveren aan Lysias 24-12-2021

Met dank aan werkgroepleden 5.1.2.e , 5.1.2.e , 5.1.2.e , 5.1.2.e
, 5.1.2.e , 5.1.2.e , 5.1.2.e , 5.1.2.e , 5.1.2.e , 5.1.2.e ,
5.1.2.e , 5.1.2.e , 5.1.2.e , 5.1.2.e , 5.1.2.e , 5.1.2.e
, 5.1.2.e , 5.1.2.e (deelname tot 21-12-2021).

Noot vooraf van de werkgroep

De werkgroep Kwaliteit en effectiviteit draagt met dit document bij aan de totale hervormingsagenda Jeugdhulp 2022-2028. Er is afgestemd met de andere werkgroepen en er zal overlap zijn. In de uiteindelijke agenda is het niet van belang dat inhoud of maatregelen direct te herleiden zijn naar deze werkgroep, het is een gezamenlijke opbrengst van alle partners en alle werkgroepen. Wat wél van belang is, is dat genoemde maatregelen in dit document onderling verbonden zijn met elkaar. Het is niet mogelijk het één te doen en het ander te laten.

Voor nadere uitwerking is inhoudelijke kennis en expertise nodig. De werkgroep – met deskundige inzet vanuit alle vijf de partners in de vijfhoek én aanvullende expertise – stelt zich graag ter beschikking, samen met de voorzitter en secretaris, om een bijdrage te blijven leveren, in ieder geval in de eerste maanden van 2022.

We spreken in dit document veel over 'we', 'ons' en 'partners'. We bedoelen daar in elk geval de 'vijfhoek' van kinderen, jongeren, opvoeders en hun cliëntenorganisaties, professionals en hun beroepsverenigingen, aanbieders en hun brancheorganisaties, gemeenten en hun koepelorganisatie, ministerie van VWS en Rijk mee en daarnaast ook alle anderen die een bijdrage kunnen leveren aan kwaliteit en effectiviteit in de jeugdhulp.

Inhoud

Noot vooraf van de werkgroep	1
Vergezicht hervormingsagenda: Jeugdhulp in 2028	3
Probleemstelling kwaliteit en effectiviteit	3
Uitgangspunten kwaliteit en effectiviteit	3
Vertrekpunt	3
Kennis genereren en opgedane kennis overall benutten	4
Kwaliteit op verschillende niveau's	5
Veranderkracht	5
Maatregelen	6
Partners werken samen aan kwaliteit en effectiviteit van jeugdhulp	6
1. Stel als vijfhoek met elkaar vast wat de leidende principes zijn voor kwaliteit en effectiviteit van jeugdhulp.	6
2. Organiseer een gesprek over de onderlinge versterking en relatie tussen wetenschap, praktijk en ervaring	6
3. Creëer actieve dialoog met de praktijk over de 'bedoeling' van kwaliteitskaders	6
4. Dik bestaande kwaliteitskaders in en breng ze in lijn met elkaar	6
Als we niet weten of iets werkt, gaan we dat onderzoeken	9
5. Stel een landelijke agenda op met urgente kennisvragen m.b.t. de effectiviteit van jeugdhulp waar onderzoek voor nodig is (evaluatieagenda)	9
6. Investeer structureel tijd en geld om te kunnen leren, zowel individueel door professionals als collectief dmv onderzoek.	10
Als iets werkt, passen we dat toe. Als iets niet werkt, doen we het niet meer	12
7. Stel een landelijke agenda op met bewezen effectieve en bewezen niet-effectieve hulp in de Jeugdhulp (implementatieagenda)	12
8. Werk samen om bestaande kennis over effectieve en niet-effectieve hulp te implementeren	12
Creëer gezamenlijke veranderkracht	14
9. Organiseer veranderkracht op alle niveaus bij alle partners uit de vijfhoek	14
10. Richt goede <i>governance</i> in voor de kwaliteit van de Jeugdhulp door alle partners van de vijfhoek	14
Bijlage 1 Kwaliteitskaders Jeugdhulp	16
Bijlage 2 Indikken en afstemmen kwaliteitskaders	17
Bijlage 3 Kwartiermaker Kwaliteit Jeugdhulp	18

Vergezicht hervormingsagenda: Jeugdhulp in 2028 – fragment uit preambule

Alle kinderen en jongeren hebben recht op een kansrijke, gezonde ontwikkeling. Zij zijn de dragers van de toekomstige samenleving. In 2028 zien wij een samenleving voor ons waarin geïnvesteerd wordt in die toekomst. Een inclusieve samenleving waarin iedereen, ongeacht kwetsbaarheid of beperking, op de eigen manier kan floreren.

Waar nodig zetten we hulp in. Die kan collectief zijn, door de context waarin kinderen opgroeien te verbeteren. Als ouder, pleegouder, familielid, vriend, buurtgenoot, collega bekommeren we ons om de ontwikkeling van kinderen en jongeren. Het is een zaak van informele én formele zorg, van vrijwilliger én professional. Er kan ook specifiekere zorg nodig zijn, gericht op de doelen van een gezin of een kind. Ongeacht waar je wieg heeft gestaan, ongeacht in welke je gemeente woont, kun je rekenen op passende ondersteuning, goede zorg en nazorg. Die zorg maakt dat je op een gegeven moment (weer) beter voelt, positief in het leven kan staan en de mentale veerkracht hebt om tegenslagen, sociale en emotionele uitdagingen het hoofd te bieden.

Zorg moet aansluiten op de leefwereld. Hulp is 'zo thuis mogelijk'. Hulp stopt niet bij 18. Structurele uitsluiting uit de samenleving wordt voorkomen, evenals onnodige behandeling of zorg die niet past.

Probleemstelling kwaliteit en effectiviteit – uit opdrachtformulering aan de werkgroep

Er is nog onvoldoende gemeenschappelijke kennis en transparantie over kwaliteit en effectiviteit van de jeugdhulp¹. Indien de kennis wel beschikbaar is, wordt die niet altijd toegepast. Als gevolg hiervan weten jongeren en hun netwerk niet waar ze op mogen rekenen, wordt er niet over de volle breedte van de jeugdhulp professionele kwaliteit geleverd, wordt hulp geboden waarvan onduidelijk is of die helpt en wordt voornamelijk ingekocht op basis van prijs. De centrale regie op het maken van kwaliteitskaders ontbreekt.

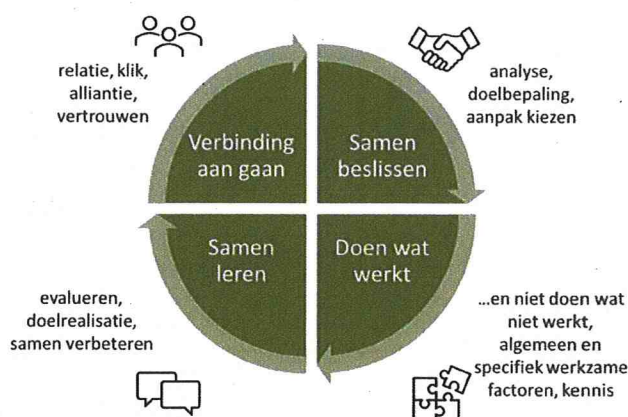
Doelstelling Komen tot kwaliteit en effectiviteit van de hulp en ondersteuning van kinderen, jongeren hun netwerk door het ontwikkelen van en committeren aan gezamenlijke en domein-overstijgende kwaliteitskaders.

Uitgangspunten kwaliteit en effectiviteit – Werkgroep LOK verwijst naar dit hoofdstuk

Vertrekpunt

Het vertrekpunt van kwaliteit is de hulpvraag van een kind, jongere en diens opvoeders. Bij hulp aan een kind of jongere wordt altijd de context meegenomen, zoals het gezin, de school en de wijk. Kwaliteit van hulp bestaat uit vier leidende principes: verbinding aangaan, samen beslissen, doen wat werkt en samen leren.

De ambities en hoofddoelen van de hervormingsagenda vragen om het bieden van kwaliteit met de beperkte mensen en middelen die daarvoor beschikbaar zijn. Dit is

Figuur 1 Leidende principes van kwaliteit

¹ Hiermee wordt jeugdhulp in de volle breedte bedoeld (jeugdbescherming, jeugdreclassering, jeugdverslavingszorg, jeugd- en opvoedhulp, jeugd ggz, jeugd gehandicaptenzorg etc)

een gezamenlijke opgave van de vijfhoek partners. Er is nu te veel vrijblijvendheid in het implementeren van kennis over welke hulp wel en welke hulp niet effectief is en dat is voor alle betrokkenen schadelijk. Allereerst zorgt het er voor dat gezinnen hulp aangeboden kunnen krijgen die niet werkt en mogelijk zelfs onwenselijk is. Daarnaast kost het professionals onnodig veel tijd en besteden gemeenten en rijk gemeenschapsgeld aan hulp waar de samenleving geen baat bij heeft. Dat moet anders.

Kennis genereren en opgedane kennis overal benutten

Kennisontwikkeling in de jeugdhulp is nog jong. Van veel hulp die geboden wordt is nog onvoldoende onderzocht of en voor wie in welke context het helpt. Dat geldt zowel voor hulp die al jaren geboden wordt als voor nieuwe innovatievere vormen van hulp. Tegelijkertijd wordt de kennis die er al is nog onvoldoende gebruikt in de praktijk. Daar ligt een enorme uitdaging en kans.

Kennis over wat wel of niet werkt kan namelijk helpen om keuzes te maken. Als iets werkt passen we het toe. Als iets niet werkt doen we het niet meer. Als we niet weten of iets werkt, gaan we dat onderzoeken. Onderzoek om nieuwe kennis te ontwikkelen én om efficiëntie te vergroten, zodat de kwaliteit toeneemt en de beperkt beschikbare mensen en middelen optimaal worden ingezet. Daarmee draagt kwaliteit bij aan beide ambities van de hervormingsagenda.

Kwaliteit bieden vraagt nog veel meer dan het simpel wel of niet inzetten van effectieve hulp. Het gaat om hulp van kwaliteit en met effect, dat gaat over algemeen en specifieke werkzame factoren, het gaat over inhoud en proces. Kwaliteit is ook altijd in beweging omdat er continu nieuwe kennis en ideeën ontstaan, die na onderzoek breder geïmplementeerd of juist verworpen worden. Of ze geven weer aanleiding tot nieuwe ideeën en vragen. En kennis krijgt betekenis in een context. Kwaliteit bieden is geen lineair proces (bij probleem x zetten we altijd hulp y in en dat levert altijd resultaat z op). Kwaliteit bieden is een proces: verbinding aangaan, samen beslissen over aanpak en haalbare doelen, doen wat werkt, evalueren.

Op deze wijze wordt kwaliteit en effectiviteit van jeugdhulp bepaald in samenspraak tussen cliënt en professional. Belangrijk hierbij is te beseffen dat hulp veel meer gezien moet worden als een bijdrage aan een stapje verder in het weer zelf regie krijgen op het leven dan dat hulp gezien moet worden als die ene oplossing voor alles met gegarandeerd resultaat. Ook is belangrijk om te beseffen dat de gewenste doelen voor jongeren vaak niet alleen of het beste met jeugdhulp kunnen worden behaald. Interventies in andere domeinen² zijn soms ook nodig of juist effectiever om deze doelen te behalen. Dit vraagt samenwerking vanuit de jeugdhulp met andere professionals, organisaties en beleidsmakers die met en voor kinderen, jongeren en gezinnen werken; ofwel domeinoverstijgend werken en domeinoverstijgend beleid maken.

Bovendien is van belang dat veel hulp (of handelen) in de aanpalende domeinen (en overigens ook deels binnen de jeugdhulp zelf) een andere logica volgt dan een rechttoe rechtaan diagnose-behandeling. De complexe interactie van factoren op leefwereld-niveau laten zich niet zomaar 'diagnosticeren', laat staan met een enkele interventie behandelen. Denk aan opgroeien in een 'krachtwijk' of 'slachtoffer zijn van vooroordelen'. In het kader van de bijdrage van jeugdhulp moeten we waken voor een eenzijdige focus op het niveau van het kind en het individualiseren van problemen die feitelijk een structurele maatschappelijke oorzaak hebben. Tegelijkertijd moeten we scherper worden in het vaststellen wat de bijdrage van jeugdhulp wél kan zijn.

Om te bepalen wat werkt in de specifieke context van een kind of jongere is het samenspel tussen wetenschap, praktijk en ervaring van belang. Wetenschappelijk onderzoek staat aan de basis om zo objectief mogelijk te toetsen wat het effect is van hulp en bij welke doelgroepen dit effect al dan niet bereikt kan worden. Over het algemeen is er nog weinig wetenschappelijke kennis over de effectiviteit van jeugdhulp, daar ligt de grote uitdaging. De onderzoekscultuur is nog jong. Bij

² Denk aan onderwijs, opvang, maatschappelijke ondersteuning, langdurige zorg, sport en cultuur.

afwezigheid van wetenschappelijke kennis varen we op praktijkkennis en ervaringskennis, we handelen daarmee altijd vanuit de 'best beschikbare kennis'. Bij afwezigheid van specifieke kennis varen we op wat we weten over algemeen werkzame factoren.

De professional en de cliënt bepalen samen in de praktijk wat de gewenste doelen zijn en beslissen daarbij dan samen op basis van de best beschikbare kennis welke aanpak in te zetten. In het maken van een afweging tussen verschillende aanpakken bestaat altijd de ruimte om gegeven de specifieke situatie een individuele afweging te maken. Dat houdt innovatie levend door een brug te vormen tussen dat wat al bewezen is en wat nog niet. Bovendien voorkomt het dat bepaalde hulp 'standaard' wordt ingezet omdat het werkzaam is, terwijl het misschien niet passend is in de specifieke context.

Kwaliteit op verschillende niveau's

Uitgaande van het startpunt van kwaliteit, de hulpvraag van een kind, jongere en diens opvoeders, richten we ons in de tekst hierboven primair op het microniveau (doen wat werkt, niet doen wat niet werkt). Het verbeteren van kwaliteit is echter nodig op drie niveaus: naast het microniveau van client en professional, ook op mesoniveau van aanbieders en gemeenten en op macroniveau van Het Rijk en de VNG. Bovendien is de interactie tussen die niveau's van essentieel belang. Op alle niveau's en daartussen gelden de leidende principes van kwaliteit: verbinding aangaan, samen beslissen, doen wat werkt en samen leren verbeteren. Door op al deze niveaus te werken aan kwaliteit draagt men bij aan de maatschappelijke opgaven die vooraf collectief zijn gesteld. Vanuit verbinding en op vooraf samen gestelde doelen kiest men samen een aanpak waarvan aannemelijk is dat die werkt, reflecteert vervolgens op doel en aanpak (vanuit cijfers en verhalen), stelt waar nodig bij en leert.

Deze drie niveaus van kwaliteitsontwikkeling staan in verbinding met elkaar en versterken elkaar. Kennis over wat werkt is een middel in het geschetste proces van kwaliteit bieden. Doen wat werkt en niet doen wat niet werkt is niet vrijblijvend. Het collectief committeert zich eraan en werkt zo aan het doelmatig besteden van mensen en middelen. Helderheid in rolverdeling en rolvastheid is hier van belang.

De professional handelt volgens de professionele standaard (beroepscode, richtlijnen en standaarden). Het is aan de werkgevers om de kwaliteit en de daarvoor benodigde randvoorwaarden van het hulpaanbod te waarborgen, zowel richting de professionals als richting de partij die bij hen inkoopt. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het bieden van een kwalitatief en kwantitatief toereikend lokaal aanbod van jeugdhulp en waarborgen daarbij de kwaliteit van de uitvoering van de jeugdhulp. Het Rijk is verantwoordelijk voor de werking van het stelsel en de maatschappelijke uitkomsten. Dat doet ze o.a. door vormgeving van het wettelijke kader, het landelijke toezicht op kwaliteit via IGJ, stimuleren van kwaliteit en innovaties o.a. dmv financieren van de landelijke kennisinfrastructuur en het beschikbaar stellen van macrobedrag. De partners van de vijfhoek dragen zo gezamenlijk vanuit eigen verantwoordelijkheid bij aan de kwaliteit van de jeugdhulp en het zo optimaal mogelijk inzetten van de beperkt beschikbare mensen en middelen. Wanneer professionals kwaliteit leveren dragen zij bij aan de kwaliteit van hun organisatie en diens financiers. Andersom kunnen uitvoerende organisaties en financiers ervoor zorgen dat professionals kwaliteit kunnen leveren door hen goed te faciliteren.

Veranderkracht

Kwaliteit is geen lineair proces, maar een cyclus. Werken aan kwaliteit bestaat uit agenderen van de juiste kennisvragen, het evalueren (onderzoeken) van deze kennisvragen, het implementeren van de uitkomsten uit dit onderzoek en het monitoren of dit in de praktijk ook echt gebeurt. En dit proces houdt ook nooit meer op en is continue in beweging. De jeugdhulp is een jong kennisveld en kan nog niet bouwen op een eeuwenoude traditie van wetenschappelijk onderzoek. Werken aan kwaliteit betekent een gestaag proces op gang brengen van weinig kennis naar steeds meer kennis. Dat betekent dat we niet van het veld kunnen verwachten dat aan het eind van de hervormingsagenda

alles onderzocht is. Het zal een groeimodel zijn waarbij er in het begin nog maar beperkt en later steeds meer te sturen valt op kwaliteit. Wat er wel is aan het eind van de hervormingsagenda is een lerend jeugdhulpsysteem waarbij partners bewust zijn van de kwaliteit van hun bijdrage en continue gezamenlijk werken aan het verzamelen, delen en toepassen van kennis over wat wel en niet werkt.

Het vraagt verandering van ons allen. Niet in de laatste plaats omdat er nog geen vanzelfsprekend 'samen' is. Binnen de jeugdhulp werken verschillende 'bloedgroepen' pas kort samen. De kennis, manier van werken en opvattingen over kwaliteit tussen bijvoorbeeld jeugd-ggz, jeugd- en opvoedhulp, jeugd gehandicaptenzorg verschilt. Dit is ook terug te zien in kaders en de wijze waarop gewerkt wordt aan kwaliteit en dit vraagt – in de tijd – meer samen werken, samen leren en samen definiëren van kwaliteit. Dit vraagt facilitering van samen leren en veranderen en – met name in de eerste jaren – wat terughoudendheid in het verantwoorden over kwaliteit.

Maatregelen

De werkgroep heeft tien maatregelen opgesteld die er gezamenlijk voor zorgen dat partners samen werken aan het – in de tijd – versterken van de kwaliteit en effectiviteit van jeugdhulp.

Maatregel 1,2,3,4	Partners werken samen aan kwaliteit en effectiviteit van jeugdhulp
Beschrijving	1. Stel als vijfhoek met elkaar vast wat de leidende principes zijn voor kwaliteit en effectiviteit van jeugdhulp. a. De omschrijving passend bij figuur 1 is een vertrekpunt voor het begrip kwaliteit. b. Onder effectiviteit wordt verstaan alleen hulp bieden die daadwerkelijk bijdraagt aan het realiseren van de doelstelling (zie maatregelen 5,6,7,8) 2. Organiseer een gesprek over de onderlinge versterking en relatie tussen wetenschap, praktijk en ervaring a. Dit zijn aanvullende elementen en moeten geen elkaar tegensprekende elementen zijn b. Dit vraagt helderheid als men spreekt over wat kwaliteit is en hoe wetenschap, praktijk en ervaring elkaar daar in versterken c. Leer hierbij ook van vergelijkbare discussies in andere delen van de zorg of het sociaal domein 3. Creëer actieve dialoog met de praktijk over de 'bedoeling' van kwaliteitskaders a. Versterk dat kaders benut worden om samen te beslissen (o.a. door goede en transparante kwaliteitsinformatie voor jongeren, opvoeders; en ook voor gemeenten en aanbieders) b. Voorkom dat kaders als knellend en rigide worden ervaren of verkeerd geïnterpreteerd worden c. Stimuleer daarmee het lerend vermogen van alle professionals, zowel in hulp als in lokaal, regionaal en landelijk beleid en bestuur 4. Dik bestaande kwaliteitskaders in en breng ze in lijn met elkaar a. Toets bestaande kaders aan de gezamenlijk vastgestelde principes van kwaliteit en effectiviteit

	b. Stel vast aan welke kaders je gezamenlijk committeert. Stel vast welke kaders bijstelling behoeven. Schrap onnodige kaders die naar inzicht van de vijfhoek niet bijdragen aan kwaliteit en effectiviteit c. Creëer helderheid en eenheid van taal tussen de kaders in de verschillende domeinen van de jeugdhulp
Toelichting	Er wordt veel over kwaliteit en effectiviteit gesproken, iedereen is er ook voor. In taal en beleving van deze begrippen is tussen partners in de jeugdhulp nog geen gemeenschappelijk beeld. Over belangrijke principes van kwaliteit lijken partners het eens, echter de manier waarop dat weerslag krijgt in kwaliteitskaders 'op papier' en in de dagelijkse praktijk van de jeugdhulp is divers. Zowel in de hulpverlening aan kinderen en jongeren en hun omgeving als in de manier waarop professionals, aanbieders, gemeenten en rijk elkaar hierop bevragen en beoordelen. Er is een veelheid aan kwaliteitskaders in de jeugdhulp³, variërend van wettelijke kaders, eisen vanuit gemeenten, specifieke kaders voor hulpvormen en professionele kaders zoals richtlijnen. Partners van de vijfhoek omarmen de kwaliteitskaders onvoldoende en handelen er onvoldoende naar. Dit geldt voor 'eigen' kaders (denk aan richtlijnen voor professionals, of aan inkoopafspraken voor gemeenten), maar ook voor kaders die door andere partners in de vijfhoek zijn opgesteld. Dit schept onduidelijkheid en willekeur en belemmert samen werken aan kwaliteit. Voorgestelde maatregel 3 moet er voor zorgen dat de bestaande kaders en de nieuwe ingedikte kaders met het juiste verhaal (de bedoeling) in de praktijk geïmplementeerd worden. Dat gaat immers niet vanzelf vanaf een stukje papier. Voorgestelde maatregel 2 moet er aan bijdragen dat er vanuit de verschillende partners meer gelijkwaardigheid en meer gezamenlijkheid ontstaat. Nu worden in discussies vaak de verschillende bronnen van kennis tegenover elkaar geplaatst, terwijl ze aanvullend op elkaar zijn. Hierbij is het van belang dat er binnen de jeugdhulp veel verschillende 'bloedgroepen' pas kort samen werken. De kennis en manier van werken tussen bijvoorbeeld jeugd-ggz, jeugd- en opvoedhulp, jeugd gehandicaptenzorg verschilt. Dit is ook terug te zien in kaders en vraagt – in de tijd – meer samen werken, samen leren en samen definiëren van kwaliteit. Heldere rolverdeling en rolvastheid is bij het werken aan kwaliteit van belang: - Professionals handelen volgens de professionele standaard (beroepscode, richtlijnen, veldnormen). - Werkgevers/aanbieders borgen de kwaliteit die hun professionals leveren en bieden hiervoor de benodigde randvoorwaarden. - Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het bieden van een kwalitatief en kwantitatief toereikend lokaal aanbod van jeugdhulp en waarborgen daarbij de kwaliteit van de uitvoering van de jeugdhulp. - Het Rijk is verantwoordelijk voor de werking van het stelsel en de maatschappelijke uitkomsten. Dat doet ze o.a. door vormgeving van het wettelijke kader, het landelijke toezicht op kwaliteit via IGJ, stimuleren van kwaliteit en innovaties o.a. d.m.v. financieren van de landelijke kennisinfrastructuur en het beschikbaar stellen van macrobedrag.
Tijd/tijdpad	<i>Wat levert dit op?</i> In 2028 werken de partners in de vijfhoek gezamenlijk aan kwaliteit en is er een lerend jeugdhulpsysteem ontstaan. Kwaliteitskaders zijn ofwel gemeenschappelijk opgesteld ofwel door een deel van de partners opgesteld en door de anderen erkend. Kaders zijn helpend in het eigen werk van partners of behulpzaam in de onderlinge samenwerking. Waar kaders knellen, agenderen partners dit in de vijfhoek en besluiten partners

³ Zie Bijlage Kwaliteitskaders Jeugdhulp

	gezamenlijk wat er nodig is. Alle partners gebruiken de gezamenlijke kaders om te sturen op kwaliteit (congruentie op de inhoud). <i>De eerste stap:</i> 2022 – Definiëren van kwaliteit en indikken van kwaliteitskaders Benut één tot drie inhoudelijke opgaven (denk aan Zo thuis mogelijk opgroeien) om gezamenlijk te verkennen en beslissen welke kaders daarbij momenteel 'gelden' en wat hiermee moet: gezamenlijk committeren, bijstellen of schrappen. 2022 – Creëer het gezamenlijke verhaal over de bedoeling van kwaliteitskaders en start de actieve dialoog daarmee richting de achterban <i>Daarna:</i> Van 2022-2028 voortdurende dialoog en evaluatie/bijstelling van kaders
Betrokken partners	Bij maatregel 1,2,4: Vijfhoek partners hechten alle kwaliteitskaders gezamenlijk bestuurlijk af (zie ook governance, maatregel 10). Daarmee committeren zij zich aan het kader en zijn zij aanspreekbaar op hun rol ten aanzien van de implementatie ervan. Inhoudelijk neemt één of enkele van de partners het voortouw. Diegene is verantwoordelijk voor opstellen en bijhouden van een kwaliteitskader. Denk aan beroepsverenigingen samen met cliëntenorganisaties waar het gaat om opstellen van richtlijnen. Denk aan gemeenten en aanbieders waar het gaat om het vaststellen van kaders voor inkoop van hulp. Bij maatregel 3: Partners uit de vijfhoek creëren samen het verhaal dat ze willen uitdragen. Vervolgens gaan de koepelpartijen met dit verhaal het gesprek aan met de eigen achterban: actieve dialoog van VWS met interne directies en andere ministeries, VNG met gemeenten en regio's, brancheverenigingen met zorgorganisaties, beroepsverenigingen met professionals en cliëntenorganisaties met cliënten.
Financiële impact	PM Investerings vanuit de Kwaliteitsagenda en kwaliteitscyclus vanuit tabel 2 van de rapportage commissie van Wijzen; voor de maatregelen 1 t/m 4 een <u>klein deel</u> van de 25-40 miljoen per jaar die geschat is; nader uit te werken.
Dwarsverbanden	Inkoop – Het is helpend als kwaliteitskaders op verschillende niveau's een logisch verband met elkaar hebben en qua taal en indeling op elkaar aansluiten. Een 'dakpanconstructie' voor kaders voor hulp door professionals <=> kaders voor aanbieders <=> gemeentelijke kaders <=> wettelijke kaders. Bij de inkoop en verantwoording wordt alleen nog gebruik gemaakt van de gezamenlijk vastgestelde kaders en worden overbodige kaders geschrapt. Data & monitoring – Monitor het indikken van de kwaliteitskaders (aantal en hoe ze op elkaar aansluiten) en monitor welke kaders gebruikt worden bij de inkoop en onderlinge verantwoording tussen de partners van de vijfhoek
Aandachtspunten	Algemeen aandachtspunt: Het is in de regel veel makkelijker om nieuwe kaders te ontwikkelen dan om bestaande kaders los te laten (angst dat het dan misgaat) of bestaande kaders beter te gebruiken (angst dat er dan geen professionele autonomie of nuance meer mogelijk is). Het is goed te beseffen dat dit bovenstaande maatregelen een grootschalige gedragsverandering van alle betrokkenen vragen. Vanuit Leefwereldtoets: jongeren en ouders benadrukken het belang van indikken van kaders, zodat er meer transparantie en eenduidigheid ontstaat, mits het de ruimte voor afwegingen in een specifieke situatie niet te ver inperkt.

	T.a.v. de dialoog voeren over de bedoeling van kaders geldt dat het leren en veranderen zich ook moet richten op de professionals die dit minder automatisch meekrijgen vanuit hun opleiding of beroepsvereniging, zoals mbo en hbo geschoolde professionals en professionals die niet aangesloten zijn bij een vereniging. Aandacht voor domeinoverstijgend werken vraagt ruimte aan professionals en aanbieders om multidisciplinair te werken, af te stemmen. Het vraagt ook in beleid afstemming tussen jeugdhulp en andere domeinen en gezamenlijk oplossingen zoeken. T.a.v. (regionale) inkoop is er spanning tussen de behoefte om met elkaar gezamenlijk vast te stellen wat kwaliteit is en daarop volgend eisen te stellen en de behoefte om in het hier en nu goede keuzes te maken en te standaardiseren. Hierover is in afstemming met werkgroep Inkoop het volgende afgesproken: Sturing in de inkoop kan door middel van 1) het opnemen van vigerende kwaliteitskaders in de inkoopafspraken als verplichtend onderdeel en 2) het opnemen van afspraken over het leveren van hulp die werkt en het niet leveren van hulp die niet werkt op basis van richtinggevende afspraken, mét ruimte voor nuance en aanvullend met afspraken over nader onderzoek naar hulp waarvan we nog niet weten of deze helpt. Ten aanzien van de vigerende kwaliteitskaders geldt het volgende: De vijfhoek werkt samen aan het indikken en in lijn met elkaar brengen van de bestaande kwaliteitskaders. Dat proces vraagt tijd. De mate waarin er in de inkoop op gestuurd kan worden, is dus afhankelijk van wat er aan vastgestelde kaders is en ontstaat. Het gaat om een ingroeimodel waarin in de tijd een toenemend aantal kaders – en daaruit voortvloeiende indicatoren - beschikbaar komt om op te sturen in de inkoop. Op de korte en middellange termijn kan hier de volgende richting gevolgd worden: • Zodra kaders landelijk door de vijfhoek zijn vastgesteld gelden die voor alle daarna af te sluiten regionale en lokale inkoopafspraken. • Additionele eisen op kwaliteit worden niet langer opgenomen in de inkoopafspraken. Ten aanzien van de afspraken over hulp die werkt, hulp die niet werkt en nader onderzoek geldt het volgende: De wens van partijen is om steeds meer te weten te komen over welke hulp voor welke cliënt wanneer helpt. Dat is een proces van de lange adem omdat het nog een jong onderzoeksveld is. Het per morgen werken vanuit een situatie dat alle jeugdhulp bewezen moet zijn (zoals de facto geldt voor zorg vanuit de Zvw en WLz, met de Stand van de Wetenschap en Praktijk) is irreëel. Hier zou wel naartoe gegroeid moeten worden. Ook hier geldt dat vijfhoek partners zullen beginnen met een beperkte lijst van onderwerpen, zowel qua implementatie als qua evaluatie. Ook hier geldt dus een groeimodel. Op de korte en middellange termijn zou dit betekenen: • De landelijke vastgestelde implementatieagenda (wat helpt wel en wat helpt niet) wordt meegenomen in de inkoopafspraken en gemeente en aanbieder kijken samen naar of er naar gehandeld wordt en wat er nog nodig is om het verder te brengen. • De landelijk vastgestelde evaluatie/onderzoeksagenda (wat weten we nog niet) wordt ook in inkoopafspraken meegenomen, zodat zorgaanbieders gestimuleerd en gefaciliteerd worden om deel te nemen aan het lopende onderzoek.

Maatregel 5, 6	Als we niet weten of iets werkt, gaan we dat onderzoeken
Beschrijving	5. Stel een landelijke agenda op met urgente kennisvragen m.b.t. de effectiviteit van jeugdhulp waar onderzoek voor nodig is (evaluatieagenda)

	a. Bepaal prioriteringscriteria voor welke vragen het eerst beantwoord moeten worden i. Denk daarbij aan onderzoek dat moet leiden tot mindere tijdsbelasting van professionals en/of aan verbetering van de verkenning/analyse en inschatting van de meest effectieve hulp ii. Denk daarbij niet alleen aan hulp binnen de jeugdhulp maar ook aan interventies buiten de jeugdhulp in het sociale domein die mogelijk een groter effect hebben iii. Denk daarbij ook aan organisatie van zorg b. Het kan hier zowel gaan om het onderzoeken van bestaande (vormen van) jeugdhulp als om nieuwe jeugdhulp (bv digitale innovaties) c. Verbind de uitkomsten van dit onderzoek direct aan de landelijke implementatieagenda zodat kennis ook meteen in de praktijk geïmplementeerd kan worden (kwaliteitscyclus) 6. Investeer structureel tijd en geld om te kunnen leren, zowel individueel door professionals als collectief dmv onderzoek. a. Dit geldt zowel voor professionals in hulp als professionals in beleid en bestuur op organisatie, gemeentelijk, regionaal en landelijk niveau. b. Zet zowel in op leren tussen professionals in dezelfde hulpvorm of sector als tussen hulpvormen en sectoren (domeinoverstijgend leren). c. Zorg ervoor dat reeds in het onderwijs de toekomstige professionals opgeleid worden om te kunnen gaan leren.
Toelichting	De jeugdhulp is een jong kennisveld. We weten vaak nog niet wat werkt voor een kind of jongeren in de context van het gezin, de school, de wijk. Het samenspel van factoren is complex. De kennis die al ontwikkeld is met onderzoek, is vaak algemeen en slechts van toepassing in een specifieke context, op een specifiek doel, een specifieke doelgroep en een specifieke aanpak. Alle partners moeten deze onzekerheid over wat werkt omarmen en er transparant over zijn. Alleen dan kan men gezamenlijk de stap maken naar het echt samen onderzoeken. Er is een reflex om bestaande kennis terzijde te schuiven, wanneer het niet precies past bij de eigen praktijksituatie: <i>dat werkt niet voor mij</i>. Om kennis in de jeugdhulp te vergroten, is het nodig dat er in deze situaties een reflex van leren en onderzoeken ontstaat: <i>wat werkt het beste in deze situatie en hoe kom ik daar achter?</i> We moeten onderzoeken welke hulp voor welke jongere in welke context het meest gepast is. Dat begint door in de hulp aan gezinnen te erkennen dat niet precies helder is wat werkt, gezamenlijk een aanpak te kiezen waarbij de best beschikbare kennis benut wordt en wordt onderzocht of en voor wie in welke situatie de aanpak werkt. Dit geldt ook voor hulpvormen die een aanbieder toepast of in keuzes die een gemeente maakt bij inkoop: <i>als we niet weten of het werkt, onderzoeken we of het werkt en leren we daarvan</i>. Deze manier van met kennis omgaan vraagt een verandering bij huidige mensen in de jeugdhulp en van toekomstige professionals, beleidsmakers en bestuurders. Het moet dus ook een plek krijgen in initiële opleidingen en na- en bijscholing. Regionale Kenniswerkplaatsen Jeugd en onderzoeks- of innovatie afdelingen van aanbieders spelen hier een belangrijke rol in. Het is nodig dat het leren (nu en in de toekomst) gefaciliteerd wordt met tijd en geld en dat het niet vrijblijvend is. Je wordt erop bevraagd door je collega's (in hulp, beleid en bestuur). <i>Hoe weet je dat dit werkt, leg eens uit</i>. Leren is niet alleen kennis in de

	vorm van 'weten', maar gaat ook over houding en vaardigheden. Je draagt bij aan het collectieve leren en je verhoudt je tot wat 'jouw collectief' heeft geleerd en onderzocht. Hierbij is het van belang dat er binnen de jeugdhulp verschillende 'bloedgroepen' pas kort samen werken. De opgebouwde kennis, waardering van kennisbronnen en ruimte voor leren varieert sterk tussen bijvoorbeeld jeugd-ggz, jeugd- en opvoedhulp, jeugd gehandicaptenzorg. Bovendien doen we een appél op samenwerken met andere domeinen, dat vraagt tijd.
Tijd/tijdpad	<i>Wat levert dit op?</i> In 2028 is het vanzelfsprekend dat de vijfhoek gezamenlijk onderwerpen agendeert waar onvoldoende kennis is over wat werkt en samen onderzoek doet om de kennisvragen te beantwoorden. Professionals in hulp, maar ook professionals in beleid en bestuur leren en delen hun kennis met hun 'collectief', hun koepelorganisatie. Bijvoorbeeld in de vorm van deelname aan onderzoek, scholing van collega's, intercollegiale toetsing of door een bijdrage aan het opstellen van kwaliteitskaders. <i>De eerste stap:</i> 2022 – Opstellen van een gezamenlijke onderzoeksagenda (op thema niveau) en het gezamenlijk prioriteren van één tot drie onderwerpen waar meer kennis op nodig is. Ontwerp samen de onderzoeksvorm om tot de noodzakelijke kennis te komen. Creëer middels tijd en geld ruimte voor professionals om te kunnen leren op die geprioriteerde onderwerpen (denk aan Zo thuis mogelijk opgroeien). 2023 – Starten van de eerste collectieve jeugdhulp onderzoeken. Partners uit de vijfhoek stimuleren actief deelname van hun leden aan dit onderzoek en monitoren samen de voortgang. <i>Daarna:</i> Van 2022-2028 structureel investeren in leren door professionals en voortdurend samen leren en onderzoeken van de jeugdhulp. Doorlopende update (onderwerpen toevoegen / afvoeren, herprioriteren waar nodig) van de onderzoeksagenda.
Betrokken partners	Bij maatregel 5 en 6: Vijfhoek partners hechten gezamenlijk bestuurlijk af. Daarmee committeren zij zich aan de prioritering en zijn zij aanspreekbaar op hun bijdrage hieraan. Inhoudelijk neemt elk van de partners verantwoordelijkheid voor een deel van het leren/onderzoeken dat past bij de eigen rol ten aanzien van kwaliteit.
Financiële impact	PM Investering vanuit de Kwaliteitsagenda en kwaliteitscyclus vanuit tabel 2 van de rapportage commissie van Wijzen; voor de maatregelen 5 en 6 een <u>groot deel</u> van de 25-40 miljoen per jaar die geschat is; nader uit te werken.
Dwarsverbanden	Leren, ontwikkelen, kennisinfrastructuur – raakvlakken met onderzoeksagenda en samen leren. Dit is afgestemd en sluit op elkaar aan. Inkoop – ruimte om te leren onderdeel maken van contracteren en bekostigen. M.b.v. inkoop sturen op kwaliteitsverbetering, b.v. aanbieders contracteren die aantoonbaar meedoen aan verbeteren kwaliteit middels onderzoek. Data & monitoring – monitor het (her)opstellen van de onderzoeksagenda, het aantal gestarte nieuwe onderzoeken, de snelheid van lopende onderzoeken. Data nodig om überhaupt te kunnen onderzoeken (basiskarakteristieken, wat er precies aan hulp wordt verleend, de relevante uitkomsten). Met name 'wat er precies aan hulp wordt verleend' is nog amper gevangen in data.

Aandachtspunten	Gegeven de drukte in de jeugdhulp (meer vraag dan aanbod) kan het als onmogelijk worden beschouwd om tijd te investeren in onderzoek omdat dat dan ten koste zal gaan van tijd in hulp. Op korte termijn is dit ook zo (frictiekosten) maar op de langere termijn creëert het juist tijd en geld. De beschikbaarheid van data is een uitdaging. Voorkomen moet worden dat de administratielast toeneemt door de noodzaak te registreren wat er precies gebeurt om überhaupt te kunnen leren, focus dus zoveel mogelijk op het verzamelen van routinedata. T.a.v. ruimte voor leren geldt dat dit zich ook moet richten op de professionals die dit minder automatisch meekrijgen vanuit hun opleiding of beroepsvereniging, zoals mbo en hbo geschoolde professionals en professionals die niet aangesloten zijn bij een vereniging. Vanuit leefwereldtoets: Jongeren en ouders waarderen een open houding, waarin professionals durven aangeven dat ze niet alles weten en dat de hulp ook een kwestie is van samen op zoek gaan naar wat werkt. Goede informatie aan jongeren, gezinnen is daarvoor cruciaal. Zij hechten belang aan participatie in onderzoek om vanuit hun perspectief bij te dragen aan samen leren.

Maatregel 7,8	Als iets werkt, passen we dat toe. Als iets niet werkt, doen we het niet meer.
Beschrijving	7. Stel een landelijke agenda op met bewezen effectieve en bewezen niet-effectieve hulp in de Jeugdhulp (implementatieagenda) a. Breng daarvoor bij elkaar wat er al is b. Denk daarbij niet alleen aan hulp vanuit de jeugdhulp maar ook aan interventies buiten de jeugdhulp in het sociale domein en hoe deze zich verhouden tot de jeugdhulp c. Richt een continu updateproces in van deze agenda (denk daarbij aan criteria wanneer iets bewezen (niet-)effectief is en wie dat hoe vast mag stellen) d. Zorg ervoor dat alle partners uit de vijfhoek deze agenda onderschrijven zodat er vervolgens in de praktijk congruent op deze inhoud gehandeld kan worden, iedereen vanuit zijn/haar eigen rol 8. Werk samen om bestaande kennis over effectieve en niet-effectieve hulp te implementeren a. Stel landelijk kennis en expertise beschikbaar over implementeren b. Creëer lokale implementatienetwerken en deel onderlinge kennis en ervaring tussen verschillende netwerken c. Zorg voor aansluiting tussen de verschillende elementen in de kwaliteitscyclus (het agenderen van de juiste kennisvragen, het onderzoeken van deze kennisvragen en het implementeren van de uitkomsten uit dit onderzoek in de praktijk)
Toelichting	Er is te veel vrijblijvendheid in het implementeren van kennis over welke hulp wel en welke hulp niet effectief is en dat is voor alle partners schadelijk. Allereerst zorgt het er voor dat gezinnen hulp aangeboden kunnen krijgen die niet werkt en mogelijk zelfs schadelijk is. Daarnaast kost het professionals onnodig veel tijd en besteden gemeenten en rijk gemeenschapsgeld aan hulp die niet werkt. Dat moet anders. Veel is nog onbekend, zie maatregel 5 en 6.

	Over specifieke vragen en problemen bij opvoeden en opgroeien is wel degelijk kennis beschikbaar over wat werkt én wat niet werkt. Denk voor wat werkt bijvoorbeeld aan kennis over behandeling van trauma, het toepassen van exposure bij angst. Denk voor wat niet werkt aan het separeren van jongeren in residentiele jeugdhulp. In de praktijk blijft deze kennis onderbenut. Om dit te verbeteren hebben we ook kennis over implementatie en veranderkunde nodig. Partners werken zo gezamenlijk aan 'de stand van kennis' in de jeugdhulp. In aanpalende wetten (Zvw en Wlz) wordt bijvoorbeeld gesproken over de Stand van Wetenschap en Praktijk waarin is vastgelegd dat de zorg die geboden wordt bewezen effectief moet zijn. Dat is op dit moment wellicht nog te vroeg maar daar moet de jeugdhulp wel naar toe groeien.
Tijd/tijdpad	<i>Wat levert dit op?</i> In 2028 hebben de vijfhoek partners voor een substantieel deel van de jeugdhulp samen vastgesteld wat wel en wat niet werkt en is deze kennis aantoonbaar in de praktijk geïmplementeerd. Alle partners sturen daar ook actief op. Het is ook inzichtelijk en transparant <i>De eerste stap:</i> 2022 – Gezamenlijk 'afpellen' van kennis over effectieve en niet effectieve hulp. Daar waar er al snel overeenstemming is, kan deze kennis gebruikt worden om samen te sturen op implementatie. Begin 2023 is er collectieve implementatieagenda die alle partners gebruiken om samen te sturen op doen wat werkt en niet doen wat niet werkt. <i>Daarna:</i> Van 2022-2028 structureel werken aan groeiende kennis over wat werkt en wat niet werkt en dit vervatten in kwaliteitskaders op niveau van professional, organisatie, gemeente en rijk. Doen wat werkt en niet doen wat niet werkt is ook transparant aantoonbaar.
Betrokken partners	Bij maatregel 7 en 8 Vijfhoek partners hechten gezamenlijk bestuurlijk af. Daarmee committeren zij zich aan de prioritering en zijn zij aanspreekbaar op hun bijdrage hieraan. Inhoudelijk neemt elk van de partners verantwoordelijkheid voor een deel van het leren/onderzoeken dat past bij de eigen rol ten aanzien van kwaliteit.
Financiële impact	PM Investering vanuit de Kwaliteitsagenda en kwaliteitscyclus vanuit tabel 2 van de rapportage commissie van Wijzen; voor de maatregelen 7 en 8 een <u>substantieel deel</u> van de 25-40 miljoen per jaar die geschat is voor het monitoren of maatregel gebeurt, geld voor het netwerk om te implementeren; nader uit te werken.
Dwarsverbanden	Leren, ontwikkelen, kennisinfrastructuur – raakvlakken met onderzoeksagenda en samen leren. Inkoop – op geleide van de opgebouwde kennis en overeenstemming over wat werkt en niet werkt kan inkoop sturen op de toepassing van deze kennis. Data & monitoring – monitor de ontwikkeling van de implementatieagenda. Data nodig om aantoonbaar te maken dat er meer dingen worden toegepast die werken en minder dingen worden toegepast die niet werken. Systematische clientfeedback moet hier onderdeel van zijn.
Aandachtspunten	Bovenstaande vraagt verandering van gedrag en loslaten van hulp die al jaren werd geboden. Daarmee is het essentieel om niet alleen in te zetten op het genereren en vaststellen van de kennis maar ook op het creëren van de veranderkracht (zie

	maatregel 9 en 10). Risico ook is dat de lijst absoluut gemaakt wordt, er moet ruimte blijven voor incidentele individuele afwegingen. Vanuit andere sectoren weten we dat goede patiënt/clientinformatie een krachtig middel is om te sturen op effectieve zorg/hulp (denk aan Thuisarts.nl). Vanuit Leefwereldtoets en toets op bruikbaarheid: jongeren, ouders en professionals onderschrijven het belang van hulp die werkt. Tegelijkertijd benadrukken zij hoe belangrijk het is om niet alleen nadruk te leggen op het ontwikkelen van meer specifieke kennis. De grootste behoefte nu éérs voldoende vakbekwame professionals die met een open houding werken aan verbinding met gezinnen en samen verkennen en beslissen over doelen en aanpak van de hulp.

Maatregel 9, 10	Creëer gezamenlijke veranderkracht
Beschrijving	9. Organiseer veranderkracht op alle niveaus bij alle partners uit de vijfhoek - Het uitvoeren van alle hierboven benoemde elementen van de kwaliteitscyclus (en de andere elementen van de hervormingsagenda) is in feite een grote veranderopgave. Dat vraagt dus ook sturing door de koepelpartijen naar hun achterban. - Werk daar actief aan met ondersteuning van mensen met veranderkundige expertise - Leer daarbij ook van hoe andere sectoren dit doen (bv de MSZ) 10. Richt goede <i>governance</i> in voor de kwaliteit van de Jeugdhulp door alle partners van de vijfhoek - Stel een kwartiermaker aan die de hierboven benoemde elementen van de kwaliteitscirkel samen met de vijfhoek verder concretiseert in een programmatische aanpak met gemeenschappelijke sturing van de vijfhoek partners (zie bijlage) - Help elkaar waar het kan en spreek elkaar aan waar nodig - Werk actief aan het onderling vertrouwen
Toelichting	Partners in de vijfhoek hebben een gezamenlijke veranderopgave, maar kunnen nog niet leunen op een bestaande structuur voor werken aan kwaliteit door middel van agenderen, onderzoeken en implementeren. Hier is veranderkracht voor nodig. Een kwartiermaker kan behulpzaam zijn bij het opzetten van een gezamenlijke structuur en de noodzakelijke randvoorwaarden voor deze verandering. In de structuur is het van belang dat er bestuurlijk afgehecht wordt door het BOHA, bijvoorbeeld door bestuurlijk portefeuillehouders kwaliteit van de vijfhoekpartners aan te wijzen die samen richting geven aan het Kwaliteitsprogramma Jeugdhulp. De kwartiermaker kan uitwerken op welke wijze onderling vertrouwen en samen leren het beste vorm kan krijgen en wat er precies nodig is om de genoemde maatregelen uit te voeren. Met aandacht voor leren buiten het eigen domein (denk aan de Medisch Specialistische Zorg); denk aan halfjaarlijkse zorgtransformatie bijeenkomsten om over domeinen heen te leren van elkaar. De kwartiermaker kan ook aandacht besteden aan de wijze waarop overheidsorganen als IGJ, ZIN en NZa nu en in de toekomst een rol kunnen spelen in het stimuleren en bewaken van de verandering.
Tijd/tijdpad	<i>Wat levert dit op?</i> In 2028 kan de jeugdhulp bouwen op een stevige gezamenlijke structuur waarin voortdurend leren en veranderen vanzelfsprekend is.

	<i>De eerste stap:</i> 2022 – Kwartiermaker aanstellen voor het opzetten van een structuur en governance en het begeleiden van het proces van samen – in vertrouwen – veranderen. De kwartiermaker kan met de partners de set aan maatregelen verder uitwerken. Zomer 2022 – Start programma Kwaliteit van de Jeugdhulp. <i>Daarna:</i> Van 2022-2028 werkt de vijfhoek gezamenlijk aan de uitvoering van de maatregelen.
Betrokken partners	Bij maatregel 9 en 10: Vijfhoek partners nemen gezamenlijke bestuurlijke verantwoordelijkheid. Niet enkel op de eigen rol, maar ook op de gezamenlijke opgave. Daarmee committeren zij zich aan het samen werken, samen leren, elkaar aanspreken en steunen.
Financiële impact	PM Investing vanuit de Kwaliteitsagenda en kwaliteitscyclus vanuit tabel 2 van de rapportage commissie van Wijzen; voor de maatregelen 9 en 10 een <u>klein deel</u> van de 25-40 miljoen per jaar die geschat is; nader uit te werken.
Dwarsverbanden	Leren, ontwikkelen, kennisinfrastructuur – raakvlak met samen leren (bestuurlijk leren) Financieel bestuurlijke verhoudingen – raakvlak met governance
Aandachtspunten	Vanuit Leefwereldtoets en toets op bruikbaarheid: De maatregelen worden onderschreven. Tegelijkertijd worden er vaak belemmeringen opgeworpen (te weinig tijd, te weinig mensen, systemen). Voor verandering is het cruciaal dat belemmeringen geen excuus worden om de maatregelen niet uit te voeren, maar dat partners belemmeringen benoemen en gezamenlijk oplossen.

Bijlage 1 Overzicht Kwaliteitskaders Jeugdzorg

Separaat meegestuurd als bijlage.

Bijlage 2 Indikken en afstemmen kwaliteitskaders

In de werkgroep Kwaliteit en effectiviteit is een overzicht gemaakt van kwaliteitskaders. Dat is een lijst met tientallen verschillende soorten kaders op verschillende niveau's (landelijke afspraken, afspraken per hulpsoort, afspraken per beroepsgroep etc.). Deze afspraken zijn er en zijn grotendeels ook onderschreven door partners van de vijfhoek. Ze worden niet of zeer wisselend benut of nageleefd.

De hoeveelheid is onwenselijk, net als de willekeur voor welk onderwerp en door wie er kwaliteitskaders worden opgesteld. Er is geen overzicht en er ontstaat vrijblijvendheid over welke kaders nu wel of niet geldend zijn in een specifieke hulp situatie of voor een specifieke professional, organisatie, gemeente.

In de maatregel roepen we op tot indikken en in lijn brengen met elkaar. In de bespreking hiervan zijn verschillende **aandachtspunten** geuit:

- Indikken van het aantal kaders
  - Start met bestaande kaders: wat wordt door wie onderschreven, waarom wel/niet?
  - Komen tot één kwaliteitskader jeugdhulp (of een zeer beperkt aantal kaders op typen jeugdhulp) die op hoofdlijnen aangeven wat partners gezamenlijk onder kwaliteit verstaan.
  - Verbinding in het kader kwaliteit van hulp, organisatie, inkoop en leren en verbeteren hiervan.
- Eigenheid en gezamenlijkheid
  - Eigenaarschap op 'eigen' kwaliteitskaders van één of enkele van de partners.
    - Denk aan richtlijnen door professionals en cliënten, standaarden voor inkoop door gemeenten en aanbieders
  - Verbinding van 'eigen' kaders met de kaders op hoofdlijnen. Commitment op 'elkaars' kwaliteitskaders.
    - Dat vraagt participatie bij het opstellen van kaders vanuit elk perspectief en het onderschrijven van elkaars kaders en faciliteren van het gebruiken ervan.
    - Als er géén commitment is op elkaars kaders, moet dit ook benoemd worden.
- Ontwikkeling en toetsing
  - Focus aanbrengen op ontwikkelopgaven: waar werken partners gezamenlijk aan?
  - Kaders toetsbaar maken met indicatoren: hoe is te zien dat kwaliteit geboden wordt?
  - Opnemen in kader in welke vorm toetsing plaatsvindt op de kwaliteit (collegiaal, extern, domeinoverstijgend).

Voorbeelden die genoemd zijn en die kunnen helpen bij verdere uitwerking:

- Hoofdlijnenakkoord wijkverpleging met bijpassend Kwaliteitskader Wijkverpleging
- Kwaliteitskader Gehandicaptenzorg

Bijlage 3 Kwartiermaker Kwaliteit Jeugdhulp

Om te borgen dat de genoemde maatregelen voor de bevordering van de kwaliteit en effectiviteit van de jeugdhulp ook tot de benodigde actie zal leiden, wordt een kwartiermaker aangesteld. Hij/zij krijgt de opdracht om samen met de inhoudsdeskundigen van de vijfhoek de genoemde maatregelen van de werkgroep Kwaliteit en Effectiviteit en de maatregelen van de werkgroep Leren, Ontwikkelen en Kennisinstructuur om te zetten in een gericht actieprogramma met concrete ambities op alle genoemde doelen (het Programma Kwaliteit Jeugdhulp). De kwartiermaker geeft ook invulling aan hoe de governance er uit moet zien. De gedachte daarbij is dat het een samenwerkende netwerkorganisatie wordt van inhoudsdeskundigen van de vijfhoek, ondersteund door een projectorganisatie van inhoudsdeskundige beleidsmedewerkers met een onafhankelijke voorzitter. Bestuurlijk wordt het programma op inhoud aangestuurd door de bestuurlijke portefeuillehouders kwaliteit van de vijfhoek. Bij stagnatie kan dan geëscaleerd worden naar het BOHA.

Kijk hierbij concreet naar de manier waarop dat is aangepakt bij de uitvoering van het programma Zorgevaluatie en Gepast Gebruik (ZE&GG) dat voortkwam uit het Hoofdpijnenakkoord Medisch Specialistische Zorg (feitelijk het Kwaliteit en Effectiviteitsprogramma van de MSZ). Zie voor een verslag van de kwartiermakersfase van ZE&GG: <https://www.zorgevaluatiegepastgebruik.nl/wp-content/uploads/2020/03/Rapportage-Kwartiermakersfase-ZEGG.pdf>. Hieronder een weergave van de Governance van ZE&GG

INLEIDING | Jaarplan 2020-2021 ZE&GG | 7

1.3

De ZE&GG organisatie

De doelstellingen van ZE&GG vloeien voort uit het Hoofdpijnenakkoord Medisch Specialistische Zorg 2019-2022 (HLA-MSZ). Het ZE&GG programma is dan ook een samensturende netwerkorganisatie van, door en voor de HLA-partijen. Het programma wordt gefaciliteerd en gemonitord door Zorginstituut Nederland en heeft ZonMw als strategisch partner. Het programma heeft een voorzitter, een projectorganisatie, een werkgroeporganisatie en een stuurgroep. De voorzitter van ZE&GG is verantwoordelijk voor de sturing op alle activiteiten binnen het ZE&GG-programma.

ZE&GG stuurgroep

De ZE&GG stuurgroep bestaat uit de bestuurlijke portefeuillehouders van de acht ondertekenaars van het HLA-MSZ, het Zorginstituut (adviseur) en ZonMw (toehoorder). Vanuit hun bestuurlijke expertise geven de partijen op deze wijze sturing aan de inhoud van het programma en dragen zij ook de gezamenlijke bestuurlijke verantwoordelijkheid voor het bereiken van de doelstellingen van ZE&GG.

ZE&GG werkgroeporganisatie

De ZE&GG werkgroeporganisatie bestaat uit inhoudsdeskundigen van de HLA-partijen en het Zorginstituut. Deze inhoudsdeskundigen vervullen drie rollen: (1) de onderlinge verbinding tussen de partijen zoals verenigd binnen ZE&GG, (2) de verbinding tussen ZE&GG en de achterban van de specifieke partij en (3) de ambassadeursrol binnen de specifieke partij om daar de benodigde acties en beweging aan de gang te krijgen. De ZE&GG werkgroeporganisatie neemt in gezamenlijkheid besluiten over de uit te voeren

acties en de te varen koers. Mocht de werkgroeporganisatie geen gezamenlijk besluit kunnen nemen dan wordt geëscaleerd naar de ZE&GG stuurgroep. Mocht daar geen besluit kunnen worden genomen dan wordt geëscaleerd naar het Bestuurlijk Overleg (BO) HLA-MSZ. Indien nodig zal het HLA-BO escaleren naar VWS.

ZE&GG projectorganisatie

De ZE&GG projectorganisatie wordt geleid door de voorzitter van ZE&GG en is verantwoordelijk voor het uitvoeren van alle acties die beschreven staan in het jaarplan en het waar nodig ondersteunen van de HLA-partijen. De ZE&GG projectorganisatie bereidt de stukken voor ten behoeve van de ZE&GG werkgroeporganisatie en draagt tevens zorg voor de voortgangsrapportages aan de ZE&GG stuurgroep. In de voortgangsrapportages naar de ZE&GG stuurgroep wordt per uit te voeren actie de voortgang gerapporteerd en wordt een risicoanalyse opgesteld inclusief eventuele noodzakelijke mitigerende maatregelen.

Eindnotitie Werkgroep Regionalisering

24 december 2021

Werkgroep Regionalisering bestaande uit: 5.1.2.e , 5.1.2.e , 5.1.2.e
5.1.2.e , 5.1.2.e , 5.1.2.e , 5.1.2.e , 5.1.2.e , 5.1.2.e , 5.1.2.e
, 5.1.2.e , 5.1.2.e , 5.1.2.e , 5.1.2.e , 5.1.2.e , 5.1.2.e
5.1.2.e , 5.1.2.e , 5.1.2.e , 5.1.2.e (vz) en 5.1.2.e (secr.).

Inhoud

1. Opdracht werkgroep	2
2. Gemeenschappelijke basis	3
Probleemanalyse	3
Uitgangspunten & randvoorwaarden	3
Eindbeeld robuuste regio's	4
3. Twee varianten	6
Verschillenanalyse	6
Risico's	8
Transitielast	9
Financiële impact	10
De varianten bezien vanuit het client- en ouderperspectief	10
4. Overwegingen bij de twee varianten	11
BIJLAGEN	
Variant 1: Doorontwikkeling	13
Variant 2: Herschikking	27
Mogelijke dwarsverbanden en afhankelijkheden met andere werkgroepen	35

1. Opdracht werkgroep

De werkgroep regionalisering heeft de volgende opdracht meegekregen.

Ontwikkel scenario's voor regionalisering, die inzicht bieden in:

1. de consequenties voor inwoners, de uitvoering van gemeenten en aanbieders en de financiële consequenties op macroniveau
2. het effect op de administratieve lasten van professionals, aanbieders en gemeenten
3. de mate waarin kaderstelling – waaronder wetgeving – een oplossing biedt en wat in praktijk opgepakt dient te worden
4. effecten op de democratische legitimiteit van het optreden van de overheid (Rijks of gemeentelijk) en op regionale samenwerking in aanpalende domeinen

Hierbij worden de NvO en het wetsvoorstel Verbetering beschikbaarheid zorg voor jeugdigen als vertrekpunt genomen en wordt gekeken wat hierop aanvullend nodig is.

Met als doel: zicht op het totale zorglandschap (dekkend aanbod) en sturingsmogelijkheden op de gewenste ontwikkeling van het aanbod.

Interpretatie van de opdracht door de werkgroep

De werkgroep heeft de opdracht als volgt geïnterpreteerd en geconcretiseerd.

Regionalisering schept de randvoorwaarden om;

1. de inhoudelijke transformatieopgave te realiseren vanuit rust en stabiliteit in het stelsel,
2. schaarse specialistische kennis, expertise en professionaliteit te waarborgen
3. en biedt een stabiele basis van waaruit door de vijfhoek verder gewerkt kan worden aan het opbouwen van vertrouwen in elkaar en het tot stand brengen van een lerende beweging.
4. De beschikbaarheid en toegankelijkheid van de (hoog) specialistische jeugdhulp te borgen en verbeteren

met als doel betere jeugdhulp voor jeugdigen en gezinnen.

We spreken niet van scenario's maar van varianten, met daarbinnen keuzemogelijkheden rond een aantal opties. In de uitwerking hebben we aandacht voor:

- Operationalisering van het begrip 'robuuste regio'
- Schaal van de regio's
- Schaalniveau van organisatie van zorg
- Mate van verplichtend karakter
- Implementatie
- Financiële impact
- Risico's en randvoorwaarden
- Effect op de client

Opbouw van deze notitie

Deze notitie start met de gemeenschappelijke basis die is vastgesteld in de werkgroep. Er is brede overeenstemming over de probleemanalyse, over een aantal uitgangspunten die onafhankelijk van

de keuze voor een variant gelden, en tot slot over de elementen die een regio robuust maken. Daarna worden de belangrijkste verschillen tussen de twee varianten die de werkgroep heeft vastgesteld opgesomd, aangevuld met de overwegingen die relevant zijn voor de bestuurlijke keuzes die moeten worden gemaakt tussen de varianten. De notitie sluit af met een bijlage met uitgebreide beschrijving van de 2 varianten.

2. Gemeenschappelijke basis

Probleemanalyse

- Beschikbaarheid, toegankelijkheid en continuïteit van (hoog)specialistische jeugdhulp nu niet goed geborgd en adequaat geregeld
- Jeugdigen moeten te lang wachten op passende specialistische hulp en hebben te maken met veel wisselingen in hulpverlening
- Sturing daarop vanuit gemeenten en regio's is op plekken onvoldoende, versnipperd en instabiel
- Te weinig inzicht in (specialistisch) zorgaanbod, kwaliteit van zorg, zorggebruik en (ontwikkeling) zorglandschap
- Onnodige administratieve lasten door een te grote praktijkvariatie in inkoop en type en kwaliteit van zorgvormen en diensten
- Onduidelijke spelregels over wat van elkaar verwacht mag worden en ontbreken van een duidelijk aanspreekpunt in de regio voor zowel gemeenten als aanbieders
- Het lukt nog onvoldoende om gezamenlijk te sturen op de (door)ontwikkeling van jeugdhulp nabij (transformatie) gericht op normaliseren. Ook zijn er nog steeds te veel uithuisplaatsingen, en er is onvoldoende zicht – en daarmee grip – op kwaliteit en effectiviteit van zorgaanbod
- Professionals, ouders en jongeren zijn onvoldoende duurzaam partner in de samenwerking in de regio met gemeenten en zorgaanbieders

Uitgangspunten & randvoorwaarden

- Onderscheid maken tussen inkoop/contractering en uitvoeren, waaronder de **zorg zo nabij mogelijk** jeugdigen en gezinnen uitvoeren
- **Cliëntenperspectief centraal**
- Aanpassingen in inrichting stelsel moeten **rust en duidelijkheid** bieden, zodat aandacht kan uitgaan naar passende en goede jeugdhulp
- De **vrijblijvendheid voorbij**: verplichte regionale samenwerking
- **Wederkerigheid** in de relatie tussen opdrachtgever en -nemer
- **Betrokkenheid van alle partijen**; de vierhoek regionaal en de vijfhoek landelijk dragen bij aan sterke samenwerkingspartners in de regio
- **Gezamenlijk sturen** op de gewenste doorontwikkeling van de zorg, de transformatie
- **Bundelen van kennis en expertise en versterken van de leercirkel**

Eindbeeld robuuste regio's

Een robuuste regio kenmerkt zich door

- Toewerken naar een schaalgrootte, die betekent minder dan de huidige 42 regio's.¹
- Stabiliteit: vaste regiosamenstelling die niet wijzigt, na vaststellen regio-indeling
- Eén bestuurlijk aanspreekpunt binnen de regio
- Gelijkwaardig partnerschap tussen de samenwerkende partijen
- Norm voor Opdrachtgever en Norm voor Opdrachtnemerschap², beide met een stevige regio-oriëntatie
- Een regiovisie waarin vraag en gewenst aanbod in beeld zijn en cliëntperspectief is geborgd. Opgesteld door de partijen in de vierhoek; gemeenten, zorgaanbieders, professionals en cliënten/ouders. Één onderwijs
- Inzet op de ontwikkeling van netwerkzorg en het naar voren brengen van expertise
- Sturing op de gewenste beweging en het niveau van (deel)populatie in plaats van op individuele casuïstiek.

..aangevuld met bovenregionale/landelijke afspraken en sturing t.b.v. versterking en ten dienste van de regio's

- Centrale ontwikkelagenda voor de meest specialistische vormen van zorg, gericht op kwaliteit en transformatie; aansluiten bij de beweging van 0³, StroomOP⁴ normaliseren
- Inperken van de praktijkvariatie in inkoop, beschikkingen, bekostiging, verantwoording. Zowel aan de kant van gemeenten als aanbieders⁵
- Monitoring op het zorglandschap (inkoop, uitvoering en transformatie)
- Kwaliteitseisen en standaarden voor de meest specialistische vormen van zorg, met oog voor de ontwikkeling van een uniforme taal om te komen tot eenduidige definities.
- Landelijk organiseren van hoog-specialistische jeugdhulp (doorontwikkeling LTA). Met ruimte voor beschikbaarheidsfinanciering in de landelijke contractering⁶
- Communicerende vaten tussen landelijk en regionaal: hoe sterker de regio en hoe meer zorgvormen er op niveau van de regio beschikbaar en geborgd zijn, hoe minder op landelijk niveau georganiseerd en gecoördineerd hoeft te worden
- Regionale samenwerking wettelijk vastgelegd, waarmee een grond voor (interbestuurlijk) toezicht ontstaat.

...waarbij de inhoudelijke transformatie wordt gevoed en versterkt vanuit Lerende Netwerken

In een robuuste regio wordt de inhoudelijke transformatie gevoed en versterkt vanuit een lerend netwerk in een verbetercirkel. Een gezamenlijk geformuleerd inhoudelijk doel (Beweging van 0) voor jeugdigen en gezinnen vormt het uitgangspunt voor de samenwerking in de regio en het lerende netwerk. De robuuste regio richt zich met name op het verbeteren van situaties van jongeren en gezinnen die vragen om een multidisciplinair perspectief dat regionaal (nog) niet voorhanden is en waar een vorm van 'permanent leren' op plaats kan vinden. Naast partijen als gemeenten en zorgaanbieders hebben ervaringsdeskundigen (het ouder- en jongerenperspectief), inhoudelijke

¹ In variant 1 krijgt dit vorm door een ondergrens van 60.000 jeugdigen te hanteren, en bij variant 2 door aan te sluiten bij de omvang van de 25 Veiligheidsregio's

² Waaronder de verplichting dat aanbieders zich conformeren aan de Governancecode Zorg

³ <https://www.bewegingvannul.nl/>

⁴ <https://www.brancheszorgvoorjeugd.nl/stroomop/>

⁵ Er is een AMvB reële tarieven in de maak. Deze regelgeving moet leiden tot eenduidige kaders voor tariefbepaling.

⁶ Variant 1 spreekt van essentiële functies (hoogcomplex, laagfrequent), en variant 2 van systeemaanbieders

experts (het kennis- en ontwikkelperspectief) en het onderwijs daarin altijd een plek. Vanuit het gemeenschappelijk gekozen doel wordt steeds weer een verbetercirkel ingezet op basis van cijfers van gemeenten en zorgaanbieders, en kwantitatieve en kwalitatieve data vanuit de expertteams, expertisenetwerken, clientverhalen en bijvoorbeeld stroomop / stroomaf analyses op verschillende plekken waaronder de instellingen voor weinig voorkomende problematiek. Hiermee worden feedbacksystemen ontwikkeld die leiden tot gedeelde inzichten ten aanzien van zorgvormen die veel eerder kunnen worden ingezet dan wel kennisontwikkeling ten aanzien van de problematiek. Het gevolg is dat er verwijspatronen worden blootgelegd die verklaren waar lacunes in het (eerder) zorgaanbod zijn en er in de leercirkel kansen beschreven worden om te verbeteren. Met het lerende netwerk in de regio wordt beoogd om krachten en kennis te bundelen in samenwerking met 'landelijke voorzieningen', gericht op een ontwikkeling waarbij landelijke voorzieningen op termijn regionaal ingebed kunnen worden. Ook wordt het lerend netwerk benut om stroomop in de keten zorg en gemeentelijke en regionale inkoop te verbeteren.

...en verbinding tussen lokaal – regionaal – (bovenregionaal)landelijk wordt geborgd

- Verklarende analyse⁷ als belangrijk elementen in de verbinding tussen lokaal, regionaal, bovenregionaal
- Lokaal ligt (in de toegang) de nadruk op inzet vanuit integrale zorg met onderwijs als primaire partner, met inbedding in sociaal domein en dat vraagt vraaganalyse en probleemanalyse;
- Regionaal ligt de nadruk op toevoegen expertise, netwerkzorg nabij en ook inzet van een Verklarende Analyse vanuit de complexiteit van de casus;
- Bovenregionaal/landelijk aanbod voegt expertise/behandeling toe en neemt als nodig behandeling tijdelijk over op basis van altijd een Verklarende Analyse die met de cliënt meegaat, een gezamenlijk behandelplan en terugkeerplan. Dus altijd in verbinding met het lokale niveau via de 'thuisregio'.

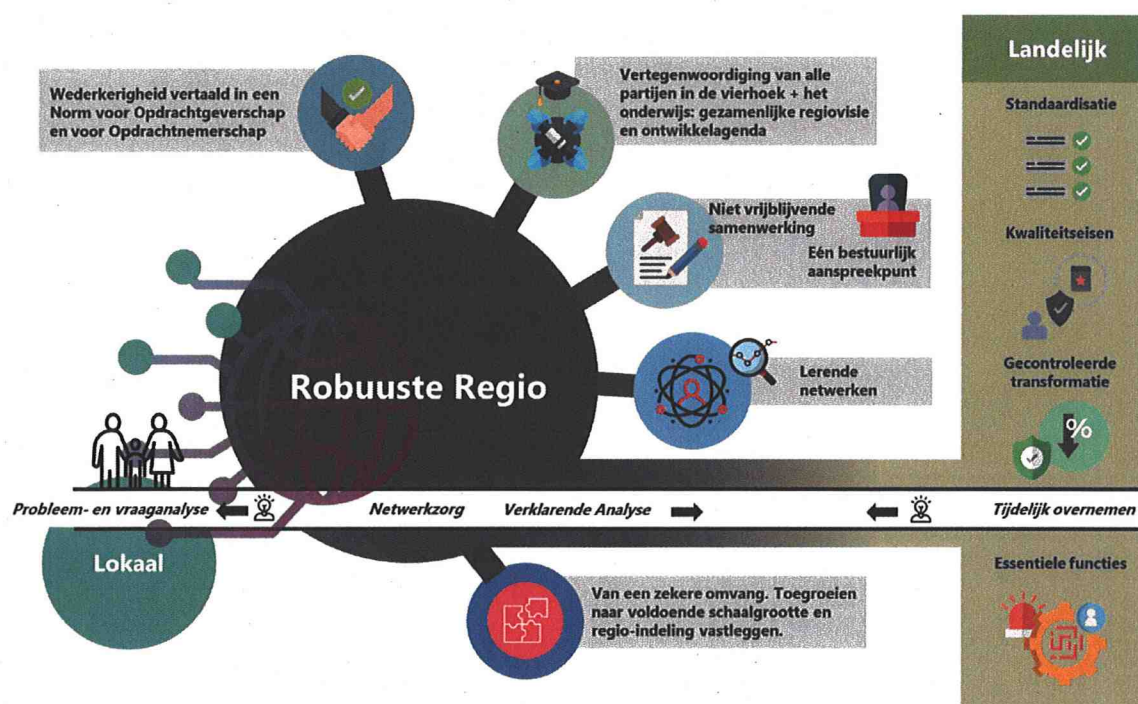
Met als merkbare verbeteringen in de praktijk

- De juiste zorg op de juiste plek
- Verbetering beschikbaarheid passende jeugdhulp, minder lang wachten op passende zorg
- Betere uniforme kwaliteit van jeugdhulp door meer zicht en grip (en daarmee sturing) op kwaliteit
- Specialistische hulp en/of expertise dichterbij
- Minder verplaatsingen van de jeugdige door toevoegen hoogwaardige expertise in een bestaand jeugdhulptraject nabij de leefomgeving van jeugdigen en gezinnen
- Minder wisselingen van hulpverleners en onderbroken trajecten a.g.v. inzet netwerkzorg
- Borging van client- ouderperspectief c.q. ervaringsdeskundigheid in de regio.
- Gericht op blijvend herstel en ondersteuning na jeugdhulptraject

Robuuste regio's dragen hier deels direct aan bij, en zijn deels randvoorwaardelijk voor het laten slagen van maatregelen uit andere werkgroepen.

⁷ Een verklarende analyse geeft inzicht in de samenhang van de problemen, het ontstaan en het voortbestaan ervan en legt verbanden tussen deze factoren. Een verklarende analyse maak je samen met de cliënt en bij voorkeur op papier. Zo ontstaat er overzicht, dit overzicht is de opstap om samen de doelen voor de behandeling te formuleren. Op grond van de richtlijnen (NJI, Kenniscentrum Kinders- en Jeugdpsychiatrie) en wetenschappelijk kennis wordt vervolgens een keuze gemaakt voor de meest passende interventie. De verklarende analyse helpt daarmee om te komen tot besluitvorming rond de behandeling.

Figuur 1: Robuuste Regio

3. Twee varianten

Er zijn door de werkgroep twee varianten uitgewerkt. De varianten kennen een aantal gemene delers die met name zien op het eindbeeld zoals hierboven beschreven. De varianten verschillen in de route om tot robuuste regio's te komen, en op een aantal inrichtingskeuzes. Deze verschillen komen voort uit andere perspectieven op de huidige problematiek en verschillende verwachtingen over hoe maatregelen om bestaande knelpunten op te lossen in de praktijk gaan uitwerken. In onderstaande tabel zijn de belangrijkste verschillen weergegeven. Bestuurlijk gezien is de belangrijkste keuze wat betreft de werkgroep het kiezen van een van de twee routes naar robuuste regio's.

Verschillenanalyse

Thema 1: Route om tot robuuste regio's te komen	
Variant 1	Variant 2
<i>Bottom up:</i> Beleidsvrijheid van gemeenten als uitgangspunt; de beweging inzetten vanuit gemeenten die samenwerken in de huidige 42 regio's, en van daaruit toewerken naar robuuste regio's. Vastleggen bij Wet is het sluitstuk.	<i>Top down:</i> Regio-indeling en taken regio's bij Wet opleggen. Het Rijk bepaalt indeling en vormgeving van de regionale samenwerking. Hiermee wordt de gemeentelijke beleidsvrijheid ingeperkt. Vastleggen bij Wet is katalysator voor robuuste regio's.

Thema 2: Schaal van de regio	
Variant 1	Variant 2
Doorontwikkelen vanuit de huidige 42 regio's, naar een ondergrens van 60.000 jeugdigen per regio. Op dit moment voldoen 16 regio's niet aan die ondergrens. Op basis van eerste schatting – waarin we uitgaan van het samengaan van 2 regio's naar 1 – leidt dat in het eindbeeld tot circa 35 regio's.	Aansluiten bij de schaal van de 25 Veiligheidsregio's.
Thema 3: Governance & verplichtend karakter regionale samenwerking	
Variant 1	Variant 2
Het Rijk legt in de wet de gewenste regio-indeling vast in een Ministeriële Regeling evenals het tijdpad voor het opschalen van bestaande regio's naar de minimale schaal van 60.000. Op regioniveau zijn er 2 governance smaken: 1) 1 van de 3 varianten in de WGR, 2) het vormen van een interbestuurlijk arrangement voortbouwend op het advies ter Haar. De laatste variant kan tevens worden benut voor bovenregionale afstemming. Ook aanvullend op een WGR variant in de regio en kent ook 1 bestuurlijk aanspreekpunt.	Het Rijk legt in de wet vast dat de regio-indeling voor de specialistische jeugdhulpjeugdhulp aansluit bij de indeling van de veiligheidsregio's. Deze indeling is ook conform de GGD-regio's (op Hart van Brabant na). Uniformiteit in regiovisie en contractering staat centraal en dit betekent een beperking van de gemeentelijke autonomie op deze punten. Nog niet doordacht en uitgewerkt in deze variant is hoe de governance (Wgr vorm, regeling bevoegdheden gemeenten, regio, rijk) precies invulling krijgt.
Thema 4: Inkoop en organisatie van zorg	
Variant 1	Variant 2
- Eindbeeld: lokaal/regionaal circa 98% en bovenregionaal/landelijk 2% - Regionaal: specialistische hulp – waaronder essentiële functies -wordt op regionaal niveau ingekocht - Bovenregionaal: Op niveau van de 8 landsdelen afstemming over schaarse vormen van zorg en organiseren van lerende expertisenetwerken. Deze kennisbasis ter beschikking stellen van regio's en ten behoeve van volumebeeld. Geen bovenregionale inkoop - Landelijk: essentiële functies via landelijke contractering (doorontwikkeling LTA). - De regio is de basis van waaruit gemeenten collectief sturen op de specialistische en hoog-specialistische jeugdhulp. Specialistisch op basis van de regionale contracten en getrapt bovenregionaal/landelijk op basis van de afstemming over essentiële functies.	- Alle specialistische jeugdhulp wordt minimaal op regionaal niveau ingekocht - (Hoog) specialistische jeugdhulp op landelijke schaal contracteren (budget blijft bij gemeenten); functies van systeeminstellingen worden niet separaat landelijk ingekocht maar het hele aanbod omdat dit wordt gezien als een hoog-specialistisch netwerk. - Geen bovenregionaal niveau; wanneer de regio's van voldoende schaal zijn kan volstaan worden met sturing lokaal, regionaal en landelijk. - Centrale sturing op een aantal transformatiebewegingen, waaronder kwaliteitsverbetering, de afbouw van jeugdzorgplus en de ombouw van residentiële zorg.

Thema 5: Praktijkvariatie inkoop	
Variant 1	Variant 2
- Contractering regionaal op één van de drie uitvoeringsvarianten (p x q, taakgericht, resultaatgericht). Binnen deze drie varianten standaardisatie - Landelijke contractering o.b.v. herijkt LTA; waarin al gewerkt wordt met een vaste prijs	Het hoog specialistische aanbod landelijk uniform via één uitvoeringsvariant/contract contracteren middels een (landelijk) vastgesteld tarief, en uniforme verantwoordingssystematiek.
Thema 6: indeling zorgvormen naar schaalniveau	
Variant 1	Variant 2
- AMvB als vertrekpunt - Bovengrens 100.000 nuanceren; werkt belemmerend voor het op landelijk niveau komen tot een dekkend netwerk van essentiële functies - Geen aparte lijst voor bovenregionale zorgvormen. Uitsluitend een lijst met zorgvormen die minimaal een regioniveau vragen. - Afhankelijk van de sterkte van de regio kan verdeling regio – bovenregionaal verschillen. - LTA herijkt op essentiële landelijke functies, waarbij gemonitord wordt wat om landelijke contractering vraagt en wat dusdanig is getransformeerd dat het door de regio's kan worden georganiseerd. Dit bepaalt de financiële omvang van het LTA.	- Alle specialistische jeugdhulp minimaal op regionaal niveau inkopen - Oog voor samenhang functies in een hoogwaardige kennisinfrastructuur die ook in samenhang georganiseerd en gecontracteerd moeten worden - Een groter deel van de zorg landelijk contracteren, waarbij naarmate de regio's robuuster zijn een deel kan worden teruggebracht naar de regio. Waarbij de uitvoering nadrukkelijk zo dichtbij als mogelijk plaatsvindt bij de jeugdige en het gezin en landelijk organiseren niet tot meer afstand leidt. Op deze wijze kan beter gestuurd worden op kwaliteit en beschikbaarheid. Dit leidt tot het reduceren van de verschillen in het niveau van kwaliteit van de mogelijke specialistische jeugdhulp. - Door de afzonderlijke branches is een eerste concept-indeling gemaakt. Deze verdient nog nadere uitwerking en gesprek.

Risico's

De risico's van de twee varianten vloeien rechtstreeks voort uit het perspectief waarlangs ze zijn opgebouwd. Waar het initiatief bij de gemeenten ligt (variant 1) ziet het risico op de gemeentelijke uitvoeringskracht, en commitment van alle gemeenten/regio's op de gezamenlijke opgaven. Waar meer waarborgen voor systeemaanbieders worden ingebouwd met meer centrale regie (variant 2), ziet het risico op onvoldoende commitment en eigenaarschap bij aanbieders zich te verhouden tot de regio, waardoor intersectorale samenwerking en de verbinding met de regionale en lokaal maatschappelijke opgave achterblijft. De wederzijds geïdentificeerde risico's hangen onlosmakelijk samen met het begrip vertrouwen; vertrouwen in elkaars professionaliteit, kwaliteit en veranderkracht. Dat vertrouwen moet komende jaren worden opgebouwd en verankerd in een Norm voor Opdrachtgeverschap en Norm voor Opdrachtnemerschap; op regionaal niveau tussen de partijen in vierhoek, en op niveau van het stelsel aangevuld met het Rijk.

Variant 1	Variant 2
- Het lukt gemeenten en bestaande regio's niet of onvoldoende om binnen afzienbare tijd toe te groeien naar robuuste regio's. Met als gevolg blijvende druk op continuïteit van vormen van hoog-specialistische zorg en mogelijk verdwijnen van essentiële functies in het zorglandschap	- De continuïteitswaarborgen voor systeemaanbieders stollen het huidige zorglandschap. De transformatie komt onvoldoende van de grond en de verbinding met lokale en regionale maatschappelijke opgave blijft achter.
- Onvoldoende uniforme sturing om tot een gedragen en gedeelde opdracht te komen op ontwikkelingen als om- en afbouw residentiele voorzieningen; waterbedeften, waarbij afbouw in de ene regio tot meer vraag naar bedden leidt in de andere regio.	- Inperking gemeentelijke autonomie door sterke sturing van Rijk op regio-indeling en governance. Dit kan ten koste gaan van draagvlak bij gemeenten en zet gemeenteraden meer op afstand.
- Het eindbeeld van 35 regio's is vanuit het perspectief van systeemaanbieders nog steeds te klein voor de organisatie van een groot deel van de hoog-specialistische zorg en maakt dat het landschap aangevuld met een bovenregionaal niveau teveel versnipperd blijft.	- Onduidelijk is hoe de governance voor de herinrichting van de jeugdzorgregio's vorm moet krijgen. De governance van de huidige veiligheidsregio's is een bijzondere vorm van intergemeentelijke samenwerking, met een eigen financieel-bestuurlijk arrangement en geregeld in een eigen Wet veiligheidsregio's.
Voor beide varianten	
- Bovenmatige focus op het bestuurlijke proces, waardoor de regionale lerende beweging met daarin alle perspectieven vertegenwoordigd, niet tot stand komt. - Cliënten, ouders en professionals zijn onvoldoende georganiseerd in de regio om een duurzame rol in te vullen.	

Transitielast

Variant 1 gaat uit van een doorontwikkeling van de beweging die reeds is ingezet met het Wetsvoorstel Verbetering beschikbaarheid zorg voor jeugdigen en de NVO. Daarbij worden de huidige 42 regio's als vetrekpunt genomen, en is als eindbeeld een omvang van 60.000 jeugdigen als ondergrens voor omvang gehanteerd. Dat betekent dat 16 regio's naar een grotere schaal moeten toegroeien; voornamelijk regio's in Limburg, Brabant, Gelderland en Noord Holland.

Variant 2 gaat uit van een herschikking, waarbij wordt aangesloten bij de indeling van de Veiligheidsregio's. Een deel van de jeugdhulpregio's is al congruent met de Veiligheidsregio. Dat geldt niet voor Brabant, Utrecht, Noord Holland Noord en Zuid Holland.

Afhankelijk van de precieze governance die wordt gekozen voor variant 2, is de transitielast die variant 2 voorstelt naar verwachting groter dan variant 1 als het gaat om noodzakelijke aanpassingen in wetgeving, wijzigingen in de wijze van samenwerking tussen gemeenten, aanpassingen in de bevoegdheidsverdeling tussen gemeenten en daartoe behorende bestuursorganen en wijzigingen in het financieel-bestuurlijk arrangement. Daarbij wordt in deze variant in de periode waarin de regio's robuust worden gemaakt, een grotere inspanning van het Rijk gevraagd op een aantal landelijke maatregelen. Daar staat tegenover dat zorgaanbieders aangeven dat met deze omvang van de regio's naar alle waarschijnlijkheid een groter deel van de jeugdhulp op

schaalniveau van de regio georganiseerd kan worden, en deze beweging naar de regio ook sneller geëffectueerd kan worden.

Beide varianten vragen een flinke inspanning van partijen. In de implementatie van de norm van opdrachtgever en -nemerschap, in de positionering van de vierhoek + het onderwijs op regioniveau, in het opstellen van de gezamenlijke regiovisie en ontwikkelagenda en de sturing daarop, in de doorontwikkeling van de lerende netwerken. Die inspanning zal niet voor iedere regio even groot zijn. Sommige regio's zijn al hard op weg naar robuustheid, andere staan nog aan het begin.

Financiële impact

De werkgroep is niet toegekomen aan een nadere uitwerking van de financiële impact van beide varianten. In lijn met de uitwerkingen die al zijn gedaan door de Stuurgroep Maatregelen financiële beheersbaarheid Jeugdwet (commissie Sint), kunnen de volgende effecten worden onderscheiden:

- Daling in administratieve lasten van aanbieders door meer uniforme eisen van gemeenten
- Daling in administratieve lasten van aanbieders en gemeenten door regionaal contractmanagement
- Een stijging van administratieve lasten van gemeenten door regionale afstemming
- Transitiekosten vanwege ingrepen in het stelsel.

Beide in deze notitie geschetste varianten kennen bovenstaande effecten. De initiële (netto-)kosten bij variant 2 zijn naar verwachting – afhankelijk van de precieze invulling van governance – hoger ten opzichte van variant 1, maar daar staat tegenover dat ze op termijn naar verwachting sterker dalen.

Aspecten die niet zijn genoemd door de commissie Sint maar wel door de werkgroep zijn besproken betreffen:

- De mogelijke voordelen van het aansluiten bij een andere al bestaande regio-indeling (Veiligheidsregio's, GGD-regio's) in termen van afstemming over beleidsvelden heen (congruentie).
- De nadelen die daartegenover staan voor afstemming met beleidsvelden die niet op die regio-indeling zijn aangesloten.
- De financiële prikkels die uit kunnen gaan van een herschikking van de aansturing van het zorglandschap (risico op afschuifgedrag).

Bovenstaande voor- en nadelen zullen voor beide varianten nader moeten worden overwogen en uitgewerkt om tot een onderbouwd oordeel te kunnen komen over de financiële impact. Waarbij moet worden gelet op mogelijke overlap met de financiële impact van de maatregelen in de werkgroep inkoop en administratieve lasten.

De varianten bezien vanuit het client- en ouderperspectief

Variant 1

- 60.000 als ondergrens is mogelijk nog te klein om het echt robuust te maken.
- Het op- en afschalen van zorg en de vier lagen waarin zorgaanbod en expertise wordt georganiseerd geeft het risico dat het eigenaarschap en werken vanuit de relatie kind-ouder-professional onvoldoende vorm krijgt door wisselende hulpverleners en aanbieders.

- De lerende beweging met een ontwikkelcirkel en de perspectieven vanuit de vierhoek is goed uitgewerkt.

Variant 2

- De duidelijke structuur met drie lagen en de grootte van de regio-indeling geeft rust waardoor de focus op inhoud beter vorm krijgt. Minder lagen geeft ook minder risico op het doorschuiven van kinderen naar ander zorgaanbod.
- Veiligheidsregio's is mogelijk, maar Veilig-Thuis regio's of GGD-regio is mogelijk passender en helpt bij een meer integrale aanpak met de veiligheidsketen of het voorliggend veld.
- Door de grootte van de regio kan meer (hoog)specialistisch aanbod in de regio gepositioneerd worden. Tegelijkertijd wordt de landelijke laag juist groter met o.a. de systeemaanbieders, met als risico dat de transformatie van de (hoog)specialistisch hulp onvoldoende in samenhang met de regio vorm krijgt.
- De lerende beweging in de regio met alle perspectieven vanuit de vierhoek is niet c.q. onvoldoende uitgewerkt.

4. Overwegingen bij de twee varianten

Objectiveren van de veranderopgave

Welke route gekozen wordt in opmaat naar robuuste regio's hangt samen met vertrouwen. Vertrouwen in de reeds ingezette beweging, en in de slagkracht van gemeenten om op eigen kracht deze verbeterslag te maken. Dat vertrouwen is er niet bij alle partijen; zorgaanbieders en professionals pleiten voor meer – deels tijdelijke – landelijke waarborgen en (deels tijdelijke) regie om deze beweging te ondersteunen en centraal te regisseren. Het objectiveren van de omvang van de veranderopgave kan helpen tot een meer onderbouwde keuze voor een van de varianten te komen.

Thermometer in de huidige regio's steken: welke voldoen aan de kwalificatie robuuste regio (schaal, stabiliteit en uniformiteit op inhoud en contractering) of zijn daar hard naar op weg, welke staan daar nog ver vanaf. Een bottom up beweging waarin gemeenten initiatief nemen om tot robuuste regio's te komen is op voorhand het meest wenselijk en in lijn met de uitgangspunten van de decentralisatie. Echter, als blijkt dat een groot deel van de regio's niet voldoet afgezet tegen het tijdpad waarbinnen de maatregel tot merkbare verbetering moet leiden, kan meer landelijke regie noodzakelijk zijn.

Twee perspectieven op schaal van de regio

De schaalvraag wordt vanuit het perspectief van aanbieders en professionals anders beantwoord en beoordeeld dan vanuit het gemeentelijk perspectief. Dient de regio zich te verhouden tot de specialistische aanbieders of tot de lokale gemeenten? Waarbij integraal werken vanuit professionals en aanbiedersperspectief een grotere schaal vraagt; de organisatie van hoogcomplexere functies die verbonden zijn aan een kennisinfrastructuur vragen een organisatieschaal die groter is dan een deel van de huidige regio's. Vanuit gemeentelijk perspectief wordt de schaalvraag veel meer vanuit de gewenste verbinding met domeinen als onderwijs, Wmo, participatie en wonen ingevuld. De nadruk ligt daarbij op integraal werken vanuit een brede oriëntatie op de wijk.

De oplossing voor deze tegenstelling kan mogelijk deels gevonden worden in het onderscheid dat gemaakt moet worden tussen het niveau waarop zorg ingekocht wordt en de uitvoering van de zorg. Ook wanneer zorg op een hoger schaalniveau ingekocht wordt, kan deze nog steeds in nabijheid uitgevoerd worden. De werkgroep had dit graag verder met elkaar willen doorgronden, maar is hier door de tijdsdruk onvoldoende aan toegekomen. Voorop staat dat gemeenten en aanbieders zich beide tot het niveau van de regio hebben te verhouden. Dat vraagt een inspanning van beide partijen.

Tijdelijke 'transitiewaarborgen' op weg naar meer robuustheid

Beide varianten kennen een transitiefase. De stap naar robuuste regio's is niet van de ene op de andere dag gemaakt. Onafhankelijk van de keuze voor een variant, zijn tijdelijk extra waarborgen nodig om continuïteitsrisico's van hoogspecialistische zorgfuncties af te wenden.

Om tot een gecontroleerd veranderproces te komen, dient enig comfort geboden te worden aan systeemaanbieders. Zodat zij op een verantwoorde wijze tot omvorming van een deel van hun aanbod kunnen komen. Leidend principe hierin is wederkerigheid; waarborgen aan de ene kant, betekent ook dat aanbieders aan de andere kant aanspreekbaar zijn op de transformatie en de beweging naar voren.

Ook aan gemeentelijke kant zijn waarborgen nodig. Gemeenten zullen gezamenlijk afspraken moeten maken over de samenwerking, risico's en verantwoording in een grotere regio.

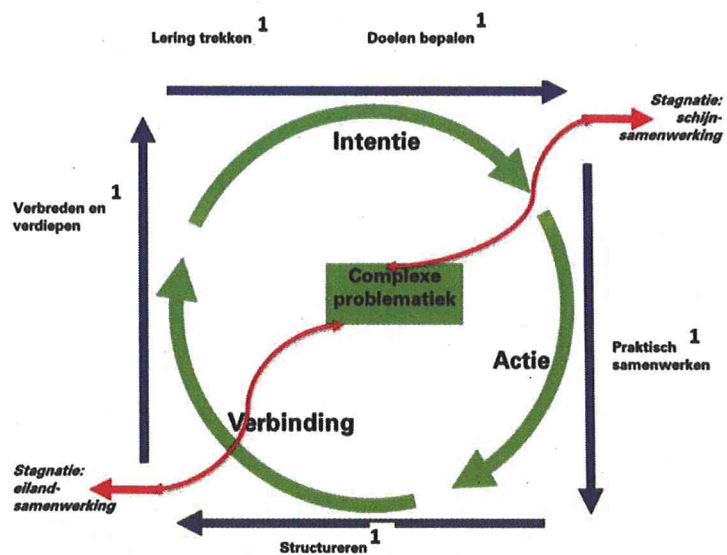
Bijlage: uitwerking twee varianten

Variant 1: Doorontwikkeling

Preamble Uitgangspunt Lerende netwerken op passende schaal

Hoewel de werkgroep regionalisering gaat over 'regio's', dient bij de in te zetten verandering het stellen van een gemeenschappelijk maatschappelijk-zorg doel om jeugdigen en ouders adequaat en passend te ondersteunen op elk niveau centraal staan. Bij het gemeenschappelijk streven naar dat doel werken de betreffende partijen in een gezamenlijke leer- en verbetercirkel. In deze verbetercirkel heeft het ouder- en jongerenperspectief en het kennis- en ontwikkelperspectief (professionals die steeds beter willen worden) altijd een plek naast de twee andere partijen in de vierhoek, gemeenten en zorgaanbieders. We constateren dat het Onderwijs hier nadrukkelijk bij hoort. (zie 1. in het onderstaande figuur).

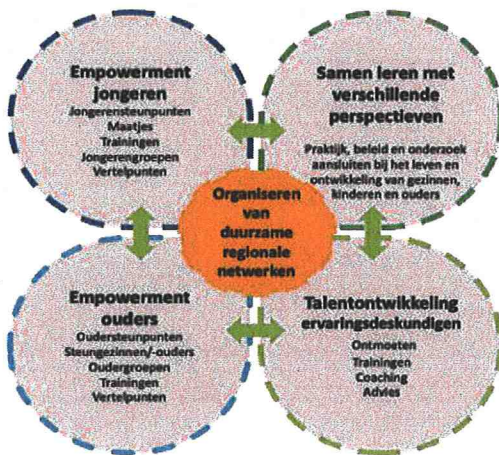
Vanuit het gemeenschappelijk gekozen doel wordt steeds weer een verbetercirkel ingezet op basis van cijfers, cliënt verhalen en kwantitatieve en kwalitatieve data vanuit de expertteams, bovenregionale expertisenetwerken en bijvoorbeeld stroomop analyses op verschillende plekken waaronder instellingen met landelijke essentiële functies voor weinig voorkomende complexe problematiek waar hoogwaardige expertise voor nodig is.

Uit: PJ van Delden, Samenwerking in de publieke dienstverlening, 2009 Eburon Delft

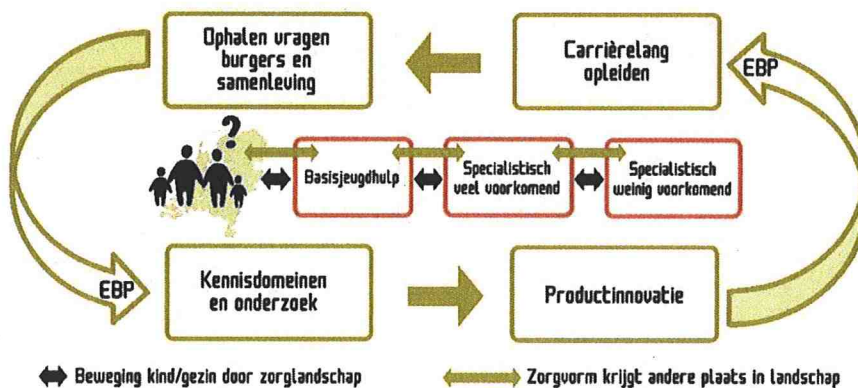

Vanuit het ouder en jongerenperspectief betekent dit

En vanuit het perspectief van ontwikkeling- en kennisfunctie betekent dit:

Het totale jeugdlandschap en haar ontwikkeling

EBP = Evidence Based Jeugdhulp = Bieden van goede jeugdhulpactiviteiten die vervangen worden als wetenschap laat zien dat het beter kan

De beschreven instrumenten als regiovisies, norm voor verantwoord opdrachtgever/-nemerschap, de schaal van de regio's en de invulling van functie 'de toegang' (lang niet altijd synoniem aan lokale team), het uitgangspunt "zorg nabij", maar ook de zorgvormen en essentiële functies krijgen pas een gerichte invulling en ontwikkelrichting wanneer zij elkaar aanvullen of steeds weer evalueren in hun wederzijdse rol in de verbetercirkel voor de zorg aan ouders en jeugdigen.

Zonder deze inhoudelijke ontwikkelrichting als uitgangspunt blijft elke interventie rond het vraagstuk regionalisering louter instrumenteel, en niet dienend aan het versterken van het perspectief van jeugdigen en hun ouders.

Samenvatting

Deze variant bouwt voort op het gedecentraliseerd stelsel wat in 2015 is neergezet, het wetsvoorstel beschikbaarheid zorg voor jeugdigen, de concept amvb zorgvormen en de Norm van Opdrachtgeverschap (NvO). Deze variant is gericht op enerzijds sterke regio's en anderzijds de borging en transformatie van essentiële zorgvormen en functies in de (hoog) specialistische weinig voorkomende jeugdhulp die hoogwaardige expertise vraagt.

Het grootste knelpunt in dit stelsel is het realiseren van de juiste zorg (expertise) op de juiste plaats. Het lukt gemeenten en zorgaanbieders niet altijd om met name bij complexe casuïstiek zo samen te werken dat kinderen in hun context van thuis en op school kunnen functioneren tegen zo laag mogelijke kosten en dat daarbij het gewone leven wordt versterkt en het cliëntperspectief centraal staat. Regionale samenwerking kan op een aantal knelpunten een oplossing bieden, namelijk:

- Gemeenten hun opdrachtgeversrol voor sommige zorgaanbieders niet kunnen pakken, omdat deze letterlijk en figuurlijk 'meer ver weg' staan en niet (kunnen) meewerken aan thuisnabije zorg. Kinderen verplaatsen zich in plaats van dat kennis en kunde zich verplaatst.
- Zorgaanbieders een te grote administratieve praktijkvariatie in gemeenten (en regio's) ervaren, waardoor onnodig veel tijd en geld gaat naar interactiekosten voor aanvragen beschikkingen en 'controle'.
- Het lukt nog onvoldoende om zorg voldoende aan te laten sluiten op de wenselijke variëteit waarmee gemeenten hun lokale toegang in samenhang met het sociaal domein hebben ingericht,
- Gemeenten/ lokale wijkteams en zorgaanbieders verschillende opvattingen hebben over wat (bij dit kind in deze situatie) passende zorgtrajecten en brede ondersteuning aan het gezin zijn en wie daarover gaat/welke verantwoordelijkheden heeft. Gemeenten gaan mede ingegeven door financiële nood te vaak op de stoel van de aanbieder/professional zitten.
- Gemeenten en zorgaanbieders verschillen in financieel-economische risico-analyses rond beschikbaarheidsfuncties en meerjarig perspectief (op passende financiering door het Rijk).
- De spelregels en daarmee wat er van elkaar mag worden verwacht niet helder/impliciet zijn. Er is geen duidelijk aanspreekpunt in de regio, voor zowel gemeenten als aanbieders.
- Het cliëntperspectief onvoldoende wordt meegenomen zowel aan de kant van beleidsvoorbereiding als aan de kant van de feitelijk uitvoering
- De (medische) kwaliteitseisen van professionals en sociaal maatschappelijke kwaliteitseisen nog niet zijn verenigd; participatie en behandeling gaan nog niet altijd goed samen. Het gesprek over normaliseren wordt nog onvoldoende gevoerd. Zowel maatschappelijk als in de uitvoeringspraktijk. Dat leidt soms tot onbalans tussen behandeling en participatie en onduidelijkheid over de verantwoordelijkheden als onderdeel van de beweging naar voren en proportionaliteit van zorg in relatie tot de problematiek/behoefte/vraag.
- Het lukt nog onvoldoende om gezamenlijk te sturen op de (door)ontwikkeling van zorg (transformatie).
- De samenhang van specialistische jeugdhulp met aanpalende domeinen als onderwijs en Wmo is in het belang van jongeren/gezinnen nog onvoldoende aanwezig. Daardoor is aansluiting op hun gewone leefwereld niet optimaal.

De oplossingsrichting in de doorontwikkeling is gestoeld op de volgende principes:

WAT	Toelichting
Inrichtingskeuzes; schaalniveaus waarop de zorg georganiseerd wordt	Robuuste regio schaal met bovenregionale afstemming - Op dit moment is lokaal (+/- 80%), regionaal (-/+ 15%) en bovenregionaal/landelijk (-/+5%). Deze zijn indicatief te onderscheiden op basis van het aantal kinderen. De kosten zijn omgekeerd evenredig. Tegelijkertijd wordt toebevoegen naar lokaal/regionaal (jeugdhulp- en thuisregio) +/-98% en bovenregionaal/landelijk (+/-2%). Als maat voor robuuste regio wordt een ondergrens van 60.000 0 tot en met 19 jarigen voorgesteld om daar naar toe te werken vanuit de bestaande 42 jeugdhulpregio's; met bovenregionale afstemming op niveau landsdeel (8 landsdelen) en landelijke afspraken om te komen naar de beweging van '0'

en een goed en voldoende aanbod van regionale zorgvormen en landelijk dekkende essentiële functies.

Passende schaal van organiseren: regionaal inkopen, bovenregionaal afstemmen en LTA herijken

- Contractering/inkoop gebeurt lokaal, regionaal en in het LTA.
- De in de amvb beschreven zorgvormen vormen het uitgangspunt voor de doorontwikkeling van het zorglandschap en de herdefiniëring van essentiële functies die je op landelijke schaal moet organiseren (*zie onderaan dit scenario).
- In een regiovisie wordt vastgelegd wat het gewenste aanbod is, welke ontwikkelingen er worden ingezet en wat dit betekent voor de contractering en inkoop. De regiovisie komt tot stand met de vierhoek waarmee ook het cliëntperspectief is geborgd.
- De in de amvb opgenomen zorgvormen moeten minimaal op regionaal niveau worden ingekocht. Waar nodig op basis van bovenregionale/landelijke afspraken/contractering. Afhankelijk van de grootte van de regio kan meer accent op bovenregionale afstemming noodzakelijk zijn, de amvb beschrijft waarover minimaal bovenregionale afstemming nodig is. Het LTA is hierop aanvullend. Op bovenregionaal/landelijk niveau vindt zonodig afstemming plaats over de contractering en worden nadere afspraken gemaakt over doorontwikkeling, tarief, standaardisatie e.d. De bovenregionale schaal is geen inkoop-schaal en in die zin ook geen 4e bestuurlijke laag. Het op bovenregionaal/landelijk niveau gerealiseerde (muv het LTA) wordt regionaal ingekocht, dit om afschuifgedrag, perverse prikkels te voorkomen.
- Inkoop van essentiële functies vindt plaats via het LTA. Het LTA wordt herijkt.
- In een regiovisie wordt vastgelegd wat het gewenste aanbod is, welke ontwikkelingen er worden ingezet en wat dit betekent voor de contractering en inkoop. De regiovisie komt tot stand met de vierhoek waarmee ook het cliëntperspectief is geborgd.
- Dit leidt tot een proces waarbij op elk schaalniveau (lokaal, regionaal, bovenregionaal/landelijk) een kwalitatieve beschrijving te geven variërend van zorgvorm tot essentiële functie .
- Bovenregionaal in 8 landsdelen en landelijk afstemming over laag frequente en hoog complexe vragen.
- Er zal met name afstemming moeten plaatsvinden over welke laag-frequente en hoog complexe vraag bovenregionale en landelijke schaal voor een dekkend aanbod van zorgvormen nodig maakt.
- Hiervoor is bovendien bundeling van hoogwaardige expertise nodig en de noodzaak van beschikbaarheid (= hoogwaardige infrastructuur).
- De acht landsdelen kunnen een adequate afstemming vormen voor een functionerend Bovenregionaal Netwerk, waarin minimaal de jeugdhulpregio's, cliëntperspectief, zorgaanbieders en GI participeren om de bouwstenen voor die landelijke schaal aan te reiken.

	Passende expertise op elk schaalniveau - Lokaal ligt (in de toegang) de nadruk op inzet vanuit integrale zorg met onderwijs als primaire partner, met inbedding in sociaal domein en dat vraagt vraaganalyse en probleemanalyse op casusniveau; Regionaal ligt de nadruk op toevoegen expertise, netwerkzorg nabij en ook inzet van een Verklarende Analyse vanuit de complexiteit van de casus; landelijk aanbod neemt als nodig behandeling tijdelijk over op basis van altijd een Verklarende Analyse die met de cliënt meegaat, een gezamenlijk behandelplan en terugkeerplan in verbinding het lokale niveau via de 'thuisregio'. Dit wordt verwerkt in de regiovisies en contracteisen bij de inkoop. - In (boven)regionale expertisenetwerken wordt rekening houdend met vakinhoudelijke expertise invulling gegeven aan gelijkwaardig partnerschap in de vierhoek en richt zich op een goede kennisbasis, kwaliteitsstandaarden, monitoring zorglandschap, doorontwikkeling zorgvormen van bovenregionaal naar regionaal en landelijk essentiële functies. Het is een lerend netwerk. Aansluiting lokaal-regionaal-bovenregionaal-landelijk - Tussen deze niveaus vindt afhankelijk van de ernst en complexiteit van de problematiek opschaling en afschaling plaats, afhankelijk waar aan de vraag het beste is voldaan en met prikkels om zo doelmatig mogelijk zorg te leveren thuis en school nabij en het aantal verplaatsingen te verminderen. - Dat betekent dat er diverse soorten trajecten/routes qua opbouw zijn; waarbij er sprake zal zijn van (Specialistische) hulp die niet alleen bijdraagt aan ondersteuning bij, het leren omgaan met of het verhelpen van ziektes, ontwikkelingsstoornissen of beperkingen, maar ook bijdragen aan het versterken van positieve factoren in het dagelijks leven (normaliseren) en het voorzien in de basisbehoeften van elk kind of jongere en zijn of haar gezin. - Lokaal versterken we het gewone leven met blijvende hulp van de netwerken rondom het gezin. Het onderwijs is daarin een evidente partner.
Mate van vrijblijvend dan wel verplichtend karakter van regionalisering	Mate van vrijblijvend dan wel verplichtend karakter ten aanzien van de regio-indeling en governance - Uitgangspunt is maximaal 42 regio's en geen tussenvormen daarin voor zorgvormen: regio's die onder de 60.000 zitten moeten op termijn samengaan en tot die tijd samenwerken met andere regio's waarbij de som der regio's minimaal 60.000 is. - Het Rijk legt in de wet de gewenste regio-indeling vast in een Ministeriële Regeling evenals het tijdpad voor het opschalen van bestaande regio's naar de minimale schaal van 60.000. - Eenduidige regio indeling, van voldoende (gebundelde) schaalgrootte met in de regio niet vrijblijvende samenwerking wordt op verschillende manieren in samenhang vastgelegd. - verplichte samenwerking en waarover gemeenten onderling en met aanbieders afspraken moeten maken, wordt vastgelegd in het wetsvoorstel. De regio-indeling wordt vastgelegd in een MR. Iedere regio kent 1 bestuurlijk

aanspreekpunt. De minimaal op regioschaal in te kopen zorgvormen worden vastgelegd in de AMvB en periodiek herijkt. De essentiële functies worden vastgelegd in het LTA en eveneens periodiek herijkt.

- Op regioniveau zijn er 2 governance smaken: 1) 1 van de 3 varianten in de WGR, 2) het vormen geven van een bestuurlijk arrangement conform advies ter Haar. Deze is echter niet juridisch bindend en valt niet onder het interbestuurlijk toezicht. De laatste variant kan tevens worden benut voor bovenregionale afstemming. Ook aanvullend op een WGR variant in de regio en kent ook 1 bestuurlijk aanspreekpunt.

Regie op het zorglandschap met Norm van Opdrachtgeverschap en Norm van Opdrachtnemerschap

- De regio is de basis van waaruit gemeenten collectief sturen op de specialistische en hoog-specialistische jeugdhulp. Specialistisch op basis van de regionale contracten en getrapt bovenregionaal/landelijk op basis van de afstemming over essentiële functies. Norm voor Opdrachtgeverschap wordt daarmee geconcretiseerd.
- Voor jeugdhulpaanbieders: er moet een Norm voor Opdrachtnemerschap komen. Niet vrijblijvende oriëntatie en inbedding in de regio en afbouw van niet landelijke essentiële functies. Netwerkgzorg en samenwerken van jeugdprofessionals en jeugdhulpaanbieders in expertisenetwerken, in nauwe aansluiting op de lokale wijkteams.
- Verhouden tot de regio betekent voor aanbieders dat zij hun zorgorganisatie en bedrijfsvoering zullen moeten aanpassen, omdat hun aanbod mogelijk verdeeld op lokaal, regionaal en landelijk niveau wordt ingekocht. Voor zover zorgvormen/functies bij aanbieders grote mate van afhankelijkheid vertonen in bedrijfsvoering - waarschijnlijk vooral bij systeemaanbieders - moeten zij ondersteund worden met voldoende transitiecomfort. Ook om de opgebouwde kennisbasis te borgen.

Landelijke afspraken over vermindering praktijkvariatie in inkoopproces en zorgvuldigheidseisen

- Er moeten landelijke afspraken komen over normen die ongewenste (administratieve) praktijkvariatie tussen gemeenten, tussen regio's en tussen zorgaanbieders voorkomen.
- Er moeten landelijke afspraken komen over langjarige contracten en partnerschap systeemspelers, die onder andere de overeengekomen essentiële functies aanbieden. Er moet streng worden toegezien op het handhaven van de drie contractuele uitvoeringsvarianten. Voor de ombouw fase voor de grotere systeemspelers is een zorgvuldig bedrijfseconomisch 'comfort' – traject essentieel.
- Randvoorwaarden voor een stabiel zorglandschap, is een stabiele en duurzame samenwerking in sterke regio's en gelijklopende inkoop- en contracteringsprocessen.
- Inzet bovenregionaal en LTA wordt gekoppeld aan de regionale (en dus ook lokale) transitieopgave.

Congruentie	- Lokaal versterken we het gewone leven met blijvende hulp van de netwerken rondom het gezin. - Verbinding lokaal met aanpalende domeinen als onderwijs, veiligheid, wmo, Zvw, werk en inkomen, wonen, etc. - De ondersteuning wordt (zo) lokaal en (zo) nabij (mogelijk) geboden waarbij indien nodig ook de specialistische expertise naar voren beweegt voor consultatie en afschaling om normaliseren te stimuleren. - Regio vormt een 'intermediair': gemeente/lokale wijkteams betreft regionale kennis; - Bovenregionaal werkende aanbieders met regionale functie brengen hun expertise naar voren en verminderen zo het aantal verplaatsingen van kinderen. - Hoe sterker de regio hoe minder er bovenregionaal/landelijk nodig (verbinding tussen het lokale, regionale en bovenregionale niveau) - Het werkgebied van opdrachtgever en opdrachtnemer verhouden zich idealiter tot elkaar. Dat vraagt met name van de kant van aanbieders nadere aandacht. - Komen tot bovenregionale/landelijke afspraken over spelregels, praktijkvariatie gemeenten en praktijkvariatie zorgaanbieders - bij de (boven)regio-indeling streven we naar congruente buitengrenzen zodat de samenwerking zo veel mogelijk in gelijke samenstelling plaatsvindt.
EFFECT	Toelichting
Hoe draagt dit scenario bij aan de transformatieopgave?	- Dit scenario schept de randvoorwaarden om de inhoudelijke transformatieopgave te realiseren vanuit rust en stabiliteit in het stelsel en biedt een stabiele basis van waaruit door de vijfhoek verder gewerkt kan worden aan het opbouwen van vertrouwen in elkaar. - De regio is de motor achter normaliseren. - Zo thuis en zo nabij school mogelijk - Gezamenlijke regie maakt (gecontroleerde) afbouw gesloten jeugdhulp en niet landelijke essentiële functies mogelijk - Door het bestendigen van de Lerende Netwerken creëren we expertisenetwerken waar professionals samenwerken/verbinden in netwerkzorg en hoogspecialistische expertise lokaal kan worden ingezet en vice versa. - Specialistische zorg is verbonden met de gewone leefwereld van jongeren/gezinnen en is bij voorkeur ambulant. - Maken gebruik van ervaringsdeskundigheid. - Zorgen voor continuïteit van ondersteuning vanuit het eigen sociale netwerk van de jeugdige en ouders voor langdurig herstel. - Samenwerking in de regio (en bovenregionaal/landelijk) organiseren in de vier- danwel (landelijk) vijfhoek

	- vermindering onnodige administratieve lasten creëert tijd en ruimte om te werken aan de inhoudelijke opgaves. Daarvoor zijn bindende afspraken nodig die zonnig afdwingbaar zijn.
Hoe draagt dit scenario bij aan het oplossen van knelpunten?	- Betere opschaling en afschaling met de regio als scharnierpunt. - Geen instabiele en kleine regio's. - Minder uithuisplaatsingen door betrekken expertise aan de voorkant en, nadruk op versterken zorg nabij. - Het ontbreken van verbinding tussen curatief georiënteerde zorg met de maatschappelijke en transitieopgave om jongeren zo zelfstandig en gelukkig mogelijk te laten opgroeien en zich te ontplooien. - Zorgen dat aanbieders te maken krijgen met veel minder (administratieve) praktijkvariatie zodat minder tijd en geld gaat naar overhead en interactiekosten (voor variatie in contracten en verschillende verantwoordingsverplichtingen) - Regionale inbedding stem kind, ouders. - Professionals meer autonome rol in het professioneel handelen en als gelijkwaardige gesprekspartner in de regio. - Expliciteren spelregels en daarmee wat er van elkaar mag worden verwacht in landelijke afspraken - Zorgaanbieders hebben er nu last van dat ze financiële risico's lopen als ze meer capaciteit beschikbaar houden (bijvoorbeeld voor acute zorg) dan gemeenten afnemen (i.e., discontinuïteit in het bieden van hoog specialistische hulp). - Neem in de financiering ook de kosten mee van de expertisebundeling en de achterliggende expertisenetwerken. - Het samen verkrijgen van inzicht in het zorgaanbod, zorglandschap en zorgverbruik, is nodig om te kunnen sturen op welke zorg/functie op welke schaal, de samenhang tussen zorg, tijdig expertise beschikbaar hebben voor effectieve aanvullende zorg in netwerken, en vernieuwing en transformatie. - Door te werken met maximaal 3 uitvoeringsvarianten, kan veel overhead eruit gesneden worden en kosten worden bespaard.
Financiële impact	- Doorontwikkeling Landelijk LTA. LTA werkt al met vaste prijs; er wordt (na herijkt op essentiële landelijke functies) gemonitord op wat om landelijke contractering vraagt en wat dusdanig is getransformeerd dat het door de regio's kan worden georganiseerd. Dit bepaald de financiële omvang van het LTA. Bovenregionale expertise netwerken stemmen dit met elkaar af in relatie tot de transformatieopgave (in hun landsdeel). - Landelijke contracten; nadere uitwerking en implementatie van de wijze van regionaal inkopen. - Ruimte in de landelijke contractering voor een element beschikbaarheidsfinanciering ten behoeve van de regio's. - Versterken van de afspraken binnen regio's en tussen regio's onderling (op landsdeelschaal) leidt tot landelijk inzicht en overzicht mbt essentiële

	functies. Dat staat borg voor een beter gecontroleerd veranderingsproces in het zorglandschap, zowel wat betreft inhoud als bedrijfsvoering. - In Jeugdregio's waarbij op dit moment de regionale inkoop niet gezamenlijk of eenduidig plaatsvindt, zullen de uitvoeringslasten voor en door jeugdhulpaanbieders, gecertificeerde instellingen en professionals wier hulp ten gevolge van de voorgestelde maatregelen regionaal zal worden ingekocht, naar verwachting dalen.
RISICO'S & RANDVOORWAARDEN	Toelichting
Wat zijn de risico's van dit scenario?	- 'Afschuifgedrag' - Binnen de regio's een verschil in visie , perspectief - gemeente/regio's die zich in het licht van de transformatieopgave en normaliseren niet willen conformeren aan afspraken over minimum omvang, bestuurlijke vertegenwoordiging en het uitgangspunt van langjarig partnerschap - Systeeminstellingen die zich in het licht van de transformatieopgave en normaliseren niet willen conformeren aan afspraken over de beperking op essentiële functies, regionale inbedding wat betreft hun overige zorgverlening en de om- en afbouw die dat betekent voor bedrijfsvoering. - Dat (systeem)aanbieders niet (tijdig) de benodigde steun en comfort krijgen die nodig is om zich adequaat te kunnen verhouden tot de regio. En daarmee hun kennisbasis en toegevoegde waarde voor het zorglandschap dreigen te verliezen. - Dat aanbieders niet de middelen noch de juiste menskracht hebben om als gelijkwaardig partner aan de benodigde bestuurlijke en/of afstemmingstafels en/of expertisenetwerken te kunnen deelnemen. Zeker in geval van een werkgebied dat meerdere regio's omvat. - Het niet tot stand komen van een Norm van opdrachtnemerschap waarin bindende afspraken zijn opgenomen en bijpassende governance om zonnig afspraken af te dwingen. - Gemeente en zorgaanbieders verschillende opvattingen hebben over wat (bij dit kind in deze situatie) passende zorgtrajecten zijn en wie daarover gaat/welke verantwoordelijkheden heeft in de integrale afweging. Gemeenten bemoeien zich vanuit kostenperspectief te vaak met inhoudelijke weging van problematiek evenals de gewenste inhoudelijke zorg. Het is van belang om ieders rol bij inkoop en uitvoering van zorg adequaat te onderscheiden en niet in elkaars rol te treden. - Niet kunnen uitwisselen van informatie. - Onvoldoende kunnen afdwingen naleving (landelijke) afspraken door gebrek aan juridische grond. - continueren van marktwerking bij mn weinig voorkomende zorgvormen/essentiële functies.

	- Discontinuïteit in uitvoeringsvarianten lokaal-regionaal en tussen regio's (met bv landsdelen als bovenregionale vorm van bestuurlijk arrangement) - recente afgeronde en/of op korte termijn komende inkoop/aanbesteding met langere contractduur kunnen regionalisering doorkruisen - het ontstaan van te veel lagen en overlegplaatsen dan wel verlies van overzicht daarvan voor de partijen in de vierhoek.
Beheersmaatregelen	<i>Welke maatregelen kunnen getroffen worden om deze risico's te ondervangen?</i> - Minimum omvang regio's, en noodzaak voor stevige governance inrichting vastleggen in wet, optie interbestuurlijke arrangement als vrijblijvender alternatief voor WGR. - Zorgvuldige inrichting van proces van ombouw grote systeemspelers in deels regionale oriëntatie en deels landelijk essentiële functies ; - Inrichten stevig en gedragen proces om tot omschrijving van de essentiële functies op landelijke schaal te komen; - Voor langere tijd toereikend budget (minimaal helderheid tot 2028) passend voor de uitvoering van de regiovisies en een herijkt LTA - Inzicht in ontwikkelingen zorglandschap en essentiële functies in relatie tot de transformatie opgave. - Eén gemeente met politiek bestuurder als aanspreekpunt per jeugdhulpregio. En dito voor de aanbieders. - Inrichten adequate monitor op alle schalen en verbeteren van data verzameling en gebruik daarvan. - Toetreding partijen (hoog)specialistische zorg weinig voorkomende en LTA strikt reguleren.
Randvoorwaarden Randvoorwaardelijke opgave is dienstig aan de inhoudelijke opgave. Regiovisies moeten echt breed gedragen zijn. Het moet door alle betrokken partijen (4hoek) als hun visie voelen. Vertrouwen is cruciaal. Als het nodig is om op deelopgaven in de regiovisie met een kleinere groep relevante aanbieders daaraan invulling te geven is dat te overwegen. Vertrouwen moet hoe	Landelijke afspraken in een kwaliteitskader jeugd en te ontwikkelen implementatieplan (vgl. kwaliteitskader forensische zorg) over: - Essentiële functies landelijk. - Gezamenlijk proces om te komen tot uitwerking van essentiële functies. Kwaliteitsstandaarden waar professionals zich aan houden (zorgstandaarden, richtlijnen) bundelen, beter ontsluiten, inventariseren waar gaten zitten, bestaande kwaliteits- en beroepsstandaarden beter benutten. - Regionale inbedding zorgaanbieders en zorg lokaal nabij. - Lerende netwerken. - Toereikend budget voor langere periode. - Functioneren van regionale expertteams, en bovenregionale expertisenetwerken. - Toezicht op naleving afspraken en escalatieroute (wat als gemeenten of zorgaanbieders zich er niet aan houden?) Daarvoor zijn reeds diverse harde kaders beschikbaar: 1) wetsvoorstel stelt samenwerken en afspraken maken

dan ook expliciet als ongoing proceselement benoemd en bewaakt worden. Omwille van de democratische legitimiteit moet de spil van de specialistische jeugdhulp op regioniveau ingebed worden. De verplichte regiovisies vormen - binnen de WGR-variant de verbinding met de gemeentelijke beleidskader waarin de wettelijke verantwoordelijkheid voor jeugdhulp (cf Jeugdwet) van individuele gemeenten is uitgewerkt.	verplicht, 2) in de MR wordt vastgelegd dat gemeenten samenwerken in een GR, 3) in de GR wordt vastgelegd wie met elkaar moet samenwerken (dit geldt overigens ook voor de variant van interbestuurlijk arrangement (advies Ter Haar)), 4) in de amvb is opgenomen bij welke zorgvormen minimaal regionaal samengewerkt moeten worden en bovenregionaal moet worden afgestemd, 5) de NvO - voor gemeenten en aanbieders - is het kaders voor nadere invulling en uitwerking om het regionaal passend te laten werken, 6) de Geschillencommissie Sociaal Domein kan bemiddelen indien nodig, 7) de Jeugd Autoriteit/NZa monitort het zorglandschap en kan gevraagd en ongevraagd interveniëren, 8) ultimo kan de Minister bestuurlijk toezicht opleggen en escaleren naar een aanwijzing. - Beperken praktijkvariatie gemeenten en regio's in inkoop, beschikkingen, bekostiging en verantwoording - Werkgroep Toegang verzoek meegeven om de uitvoeringsvariatie mbt de vijf functies in de gemeentelijke toegang te bezien tegen de wens om in alle gemeenten tot een proces van gezamenlijk integrale afweging te komen aan het begin van een zorgtraject: jeugdige en ouders, lokaal wijkteam en professional. - Er moet gekeken worden naar de zorgvormen die bovenregionaal afgestemd dienen te worden in het licht van de nieuwe omvang van de regio's en het LTA. - Concept amvb zorgvormen dient herzien te worden, de bovengrens van 100.000 geschrapt. Dit werkt belemmerend voor het op landelijk niveau komen tot een dekkend netwerk van essentiële functies. - amvb reële prijzen herijken/aanpassen
PROCES	Toelichting
Fasering	- Op de Hervormingsagenda staan de zaken die een plaats moeten krijgen in het overkoepelend kwaliteitskader - 2022 wordt gebruikt om in het verlengde van het komen tot de Hervormingsagenda in werkgroepen de landelijke afspraken op aantal onderwerpen nader uit te werken en te komen tot aanzet implementatieplan - De infrastructuur van de hervormingsagenda blijft bestaan om dit gezamenlijk vanuit de vijfhoek op te pakken. Korte termijn (2022 - 2023) → Commitment 5-hoek op inhoudelijke transitiebeweging. → Afspraken cf Norm opdrachtgeverschap: administratieve lasten, inkoop, tarieven. → Afspraken norm voor opdrachtnemerschap: administratieve lasten, kwaliteit.

	→ Vaststellen aanbod minimaal schaal regio + LTA als startpunt, periodiek herijken. → Vaststellen ombouw aanbod schaal regio en LTA. → Vastleggen indeling gemeenten naar 42 regio's en grens minimaal 60.000. → In kaart brengen hoe de samenstelling van aanspreekpunten gemeenten en aanbieders is op bovenregionaal niveau en in expertisenetwerken. → Inventariseren welke knelpunten nog worden ervaren en wanneer die opgelost moeten zijn. → Feiten en cijfers in beeld brengen; waar hebben we het precies over, wat betekent dat voor de uitvoering van 'dit' deel van de hervormingsagenda. → Toereikend budget langere termijn en delen risico's. → Het vervolg en vorm geven aan het gesprek tussen aanbieders en gemeenten om ver te bouwen aan het onderlinge vertrouwen. Middellange termijn (2024 - 2026) → Na rust-in-de-tent gesprek voeren over volgende stap gezamenlijke veranderopgave (normaliseren, beweging naar 0, zo nabij mogelijk, in verbinding etc), de gewenste ontwikkeling van het zorglandschap en de toekomstige plek en bijdrage van (hoog)specialistische weinig voorkomende zorg daarin. → De bemoeienis gemeenten vanuit kostenperspectief met inhoud zorg en/of bekwaamheid professionals stoppen. → Werken aan wij-gevoel bij de regiovisie voor zowel gemeenten als aanbieders, cliënten en professionals en werken aan de grootste hefboomeffecten voor onderling vertrouwen. Langere termijn (2027 >, uiterlijk 2028) → Toewerken naar intensieve netwerzorg; afbouw stenen, opbouw netwerken met expertise (hoog)specialistische zorg. → De regiovisie verknopen met visie van aanpalende domeinen - als eerste het onderwijs - om schaal, uitvoering, effectiviteit, innovatie en betaalbaarheid verder te verbeteren → Werken zonder individuele beschikking, maar vanuit ontwikkelings-/ontplooiing perspectief van jongeren. Niet wat mankeert jou, maar wat helpt jou?
Bijdrage van partijen	<i>Wat is de rol en bijdrage van de verschillende partijen uit de vijfhoek bij het realiseren van deze variant?</i> Cliënten → Vormen de bron voor aansluiting op de gewone leefgebieden; wat hebben zij nodig vanuit specialistische hulp om hun eigen leven te leiden en zich te ontwikkelen. Professionals

- Op basis van professionele kwaliteitsstandaarden en leren & verbeteren en vanuit samen beslissen cliënten in voorgaande begeleiden en behandelen.
- Samenwerken in netwerkgroepen en denken en handelen vanuit tijdelijke en wisselende expertise netwerken rond de jeugdige en het gezin van samenwerkende professionals.
- De steun en dekking krijgen om de volgens professionele autonomie hen passende en proportionele keuzes te maken en altijd in afstemming met jeugdige en het gezin en ten behoeve van het versterken van het gewone leven.

Aanbieders

- Werken aan vertrouwen in gemeenten.
- De schaal benutten als middel - randvoorwaarden - om de gedeelde inhoudelijke opgave te realiseren.
- Het aanbod bezien in essentiële functies en benodigde substituties in het werken aan de inhoudelijke opgave.
- Samenwerking in netwerkgroepen tussen aanbieders vergroten om expertise te bundelen.

Gemeenten

- Werken aan het vertrouwen in aanbieders.
- Een scherper oog hebben voor de uitvoeringspraktijk van aanbieders, netwerken en professionals. En de levens van cliënten.
- Samenwerkingsdiscipline vergroten.
- Regio als vertrekpunt nemen en oog hebben voor elkaars problematiek - veelal verschillen tussen grotere en kleinere gemeenten - en de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de oplossing beleggen in de regio als middel.

Rijk

- Werken aan vertrouwen in gemeenten en aanbieders.
- Zich committeren aan een lange termijn perspectief en op de ontwikkeling en transformatie van de jeugdhulp in een breed sociaal domein.
- Wetgeving rust en langdurig financiële stabiliteit.
- Toereikend budget voor langere termijn.
- Bijdragen aan landelijke afspraken voor het jeugdveld.

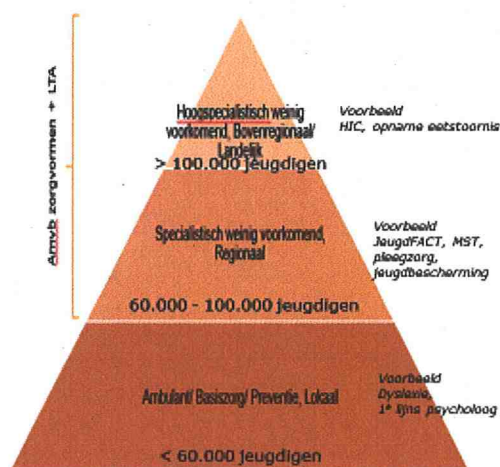
Voor iedereen

- Het gaat niet om de beste oplossing maar om de meest gedragen oplossing.

* Uitgangspunt zorgvormen amvb

Conclusies zorgvormen die schaal vragen (EHdK)

- Alle behandeling waarbij verblijf noodzakelijk kan zijn (o.a. klinische opname, OBC's, kleinschalige behandelvoorziening)
- Hoogwaardige ambulante alternatieven voor behandeling met verblijf (o.a. MDFT, MST)
- Gesloten jeugdhulp
- Pleegzorg
- Specifieke vormen van (dag)behandeling
- Crisishulp
- Jeugdhulp in strafrechtelijk kader (erkende interventie en verblijf en behandeling)
- Jeugdbescherming en jeugdreclassering
- Wonen (oa gezinshuis, kamertraining)

Concept lijst o.b.v. onderzoek EHdK (pilotregio's) en Review NJi

Variant 2: Herschikking

Toelichting probleemstelling

Inleiding	Toelichting
Probleemschets	De huidige problematiek in de jeugdhulp pleit voor hervorming van de jeugdhulp voor een beter werkend jeugdhulpstelsel. Nadere toelichting op de jeugdhulpproblematiek: • De beschikbaarheid en continuïteit van (hoog) specialistische jeugdhulp staat onder druk, ook het onevenredig gebruik van (hoog) specialistische jeugdhulp vormt één van de problemen • De jeugdige heeft te maken met lange wachttijden en veel wisselingen in hulpverleners. Er mist een passende indicatiestelling vanuit het principe van matched care • Jongeren komen laat in beeld bij de jeugdhulpaanbieders, doordat triage / vroegsignalering niet tijdig plaatsvindt • Administratieve lasten (voor aanbieders en professionals) zijn te hoog door gebrek aan coördinatie bij inkoop van (hoog) specialistische jeugdhulp • Het huidige stelsel kan in bepaalde situaties leiden tot de over behandeling van lichte problematiek • De huidige regiovisies en norm voor opdrachtgeverschap bieden onvoldoende oplossing voor het verbeteren van de jeugdhulpproblematiek. Op dit moment is er geen gedeelde regionale visie op de (problematiek rondom) jeugdhulp
Verklaring voor ontstane jeugdhulp problematiek	Verklaring voor de ontstane jeugdhulpproblematiek: • Er is onvoldoende context om te komen tot gezamenlijke ontwikkeling van jeugdhulp • Het huidige zorglandschap voor de jeugdhulp is versnipperd • De regionale samenwerking rond inkoop van (hoog) specialistische hulp is te vrijblijvend • Er is onvoldoende heldere sturing op de kwaliteit van de jeugdhulp
Te realiseren doelstellingen	Door de juiste zorg op het juiste niveau in te kopen (lokaal, regionaal en landelijk) realiseren dat de beschikbaarheid van (weinig voorkomende) hoog specialistische jeugdhulp structureel verbetert en wordt ingekocht met zo min mogelijk administratieve lasten en coördinatielast tegen een passend tarief dat eveneens ruimte biedt voor innovatie. De hervorming van het stelsel moet bijdragen aan de beschikbaarheid en de toegankelijkheid van de (hoog) specialistische jeugdhulp. <u>Toegankelijkheid:</u> • (Hoog) specialistische jeugdhulp wordt zo dicht mogelijk in de nabijheid van de jeugdige uitgevoerd • Realiseren van continuïteit en voortdurende beschikbaarheid van (hoog) specialistische jeugdhulp om de toegankelijkheid tot deze jeugdhulp te vergroten

	• Inzetten op het vroegtijdig signaleren van behoefte aan jeugdhulp, om verergerde complexiteit in de behoefte te voorkomen • De samenwerking tussen zorgaanbieders over de werksoorten heen verstevigen, zodat kinderen niet door de instellingen heen gejaagd worden <u>Kwaliteit:</u> • Beter borgen van kennis en expertise in toegang tot meest specialistische hulp voor het waarborgen van het kwaliteitsniveau en de toegang • Ruimte creëren voor de inhoudelijke ontwikkeling en innovatie jeugdhulp ter verbetering van de kwaliteit van jeugdhulp • Eenduidige afspraken (en sturing) omtrent de kwaliteit van jeugdhulp voor het reduceren van verschillen in het niveau van kwaliteit van de jeugdhulp (o.a. vaststellen landelijke kwaliteitsnormen) • Er een gezamenlijke regionale visie op de consultatiefunctie van (hoog) specialistische aanbieders geformuleerd wordt, waarbij "specialisten hubs" ontworpen worden om expertise en professionals in de lokale context te versterken <u>Zorglandschap:</u> • Het realiseren van collectieve verantwoordelijkheid om de schaarse (hoog) specialistische jeugdhulp beschikbaar te houden en de (hoog) specialistische jeugdhulp betaalbaar te houden • Jeugdhulp inkopen op maximaal drie niveaus: landelijk, regionaal en lokaal. Hierbij wordt (hoog) specialistische jeugdhulp op landelijk niveau ingekocht • Samenwerking in robuuste (vaste) regio's (aansluiten bij bv. de 25 veiligheidsregio's) met uniforme inkoopprocedures (landelijke tarieven, producten en verantwoordingsmethodieken) en een eenduidige administratie • Het introduceren van een afdwingbare regionale samenwerking op de inkoop van specialistische jeugdhulp, waarbij toezicht is op de naleving • Het realiseren van de gewenste ontwikkeling in het zorglandschap door zicht te creëren in het gehele zorglandschap en sturingsmogelijkheden te introduceren • Het tegengaan van 'versnippering' in zorglandschap voor het verkleinen van de kwaliteitsverschillen tussen aanbieders • Het realiseren van lagere administratieve lasten door realiseren van meer uniformiteit in het inkoopproces <u>Aanbod:</u> • Het realiseren van een transformatie in de landelijk in te kopen (hoog) specialistische jeugdhulp, om te voorkomen dat cliënten terecht komen in de gesloten jeugdhulp • Realiseren van een betere werkbilans door het geïntegreerd blijven aanbieden van hoog specialistische en specialistische zorg (en daarmee deeloplossing creëren voor arbeidsmarktproblematiek voor professionals) • Realiseren dat kinderen zo thuis mogelijk kunnen opgroeien en dat de gesloten jeugdhulp sluit en het aantal uithuisplaatsingen vermindert • Realiseren van uniformiteit in producten, landelijke tarieven en verantwoordingsmethodieken voor het verlagen van de administratieve last van zorgprofessionals en aanbieders

WAT	Toelichting
Inrichtingskeuzes; schaalniveaus waarop de zorg georganiseerd wordt	Jeugdhulp dient georganiseerd te worden op: lokaal, regionaal en landelijk niveau. Jeugdhulp wordt niet ingericht in het bovenregionale scenario. We willen een gelijkwaardig partnership; met elkaar een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van het zorglandschap op het gebied van kwaliteit. Dit doen we door met elkaar (regionaal) samen te werken en daarin een gelijkwaardig partnership te laten ontstaan. We streven naar het inkopen van (hoog) specialistische jeugdhulp op landelijk niveau. De jeugdhulp dient vervolgens zo dichtbij als mogelijk bij de jeugdige en

het gezin uitgevoerd te worden. De inkoop en uitvoering van de jeugdhulp vindt hierdoor dus op een ander niveau plaats. Door het uitvoeren van de jeugdhulp zo dichtbij als mogelijk bij de jeugdige, leidt landelijke inkoop van jeugdhulp dus niet voor meer afstand van de jeugdige en het gezin. Dit betekent echter wel dat beter gestuurd kan worden op de jeugdhulp die ingekocht wordt, en daarmee op de kwaliteit en de beschikbaarheid van de jeugdhulp, wat de jeugdige en het gezin ten goede komt.

We stellen voor aan te sluiten bij een bestaande regio-indeling, de 25 veiligheidsregio's. Hoe robuuster de regio's zijn, hoe meer specialistische jeugdhulp uiteindelijk op regionaal niveau ingekocht kan worden. Er is een transitieperiode van +/- 2 jaar nodig om naar de 25 robuuste regio's toe te groeien. In de voorgestelde mate van regionalisering is centrale sturing vanuit het Rijk noodzakelijk, maar de wijze van uitvoering staat hierbij vrij.

Landelijk:

Randvoorwaarden:

- Een landelijk vastgestelde robuuste regio-indeling (bv aansluiten bij de 25 veiligheidsregio's)
- Landelijke kwaliteitsstandaarden & sturing op de realisatie
- Uniforme processen
- Uniforme inkoopprocedure voor (hoog) specialistische jeugdhulp
- Landelijk vastgestelde tarieven voor jeugdhulp
- Gezamenlijk door ontwikkelen van de landelijke inkoop qua vorm en inhoud
- *Voorstel: bekijk elke 4 jaar opnieuw de vastgestelde hervormingen en bepaal welke jeugdhulp landelijk ingekocht moet worden voor het waarborgen van de continuïteit van de (hoog) specialistische jeugdhulp*

Landelijke inkoop:

- (Hoog) specialistische jeugdhulp op landelijke schaal inkopen om de beschikbaarheid en continuïteit van de jeugdhulp te verbeteren

Regionaal:

Randvoorwaarden:

- Uitvoeren van jeugdhulp in vaste robuuste regio's
- Indeling van de regio's kan gebaseerd worden op bijvoorbeeld de indeling van de 25 veiligheidsregio's
- Verminderen van aantal regio's
- Sturing in de regio op kwaliteit & beschikbaarheid jeugdhulp
- Wettelijk afdwingbare regionale samenwerking in de vaste regio's

Regionale inkoop:

- Regionale inkoop is het minimale niveau voor specialistische jeugdhulp

Lokaal:

Uitgangspunten:

- Jeugdhulp in nabijheid van de kinderen, jongeren en gezinnen uitgevoerd
- Jeugdhulp uitvoeren in verbinding met het sociale domein en onderwijs

Lokale inkoop:

- Inkoop op lokaal niveau kan plaatsvinden voor toegang, de wijkteams en lokale teams

NB: systeemfuncties

- *Deze partijen hebben een noodzakelijke rol in het stelsel doordat zij de meest complexe jeugdproblematiek behandelen. Het huidige landschap biedt geen context voor deze partijen om zich verder te ontwikkelen. Juist voor deze partijen is centrale sturing nodig om een bijdrage te leveren*

	<i>aan de gestelde doelen om bv hogere kwaliteit jeugdhulp te kunnen bieden en de beschikbaarheid van (hoog) specialistische jeugdhulp te kunnen (blijven) garanderen.</i>
Mate van vrijblijvend dan wel verplichtend karakter van regionalisering	We pleiten voor <u>geen</u> vrijblijvendheid karakter met betrekking tot de mate van regionalisering: • Regionale samenwerking is randvoorwaarde voor het blijvend garanderen van specialistische zorg voor jeugdigen. • Daarom moet regionaliserende karakter wettelijk vastgelegd worden en afdwingbaar zijn (middels wet, aangevuld met toezicht) om de beschikbaarheid van de (hoog) specialistische jeugdhulp te waarborgen • Dit betekent dat er een vaste regio-indeling moet komen. Het voorstel is om hierbij aan te sluiten bij een bestaande regio-indeling zoals bijvoorbeeld de veiligheidsregio's, dit geeft voldoende schaal en sluit aan op sociaal domein. • Onderzocht moet worden wat de werkende bestandsdelen van de bestaande samenwerkingsvormen zijn om deze toe te passen en te vertalen naar de jeugdhulp • Ontwikkelen van een gezamenlijke, gedeelde regionale visie tussen aanbieders en gemeenten in de regio <u>Gemeenten:</u> • De gemeentelijke autonomie wordt ingeperkt met de voorgestelde regionalisering, waarbij verantwoordelijkheid komt te liggen bij de vaste regio's (bv. de 25 veiligheidsregio's) • Er komt een gedeelde aanpak en verantwoording met betrekking tot de transformatiedoelen door dit op te nemen in een regiovisie conform wetsvoorstel • Inkoop en betrokkenheid bij het primaire zorgproces zijn losstaand, waardoor zorgprofessionals het vertrouwen krijgen elkaar te vinden wanneer dit nodig is (gebaseerd op de gezamenlijk vastgestelde regio visie) <u>Jeugdhulpaanbieders:</u> • De jeugdhulpaanbieders dragen bij aan de transformatieopdracht door transformatiedoelen beter te organiseren, zoals het aantal bedden af te bouwen en in te zetten op het voorkomen van uithuisplaatsingen • Verdere ontwikkeling van kwaliteitsnormen en professionalisering • Een norm van opdrachtnemerschap moet opgesteld worden waar jeugdhulpaanbieders aan gehouden zijn • Verplichte (en afdwingbare) intersectorale samenwerking tussen jeugdhulpaanbieders gerelateerd aan de transformatiedoelen <i>NB: Opstellen norm van opdrachtnemerschap:</i> <i>Om te borgen dat geïnvesteerd wordt in de regionale ontwikkeling moet in de norm van opdrachtnemerschap in elk geval terugkomen dat:</i> • Een actieve bijdrage geleverd wordt aan de transformatieopgave • Actief samengewerkt wordt aan verbetering van kwaliteit en efficiëntie van jeugdhulp • Geparticipeerd wordt in regionale kennisinfrastructuren voor stimuleren lerende omgeving • Aangesloten wordt bij de governance code zorg • Een bijdrage wordt geleverd aan het verbeteren van het arbeidsmarktperspectief • Een bijdrage geleverd wordt aan de toegankelijkheid en betaalbaarheid van jeugdhulp • Participeren in het opstellen van de regiovisies

Congruentie	Jeugdhulp moet in nauwe verbinding met de aanpalende domeinen, onderwijs, zorg (wmo, Zvw, WLZ) en veiligheid worden geleverd in de regio's. De wijze waarop dit ingericht moet worden, dient nader te worden uitgewerkt.
EFFECT	Toelichting
Hoe draagt dit scenario bij aan de transformatieopgave?	Een bijdrage op de transformatieopgave op drie onderwerpen: sturing op jeugdhulp, kind & gezin en zorgaanbieders. <u>Sturing op jeugdhulp:</u> • De versnippering in het zorglandschap wordt tegen gegaan • Er is eenduidige sturing mogelijk op de gehele transformatie • De kwaliteit van jeugdhulp wordt over de regio's heen gegarandeerd • De beschikbaarheid van de jeugdhulp wordt geborgd • Er wordt reductie bereikt in de ervaren hoge administratieve last, doordat alle jeugdhulp die regionaal ingekocht wordt, ook regionaal afgerekend en verantwoord moet worden <u>Kind & gezin:</u> • De beschikbaarheid van (hoog) specialistische jeugdhulp verbetert • De jeugdhulp wordt zo dicht mogelijk bij de jeugdige georganiseerd • De kwaliteit van jeugdhulp wordt gewaarborgd voor cliënten die (hoog) specialistische jeugdhulp nodig hebben • Mogelijke bijdrage aan het verminderen van het aantal wisselingen tussen organisatie voor kind en gezin • Eenduidige afspraken omtrent de kwaliteit van jeugdhulp reduceren de verschillen in het niveau van kwaliteit van de mogelijke specialistische jeugdhulp <u>Gemeenten:</u> • In de regio ontstaat ruimte om het inhoudelijke gesprek te voeren met de jeugdhulp aanbieders • De eenduidigere processen zorgen voor lagere administratieve lasten • Door de gezamenlijk opgestelde regiovisie, ontstaat eenduidigheid over waar naar toe bewogen moet worden • Het gelijkwaardig partnership komt eenvoudiger van de grond • Er is ruimte voor de domeinoverstijgende transformatie <u>Jeugdhulp aanbieders:</u> • Het aanbod van (hoog) specialistische jeugdhulp voor de kinderen met de meest complexe problematiek komt niet in het gedrang • De aanbieders zullen meer flexibiliteit ervaren voor het aantrekken en behouden van voldoende professionals • De administratieve last voor de aanbieders en de professional vermindert • Geeft ruimte om te kunnen investeren in transformatie en innovatie • Professionals ervaren meer autonomie in de uitvoering van hun werk • Professionals werken in een context waar ruimte is voor leren en ontwikkelen
Hoe draagt dit scenario bij aan het oplossen van knelpunten?	In aanvulling op hetgeen eerder besproken is, beogen wij middels de voorgestelde mate van regionalisering de volgende knelpunten op te lossen: • Beschikbaarheid en toegankelijkheid van (hoog) specialistische jeugdhulpfuncties • Verhogen (en uniformeren) van de kwaliteit van de jeugdhulp • Arbeidsmarktproblematiek voor het aantrekken en behouden van voldoende professionals • Ervaren hoge administratieve lasten door professionals • Versnippering van het zorglandschap • Gemis aan uniformiteit in inkoop en aanbod van jeugdhulp

Financiële impact	• Betaalbaarheid van het stelsel Een investering in (hoog) specialistische jeugdhulp is noodzakelijk voor het realiseren van de gewenste kwaliteitsslag. Het de voorgestelde mate van regionalisering worden de administratieve lasten verlaagd, wat ten gunste is voor het werkplezier van de zorgprofessional en de beschikbare tijd voor cliënten. Echter, alleen op de lange termijn kan een financiële kostenbesparing plaatsvinden • Transformatie: De jeugdhulp aanbieders moeten de aangeboden jeugdhulp transformeren. Hierbij moeten jeugdhulpaanbieders de transformatiedoelen organiseren, de kwaliteitsnormen en professionalisering verder ontwikkelen en de norm van opdrachtnemerschap opstellen. Dit kan leiden dat een groter deel van de hoog complexe jeugdhulp door ontwikkelt naar ambulante zorg. • Transitie: Het vaststellen van de regionale en landelijke afspraken leidt tot beter regionaal en landelijk zicht, waardoor een gecontroleerd en efficiënt veranderingsproces ontstaat. • Verlagen admin: Op de lange termijn is de verwachting dat een kostenreductie behaald kan worden, zeker op de organisatorische aspecten van de organisatie van jeugdhulp door verminderen van administratieve lasten. Dit is een reductie voor zowel de aanbieders als aan de overheidskant. Deze winst komt enerzijds het werkplezier van de zorgprofessional ten goede en anderzijds de tijd die beschikbaar is om cliënten te helpen. • Kwaliteitsslag: Over de sectoren heen zien we grote variatie hoe kwaliteitsstandaarden beschreven zijn. Wij willen een gedeeld beeld over de kwaliteitskaders en de norm van opdrachtgeverschap. We zijn hier op aanspreekbaar. Dit leidt tot een professionalisering van de jeugdhulpsector en het verwachttingsmanagement richting kind & gezin wordt scherp gesteld.
RISICO'S & RANDVOORWAARDEN	Toelichting
Wat zijn de risico's van dit scenario?	Urgente issues worden niet op de korte termijn opgelost: • De voorgestelde mate van regionalisering betekent op de lange termijn een significante verbetering van het stelsel. Op korte termijn betekent dit dat de gemeenten moeten reorganiseren om te realiseren van dat in +/- 25 robuuste regio's samengewerkt kan worden • Ongeachte voor welke mate van regionalisering gekozen wordt, zullen urgente issues niet op korte termijn opgepakt worden, maar zal een transitieperiode van +/- 2 jaar nodig zijn Principe van decentralisatie staat onder druk: • Voorgestelde regionalisering komt niet van de grond Aanbod sluit niet aan bij de behoefte: • Het aanbod voor jongeren met complexe problematiek sluit niet aan bij de behoefte vanwege het integrale hulpbehoefte die deze jongeren hebben Inbedden van regionalisatie kost tijd en energie: • De inbedding van de voorgestelde mate van regionalisatie en schaal niveau van inkoop vragen tijd en energie van de betrokken partijen Algehele opmerking: • Dat een nieuwe regio-indeling eerst even wat organisatorisch gedoe geeft is deels een risico waar je met maatregelen iets aan kunt doen, maar deels ook een onvermijdelijk gevolg van deze keuze. • Als dit de "prijs" op korte termijn is, om voor de lange periode daarna tot een goed werkend stelsel te komen, dan is dit volgens ons die prijs waard.

	• Vorm geven aan de lerende beweging op regio niveau met inzet van ervaringsdeskundigen
Verbetermaatregelen	Urgente issues worden niet op korte termijn opgelost: • Ongeacht welke mate van regionalisering gekozen wordt, betekent dit onrust bij de gemeenten. Door aan te sluiten bij een bestaande regio-indeling wordt de transitie vereenvoudigd • Gemeenten kunnen in 2 jaar toewerken naar de nieuwe regio-indeling. Gemeenten worden ondersteund bij de transitie naar +/- 25 regio's voor het minimaliseren van de risico's die bij een transitie horen • Landelijke inkoop wordt voor de inkoop van jeugdhulp op grote schaal ingezet, zodat gemeenten de tijd en ruimte krijgen de transitie succesvol te realiseren Principe van decentralisatie staat onder druk: • Duidelijke sturing op de transformatie van het stelsel • Aanbieden van hulp aan gemeentes en regio's • Aansluiten bij huidige regio-indeling van bijvoorbeeld de veiligheidsregio's Aanbod sluit niet aan bij behoefte: • Duidelijke landelijke sturing en monitoring op de inkoop van uitvoering van jeugdhulp Inbedding van regionalisatie kost tijd en energie: • Aansluiten bij de huidige regiostructuur van bijvoorbeeld de veiligheidsregio's • Doelstellingen en de te realiseren voordelen goed onder de aandacht brengen
Randvoorwaarden	Randvoorwaarden: • Landelijke en/of regionale inkoop van jeugdhulp is niet vrijblijvend, maar wordt wettelijk afdwingbaar • De regio's die jeugdhulp inkopen en/of uitvoeren moeten bestaan uit vaste robuuste regio's waar toezicht op wordt gehouden. Robuuste regio's betekent ook vastgestelde: regio-definities en meer uniforme producten, tarieven en verantwoording op groepsniveau • Er moet landelijk eenduidigheid bestaan over de definities van de verschillende zorgvormen • Er moet landelijke sturing zijn op de inkoop en uitvoering van de jeugdhulp • Er moet ruimte zijn voor innovatie om de doelstellingen ten aanzien van de transformatie te realiseren Uitgangspunten: • De beschikbaarheid van (hoog) specialistische jeugdhulp moet continu gewaarborgd zijn en eenvoudig toegankelijk • Voor de inkoop, als ook de organisatie en aansturing van de jeugdhulp is een passend schaalniveau nodig. Dit vanuit het uitgangspunt dat de zorg zo dicht mogelijk in de nabijheid van de jeugdige uitgevoerd wordt • Het stelsel moet ruimte bieden voor leren, ontwikkelen (op alle niveaus) • Het stelsel moet de (schaarse) kennis, expertise en professionaliteit waarborgen • Inkoop is geen inhoud van zorg; inkoop moet rust bieden en ruimte bieden voor aanbieders die de meest complexe zorg leveren zich inhoudelijk autonoom en regionaal door te ontwikkelen • Het bieden van vaste tarieven voor de aanbieders, moet ruimte creëren om aantrekkelijk te zijn in de krappe arbeidsmarkt
PROCES	Toelichting
Fasering	Onderstaand een aantal vervolgstappen die in elk geval nog genomen moeten worden:

	• Uitwerken van de fasering van de voorgestelde mate van regionalisering (o.a. activiteiten op de korte, middellange en lange termijn) • Nadere uitwerking van de toepassing van de voorgetelde mate van regionalisering • Uitwerken van de impact van de voorgestelde mate van regionalisering • Uitwerken van de impact van het beperken van de gemeentelijke autonomie op het kunnen dragen van het financiële risico (werkgroep financieel bestuurlijke verhouding) • Uitwerken van de governance van de veiligheidsregio en het effect op de democratische legitimiteit
Bijdrage van partijen	De bijdrage van de partijen is in bovenstaande tekst al toegelicht.

Mogelijke dwarsverbanden en afhankelijkheden met andere werkgroepen

- **Inkoop en administratieve lasten**
  - Inperken praktijkvariatie middels standaardisatie.
  - Passende bekostigingsmodellen naar type functie
  - Beschikbaarheidsvergoeding voor een aantal landelijke zorgvormen
  - Inkopen o.b.v. stevige kwaliteitskaders
  - Inkoop van 'going concern' versus transformatie/ontwikkelproducten en diensten
- **Financieel bestuurlijke verhoudingen**
  - Doorvertaling van verplichte regionale samenwerking en de wijze waarop de regio-indeling wordt vastgelegd
  - Mogelijke implicaties van landelijke inkoop hoog specialistische zorg (essentiële functies)
  - Mate van sturing
- **Kwaliteit**
  - Ontwikkeling en bundeling van landelijke kwaliteitseisen/standaarden
- **Zo thuis mogelijk**
  - (Centraal) sturen op afbouw en ombouw van residentiële jeugdhulp
  - Doorontwikkeling (gespecialiseerde)jeugdhulp gericht op normaliseren en ondersteunen brede gezinssituatie
- **Reikwijdte**
  - Onderwijs als onmisbare partij om tot Robuuste Regio's te komen. Dat geldt ook voor Veilig Thuis en Jeugdbescherming.
- **Leren en ontwikkelen**
  - Rol van lerende (boven)regionale netwerken jeugdhulp
  - Wijze waarop centrale ontwikkelagenda gerealiseerd kan worden
- **Toegang**
  - Wijze van toewijzing zorg moet passen bij inhoudelijke doelstellingen uit centrale ontwikkelagenda (beweging van 0, normaliseren etc)
  - Kwalitatief goede triage is nodig voor juiste zorg op de juiste plek
  - Ervaringsdeskundigheid meenemen in de triage

23 december 2021

Beste leden van het Bestuurlijk Overleg Hervormingsagenda (BOHA),

Wij zijn blij te kunnen melden dat we als werkgroep "leren, ontwikkelen en kennisinfrastructuur" in goede samenwerking tot een mooie agenda zijn gekomen op ons onderdeel van de Hervormingsagenda jeugdzorg 2022-2028. Bijgevoegde stukken typeren wij als de *veranderstrategie* voor de Hervormingsagenda Jeugdzorg.

Wij vragen jullie:

1. Voor alle aspecten van de Hervormingsagenda de veranderstrategie te omarmen zoals omschreven in de bijgevoegde stukken.
2. Een helder, maatschappelijk, voor kinderen en gezinnen begrijpelijk, gezamenlijk doel te formuleren op de lange termijn dat focus en richting geeft aan de benodigde leerbeweging.
3. Steeds bij de eigen rol te blijven, en anderen te helpen dat ook te doen.
4. Halfjaarlijks het eigen handelen te evalueren, gebruik makend van de (net)werkorganisatie die daarvoor wordt ingericht. Om het gezamenlijk handelen aan te passen op basis van het antwoord op twee vragen:
  - Bewegen we voor de gehele Hervormingsagenda nog richting het gezamenlijk gestelde lange termijn doel?
  - Werken gekozen systemen en structuren nog ondersteunend?
5. De concrete maatregelen te treffen die in de hoofdnotitie benoemd staan in blauwe tekst.

De Hervormingsagenda is een grote veranderopgave. Bij veranderprocessen zijn belemmeringen en keuzes onvermijdelijk. Dat vraagt van het BOHA én hun achterbannen gezamenlijk sturing, leiderschap en vasthoudendheid. Ook als het ingewikkeld wordt, en dat gaat het nog vaak worden. Dit hoort bij veranderen. De eerste test voor de vijf partners heeft zich inmiddels aangediend in de vorm van de financiële voornemens in het regeerakkoord. De partners moeten elkaar vasthouden. Terugtrekken uit de samenwerking brengt de oplossing niet dichterbij en is niet te verkopen aan kinderen, jongeren, ouders en professionals.

Het vertalen van een landelijke agenda naar de lokale uitvoering gaat de komende jaren veel vragen. Daarom stelt de werkgroep Leren, ontwikkelen en kennisinfrastructuur voor dat het BOHA zich laat ondersteunen door een werkorganisatie en netwerkstructuur. Deze structuur helpt de leerbeweging vorm te geven, de veranderstrategie vast te houden en lokale partners te ondersteunen. Het eigenaarschap van dit veranderproces blijft bij het BOHA liggen.

Vanzelfsprekend zijn wij altijd bereid onze bijdrage verder toe te lichten.

De werkgroep Leren, ontwikkelen en kennisinfrastructuur,

Voorzitter: 5.1.2.e

Secretaris: 5.1.2.e

Leden van de werkgroep: 5.1.2.e, 5.1.2.e, 5.1.2.e, 5.1.2.e,
5.1.2.e, 5.1.2.e, 5.1.2.e, 5.1.2.e, 5.1.2.e, 5.1.2.e,
5.1.2.e, 5.1.2.e, 5.1.2.e, 5.1.2.e,
5.1.2.e, 5.1.2.e, 5.1.2.e, 5.1.2.e, 5.1.2.e, 5.1.2.e,
5.1.2.e

¹ 5.1.2.e heeft deelgenomen aan de werkgroep tot 20 december 2021.

Elke dag leren: dat gaan we creëren!

Zodat in 2028 iedereen in de jeugdzorg bewust handelt en voelt dat hij doet wat werkt

VAN kind zien
NAAR kind in zijn
omgeving zien

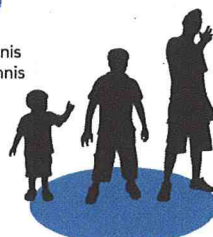
VAN jeugdzorg als oplossing
NAAR jeugdzorg als bijdrage aan
doelen kind en gezin

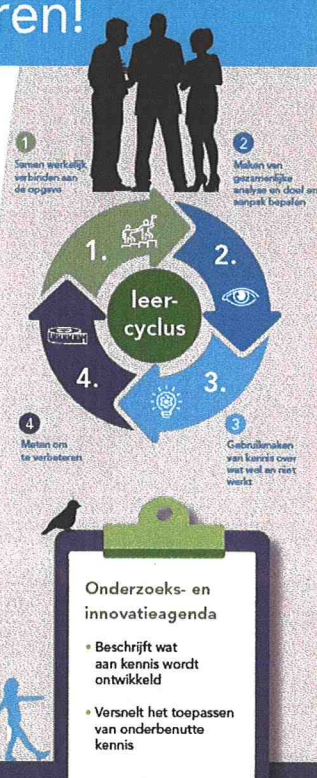
VAN onderbenutte kennis
NAAR benutten van kennis

VAN korte projecten
NAAR voortdurend
vanzelfsprekend leren

VAN kortdurend repareren
NAAR levenslange
ondersteuning op alle vlakken

Hoofdnotitie Leren, ontwikkelen en kennisinfrastructuur²

Ambitie

Jeugdzorg helpt kinderen en jongeren mee te doen, in principe met hun ouders op te groeien, en de veerkracht te hebben om tegenslagen het hoofd te bieden. Ons doel als werkgroep is dat alle actoren in de jeugdzorg in 2028 bewust handelen en zich zeker voelen dat ze doen wat werkt.

Kinderen en jongeren zijn dragers van de toekomstige samenleving. In hen willen we investeren, voor een inclusieve samenleving waarin iedereen, ongeacht kwetsbaarheid of beperking, op de eigen manier kan floreren. De Hervormingsagenda gaat over de toegevoegde waarde van jeugdzorg aan deze ambitie. Die zorg wordt geboden in samenspel met onderwijs en sociale zekerheid. Ze kan collectief zijn, door de context waarin kinderen opgroeien te verbeteren. Ook kan er specifiekere zorg nodig zijn, gericht op de doelen van één gezin of kind.

Om de ambitie dichterbij te brengen, moet het hele systeem van jeugdzorg zich ontwikkelen. Wat voor ontwikkeling willen we zien, en hoe komen we daar al lerend? Wij hebben onze opdracht uitgelegd als het beschrijven van de benodigde veranderstrategie voor de Hervormingsagenda.

Beoogde ontwikkeling

- A. Van het individu zien naar de **samenleving, het gezin én het individu** zien. Opgroeien en opvoeden doe je niet alleen, we benutten de context waarin kind en gezin leven als een op zichzelf staand niveau om te interveniëren.
- B. Van jeugdzorg als uitgangspunt naar **jeugdzorg als middel**. We overschatten gemakkelijk de invloed van jeugdzorg(beleid). Als we jeugdzorg inzetten, doen we dat met besef van morele verantwoordelijkheid.
- C. Van projectencarroussel naar **samen leren zonder vrijblijvendheid**. We leren doorgaand in een decentraal stelsel: we verwachten van elkaar intrinsieke motivatie op de beoogde ontwikkeling, ieder vanuit de eigen rol.
- D. Van onderbenutte kennis naar het **slim benutten** en toepassen van werkzame elementen
- E. Om te verhelpen waar dat kan, en om **levenslange en levensbrede ondersteuning** mogelijk te maken waar dat nodig is.

Zie bijlage 1 voor meer detail over de beoogde ontwikkeling.

Kernbegrippen als 'kennis', 'leren', 'kwaliteit' en 'monitoring' worden in bijlage 2 toegelicht.

- *Wij vragen het Bestuurlijk Overleg Hervormingsagenda (BOHA) dit begrippenkader te omarmen, leidend te maken voor de activiteiten van het BOHA, en zo onderlinge miscommunicatie te voorkomen.*

Bij het opstellen van deze notitie is intensief overlegd met jongeren, ervaringsdeskundigen en cliëntvertegenwoordigers in en buiten de werkgroep. Zo is invulling gegeven aan de 'leefwereldtoets': de eis aan elke werkgroep van de Hervormingsagenda om de leefwereld van kinderen en jongeren centraal te stellen. Dit gesprek is nooit af en vraagt om continuïteit.

De veranderstrategie voor de Hervormingsagenda Jeugdzorg

Om ons doel dichterbij te brengen, moeten we met elkaar elke dag leren. Dit leren is niet te beperken tot één onderwerp, organisatie, programma of beleidsdoel. Deze notitie beschrijft dan ook geen programmastructuur of inhoudelijke focus voor het leren. Ze beschrijft de afspraken die ons

² Deze notitie is opgesteld in nauwe samenwerking met de werkgroep kwaliteit en effectiviteit (focus op benutten van bestaande kennis en leren) en de werkgroep data en monitoring (focus op de ondersteunende infrastructuur).

gaan helpen het leren in de praktijk vorm te geven, de randvoorwaarden om dat succesvol te maken, en de netwerkstructuur die ons onderling aan elkaar verbindt.

Het leren zelf doen we in het dagelijks werk, zowel vakinhoudelijk als bestuurlijk. De professional leert vakinhoudelijk, door zich te verdiepen in wat werkt en te onderzoeken wat er beter kan. Organisaties en overheden leren bestuurlijk, door zich te verplichten om de randvoorwaarden voor het leren te realiseren.

Dit is niet vrijblijvend. We verplichten onszelf als individuen en als systeem om steeds te streven naar ons doel. Ontbreekt dit commitment, dan spreken we elkaar daarop aan. Dat stelt eisen aan het onderlinge vertrouwen, aan de verdraagzaamheid, en vanzelfsprekend aan het leiderschap van het BOHA.

Drie onderdelen van het leren bestuderen we nader.

1. De leercyclus doorlopen

We leren aan de hand van een cyclus (bijlage 3), waarin we steeds 4 stappen doorlopen:

1. Het werkelijk samen verbinden aan de opgave.
2. Het maken van een gezamenlijke analyse, doelbepaling en aanpak
3. Gebruik maken van de kennis over wat wel en wat niet werkt
4. Meten om te verbeteren in het kader van de maatschappelijke opgave.

Dat leren is het beste geborgd wanneer het onderdeel is van het primair proces en ook zodanig gefinancierd wordt³. Op die manier wordt het professional op de werkvloer, in de academie, in de werkplaatsen, en via de beroepsverenigingen mogelijk gemaakt nieuwsgierig te zijn en te innoveren.

- *Wij vragen gemeenten, branches en Rijk afspraken te maken over een reële kostprijs inclusief indirecte tijd die leren in het primair proces mogelijk maakt, en om ook in de Cao ruimte te blijven maken voor het leren en ontwikkelen.*

We bereiken ons doel alleen als tussen de betrokkenen uitwisseling plaatsvindt over het leren. Dat vraagt veel communiceren en organiseren. Daarom richten we een kennisinfrastructuur⁴ in (zie hieronder).

2. Kennis benutten

We gaan onze kennis beter toepassen. Er blijft in de jeugdzorg nog veel kennis onderbenut. Dit is kennis over de gehele leercyclus, van het aangaan van een vertrouwensrelatie tot het samen opstellen van een verklarende analyse of het afbouwen van zorgvormen die kinderen schade toebrengen. Om de kwaliteit te verhogen passen we in elke stap deze principes toe:

- Als iets werkt, passen we het toe.
- Als iets niet werkt of schadelijk is stoppen we ermee.
- Als we niet weten of iets werkt, constateren we dat. We besluiten samen hoe we dat lerend onderzoeken.

Meer over het werken aan kwaliteit en het benutten van kennis staat uitgewerkt in de stukken van de werkgroep Kwaliteit en Effectiviteit.

³ Zoals ook benoemd in de recente externe evaluatie van de Jeugdprogramma's van ZonMw ([Externe evaluatie jeugdprogramma's ZonMw-gecomprimeerd.pdf](#))

⁴ Idem.

3. De ontwikkeling monitoren

We verzamelen die informatie die ons helpt de opgave centraal te stellen en onze vorderingen zichtbaar te maken. Dat doen we door diagnostische en landelijke monitoring (bijlage 4). Aan de data wordt in gesprek betekenis gegeven.

Diagnostische monitoring is gericht op het leren in de praktijk, dichtbij kinderen, jongeren en ouders. Deze data, verzameld door cliënten, professionals, aanbieders en gemeenten, voeden het leerproces van een (team van) professional(s). De uitkomsten worden gedeeld met anderen.

Landelijke monitoring bestaat uit één heldere set indicatoren die voor langere tijd vaststaat. Deze set wordt vastgesteld door de werkgroep Data & Monitoring. De set brengt over de jaren heen de ontwikkeling in beeld, en helpt professionals, aanbieders, gemeenten en regio's te benchmarken. Aan de set wordt lokaal of regionaal toegevoegd naar aanleiding van de doelen of ontwikkelfase.

- *Wij vragen het BOHA zich te committeren aan longitudinale monitoring op basis van outcome.*
- *Wij vragen het BOHA in 2022/2023 de randvoorwaarden (digitale middelen, tijd, budget) te creëren om de monitoring op het benodigde kwaliteitsniveau te brengen. Daaronder verstaan wij dat de monitoring valide informatie moet opleveren: we weten welke uitkomsten we mogen verwachten.*
- *Wij vragen het BOHA de longitudinale monitoring pas voor verantwoordingsdoeleinden in te zetten wanneer dit kwaliteitsniveau behaald is.*

Ondersteunende structuren voor het leren

We verbeteren de randvoorwaarden en faciliteiten voor het leren. Dat vraagt vooral veel van organisaties en overheden. Zij faciliteren middels financiële ruimte, (leer)tijd, begeleide intervisie, supervisie en ruimte voor innovatie. Maar er is meer nodig: alle losse initiatieven en ideeën moeten samen leiden tot één leerbeweging. Daarom zetten we een kennisinfrastructuur en onderzoeks- en innovatieagenda op. Voor beiden geldt dat veel elementen aanwezig zijn, maar de nodige samenhang ontbreekt.

Kennisinfrastructuur

De kennisinfrastructuur organiseert het leren. In de kennisinfrastructuur worden bestaande organisaties en netwerken aan elkaar verbonden, en krijgen zij expliciet de taak lokaal of regionaal geleerde lessen en de landelijke leerbeweging aan elkaar te verbinden. Zo hebben aanbieders en beroepsorganisaties een belangrijke rol om het leren van professionals te verbinden aan de landelijke ontwikkeling, en vice versa: hen in staat te stellen deel te nemen aan de gedeelde beweging.

- *Wij vragen de kennisorganisaties NJi, KJP en LVB in 2022 het initiatief te nemen tot het expliciteren van (de rolverdeling in) de kennisinfrastructuur. Daarbij betrekken zij de cliënt-, beroeps- en brancheorganisaties. Dit voorstel wordt voorgelegd aan het BOHA. Er is minimaal aandacht voor:*
  - *de onderlinge verbinding van bestaande initiatieven*
  - *de onderlinge uitwisseling tussen lokaal of regionaal geleerde lessen en de landelijke leerbeweging*
  - *het ondersteunen van het leren in het BOHA door een werkorganisatie/netwerkstructuur die op bestuurlijk niveau kan agenderen, adviseren en ondersteunen.*

In bijlage 5 meer over de kennisinfrastructuur. Bij verdere ontwikkeling van de kennisinfrastructuur jeugd wordt verbinding gemaakt met de kennisinfrastructuur voor de zorg voor volwassenen.

De jeugdzorg is decentraal georganiseerd, en daarop is de kennisinfrastructuur ingericht. De wijkteams hebben in een decentraal stelsel een centrale positie. Zij vormen de schakel tussen de alledaagse opvoed- en opgroevragen, kortdurende ondersteuning en jeugdzorg. Als schakel spelen zij ook een belangrijke rol bij de houdbaarheid van het stelsel. Om deze rol goed te vervullen is een goede gezamenlijke analyse en doelbepaling zowel vakinhoudelijk als bestuurlijk cruciaal (stap 2).

- *Wij vragen de associatie wijkteams, de beroepsorganisaties en de VNG het initiatief te nemen voor een evaluatie van de kwaliteit van de wijkteams in relatie tot de lokale infrastructuur. De evaluatie wordt gedeeld in het BOHA en leidt tot een gezamenlijke visie, vertaald in een kwaliteitsstatuut.*

Onderzoeks- en innovatieagenda

Er is al veel kennis en ervaring binnen de jeugdzorg, maar regie ontbreekt op het aanvullen, delen en toepassen daarvan. We kiezen voor een meerjarige onderzoeks- en innovatieagenda⁵. Die beschrijft wat we de komende jaren aan kennis ontwikkelen en versnelt het toepassen van onderbenutte kennis. De onderzoeks- en innovatieagenda worden in onderlinge samenhang opgesteld. De ambitie om de leefwereld van kinderen, jongeren en ouders als uitgangspunt te nemen staat centraal.

De focus van het onderzoek en de innovatie ligt op:

- De (maatschappelijke) oorzaken van het ontstaan of in stand blijven van problemen
- Mogelijke oplossingen voor die problemen
- Werkzame elementen waarvan we nog onvoldoende weten of ze effectief zijn om te kunnen beslissen of we ze wel of niet blijven/gaan toepassen.

De onderzoeks- en innovatieagenda wordt opgesteld in consultatie met alle partijen. Ze is in overeenstemming met de focusthema's van de Raad voor de Jeugd.

- *Wij vragen de kennisinstituten (NJI, KJP, LVB) en onderzoeksinstituten (NWO, NWA Jeugd en ZonMw) in 2022 initiatief te nemen voor het opstellen van een onderzoeksagenda. Zij stemmen daarover af met cliëntorganisaties, academische organisaties en hogescholen, en beroepsorganisaties.*

De innovatieagenda beschrijft welke innovaties de komende jaren het meest urgent zijn. Innovaties zijn erop gericht om mogelijke oplossingen te implementeren in een specifieke context. Zij versterken de leerbeweging door kennis te helpen toepassen.

- *Wij vragen aanbieders, cliëntorganisaties, beroepsorganisaties en brancheorganisaties in 2022 initiatief te nemen voor het opstellen van een innovatieagenda. Zij stemmen daarover af met de kennisinstituten.*

---

⁵ Ook deze aanbeveling sluit aan bij de recente externe evaluatie van de jeugdprogramma's van ZonMw.

Investeren

Kwaliteit is een structureel onderdeel van de kostprijs van de zorg. Dat vraagt om faire tarieven. Het budget dat nodig is voor lerende organisaties en professionals moet dus structureel worden opgenomen in de kostprijs en zichtbaar zijn in de verdeling tussen directe en indirecte tijd. Daarnaast zijn en blijven er via de CAO structurele middelen beschikbaar voor leren.

In de afgelopen jaren zijn veel incidentele middelen ingezet ten behoeve van leren en ontwikkelen. Samenhang, focus en het delen van de kennis ontbrak regelmatig. Veel geld is zo niet ten bate gekomen van een betere ontwikkeling van de jeugd.

Daarom stellen wij: de kosten van de versnippering van incidenteel toegekende middelen minus de kosten van een samenhangende infrastructuur vormen het investeringsbudget voor Leren, ontwikkelen en kennisinfrastructuur. Op dit moment wordt door de werkgroep meerjarige financiële verhoudingen gewerkt aan een doorrekening. Verwachte beschikbaarheid: januari 2022.

Bijlage 1: Beoogde ontwikkeling

Bijlage 2: Kernbegrippen

Bijlage 3: Leren en ontwikkelen

Bijlage 4: Data en monitoring – monitoring als leerproces

Bijlage 5: Kennisinfrastructuur

Bijlage 1: Beoogde ontwikkeling

In deze bijlage leest u de uitwerking van de beoogde ontwikkeling.

- A. Van het individu zien naar de **samenleving, het gezin én het individu** zien. Opgroeien en opvoeden doe je niet alleen, we benutten de context waarin het kind en gezin leven als een op zichzelf staand niveau om te interveniëren.

De invloed van de samenleving op de ontwikkeling van kinderen wordt op het moment onderbelicht. Maar het is niet passend om ons te beperken tot de jeugdige of het gezin; de context is daarvoor te zeer meebepalend. Behalve over het herstellen en voorkomen van problemen gaat het dus ook over het versterken van de samenleving. Als er geen goede basis ligt, is de invloed van zorg of ondersteuning snel vervlogen. Naarmate de kwaliteit van de omgeving beter is, zal het effect van goede zorg beter beklijven. De vraag naar jeugdzorg zal daardoor wellicht afnemen.

- B. Van jeugdzorg als uitgangspunt naar **jeugdzorg als middel**. We overschatten gemakkelijk de invloed van jeugdzorg(beleid). Als we jeugdzorg inzetten, doen we dat met besef van morele verantwoordelijkheid.

Het Jeugdzorgaanbod wordt te veel als kader van de geboden hulp genomen. Dat bemoeilijkt het centraal stellen van de leefwereld van cliënten. Niet de zorg, maar juist de doelen van kinderen, jongeren en gezinnen moeten het uitgangspunt zijn. Jeugdzorg heeft als taak om ook de pedagogische relaties die centraler staan in het leven van kinderen of jongeren te leren benutten en te versterken. Daarbij denken we natuurlijk aan de ouders en andere opvoeders, maar ook aan docenten of vrijetijdsbegeleiders. Ook gaat het hierbij om de (maatschappelijke) vraag over welke ondersteuning er 'gewoon' mag zijn voor alle gezinnen en waar men laagdrempelig een beroep op kan doen. Zwaarder ingrijpen in het leven gebeurt alleen als de alternatieven ook afgewogen zijn, en met besef van het morele gewicht van de keuze.

- C. Van projectencarroussel naar **samen leren zonder vrijblijvendheid**. We leren doorgaand in een decentraal stelsel: we verwachten van elkaar intrinsieke motivatie op de beoogde ontwikkeling, ieder vanuit de eigen rol.

Op het moment is sprake van een veelheid aan kortdurende projecten, gefinancierd met incidentele middelen, die nog te weinig leiden tot de gewenste ontwikkeling in de kwaliteit van zorg. De beoogde ontwikkeling hier is die naar het samen werken aan één maatschappelijke opgave (zie preambule). Niet door top-down te sturen, maar juist door samen te leren vanuit de eigen rol, in de eigen organisatie. Het leren van professionals wordt gefaciliteerd door hun organisaties en door de betrokken overheden. In samenwerkingen staan we open voor de kennis van de ander, in ons werk maken we gebruik van de inzichten en vaardigheden van de ander. Daar hoort bij dat de onderlinge informatievoorziening beter wordt, dat we het met elkaar afspreken als we iets nieuws proberen, en elkaar ruimte laten voor het leren.

- D. Van onderbenutte kennis naar **slim benutten** en toepassen van werkzame elementen

We constateren dat beschikbare kennis en vaardigheden op het moment te vaak onbenut blijven. Het gaat daarbij om verschillende soorten kennis: praktijkkennis van beroepskrachten, ervaringskennis van cliënten en naasten, en wetenschappelijke kennis over generieke en specifieke aspecten van goede zorg en welke zorg effectief en efficiënt is. We beogen een

ontwikkeling naar een situatie waarin kennis slim wordt benut, niet alleen door wat we weten ook toe te passen, maar ook door datgene wat we uit gewoonte doen te bevragen, door praktische wijsheid te benutten, en door middels analyse steeds weer te komen tot een verwoording van de werkzame elementen en tot herkennen van patronen.

- E. Om te verhelpen waar kan, en om **levenslange en levensbrede ondersteuning** mogelijk te maken waar dat nodig is.

Op het moment worden kinderen en jongeren die levenslange en levensbrede ondersteuning nodig hebben te vaak onvoldoende geholpen. Jeugdzorg wordt te vaak kortdurend ingezet met het impliciete doel kinderen en jongeren te 'repareren'. De beoogde ontwikkeling is hier om beter te worden in het benoemen van de benodigde zorg of ondersteuning, en ook beter te organiseren dat die zorg tijdig, zo lang als nodig en zo kort als mogelijk geleverd wordt. Zodat ook deze kinderen kunnen leren en ontwikkelen. Kinderen met ernstige aandoeningen en/of in complexe situaties trekken nu te vaak aan het kortste eind als er schaarste is. Er is vaak een grote belasting op het gezin doordat ouders bij meerdere 'loketten' moeten aankloppen.

Bijlage 2: Kernbegrippen

Deze bijlage dient niet om definities te geven van kernbegrippen die van nu af aan voor een ieder leidend zouden moeten zijn. Ze is bedoeld om verwarring te voorkomen en communicatie over de kernbegrippen te bevorderen.

Jeugdzorg	Jeugdhulp en jeugdbescherming
Leren	Het zich eigen maken van nieuwe, of het aanpassen van bestaande, kennis, gedrag, vaardigheden, procedures, inzichten of waarden met als doel om met meer impact bij te dragen aan de vooraf overeengekomen (maatschappelijke) ambitie. Leren gaat vaak over een synthese van verschillende soorten informatie en kennisbronnen.
Ontwikkelen	Het stap voor stap werken aan een geformuleerde (maatschappelijke) ambitie. Ontwikkelen gebeurt door kort-cyclisch te leren van ervaringen en gemaakte keuzes en daarop de volgende stap te baseren.
Leefwereld	De alledaagse context waarin kinderen en jongeren opgroeien, en hun perspectief op het leven.
Kwaliteit	Kwaliteit van jeugdhulp is 1) investeren in de relatie met kinderen, jongeren en opvoeders, 2) samen beslissen over passende hulp en welke doelen moeten worden bereikt, hoe en door wie daar het beste aan bijgedragen kan worden 3) benutten van de kennis over wat werkt, en 4) samen evalueren of de gewenste doelen bereikt zijn of aangepast moeten worden en of de gekozen hulp nog passend is. Kwaliteit van organisatie, beleid en bestuur van jeugdhulp vraagt hetzelfde: inzetten op verbinding, samen beslissen, doen wat werkt en samen evalueren.
Kennis	Dat wat we weten, wat geleerd en opgeslagen is, dat waar het individu of het collectief inzicht in heeft verworven. Kennis omvat zowel informatie, ervaringen en inzichten. Kennis kan verkregen worden door opleiding of training en door ervaring. Kennis is dynamisch. Het ontwikkelt zich in een maatschappelijke context gekleurd door het verleden, waarin de opgaven voor de toekomst vervat liggen. Kennis bestaat uit ervaringskennis, praktijkkennis en wetenschappelijke kennis. Ouders, kinderen en jongeren hebben ervaringskennis. Professionals hebben praktijkkennis. Wetenschappers hebben wetenschappelijke kennis. In sommige gevallen verenigt één persoon twee perspectieven: een ervaringsdeskundige heeft ervaringskennis én praktijkkennis.
Kennisinfrastructuur	Het geheel aan activiteiten, instanties en de samenhang daartussen dat bijdraagt aan het leren en de blijvende ontwikkeling van kennis.
Cliënt	De cliënt is degene die jeugdzorg ontvangt. Haar of zijn perspectief is het cliëntperspectief. Heeft een cliënt in het verleden ervaringen opgedaan met jeugdzorg die hij of zij inzet om de leerbeweging te versterken, dan maakt de cliënt gebruik van ervaringsdeskundigheid.
Professional	Professionals zijn degene die in de praktijk advies of zorg bieden aan kinderen, jongeren en gezinnen. Zij bezitten vakkennis, werken volgens professionele standaarden en maken gebruik van richtlijnen en beroepscode. Professionals scholen en ontwikkelen zich blijvend. In het contact met cliënten zijn zij in staat om samen met de client tot de best

	mogelijke interventie te besluiten. Ze maken gebruik van de kennis en voorkeuren van de cliënt, hun vakken, ervaring en vaardigheden, en van richtlijnen en beroepscode
Innovatie	Het ontwikkelen van iets nieuws om de leerbeweging in een specifieke context te versterken. Het kan gaan om een idee, product, dienst of proces. Ze zijn gericht op mogelijke oplossingen en de toepassing van kennis, en worden kort-cyclisch met de beoogde doelgroep ontwikkeld. Innovatie is een krachtig middel om een beoogde ontwikkeling te bevorderen wanneer het gepaard gaat met kennis over wat wel en niet werkt, en als het het doel dient waar het voor bedoeld is.
Wetenschap	Wetenschap is het op systematische manier vergaren van kennis over de werkelijkheid. Kennis is wetenschappelijk onderbouwd als de wetenschappelijke methode is benut om die kennis te vergaren, en als de mogelijkheid geboden wordt om die kennis te ontcrachten door nieuwe inzichten of onderzoek en transparantie over verkregen onderzoeksresultaten.
Data	Gegevens die ons helpen om te beoogde ontwikkeling te monitoren. We maken voor de Hervormingsagenda het onderscheid tussen landelijke en diagnostische monitoring.
Supervisie	Supervisie is leren onder begeleiding van een deskundige die helpt om te reflecteren op het eigen professionele handelen en de daaraan ten grondslag liggende gedachten, gevoelens en drijfveren.
Effectiviteit	Effectiviteit betekent dat jeugdhulp (door van goede kwaliteit te zijn) bijdraagt aan het behalen van de gestelde doelen en zo aan de maatschappelijke opgave. Effectiviteit wordt ook wel doeltreffendheid of doelmatigheid genoemd. Doeltreffendheid is samen vastgestelde (of tussentijds bijgestelde) doelen bereiken. Doelmatigheid is zoveel mogelijk resultaat met zo min mogelijk middelen.

Bijlage 3: Leren en ontwikkelen

Introductie

Ieder van ons leert en draagt bij aan het leren van anderen. Dat verwachten we ook van elkaar. We motiveren en stimuleren elkaar. We expliciteren en analyseren dilemma's, nemen de verantwoordelijkheid voor onze rol, zoeken samen naar oplossingen en maken gebruik van de beschikbare kennis en expertise. Zo dragen wij eraan bij dat alle kinderen in Nederland met hun ouders kansrijk op kunnen groeien.

Leren rendeert snel. Rekenvoorbeeld: Twee professionals ontvangen 2 uur supervisie per week. Dat kost 12K per jaar. Een uithuisplaatsing van 1 kind kost 100K per jaar. Als deze twee professionals samen maar 1 uithuisplaatsing voorkomen in een periode van 8 jaar heeft het leren gerendeerd. In 2020 werkten in Nederland bijna 46.000 SKJ geregistreerde jeugd en gezinsprofessionals. Als zij allemaal een jaar lang 2 uur per week in tweetallen supervisie ontvangen, is dat budgetneutraal als zij daarmee in de komende 8 jaar 345 uithuisplaatsingen per jaar voorkomen. Dat is dus bijna één uithuisplaatsing per dag. Leren rendeert. Goed ontwikkelde professionals leveren geld op door een toegenomen professionaliteit en kwaliteit van hun zorg.

Vakinhoudelijk en bestuurlijk leren

In het leren maken we onderscheid tussen het vakinhoudelijk leren van professionals, ervaringsdeskundigen, opvoeders en jongeren en het bestuurlijk leren van aanbieders, beroeps- en brancheverenigingen, gemeenten en het Rijk. Ons doel is dat zowel professionals als bestuurders in 2028 bewust handelen en zich zeker voelen dat ze doen wat werkt.

Bij het vakinhoudelijk leren gaat het zowel over het leren 'on the job' als het leren met beroepsgenoten. De doelen zijn vakmanschap en een stevige professionele identiteit. Dit leren vraagt intrinsieke motivatie, en zelf nemen van verantwoordelijkheid op het ontwikkelproces en beroepstrots. Om dit vakinhoudelijke leren mogelijk te maken zorgen opleidingen voor een stevige basis, dragen beroepsorganisaties bij aan de professionele mindset van 'leven lang leren' en zorgen aanbieders voor een uitdagende werkomgeving waarin geleerd kan en mag worden.

Het leren van professionals vindt zowel buiten als binnen de directe behandelcontext plaats. Buiten de behandelcontext wordt bijvoorbeeld in opleidingen, trainingen of beroepsorganisaties geleerd, vaak ook domeinoverstijgend. Binnen de behandelcontext is leren noodzakelijk om samen tot een steeds betere kwaliteit en doelrealisatie te komen. Het leren is dan onderdeel van de indirecte tijd. Bestuurders spelen een belangrijke rol in het bieden van deze tijd en bij het realiseren van een goede, ontwikkelgerichte invulling daarvan. En de financiering van het leren en ontwikkelen moet zowel binnen de CAO als binnen de kostprijs van de behandeling geborgd zijn.

Het bestuurlijk leren is enerzijds randvoorwaardelijk voor het vakinhoudelijk leren. Bestuurlijk leren betreft zowel de organisatie of aanbieder als de gemeente. Bestuurders ontwerpen de werkomgeving waarin vakinhoudelijk geleerd kan worden en waarin rekenschap afgelegd kan worden over dat leren. Zij stellen doelen om de leercultuur in de jeugdhulp te versterken. Zo versterken het vakinhoudelijke en het bestuurlijke leren elkaar. Anderzijds richt het bestuurlijke leren zich ook op het steeds weer formuleren, bewaken en monitoren van de vorderingen op de gezamenlijk ambitie van burgers, organisaties en gemeenten. Dat leren vindt niet alleen plaats in de eigen gemeenten of regio. Er wordt ook kennis gedeeld in bijvoorbeeld brancheorganisaties of de

VNG. Daarbij maakt ook het leren van het BOHA, ondersteund door een daartoe in te richten netwerkorganisatie, onderdeel uit van het bestuurlijk leren.

Welke leerstrategie wanneer gebruikt wordt is mede afhankelijk van het geformuleerde doel en de fase van ontwikkeling.

De arbeidsmarkt is krap. Het maatschappelijke oordeel over jeugdhulpprofessionals is niet onverdeeld positief. Veel professionals staat het water aan de lippen. Zij dreigen het vakgebied te verlaten. Dat maakt het werk voor de overblijvende collega's nog zwaarder. Verwaarlozing van de professionals en zijn professionele ontwikkeling dreigt. Om dit proces te keren is het belangrijk professionals eerst weer te verbinden met hun passie, hun wens om een bijdrage te leveren aan het kansrijk opgroeien van kinderen en zich daar trots over te voelen. Supervisie of begeleide intervisie kunnen hiervoor ruimte bieden. Kwaliteitsverhoging maakt niet alleen het werk aantrekkelijker, het zal het gemiddelde zorgtraject ook verkorten. Het is de vraag of er dan nog meer professionals nodig zijn. Als professionals gezien worden kunnen zij op hun beurt gezinnen 'zien' en ontstaat er ruimte om nieuwe kennis tot je te nemen en te doen wat werkt.

De leercyclus

Leren en ontwikkelen vragen tijd. We leren aan de hand van een cyclus waarin we steeds 4 stappen doorlopen op weg naar een ambitie:

1. Het werkelijk samen verbinden aan de opgave
2. Het maken van een gezamenlijke analyse, doelbepaling en aanpak
3. Gebruik maken van de kennis over wat wel en wat niet werkt
4. Meten om te verbeteren in het kader van de maatschappelijke opgave.

Toelichting op de leercyclus

1. Verbinden aan de opgave

We leren niet zomaar. Leren draagt bij aan één of meerdere maatschappelijke opgaven die vooraf collectief zijn vastgesteld. Het doel is telkens een stap te zetten in de richting van jeugdhulp die maakt dat je mee kunt doen, in principe met je ouders opgroeit en de veerkracht hebt om tegenslagen het hoofd te bieden.

2. Gezamenlijk analyse, doelbepaling en aanpak.

Op weg naar de ambitie stellen we in wisselende samenstellingen doelen op, gebaseerd op een gedeelde analyse en uitgewerkt in een gedeelde aanpak. Elk van die doelen draagt bij aan de ambitie. Dat gebeurt op verschillende niveaus die elkaar versterken.

Op het niveau van het individu of gezin wordt gezamenlijk een doel vastgesteld (bijvoorbeeld 'weer naar school gaan'), een analyse gemaakt van de oorzaken van het probleem en samen een aanpak vastgesteld. Wat daarin werkt, en welke kennis je daarbij toepast, dat is ook iets waar professionals onderling mee bezig zijn (supervisie, intervisie, richtlijn ontwikkeling).

Het vaststellen van een gezamenlijke analyse, doel en aanpak gebeurt óók op het niveau van de aanbieder en gemeente, en zij moeten daarvoor leren van burgers en professionals: welke vragen en problemen bestaan er rond het opgroeien en opvoeden, welke zorg is nodig in onze gemeente, wat moeten onze professionals weten en kunnen, hoe bieden wij hun de mogelijkheden om dat te ontwikkelen en wanneer leveren wij kwaliteit?

Fout! Verwijzingsbron niet gevonden. Als input voor dit proces verwijzen wij naar de Appendix: Belemmerende en bevorderende factoren voor een lerend stelsel.

3. Gebruik maken van de kennis over wat wel en niet werkt

Of wat we weten ook toegepast wordt bij het gezamenlijk gestelde doel, is een vraag die lokaal of regionaal beantwoord moet worden. Gemeenten en aanbieders brengen dit samen in kaart. Zij maken daarbij gebruik van de landelijk beschikbare kennis. En zij agenderen en prioriteren vervolgens samen de ambities en ontwikkelopgaven. En dat wat je leert pas je toe en deel je ook weer met collega's. Burgers doen dat met cliëntenorganisaties, ervaringsdeskundigen en professionals doen dat met hun beroepsverenigingen, gemeenten doen dat met de VNG en het VWS doe dat met ook andere ministeries die een bijdrage leveren aan de ambitie. Zo stel je met elkaar steeds, lerend vast wat 'state of the art' kwaliteit is.

4. Meten om te verbeteren

De vierde stap is meten om te verbeteren: gestructureerd informatie verzamelen over onze vorderingen op weg naar de gemeenschappelijke ambitie. Op basis van die informatie voeren we onderling het gesprek, en dáárin schuilt het leren. Data verzamelen we zoals beschreven in de stukken van de werkgroep Data en monitoring

Het compleet doorlopen van de leercyclus

Als we kijken waar we nu staan (zie ook de Appendix: Belemmerende en bevorderende factoren voor een lerend stelsel), dan vallen drie zaken op:

1. We hebben de neiging om stap 1 en 2 over te slaan en meteen met stap 3 te beginnen. Dat leidt tot het uitrollen of implementeren van lessen van anderen zonder de eigen context, gezamenlijke visievorming en besluitvorming voldoende mee te nemen. Als dit gebeurt ontstaat er stagnatie in het leerproces door schijnsamenwerking (figuur 1)

Voorbeelden:

- (i) *Een professional past een interventie toe die niet aansluit bij de vraag van het gezin. Het daadwerkelijk verbinden, een klik met elkaar hebben, een gedegen gezamenlijke analyse, ook van de vraag achter de vraag, een gezamenlijke doelbepaling en gedeelde besluitvorming over de aanpak ontbreekt. De professionals neemt over in plaats van dat zij toevoegt.*
- (ii) *Een gemeente probeert een succesvolle aanpak van een andere gemeente uit te rollen en merkt dat het niet werkt. Er wordt voorbij gegaan aan het feit dat de ontwikkelde aanpak in de andere gemeente de uitkomst is van een vaak al jaren gelopen gezamenlijk proces op principe a en b. De uitkomst blijkt slechts betekenis te hebben door dat gezamenlijk proces.*

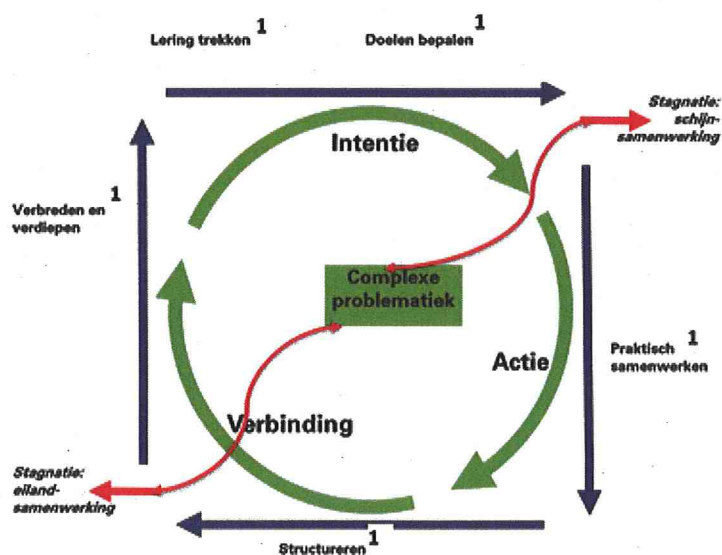
2. We passen kennis over de afzonderlijke stappen van de leercyclus nog onvoldoende toe. Ook hebben we onvoldoende scherp welke kennis daarop nog ontwikkeld moet worden. Dat heeft zijn weerslag op de kwaliteit en de doelmatigheid van onze zorg en ondersteuning.

Voorbeeld:

- (i) *We weten dat het afnemen van een goede verklarende analyse bijdraagt aan het samen beslissen over passende zorg. Deze kennis wordt nog lang niet altijd toegepast. We lopen daardoor het risico dat we symptomen bestrijden in plaats van de daadwerkelijke problemen aanpakken. Ook maken we daardoor minder gebruik van de kwaliteiten van de jongere en*

zijn netwerk. Dat kan escalerend werken. We behandelen bijvoorbeeld het gedrag van de jongere in plaats van samen met de jongere te onderzoeken wat de boodschap is die de jongere met zijn gedrag af wil geven over zichzelf of belangrijke mensen in zijn omgeving. En dus waar de hulp uiteindelijk aan bij moet dragen.

3. In de leercyclus betrekken we nog onvoldoende andere leefdomeinen. Een verklarende analyse van gezin en professional moet óók rekening houden met onderwijs, volwassenenzorg etc. Waar ligt de oorzaak van het probleem, en kan de jeugdzorg het oplossen? Op gezette moment is het nodig de leercyclus óók te benutten samen met professionals uit andere domeinen. Ook gemeentelijke regels en controlesystemen of de rigide toepassing daarvan kunnen de domeinoverstijgende samenwerking in de weg zitten. Als dit gebeurt ontstaat stagnatie in het leerproces door een eilandsamenwerking (figuur 1).

Figuur 1: P.J. van Delden; Samenwerken in het publieke domein (2009)

Appendix: Belemmerende en bevorderende factoren voor een lerend stelsel

Belemmerende factoren	Bevorderende factoren	Leercyclus
Maatschappelijke norm maakbaarheid & excelleren met nadruk op reparatie & herstel Verschillende mensbeelden in verschillende wetten. Gebrek aan geduld bij de invoering van een stelselwijziging	Heldere maatschappelijke visie en moraal m.b.t. opvoeden en opgroeien als kompas. Op basis hiervan kunnen scherpe keuzes gemaakt worden. Politieke stellingname.	Stap 1 en 2 overslaan
1000 bloemen bloeien: zonder focus kortdurend investeren in kortdurende projecten zonder de ontwikkelde kennis over wat wel/niet werkt samen te brengen.		Stap 1 en 2 overslaan
Verschil in hiërarchie en waardering tussen kennis uit wetenschap, praktijk en ervaring.	Niet vertalen van geleerde lessen naar nieuw gedrag.	Beter worden in stap 3
Bevestigingsbias waardoor goede analyse ontbreekt en niet passende hulp wordt ingezet of onterecht UHP Opschalen van goede voorbeelden als 'bleuprint' zonder te werken aan randvoorwaarden en vertrouwen voor een samen lerende cultuur Risicoregelreflexen: het denken in risico's en problemen wordt gedomineerd door achteruit kijken. Potentiële neveneffecten in de toekomst worden onvoldoende meegewogen in het besluit. Beheersreflexen en ontbreken van rolvastheid: de complexiteit van de opgave zo reduceren dat één persoon regie voert met als gevolg dat deze vanuit een behoefte aan grip op de stoel van de ander gaat zitten. Je als opdrachtgever als 'bepaler opstellen'	Meerwaarde van diversiteit en verscheidenheid benutten Scherpte op eigen rol en sterke beroepsidentiteit: weten waar je voor bent, weten wie je bent, weten wat je wel/niet kan cq wat de ander beter kan, waarderen van toegevoegde waarde van de ander en daar constructief mee omgaan. Ruimte krijgen om vanuit professionele hoogwaardige kennis te doen wat nodig is, zonder daarin belemmerd te worden door systemen. Het systeem steunt de inhoud. Denken in kansen en mogelijkheden. Ruimte voor experiment en innovatie Samen focus vaststellen en daarop investeren. De kosten gaan voor de baten uit. Leren op alle niveaus en in netwerkverband, zowel horizontaal (met collega's op micro, meso of macroniveau) als verticaal (tussen micro, meso en macroniveau).	Stap 1 en 2 overslaan, beter worden in stap 1 en 2, domeinoverstijgend karakter

Inkoop gedreven in plaats van inhoud en opgave gedreven werken. Niet vertalen van geleerde lessen naar nieuw gedrag. Kaders die eigen verantwoordelijkheid en initiatief remmen. Te veel focus op de eigen opdracht in plaats van primair op de eigen bijdrage aan de gezamenlijke opgave. Solistisch werken Wettelijke kaders en toezicht die niet op elkaar aansluiten. Toezicht dat primair gericht is op controleren in plaats van leren. Gebrek aan geduld bij de invoering van een stelselwijziging.	Rechtsbescherming van ouders als onderdeel van een lerende cultuur. Wees aan de voorkant helder over het doel van participatie en hoe dat participatieproces eruit gaat zien. Ga bij het betrekken van burgers een stap verder dan alleen raadplegen. Zoek ook naar co-creatie en samen belissen. Werken in een 'just culture' in plaats van een 'blame culture'. Bouwen aan vertrouwen. Iedereen maakt fouten en iedereen wil ook beter worden. Vertrouwen bouw je door houvast bij elkaar te vinden in het samen lerend werken aan de gewenste hervorming. Eigen soevereiniteit van de organisatie deels los durven laten als de maatschappelijke opgave daarom vraagt. Parallel organiseren. Een lerende cultuur die zich vertaalt in de eigen gemeentelijke cultuur en in de verhouding met de opdrachtnemers. Gemeenten en aanbieders formuleren samen leidende principes. Zorgen dat in de inkoop de gezamenlijke uitgangspunten geborgd zijn: gemeente als betrouwbare opdrachtgever en co-creator. Verdragen van enige mate van risico en vertrouwen in de samenwerkingspartners.	
Ontbreken van resultaatinformatie op het niveau van de maatschappelijke opgave	Faciliteren van het gebruik van goede data	Beter worden in stap 2 en 4

Slechte informatiebias. Niet benutten van beschikbare cijfers en/of deze steeds opnieuw weer opvragen bij aanbieders. Inkoop gedreven in plaats van inhoud en opgave gedreven werken.	Generieke data aanleveren zodat ze betrouwbaarder gebruikt kunnen worden.	
1000 bloemen bloeien: zonder focus kortdurend investeren in kortdurende projecten zonder de ontwikkelde kennis over wat wel/niet werkt samen te brengen.	Denken in kansen en mogelijkheden. Ruimte voor experiment en innovatie.	Beter worden in stap 1 en 2

Tabel 1: (ervarings)kennis belemmerende en bevorderende factoren voor een blijvend leren stelsel in relatie tot de leercyclus.

Bijlage 4: Data en monitoring – monitoring als leerproces

Deze bijdrage geldt als input voor de werkgroep Data en Monitoring.

Om succesvol te ontwikkelen is het cruciaal om te weten waar je staat. Hoe ver zijn we op ons pad naar de ambitie? Zonder die kennis kunnen we geen analyse maken, doelen bepalen of aanpak formuleren. In deze bijlage gaan we in op het voeden van het leerproces middels monitoring.

In deze tekst staan we stil bij:

- De uitgangspunten voor succesvol monitoren
- Het onderscheid tussen landelijke monitoring, gericht op de gewenste ontwikkeling volgens gestandaardiseerde indicatoren, en lokale of regionale diagnostische monitoring, gericht op het lokale of regionale ontwikkelproces.

Uitgangspunten voor succesvol monitoren

Monitoren kenmerkt zich door (een reeks) metingen op verschillende momenten, waardoor inzicht wordt verkregen in de effectiviteit van beleid of aanpak rond een vraagstuk. Monitors hebben als doel leren en/of verantwoorden.

Voor het passend gebruik van data stellen wij onszelf steeds 4 vragen:

1. Wat is het vraagstuk?

Hebben wij een gedeeld beeld over het vraagstuk, onze ambitie voor de volgende ontwikkelstap, welke partners hierbij betrokken moeten zijn.

2. Welke gegevens/indicatoren gaan helpen?

Welke gegevens of indicatoren kunnen iets zeggen over de mate waarin we ons (tussen)doel realiseren.

- a. De gegevens kunnen gaan over het maatschappelijke doel zelf (bijvoorbeeld schooluitval), het proces of de subdoelen (maken we voor leerlingen met een verhoogd risico op schooluitval een preventieplan, zijn we tevreden over onze samenwerking), de output (voor hoeveel leerlingen hebben we een preventieplan gemaakt, hoeveel tijd hebben we daarin geïnvesteerd) of de outcome (geven de betrokken leerlingen aan dat het plan hen helpt, hoe gaat het met de aanwezigheid van deze leerlingen op school)
- b. De gegevens kunnen kwantitatief zijn (meetbaar/cijfermatig) of kwalitatief (merkbaar/ervaringen) (zie ook Wat valt er te meten?).
- c. De gegevens kunnen routinematig of periodiek of steekproefsgewijs verzameld worden. Zolang het maar helpend is.
- d. Gegevens worden het meest consciëntieus en betrouwbaar geregistreerd als degene die ze registreert er zelf de waarde van inziet en er direct in zijn eigen werk van kan leren.

3. Welke van de gewenste gegevens zijn er al?

Er wordt al ontzettend veel gemonitord, dus daar zit vast iets bruikbaars bij (bijvoorbeeld: Zoeken naar beschikbare gegevens). Kijk landelijk, lokaal of regionaal wat beschikbaar is rond het vraagstuk. Kijk ook breder dan de activiteiten die vallen onder de Jeugdwet. Leer daarbij ook van deskundigen op het gebied van data. Put je niet uit in eindeloze definitiekwesties, maar kijk of gegevens goed genoeg zijn om er lokaal van te leren en verbeterlagen te

maken. Overweeg allerlei registraties die niet worden gebruikt (en die terecht komen in 'datakerkhoven') te schrappen. Beperk de administratieve druk. Dat geeft ruimte.

4. (Hoe) gebruiken we de gegevens in ons leren?

Besef dat iedereen (bestuurders, managers, professionals, ervaringsdeskundigen) veel te leren heeft als het gaat om het zinvol, zorgvuldig en enthousiasmerend gebruikmaken van monitoring in een leergierige cyclus. We schieten te snel in de reflex van verantwoording, elkaar de maat nemen en monitoring te bestempelen als bureaucratische last. Het moet wennen om het primair op te pakken als een tool in een leerproces.

- o Bestuurders kunnen leren hoe zij het beste lerend beleid en lerende organisaties stimuleren en de daarvoor benodigde monitoring faciliteren;
- o Managers leren hoe zij de bedrijfsprocessen daarop het beste kunnen inrichten;
- o Uitvoerend professionals leren hoe zij de vakkennis en hun ervaring daarbij inzetten;
- o Kinderen, jongeren en opvoeders leren actief mee te denken in de verbetering van hun eigen hulpproces en de hulp in het algemeen.

Landelijke en diagnostische monitoring

Kenmerken landelijke monitoring

- o Het is uniform, aan de hand van afgesproken en gestandaardiseerde indicatoren (vooral cijfermatig).
- o De indicatoren staan vaak voor langere tijd vast. Veranderingen of toevoegingen worden gezamenlijk vastgesteld in het BOHA. Omdat indicatoren voor langere tijd afgestemd worden, is het van groot belang dat ook met andere sectoren afgestemd wordt.
- o Doel:
  - Signaleren: een instrument om te benchmarken en zo overeenkomsten en verschillen in kaart te brengen. Het leereffect treedt op wanneer men deze overeenkomsten en verschillen gaat duiden. Het samen expliciteren van onderliggende factoren en het delen van die kennis met anderen (vaak in de diagnostische monitoring) helpt bij het stellen van prioriteiten en inzetten van verbeteracties.
  - Monitoren van lange lijn: ontwikkelingen over de jaren heen in beeld krijgen op het niveau van gemeenten/regio's/instellingen. Wordt de aanpak van vraagstukken en complexe situaties steeds beter gerealiseerd? Bewegen we toe naar onze maatschappelijke ambitie?

Kenmerken diagnostische monitoring

- o Het is vooral gericht op leren in de unieke situatie en heeft *couleur locale*. Het staat dicht op de praktijk en is herkenbaar voor het individu.
- o Het is kort-cyclischer en sluit aan bij het karakter van het (leer)proces: er kan snel tussentijds bijgestuurd worden.
- o Indicatoren kunnen tijdens het ontwikkelproces veranderen, methoden van meten kunnen veranderen (bijvoorbeeld kwantitatief of kwalitatief, gesprekken, interviews, enquêtes, dagen meelopen, casusoverleggen, etc.).
- o Doel:
  - Doorzien en kennen (vandaar: dia-gnosis oftewel door-kennen), voer zijn voor een dialoog en vervolgacties. Het helpt vragen te beantwoorden als: herkennen we de situatieschets? Hoe kunnen we het verklaren? Wat vinden we ervan? Wat gaan we verbeteren?

- Voeden van het leerproces van een (team van) professional(s), een hulpvorm, gemeente, regio of aanbieder.

Zie voor meer:

- Praat regelmatig over gegevens.
- Dossier Monitoring.
- De werkzame werkwijze met monitoring vind je samengevat in deze Tool Samen in gesprek over cijfers.
- Twee vernieuwende voorbeelden (waarvan een Utrecht) vind je hier: Monitoring moet de inwoner dienen.
- Voor beleidsmakers is op een rij gezet: Wat ga je monitoren?
- Bronnen voor het maken van een wijkgezondheidsprofiel
- Toolkit preventie in de wijk

Bijlage 5: Kennisinstructuur

Hoe we komen tot één leerbeweging

Ons doel als werkgroep is dat alle actoren in de jeugdzorg in 2028 bewust handelen en zich zeker voelen dat ze doen wat werkt. Daartoe verbeteren we de faciliteiten voor het leren. Maar er is meer nodig: alle losse initiatieven en ideeën moeten samen leiden tot één leerbeweging.

De beweging verbindt beleidsmakers, financiers, professionals, aanbieders en cliëntorganisaties. Zij voeden elkaar in een lerende kennisinstructuur, ondersteund door data.

Wat is een kennisinstructuur?

De kennisinstructuur en het werkveld zijn niet van elkaar te onderscheiden. Wel is het relevant om de kennisinstructuur separaat te benoemen: het gaat om alle inzet die specifiek gericht is op het opdoen, verrijken, delen en toepassen van kennis over het werken met de jeugd. De wetenschapper heeft haar primaire taak in de academische wereld. De primaire taak van de professional ligt in haar relatie met de cliënt, maar zij levert óók input in de vorm van praktijkkennis. Kinderen, jongeren en ouders leveren ervaringskennis, maar leven vooral het leven. Alle drie zijn zij onderdeel van de kennisinstructuur.

Kinderen, jongeren en ouders hebben baat bij het toepassen van de beschikbare kennis. Om die kennis toepasbaar en vindbaar te maken is een uitdaging, zeker in de veelheid aan informatiebronnen die beschikbaar is. Veel organisaties spelen daarin al een rol; denk aan de wetenschap, opleidingen, kenniscentra, kennisnetwerken en werkplaatsen.

De medewerker van een kenniscentrum heeft primair de taak de drie kennisbronnen te integreren, te delen, te duiden en te agenderen.

De te vormen kennisinstructuur verbindt de bestaande organisaties en netwerken en vergroot de onderlinge samenhang. Ook is de kennisinstructuur toegerust om de onderzoeks- en innovatieagenda op te stellen, uit te voeren en gericht te delen met de praktijk.

Leeswijzer

Deze tekst bestaat uit drie delen:

- Verbinden: we bespreken hoe bestaande organisaties en netwerken in de kennisinstructuur hun plek en rol krijgen (governance)
- Focus: we bespreken hoe we focus brengen in de leerbeweging op basis van kennis, gebundeld in een gezaghebbende Raad voor de Jeugd (prioriteit)
- Actie: samen lerend doen wat werkt, met twee thema's per jaar om de beweging te katalyseren (handelen)

Verbinden: wat lokaal gebeurt in één beweging vatten

De jeugdhulp is een decentraal stelsel. Het toepassen van de leidende principes vraagt commitment op elk niveau. Er is ruimte nodig voor lokale variatie, én we zijn gezamenlijk in ontwikkeling. Een landelijke instructuur van leernetwerken van cliëntorganisaties, beroepsorganisaties, branches en VNG, data en monitoring en kennisinstituten ondersteunt het leren en het delen van de leeropbrengsten.

Als we ons afvragen met welke instituten en beweging we het komend jaar een kennisinstructuur inrichten, past het om te beginnen met de partijen die op lokaal en regionaal niveau het leren

vormgeven. Dat zijn er alleen te veel om letterlijk op te noemen: burgers in al hun veelzijdigheid, professionals van allerlei pluimage, gemeenten in hun verschijningsvormen, aanbieders van zorg, partners in het sociaal domein, beroepsverenigingen, opleidingen en nascholingsinstituten.

Relevanter is om te benoemen hoe deze spelers de regionale en landelijke voorzieningen kunnen benutten. Dat is wat we in 2022 gaan oppakken (zie hierboven in de hoofdnotitie), waarbij aandacht is voor:

- de onderlinge verbinding van bestaande initiatieven
- de onderlinge uitwisseling tussen lokaal of regionaal geleerde lessen en de landelijke leerbeweging
- het ondersteunen van het leren in het BOHA door een werkorganisatie/netwerkstructuur die op bestuurlijk niveau kan agenderen, adviseren en ondersteunen.

De netwerken en organisaties die daar ten minste een rol in spelen benoemen we in Appendix A: Netwerken en organisaties kennisinfrastructuur.

Landelijk beantwoorden we de vraag wat we al weten, wat we niet weten, en welke ontwikkeling nodig is. Deze landelijk geprioriteerde leerthema's worden regionaal opgepakt. De intensiteit waarmee een landelijk geagendeerd thema opgepakt wordt zal per regio verschillen. De actuele ontwikkelfase van de gemeente of regio is mede-bepalend, net als lokale of regionale ambitie zoals aanbieders en gemeenten die overeengekomen zijn.

Focus: het doel in beeld houden

De Hervormingsagenda betekent een grote ontwikkelopgave in een decentraal stelsel. Op veel plekken zal op uiteenlopende manieren gewerkt moeten worden aan één doel: dat kinderen en jongeren mee kunnen doen, met hun ouders opgroeien en de veerkracht hebben om tegenslagen het hoofd te bieden. Die ambitie moeten we vatten in een leeropgave: Wat weten we? Doen we dat al? Welke kennis moeten we beter benutten? En welke kennis ontbreekt nog?

Om deze leeropgave te formuleren, vormen we een gezaghebbende Raad die de relevante kennis over de jeugd bij elkaar brengt. De Raad is er niet om het leren te centraliseren, zij helpt ons om in een decentraal stelsel de meest relevante thema's landelijk op te pakken. Onze leerbeweging verliest daarmee vrijblijvendheid. We benutten de beschikbare kennis en geven een kennisinfrastructuur vorm die de maatschappelijke ambitie helpt verwezenlijken. Netwerken van wetenschappers, opleidingen en praktijkorganisaties werken samen met de Raad aan het toepassen van kennis.

Binnen de Hervormingsagenda Jeugdzorg zal de Raad zich richten tot het Bestuurlijk Overleg Hervormingsagenda Jeugdzorg (BOHA). Maar ook buiten de jeugdzorg heeft de Raad gezag, en kan zij advies uitbrengen aan het maatschappelijk middenveld of de politiek.

De leden van de Raad zijn wetenschappers. Vergeleken met andere sectoren heeft de jeugdzorg relatief weinig onderbouwde kennis tot haar beschikking. Dat moet verbeterd worden: vandaar de wetenschappelijke signatuur. De leden van de Raad worden aangesteld op basis van de volgende eisen:

- Samen kennen zij de stand van de wetenschap op de voor jeugd relevante terreinen.
- De leden vertegenwoordigen geen belang en kunnen onafhankelijk deelnemen aan de Raad.

Zie ook Appendix B: Samenstelling van de Raad voor de Jeugd

De Raad is wetenschappelijk, maar handelt niet *vanuit* de wetenschap. Juist de samenleving is het ijkpunt. De Raad bepaalt focus op basis van de kennis van kinderen, jongeren en ouders (ervaringskennis), de kennis van professionals (praktijkkennis) en de eigen wetenschappelijke expertise.

Actie: samen lerend doen wat werkt

Lerende houding

De kortste samenvatting van de actie die plaatsvindt in de kennisinfrastructuur, is 'samen lerend doen wat werkt'. Dit vat de houding samen die we aannemen om gestalte te geven aan een open, lerende cultuur in een decentraal stelsel. Zie ook: Samen-lerend-doen-wat-werkt.pdf (nji.nl). Een uitgewerkt plan hiervoor staat bijvoorbeeld beschreven in het Plan leernetwerk sociale basis en veiligheid van de Associatie Wijkteams en in <https://www.bewegingvannul.nl/opdegroei>

De te kiezen leervormen zijn afhankelijk van de fase van ontwikkeling in de gemeente of regio. Kenmerkend voor het leren is dat het dichtbij de beroeps- en beleidspraktijk plaatsvindt. Leren vraagt om een open cultuur. Zie ook: Changelab Jeugd & Gezin – Changelab Jeugd & Gezin met de Beweging van Vertrouwen. Doe jij mee?, www.bewegingbredeblik.nl (OZI) en de factsheet *Samen het sociaal domein verbeteren in leernetwerken* van TNO.

Werken met focusthema's

Om de leerbeweging jaarlijks op een beperkt aantal thema's een slinger te geven, wijst de Raad voor de Jeugd op basis van maatschappelijke urgentie per jaar focusthema's aan, bijvoorbeeld twee. Per thema wordt een maatschappelijk panel gevormd, dat de beschikbare kennis in context zet en de Raad voedt over te zetten vervolgstappen en het aanpakken van de oorzaken van problemen.

Bij het aanwijzen van focusthema's zorgt de Raad voor een mix aan thema's die recht doet aan de verschillende rollen en perspectieven. De ontwikkelopgave in de jeugdzorg is breed, en vraag om een wisselende focus: soms zal de nadruk liggen op bepaalde casuïstiek, benaderd vanuit de leefwereld, soms op de rol van gemeenten in het sturen op kwaliteit, soms op een ontwikkelopgave van aanbieders. De Raad bewaakt hierin de balans, steeds met het doel de maatschappelijke opgave centraal te stellen. Zaken als urgentie en beschikbaar budget kunnen een rol spelen. Maatschappelijke ontwikkelingen kunnen inzichten veranderen.

De thema's die de Raad kiest, worden op regionaal en lokaal niveau opgepakt. De intensiteit daarvan zal per thema en regio of gemeente verschillen.

Appendix A: Netwerken en organisaties kennisinfrastructuur

Ten minste de onderstaande spelers, organisaties of bewegingen zorgen voor uitwisseling tussen het lokale, regionale en landelijke leren. Zij streven naar meer samenhang in een veld wat nu nog te versnipperd is, en naar effectiever en efficiënter inzet van middelen.

Netwerken en bewegingen:

a. Generiek

- Jongerenorganisaties: NJR, JongPIT, Generation Youthcare, ExpEx, Jeugdwelzijnsberaad, JONG wijs
- Cliëntorganisaties: MIND, Iederin
- Samenwerkende beroepsverenigingen
- Brancheorganisaties: BGZJ, Sociaal Werk Nederland, Actiz Jeugd, GGDGHOR
- VNG
- Platform vakmanschap
- Associatie wijkteams
- Associatie Jeugd
- Zorg voor de Jeugd
- Samenwerkingsverband Effectieve Jeugdhulp Nederland (SEJN)

b. Specifiek/thematisch

- StroomOP (met daarin radicaal stoppen met dwang en drang, Coalitie naar Thuis)
- Beweging van 0
- Leernetwerk Kleinschaligheid
- ChangeLab Jeugd en gezin
- Beweging brede blik
- Leernetwerk sociale basis en veiligheid
- MAO (?)
- Leernetwerk pleegzorg
- Leernetwerk scheiding
- Leernetwerk preventie jeugd
- Kennisplatform integratie en samenleving (KIS)
- JEP (jeugd, preventie, extremisme en polarisatie)
- Expertisecentra

Kennisinstituten:

- NJi, KJP, LVB
- TNO
- Trimbos
- Movisie
- NCJ

Onderzoek en innovatie:

- ZonMW
- RKJ's
- Academische werkplaatsen

- Garage 2020
- Wetenschappers en Lectoren
- NWA Jeugd

Een nadere inventarisatie is nodig, met name met betrekking tot de genoemde bewegingen en netwerken.

Appendix B: Samenstelling van de Raad voor de Jeugd

De samenstelling van de Raad benadrukt de breedte van het jeugddomein. In dit geheel is Jeugdzorg expliciet één van de relevante sectoren, en niet de meest voornaamste in de leefwereld van kinderen en jongeren. In de Raad zijn de volgende vakgebieden vertegenwoordigd:

- pedagogiek
- onderwijskunde
- jeugd in de samenleving
- ervaringskennis
- kinderopvang
- ontwikkelingspsychologie
- kinder- en jeugdpsychiatrie, KOPP/KVO
- leven met een beperking of aandoening
- de digitale leefomgeving
- kindergeneeskunde
- publieke gezondheid
- veiligheid en onveiligheid
- forensisch/jeugdrecht/-reclassering
- gezondheidseconomie
- preventie

waarbij er vele relevante onderlinge raakvlakken zijn.

De Raad zorgt voor de noodzakelijke verbindingen met andere organisaties binnen en buiten het domein van de jeugdzorg. De Raad neemt een plek in tussen/als onderdeel van deze organisaties en netwerken, liefst óók door het werken met 'linking pins': leden die ook elders in de kennisinfrastructuur actief zijn. Daarbij blijft onafhankelijkheid handelen en spreken voor de leden van de Raad een voorwaarde.

De Raad wordt in haar werkzaamheden ondersteund door een bureau. Het bureau zal bestaan uit een secretaris, raadadviseurs met een wetenschappelijke achtergrond die kunnen ondersteunen in het verzamelen en combineren van de relevante kennis, communicatiespecialisten en secretariële ondersteuning. Die communicatiefunctie heeft expliciet de taak om de Raad herkenbaar en aanspreekbaar te houden voor jongeren zelf. Het bureau ondersteunt de inzet van de Raadsleden en zorgt dat de Raad als één kan spreken. Veel leden van de Raad en veel raadsadviseurs zijn ook werkzaam in de praktijk van de jeugdhulp in de breedte.

24-12-2021

Beste leden van de vijfhoek,

Bij deze bieden wij u onze eindvoorstellen aan namens de gehele werkgroep Data en Monitoring. Wij hebben de afgelopen weken een intensief, maar goed proces gegeven de krappe doorlooptijd, doorlopen met alle partners binnen de werkgroep en in samenwerking met de andere werkgroepen. We hebben op basis van de voorstellen van de inhoudelijke werkgroepen onze adviezen opgebouwd. Daarmee willen we ook meteen een disclaimer indienen. Data en monitoring is volgend aan de inhoudelijke voorstellen. Mochten er beslissingen gemaakt worden op de inhoud en governance, dan heeft dit gevolgen voor de data- en monitoringsvoorstellen. Dit vraagt dus een blijvend cyclisch proces voor de komende tijd.

Wij denken dat onze adviezen bijdragen aan een beter jeugdstelsel. We zien wel dat er nog veel moet gebeuren om dit te realiseren in het vervolgproces. Het realiseren van deze voorstellen en agenda vraagt veel expertise en kennis, landelijk maar zeker ook regionaal en lokaal. Het vervolgproces is nog onbekend, maar is cruciaal om de voorstellen en verbeteringen uit te voeren zoals bedoeld door de werkgroep Data en Monitoring. Ons advies hierin zal eindigen in eindproduct 3.

Onze voorstellen zijn als volgt ingedeeld:

1. Inventarisatie van de huidige jeugdhulpbronnen – inclusief advies
2. Twee inhoudelijke voorstellen:
  - a. Voorstel monitor Hervormingsagenda Jeugd
  - b. Agenda verbetering landelijke monitor Jeugdzorg
3. Een stappenplan voor de verdere uitvoering van bijgevoegde voorstellen (zoals afgesproken met de vijfhoek wordt dit onderdeel 7 januari gedeeld met de vijfhoek)

Vanzelfsprekend zijn wij altijd bereid onze bijdrage verder toe te lichten,
De werkgroep Data en Monitoring,

Voorzitter: 5.1.2.e

Secretarissen: 5.1.2.e en 5.1.2.e

Leden van de werkgroep: 5.1.2.e, 5.1.2.e, 5.1.2.e, 5.1.2.e, 5.1.2.e,
5.1.2.e, 5.1.2.e, 5.1.2.e, 5.1.2.e, 5.1.2.e, 5.1.2.e, 5.1.2.e,
5.1.2.e, 5.1.2.e, 5.1.2.e, 5.1.2.e, 5.1.2.e, 5.1.2.e,
5.1.2.e, 5.1.2.e, 5.1.2.e en 5.1.2.e

Oplegger werkgroep Data en Monitoring

24 december 2021

De taakopdracht van de werkgroep Data en Monitoring bevat drie eindproducten. Deze zijn opgenomen in de rapportage. De werkgroep hecht eraan om richting het opstellen van de hervormingsagenda per eindproduct een aantal zaken te benadrukken.

Eindproduct 1: inventarisatie van bestaande bronnen en data

De werkgroep heeft een inventarisatie van bestaande en beschikbare databronnen voor de landelijke monitoring van de jeugdzorg en de monitoring van de Hervormingsagenda opgesteld, met enkele kanttekeningen bij zeggingskracht en toegankelijkheid van de data.

De werkgroep heeft daarbij twee adviezen aan het BOHA geformuleerd, over:

1. Het ontsluiten en toegankelijk maken van de inventarisatie;
2. Het ontsluiten van lokale en regionale voorbeelden dataverzameling en monitoring.

Eindproduct 2a: monitor van de Hervormingsagenda Jeugd

De werkgroep Data en Monitoring doet een voorstel voor de monitoring van de Hervormingsagenda. De monitor moet informatie geven over de inhoudelijke en de financiële resultaten van de Hervormingsagenda, en over de gedane inspanningen (het realiseren van maatregelen). De monitor is ingericht als groeimodel, voorzien van adviezen over het gebruik en leren van de monitor.

De opdracht van de werkgroep Data en Monitoring volgt op de andere werkgroepen. De inhoudelijke en financiële werkgroepen hebben per thema een monitoringsvoorstel geformuleerd. Deze vragen verdere uitwerking om tot een volwaardig monitoringsvoorstel voor de Hervormingsagenda te komen. Dat weerspiegelt de korte tijdsspanne waarin de Hervormingsagenda tot stand komt en de volgorde van de werkgroepen.

De werkgroep Data en Monitoring ziet het volgende proces voor zich:

- In het eerste kwartaal van 2022 worden de (opvolgers van de) andere werkgroepen ondersteund bij het verder uitwerken en ontwikkelen van hun monitoringsvoorstel.
- De uitwerking van indicatoren volgt uit het concretiseren van maatregelen en de voorstellen. Daarna kan het afwegingskader worden gebruikt bij zowel de verbetering als de uiteindelijke toetsing van de monitoringsvoorstellen.
- Uitwerking in Q1 van 2022 biedt ook mogelijkheid om aan te sluiten bij ontwikkeling van (verbeterde) data. Zo is naar verwachting voor 1 mei een betere aansluiting van IV3 standaarden op de indeling van zorgvormen uit de Beleidsinformatie Jeugd gerealiseerd.
- De gewenste betrokkenheid van de andere werkgroepen bij deze verdere uitwerking en de mogelijke ondersteuning daarbij vraagt een opdracht van het BOHA.

Naast investering op korte termijn, biedt het groeimodel een structuur om de monitoring volgend aan de hervorming door te ontwikkelen. Waarbij in latere fase de focus kan verbreden, bijvoorbeeld in het toevoegen en volgen van maatschappelijk resultaat met een populatiemonitor.

Eindproduct 2b: agenda voor de verbetering van monitoring jeugd

De werkgroep Data en Monitoring doet een voorstel voor een agenda ter verbetering van de landelijke monitoring van de jeugdzorg.

De centrale, landelijke monitoring van de jeugdzorg heeft als doel om de ontwikkeling van het jeugdstelsel op hoofdlijnen inzichtelijk te maken op basis van landelijk dekkende bronnen met een minimale uniformiteit. Voorstellen voor verbetering zijn gericht op het verhogen van inzicht door het verbeteren van de zeggingskracht van data en het vereenvoudigen van data en monitoring.

Vanuit de gewenste data – welke data-verzameling is nodig om adequaat inzicht te geven in de ontwikkeling van het stelsel – is een inventarisatie gemaakt van knelpunten op vier niveaus:

Niveau	Toelichting
1. Beschikbaarheid van data	De gewenste data worden niet verzameld, of niet met de juiste specificaties
2. Zeggingskracht van data	De gewenste data zijn beschikbaar, maar onvoldoende van kwaliteit in termen van volledigheid, vergelijkbaarheid en betrouwbaarheid
3. Toegankelijkheid van data	De gewenste data zijn voor gebruikers niet toegankelijk, de data zijn bij gebruikers niet bekend en/of de databronnen zijn niet te verbinden
4. Gebruik van de data	De gebruikers zijn onvoldoende in staat de beschikbare data te verwerken, dan wel de data te gebruiken voor analyse en van data te leren

Door de werkgroep zijn van daaruit voorstellen geformuleerd voor de verbetering van de landelijke monitoring van de jeugdzorg. De adviezen hebben betrekking op:

1. Organiseer een centrale data-infrastructuur
2. Verbeter de beschikbaarheid van financiële data
3. Investeer in de verbinding tussen Berichtenverkeer en Beleidsinformatie Jeugd
4. Investeer in een centrale populatiemonitor jeugd
5. Beleg concrete verbeterwensen bij Beleidsinformatie Jeugd, Berichtenverkeer en DigiMV
6. Investeer in de regionale governance data en monitoring
7. Investeer in (lokaal/regionaal) kunnen werken met data

Eindproduct 3: Een stappenplan voor de verdere uitvoering van beide voorstellen

De werkgroep Data en Monitoring formuleert tot slot een stappenplan voor de verdere uitvoering van de monitoring Hervormingsagenda en de agenda voor de verbetering van de landelijke monitoring jeugdzorg.

Met het BOHA is afgesproken dat de werkgroep dit eindproduct oplevert op 9 januari vanwege de volgordelijkheid tussen de werkgroepen. De uitvoering van de monitoring dient aan de sluiten bij de inrichting van het stelsel, en volgt zodoende uit de voorstellen van de andere werkgroepen.

Inleiding en leeswijzer

De Hervormingsagenda moet leiden tot een jeugdhulpstelsel waarvan de maatschappelijke functie duidelijk is, waarvan de kwaliteit hoog is (burgers voelen zich geholpen, geboden hulp is effectief) en dat financieerbaar is op de langere termijn. In het kort: de hervormingsagenda moet de bijdrage van de jeugdhulp expliciteren, vergroten en verduurzamen. De hervormingsagenda kent twee gekoppelde hoofddoelen:

1. Betere en tijdige zorg en ondersteuning, op de juiste plek en wanneer dit nodig is;
2. een beheersbaar en daarmee duurzaam stelsel.

Het is hierbij van belang dat de effecten van en de inspanningen voor de Hervormingsagenda kunnen worden gevolgd om goed te kunnen volgen of de doelen worden behaald en/of waar bijstelling nodig is. Om dit te kunnen volgen is betere en tijdige informatie over het gebruik van de jeugdhulp en inzicht in onderliggende factoren en lasten cruciaal. Dit om het functioneren van landelijk en gemeentelijk beleid beter in beeld te brengen en te verbeteren, op basis van feiten keuzes te kunnen maken, van elkaar te kunnen leren en het stelsel beheersbaar te maken. Daarin zijn de stelseldoelen betaalbaarheid, toegankelijkheid en kwaliteit alsmede het evenwicht tussen deze stelseldoelen leidend.

De opdracht voor de werkgroep Data en monitoring valt hierbij uiteen in twee delen: 1. Uitwerken van de monitoring van de inhoudelijke en financiële effecten en uitvoering van de hervormingsagenda en 2. verbetering en/of uitbreiding van bestaande landelijke monitoring van de Jeugdzorg. Deze opdracht is door de werkgroep Data en Monitoring uitgewerkt in drie eindproducten.

1. Inventarisatie van bestaande bronnen en data
  - a. Uitgangspunten
    - i. Selectie van bestaande bronnen en data
  - b. Zeggingskracht en toegankelijkheid
  - c. Advies

Bijlage 1: inventarisatie bestaande bronnen en data (apart bestand in excel)

Bijlage 2: validiteit en betrouwbaarheid
2. Inhoudelijke voorstellen
  - a. Voorstel monitor Hervormingsagenda Jeugd
    - i. De monitor als groeimodel
    - ii. Opzet van de monitor
    - iii. Leren en monitoren
    - iv. Maatschappelijk resultaat als onderdeel van het groeimodel
    - v. Mogelijk resultaat
    - vi. Groeimodel

Bijlage 3: Actuele aanzetten monitoring Hervormingsagenda

Bijlage 4: Afwegingskader Hervormingsagenda Jeugd
  - b. Agenda verbetering landelijke monitor van de jeugdzorg
    - i. Uitgangspunten landelijke monitoring
    - ii. Gewenste data
    - iii. Probleemanalyse
    - iv. Voorstellen ter verbeteringen

Bijlage 5: Verbetering financiële data Jeugd

Bijlage 6: Voorstel verbetering Beleidsinformatie Jeugd en berichtenverkeer

Bijlage 7: knelpunten en verbeteringen vanuit gemeenten
3. Een voorstel/stappenplan voor de verdere uitvoering van deze voorstellen (volgt in de eerste week van januari)

1 - Inventarisatie van bestaande bronnen en data

Het eerste eindproduct uit de taakopdracht van de werkgroep Data en Monitoring is een inventarisatie van bestaande databronnen voor de landelijke monitoring van de jeugdzorg. Het resultaat is als overzicht opgenomen in bijlage 1. Dit hoofdstuk bevat een toelichting, aan de hand van:

- 1 Uitgangspunten
- 2 Selectie van bronnen
- 3 Zeggingskracht en toegankelijkheid
- 4 Advies aan de vijfhoek

1.1 Uitgangspunten

De werkgroep Data en Monitoring heeft een inventarisatie opgesteld van bestaande en beschikbare databronnen voor de landelijke monitoring van de jeugdzorg en de monitoring van de Hervormingsagenda. Bij de selectie van bronnen en data zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

De eerste selectie is gebaseerd op de verwachte relevantie van databronnen voor het voorstel voor de monitoring van de jeugdzorg en de Hervormingsagenda. De inventarisatie is vraaggericht aangevuld en verrijkt, dus op basis van signalen en de monitoringsverzoeken vanuit de werkgroepen van de Hervormingsagenda Jeugd.

Gelet op de korte doorlooptijd van de werkgroep en de bruikbaarheid van de inventarisatie als product, is de selectie afgebakend tot primaire databronnen die centraal en op landelijk niveau beschikbaar zijn. Bewerkte data en bronnen die alleen op regionaal of lokaal niveau beschikbaar zijn, vallen daarmee buiten de scope van deze inventarisatie.

De werkgroep benadrukt de beschikbaarheid van rijkere data op lokaal en regionaal niveau. De rijkere data en interpretatie op lokaal niveau zijn van belang bij het duiden en het leren van de landelijke data.

1.2 Selectie van bronbestanden

In bijlage 1 zijn onderstaande databronnen opgenomen. Per bron wordt een overzicht gegeven van de (belangrijkste) beschikbare indicatoren, met een toelichting op meeteenheid, manier van meten, aggregatieniveau, de aanlevering van data, het delay, de publicatie en toegankelijkheid van data. Waar mogelijk of relevant is de specificatie per variabele gegeven. Onderstaande tabel bevat een overzicht van de geselecteerde databronnen met een beschrijving per bron:

Databron	Beschrijving
Beleidsinformatie Jeugd (CBS)	Beleidsinformatie over geleverde jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering. De informatie is afkomstig van jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen.
Codelijsten Beleidsinfo Jeugd	Per indicator uit de Beleidsinformatie Jeugd worden codes gespecificeerd. Dit geeft inzicht in de verschillende categorieën, en de beschikbare informatie.
Veilig Thuis (CBS)	Beleidsinformatie over huiselijk geweld en kindermishandeling. De informatie is afkomstig van de Veilig Thuis-organisaties.
Arbeidsmarkt Zorg en Welzijn (CBS)	Beleidsinformatie over de arbeidsmarkt zorg en welzijn. Jeugdzorg is hierin beperkt te onderscheiden. De informatie is afkomstig vanuit diverse bronnen.
Jeugdmonitor (CBS)	Informatie over de laatste ontwikkelingen rondom de situatie van jongeren rond thema's als gezin, onderwijs, veiligheid en justitie, gezondheid en welzijn en arbeid.
IV3	Gegevens over baten en lasten van gemeenten uit de begroting, jaarrekening en voor grote gemeenten (>20.000 inwoners) kwartalen onderverdeeld naar

	economische categorieën en taakvelden. Onderdeel hiervan zijn de uitgaven aan jeugdzorg.
Berichtenverkeer iJw/Wmo (inlichtingenbureau)	Digitale uitwisseling tussen gemeenten en aanbieders in het kader van de Jeugdwet en WMO waarbij gewerkt wordt met de iJw en iWmo informatiestandaarden.
Overige data (CBS) / Microdata catalogus (CBS)	Toelichting op de brede beschikbaarheid van CBS-data over populatiekenmerken op meerdere leefgebieden.
Gezondheidsmonitor GGD	Informatie over de gezondheid, het welzijn en de leefstijl van middelbare scholieren. De informatie is afkomstig uit onderzoek dat elke vier jaar plaatsvindt.
Gemeentefonds	Informatie over hoogte en verdeling van uitkeringen binnen het Gemeentefonds over het huidig jaar en de eerstvolgende 4 jaar.
DigiMV	Informatie uit de jaarverantwoording voor jeugdhulpaanbieders, jeugdbescherming/reclassering en particuliere Justitiële Jeugdinrichtingen.
PPRC	Monitor Gemeentelijke Zorginkoop waar jaarlijks gegevens worden vastgelegd over de zorginkoop in de jeugdzorg en Wmo.
Vektis	Informatie over zorggebruik en zorgkosten vanuit gemeenten. Vanuit de Zorgverzekeringswet (Zvw), Wet Langdurige zorg (Wlz), Wet maatschappelijk ondersteuning (Wmo) en Jeugdwet worden inzichten integraal weergegeven op gemeente-, wijk- en buurtniveau.
Stapelingsbestand	Het stapelingsbestand van CBS is een microdatabestand dat per persoon informatie bevat over het gebruik van regelingen en voorzieningen op het gebied van zorg, sociale zekerheid, veiligheid, onderwijs en wonen.
Lerende databank Jeugd	Gegevensbundeling over de geboden hulp door het Samenwerkingsverband Effectieve Jeugdhulp Nederland (SEJN) met als doel om te werken aan continue kwaliteitsverbetering door het leren van data, van elkaar en gegevens beschikbaar te stellen voor onderzoek.
Enquête VNG Hervormingsagenda	Eenmalige enquête om inzicht te krijgen in de mate waarin gemeenten reeds aan de slag zijn of op korte termijn gaan met de maatregelen zoals die zijn voorgesteld voor 2022.
Monitor Expertteams	Landelijke monitor van complexe casuïstiek ontwikkeld door het Ondersteuningsteam Zorg voor de Jeugd
Monitor Onderwijs en Jeugdhulp	Monitor Aansluiting Onderwijs Jeugdhulp biedt data-analyse en inzicht in onderwijs -en jeugdcijfers per gemeente en regio.
Achterstandsscores onderwijs	Onderwijsachterstandenindicator per gemeente

Tabel 1.1: overzicht van bronnen en data in de inventarisatie van de werkgroep Data en Monitoring.

1.3 Zeggingskracht en toegankelijkheid

De inventarisatie geeft overzicht van primaire databronnen die op centraal niveau beschikbaar zijn. Voor het beoordelen van de bruikbaarheid van de bronnen, acht de werkgroep het om twee redenen van belang een uitspraak te doen over de zeggingskracht en toegankelijkheid van de data:

1. **Als advies bij het gebruik van data.** De werkgroep benadrukt wat gemeenten, Rijk en aanbieders wél kunnen met de beschikbare data. Daar hoort ook transparantie bij over de beperkingen van de beschikbare data. Zodat data op de juiste manier gebruikt kan worden.
2. **Als onderbouwing voor wat nodig is om de bestaande data te verbeteren.** Voor sommige bronnen en data is helder welke verbeteringen mogelijk zijn. Daarmee verbinden we de inventarisatie van bestaande bronnen en data (eindproduct 1) en de agenda voor de verbetering van de landelijke monitoring van de jeugdzorg (eindproduct 2b).

We definiëren *zeggingskracht* in termen van validiteit en betrouwbaarheid¹. We beperken ons daarmee tot de zeggingskracht als kenmerk van de data zelf. Het goed gebruiken van de data (als kenmerk van de gebruiker) wordt in eindproduct 2a en 2b meegenomen als voorwaarde voor leren van monitoring.

De uitspraak in de inventarisatie over de zeggingskracht van data is gebaseerd op beschikbare kennis en onderzoek over de validiteit en betrouwbaarheid van de databronnen, aangevuld met praktijkervaringen van onze werkgroepleden. Zij ervaren dat specifieke bronnen veelal een beperkte zeggingskracht hebben door beperkte kwaliteit, beperkte vergelijkbaarheid of door een beperkte volledigheid van data. Daar waar de zeggingskracht van kwantitatieve data tekort schiet, is het waardevol om aanvullende data te gebruiken. Bijvoorbeeld met kwalitatieve data en narratief onderzoek.

Toegankelijkheid van data definiëren we in termen van de toegang tot data voor partijen die data willen gebruiken ten einde het stelsel te verbeteren. Want als data wel bestaat maar niet toegankelijk is - of niet op de juiste manier of voor de juiste organisaties -, dan is deze data nog steeds onbruikbaar.

Als data onvoldoende zeggingskracht heeft of ontoegankelijk is, dan blijft potentieel leereffect in het jeugdstelsel onbenut. Met het risico dat op andere manieren extra data wordt uitgevraagd en daarmee de administratieve lasten onnodig worden verhoogd. In de agenda voor de verbetering van de landelijke monitoring Jeugdzorg adviseren we bijvoorbeeld dat met verbetering binnen en tussen de belangrijkste bronnen (Berichtenverkeer iJw, CBS, IV3), gekeken kan worden of andere data-uitvragen kunnen worden gestopt.

In *eindproduct 2B: agenda verbetering van de landelijke monitor jeugdzorg* gaan we verder in op de mogelijkheden om een slag te maken op de *zeggingskracht* en *toegankelijkheid* van de data.

1.4 Advies

Ten aanzien van de inventarisatie van bronnen en data, formuleert de werkgroep Data en Monitoring de volgende adviezen:

1. Ontsluiten en toegankelijk maken van de inventarisatie

Het opstellen van de inventarisatie van beschikbare bronnen en data is onderdeel van de taakopdracht van de werkgroep Data en Monitoring. Als werkgroep constateren we dat dit voorziet in behoefte aan overzicht. Een dergelijk overzicht is naar onze kennis niet eerder opgesteld of beschikbaar gesteld. Vanwege het dynamische karakter van beschikbare bronnen en data in de jeugdzorg, en de behoefte om meerdere maatregelen in de Hervormingsagenda komend jaar verder uit te werken, is onderhoud van de inventarisatie nodig om blijvend in de behoefte aan overzicht te voorzien.

Daarbij benadrukt de werkgroep dat de voorliggende inventarisatie een werkdocument betreft. De werkgroep heeft niet de mogelijkheid om de beschikbare data volledig te toetsen op zeggingskracht en toegankelijkheid. Voor het goed gebruiken van data is een dergelijke toets wel van belang.

Advies: de werkgroep Data en Monitoring adviseert de vijfhoek om een besluit te nemen over het ontsluiten en toegankelijk maken van de inventarisatie van beschikbare bronnen en data. De werkgroep adviseert om daarbij in ieder geval aandacht te geven aan:

- Het toetsen van de beschikbare data op zeggingskracht
- Het toetsen van de beschikbare data op toegankelijkheid
- Het toegankelijk ontsluiten van het overzicht aan beschikbare data
- Het periodiek toetsen van de inventarisatie op volledigheid
- Het periodiek toetsen van de inventarisatie op proportionaliteit
- Het periodiek aanvullen en aanpassen van de inventarisatie

¹ Validiteit betreft de relatie tussen de indicator en het gemeten object (meet je daadwerkelijk wat je beoogt te meten), en betrouwbaarheid op de herhaalbaarheid van de meting (wordt de uitkomst niet bepaald door toeval). In bijlage 2 is een kader opgenomen met toelichting op de begrippen validiteit en betrouwbaarheid.

In eindproduct 2b adviseert de werkgroep over het beleggen van de verantwoordelijkheid voor het ontsluiten en toegankelijk maken van het overzicht van beschikbare data en bronnen.

2. Ontsluiten van lokale en regionale voorbeelden dataverzameling en monitoring

Hoewel goede voorbeelden bekend zijn van gemeenten, regio's en aanbieders die landelijke data met eigen data combineren, of die landelijke data goed ontsluiten in een monitor², constateert de werkgroep ook hier dat het ontbreekt aan een overzicht van voorbeelden, ontwikkelingen en geleerde lessen. Daarnaast wordt het moeilijk bevonden om beschikbare kennis te benutten voor de eigen praktijk.

Advies: de werkgroep Data en Monitoring adviseert de vijfhoek om relevante voorbeelden van dataverzameling en monitoring vanuit de uitvoeringspraktijk van gemeenten, aanbieders en kennispartners te ontsluiten in bijvoorbeeld een leeromgeving. De beschikbare kennis en ervaring ontsluiten in bijvoorbeeld een leeromgeving, kan bijdragen aan het benutten van de mogelijkheden van data en monitoring en aan leren tussen gemeenten, regio's en aanbieders.

---

² Enkele voorbeelden van dataverzameling en monitoring die leiden tot verbetering van jeugdzorg, zoals gedeeld op de bijeenkomst Data NL Jeugd op woensdag 8 december: DREAMS (harmonisatie van data voor verbeterd leereffect in 4 academische centra voor Kinder- en Jeugdpsychiatrie), de StroomOp monitor (dashboard waarin CBS-data wordt verbonden aan ervaringsdata van jeugdigen, ouders en professionals), LEUKK! (verbeterde dataverzameling voor leereffect binnen Keet (landelijk programma eetstoornissen, Supranet GGZ (monitoring ten behoeve van leereffect: ambitie suicide naar nul door leren van kwaliteitsinformatie). Zie meer voorbeelden op: [Kwaliteitskompas: sturen op kwaliteit bij jeugdbeleid | Nederlands Jeugdinstituut \(nji.nl\)](https://www.kwaliteitskompas.nl/sturen-op-kwaliteit-bij-jeugdbeleid)

2a – Voorstel monitor Hervormingsagenda Jeugd

De werkgroep Data en Monitoring doet een voorstel voor de monitoring van de Hervormingsagenda Jeugd 2022-2028. De monitor moet informatie geven over de inhoudelijke en de financiële resultaten van de Hervormingsagenda, en over de gedane inspanningen (het realiseren van maatregelen).

Het voorstel voor de monitor van de Hervormingsagenda valt uiteen in zes onderdelen:

- 1 De monitor als groeimodel
- 2 Opzet van de monitor
- 3 Leren en monitoren
- 4 Maatschappelijk resultaat als onderdeel van het groeimodel
- 5 Groeimodel

De opdracht van de werkgroep Data en Monitoring volgt op de uitwerking vanuit andere werkgroepen. De ontvangen monitoringsvoorstellen bevatten aanzetten tot indicatoren, met variatie tussen de monitoringsvoorstellen. Dat weerspiegelt de korte tijdsspanne waarin de Hervormingsagenda tot stand komt en de volgorde van de werkgroepen. En vraagt zodoende om verdere uitwerking.

2.1 De monitoring als groeimodel

De monitoring van de Hervormingsagenda Jeugd is ingericht als groeimodel. Meerdere maatregelen uit de Hervormingsagenda en monitoringsvoorstellen vanuit andere werkgroepen vragen verdere uitwerking. Een groeimodel biedt de mogelijkheid om de monitoring gaandeweg door te ontwikkelen, en daarin aan te sluiten op verdere concretisering van doelstellingen en maatregelen. En om gebruik te maken van data met verbeterde kwaliteit. Tijdens de eerste fase van de monitoring zal de nadruk naar verwachting sterker liggen op de inspanningsverplichting en waar mogelijk op de inhoudelijke en financiële resultaten. In een latere fase kan de focus van de monitor verbreden, en zich bijvoorbeeld ontwikkelen naar het meten en volgen van maatschappelijk resultaat middels een populatiemonitor.

2.2 Opzet van de monitor

De monitor van de Hervormingsagenda Jeugd 2022-2028 moet inzicht geven in de inhoudelijke en financiële resultaten van de maatregelen, en in de gedane inspanningen (het realiseren van maatregelen). De werkgroep Data en Monitoring volgt daarbij de andere werkgroepen.

De werkgroepen hebben hun maatregelen uitgewerkt en op basis daarvan een monitoringsvoorstel ingediend. De voorstellen voor de monitoring van de inhoudelijke en financiële effecten en de gedane inspanning zijn per thema als volgt gestructureerd:

- 1 **De gewenste effecten:** een specificatie van de gewenste inhoudelijke en financiële effecten voor het totaal aan maatregelen van de werkgroep.
- 2 **De voorgestelde maatregelen:** een (voorlopige) opsomming van de maatregelen in de hervormingsagenda, met daarbij aangegeven welke maatregelen al voor 2022 zijn vastgesteld.
- 3 **De gevraagde inspanningen:** een opsomming van te monitoren stappen om maatregelen tot uitvoering te brengen door gemeenten, Rijk en andere betrokken partijen, waar mogelijk verbonden aan proces- en structuurindicatoren.
- 4 **De voorgestelde inhoudelijke indicatoren:** de verwachte en gewenste inhoudelijke effecten met een voorstel voor indicatoren, naar een zo laag mogelijk aggregatieniveau.
- 5 **De voorgestelde financiële indicatoren:** indien mogelijk wordt hier weergegeven op welke IV3 categorie (huidige indeling) de maatregel naar verwachting effect heeft. NB: om het

besparingspotentieel te kunnen bepalen zijn aanvullende stappen nodig; die beschouwen wij als een vervolgstap en is opgenomen in het groeimodel.

- 6 **Aanvullend monitoringsvoorstel:** een toelichting op de informatie die ontbreekt in het monitoringsvoorstel op basis van de huidige data, voorzien van een voorstel voor mogelijk aanvullende dataverzameling of analyse om in het ontbrekend inzicht te voorzien.

In eerste instantie wordt uitgegaan van kwantitatieve monitoring. Waar dit niet lukt, zal ook kwalitatieve monitoring een belangrijke bijdrage leveren aan het monitoringsvoorstel. In bijlage 3 zijn de actuele aanzetten voor de monitoring van de Hervormingsagenda per thema opgenomen.

Stand van zaken

De voorstellen van de werkgroepen in bijlage 3 hebben nog niet het karakter van een volledige indicatorenset; het zijn aanzetten tot indicatoren. Dat weerspiegelt de korte tijdsspanne waarin de Hervormingsagenda tot stand komt en de volgorde van de werkgroepen. De werkgroep Data en Monitoring doet daarom het volgende voorstel:

Advies: de werkgroep Data en Monitoring ziet een proces voor zich waarin de aanzet voor indicatoren per thema wordt uitgewerkt tot volledige indicatoren. Een dergelijk proces vereist zowel inhoudelijke/financiële kennis als kennis van het opstellen van indicatoren. Het verder uitwerken van de huidige aanzet tot indicatoren is daarom bij voorkeur een gezamenlijk proces waarbij de (opvolgers van) inhoudelijke/financiële werkgroepen samenwerken met vertegenwoordigers van de (opvolger van de) werkgroep Data en monitoring. Waarbij de (opvolger van de) werkgroep Data en Monitoring faciliterend is. De uitwerking van indicatoren moet volgen uit de concretisering van de maatregelen en de inhoudelijke/financiële monitoringsvoorstellen. Zodra indicatoren zijn opgesteld, kan het afwegingskader worden gebruikt bij zowel de verbetering als de uiteindelijke toetsing van de monitoringsvoorstellen. Het afwegingskader is toegevoegd als bijlage 4.

De werkgroep Data en Monitoring heeft een mogelijk proces voor ogen dat idealiter cyclisch verloopt. Overwegend vragen de monitoringsvoorstellen van de werkgroepen om het concretiseren van beoogde effecten en maatregelen, alsmede het ontwikkelen van geschikte en beschikbare indicatoren én het normeren van deze indicatoren: welke beweging wil je zien zodat wordt bijgedragen aan het beoogd effect?

Het heeft voorkeur om de monitoringsvoorstellen zoveel mogelijk te concretiseren in het eerste kwartaal van 2022, aansluitend bij onder meer de verbetering in de IV3-data. Het huidige tempo van de hervormingsagenda vasthouden en de beschikbare kennis in de werkgroepen daarvoor benutten zou van waarde zijn. Om de werkgroepen daartoe te vragen, en om hen daarin eventueel te ondersteunen is een formele opdracht van het BOHA vereist

Advies: naast het uitwerken van de monitoringsvoorstellen op korte termijn vraagt het uitwerken van de monitoringsvoorstellen voor meerdere maatregelen ook verdere uitwerking. In sommige werkgroepen is (op onderdelen) nog geen consensus, of is besluitvorming van het BOHA vereist. De ontwikkeling van de monitor Hervormingsagenda jeugd maakt daarom ook onderdeel uit van het groeimodel, waarbij de werkgroep aan de vijfhoek adviseert zich te committeren aan het ontwikkelen volgens een afgebakend tijdspad.

2.3 Leren en monitoren

De monitor Hervormingsagenda Jeugd heeft ook als doel bijdragen aan leren en verbeteren op allerlei niveaus om de beoogde resultaten van de Hervormingsagenda te bevorderen: een beter en beheersbaar jeugdstelsel.

De monitor van de Hervormingsagenda wordt voor zover mogelijk gebaseerd op kwantitatieve en vergelijkbare data die centraal beschikbaar is. Daarmee is het mogelijk om op populatieniveau verschillen tussen gemeenten te signaleren en om ontwikkelingen over jaren te volgen. Dus worden de beoogde resultaten van de Hervormingsagenda gerealiseerd en in welke gemeenten of regio's zien we meer of juist minder effect?

Het beschikbaar stellen van dit soort data leidt niet vanzelfsprekend tot het leren en verbeteren binnen organisaties, tussen organisaties en op stelselniveau. Als werkgroep Data en Monitoring formuleren we daarom adviezen over het gebruik van de monitor, en over leren binnen en tussen aanbieders, gemeenten en regio's³.

Hoe zien wij de relatie tussen leren en monitoren?

Het monitoren van de Hervormingsagenda is een startpunt van leren en verbeteren om het stelsel beter en beheersbaar te maken. We onderscheiden voor monitoring met centrale, landelijke data twee functies⁴:

- 1 **Signaleren:** overeenkomsten en verschillen tussen regio's, gemeenten en aanbieders in beeld brengen. Het leereffect treedt op wanneer overeenkomsten en verschillen in nader onderzoek en in gesprek worden geduid. Het samen expliciteren van onderliggende factoren en het delen van die kennis met anderen helpt bij het stellen van prioriteiten en inzetten van verbeteracties en nodigt uit tot bewustzijn en zelfreflectie.
- 2 **Monitoren van de lange lijn:** ontwikkelingen over de jaren heen in beeld brengen. Wordt de aanpak van vraagstukken steeds beter? Bewegen we naar onze maatschappelijke ambitie?

Het leereffect treedt op wanneer de centrale, landelijke monitor resultaten feitelijk en transparant maakt, aan de resultaten lokaal duiding kan worden gegeven, en wanneer vervolgens door alle betrokken partijen wordt geleerd over wat beter kan. Dat sluit aan bij de signalerende functie van landelijke data, maar vraagt dus ook een vervolgstap van individuele gemeenten en aanbieders en het verbinden van leren aan agenderen en adresseren op stelselniveau.

We hanteren voor leren en verbeteren via de landelijke monitor Hervormingsagenda de volgende uitgangspunten:

- ③ Gebruik data om vragen te formuleren en vanuit vragen een proces te starten om te leren en te verbeteren, niet om af te rekenen
- ③ Maak leren onderdeel van de primaire processen, dus bij voorkeur zo laag mogelijk en daar waar je wat met de inzichten kunt doen
- ③ Geef vanuit de regionale/lokale context betekenis en duiding aan de centrale monitoringsresultaten
- ③ Gebruik bij het duiden van monitoringsresultaten ook andere, rijkere en context specifieke bronnen en kennis
- ③ Maak gebruik van meerdere perspectieven bij het duiding geven aan data, bijvoorbeeld mensen die hulp ontvangen en mensen die hulp geven/verstrekken
- ③ Benut naast kwantitatieve data ook (narratieve) informatie die iets zegt over de beleving van mensen van situaties die plaatsvinden gedurende de periode dat mensen hulp ontvangen/geven

Kanttekening bij de landelijke monitor van de Hervormingsagenda Jeugd

De werkgroep Data en Monitoring is zich bewust van de beperking van monitoring op basis van landelijke data, omdat generieke data beperkte mogelijkheden geeft om te leren en te verbeteren. We kiezen dus vanwege de vergelijkbaarheid weliswaar bewust voor landelijke databronnen. In het besef dat andere

³ Waarbij we aansluiten bij de uitwerking van de werkgroep 'Leren, Ontwikkelen en Kennisinstructuur', in het besef dat gemeenten en aanbieders eigen verantwoordelijkheid en vrijheid hebben om monitoren en leren vorm te geven. Met een informatiebehoefte en gewenste detaillering die op landelijk niveau niet verzameld kan/gaat worden.

⁴ De werkgroep 'Leren, Ontwikkelen en Kennisinstructuur' maakt onderscheid tussen monitoring op basis van landelijke data, en diagnostische monitoring. Waar monitoren met landelijke data als doel heeft verschillen tussen gemeenten en generieke ontwikkelingen in beeld brengen, gaat diagnostische monitoring over het verzamelen en duiden van informatie om te leren van casuïstiek/in unieke situaties (Helderman, Zeitlin en Sabel, 2000). Monitoring met landelijke data is centraal en algemeen, diagnostische monitoring is lokaal en staat dicht op de praktijk. Wanneer lokale en regionale praktijken nog volop in ontwikkeling zijn is het monitoren van die praktijken en het verklaren van praktijkvariatie noodzakelijk om te kunnen leren en te verbeteren.

manieren van data-verzamelen een waardevolle toevoeging en zijn. En dat voor het leren van de landelijke data, er op regionaal en/of lokaal niveau verrijking en duiding moet plaatsvinden.

Een deel van het beoogde leereffect valt dus buiten de scope van de landelijke Hervormingsagenda. Het is aan individuele gemeenten en aanbieders om dit van onderop, maar gezamenlijk, te ontwikkelen. Door te leren van ervaringen in de context of de praktijk waar interacties plaatsvinden, kunnen initiatieven ter verbetering optreden op het geëigende niveau. Leren start zo op de allerlaagste niveaus: met de beleving in de begeleidingspraktijk en op hoger aggregatieniveau casuïstiek. Vandaaruit kan worden uitgebouwd tot institutioneel leren tussen aanbieders, gemeenten en regio's

Advies: de werkgroep Data en Monitoring adviseert de vijfhoek om zich te committeren aan systematisch leren vanuit meerdere perspectieven van beleving van gegeven en ontvangen hulp ter bevordering van verbetering in en van het stelsel. Leren kan echter niet worden afgedwongen. Ondersteun daarom gemeenten en aanbieders hoe zij dit vorm kunnen geven, en hoe zij vanuit systematisch leren komen tot continu verbeteren.

Vanuit het cliënt- en familieperspectief in de werkgroep wordt benadrukt dat bij zowel monitoring als leren en verbeteren structureel een plek moet zijn voor het cliënt- c.q. familieperspectief. En niet alleen als onderzoeksobject (bijvoorbeeld de enquête invuller of de geïnterviewde) of als onderdeel van een feedbackgroep. Maar in het gehele proces van delen van hoe de zorg wordt beleefd, duiden van deze informatie, samen leren en samen initiatieven ter verbetering ontwikkelen. Vanuit een stem die gelijkwaardig is aan andere actoren in het systeem, zoals bijvoorbeeld degene die hulp geven c.q. hulp regelen of het beleid maken.

Op meerdere plekken in het land zijn daarvoor experimenten uitgevoerd. Zo heeft bijvoorbeeld het programma Ondersteuningsteam Zorg voor de Jeugd (OZJ) in meerdere rondes en regio's hier ervaring mee opgebouwd. Zij ontwikkelden een manier om op een laagdrempelige manier structureel te werken met de informatie en kennis van cliënten/families. Waardoor enquêtes en tijdrovende en relatief dure interviewrondes niet nodig zijn.

Advies: vanuit het cliënt- en familieperspectief wordt de vijfhoek geadviseerd om zich te verdiepen in alternatieve manieren om continue met elkaar te leren en te verbeteren. En daar nadere inrichtingsafspraken over te maken, bijvoorbeeld door leren van situaties die in de praktijk hebben plaatsgevonden een plek te geven in het groeimodel van de monitor Hervormingsagenda. Het is goed mogelijk om een coalition of the willing op te zetten die op een aantal plekken ervaring uitbouwt met deze manier van werken, zodat de geleerde lessen met andere organisaties/gemeenten/regio's kan worden gedeeld.

Landelijke data verrijken en verdiepen

De voorgestelde monitor Hervormingsagenda beperkt zich tot de thans beschikbare data op centraal, landelijk niveau. In het besef dat lokaal en regionaal vaak rijkere data beschikbaar zijn. De werkgroep benadrukt voor het vergroten van inzicht en het leereffect de waarde van deze rijkere data, met het advies om gemeenten en aanbieders daarin gericht te ondersteunen, aansluitend bij de lokale of regionale ondersteuningsbehoefte.

Advies: niet alle gemeenten, regio's en aanbieders zijn (voldoende) in staat om de landelijke resultaten te duiden en/of te verrijken met eigen data. De werkgroep Data en Monitoring adviseert de vijfhoek om gemeenten, regio's en aanbieders te ondersteunen bij het verrijken van de monitor Hervormingsagenda met eigen data. Zodat gemeenten, regio's en aanbieders beter in staat zijn om resultaten in beeld te brengen en te duiden. Het lijkt voordehand liggend wanneer vertegenwoordigers van gemeenten en aanbieders in de vijfhoek hierin voorzien naar hun eigen

achterban, vanuit hun kennis van de ondersteuningsbehoefte van individuele gemeenten en aanbieders.

Daarnaast benadrukt de werkgroep dat gedurende de uitvoering van de Hervormingsagenda de landelijk beschikbare data wordt doorontwikkeld, met een kwaliteitsverbetering van deze data. In het groeimodel wordt daarom een voorstel gedaan om gedurende de Hervormingsagenda de monitor te verrijken met betere landelijke data.

Gebruiken van data: duiden en leren

Monitoring op landelijk niveau heeft een signalerende functie. De werkgroep Data en Monitoring formuleert twee adviezen om daar in de monitor Hervormingsagenda te voorzien. Het eerste advies betreft een gezamenlijke duiding van de monitoringsresultaten op landelijk niveau.

Advies: de werkgroep Data en Monitoring adviseert de vijfhoek om de resultaten van de Hervormingsagenda gezamenlijk te duiden. Daarmee wordt richting regio's, individuele gemeenten en aanbieders in de eerste signalerende functie van data voorzien.

De werkgroep acht het verstandig om de gezamenlijke analyse van de vijfhoek te richten op variatie, trends en ontwikkelingen. Voor relevante thema's of ontwikkelingen kunnen desgewenst patronen worden gedefinieerd die opvallen of vragen oproepen. Waarna verdiepende analyse kan plaatsvinden, gericht op het verklaren en leren van de verschillen. Hoewel vanuit landelijke data geen causale relatie wordt gelegd, kan wel worden geleerd over de impact van de inrichtingskeuzes en de context van gemeenten. De landelijke analyse kan aanleiding zijn voor verdieping, die kan leiden tot herziening van de bestuurlijke afspraken over maatregelen, dan wel de ondersteuning aan gemeenten en aanbieders.

Naast landelijke duiding van de monitoringsresultaten, is er behoefte aan regionale context en duiding. Hiervoor biedt de vastgestelde werkwijze voor de monitoring van de effectuering van maatregelen uit de Hervormingsagenda 2022 het uitgangspunt. De inspanningsverplichting wordt eenmalig gemonitord middels een enquête onder alle gemeenten. De uitkomsten worden verrijkt met diepte-interviews bij 11 jeugdzorgregio's (hieronder vallen ruim 100 gemeenten).

De focus ligt bij de mate waarin gemeenten aan de slag zijn met de maatregelen 2022, het identificeren van best practices/lessons identified en het verkrijgen van een globaal zicht op de financiële ontwikkelingen. Vanuit regionale verdieping worden inzichten en verbetervoorstellen landelijk beschikbaar om leren tussen gemeenten en regio's te faciliteren. Bijvoorbeeld door gemeenten te verbinden uit gelijksoortige regio's qua problematiek en/of populatie.

Advies: de werkgroep Data en Monitoring adviseert de vijfhoek om de kwalitatieve verrijking van de monitoringsresultaten met verdiepende interviews onder 11 regio's ook na 2022 en conform de afgesproken werkwijze te continueren. De keuze voor de regio als schaalniveau van kwalitatieve dataverzameling is gebaseerd op de schaal waarop de transformatie van met name specialistische jeugdhulp plaatsvindt.

2.4 Maatschappelijk resultaat als onderdeel van het groeimodel

Het uiteindelijke doel van de Hervormingsagenda is het vergroten van maatschappelijk resultaat voor jeugdigen en gezinnen. De werkgroep Data en Monitoring én andere werkgroepen doen daarom het voorstel om naast het meten van de inhoudelijke en financiële resultaten, ook een integraal gezins- en

omgevingsperspectief aan de monitor van de Hervormingsagenda toe te voegen voor een breder perspectief op maatschappelijke resultaten (hoe staat de jeugd er voor?) en de verwevenheid van Jeugdzorg met andere domeinen zoals school.

Advies: de werkgroep Data en Monitoring adviseert de vijfhoek om gedurende de doorlooptijd van de Hervormingsagenda een integraal perspectief aan de monitor toe te voegen. Dit wordt uitgewerkt in het groeimodel.

Om inzicht te krijgen in de vraag: 'hoe staat de jeugd er voor?' is een populatiemonitor nodig op meerdere leefgebieden. Door meerdere leefgebieden longitudinaal te monitoren, maak je ontwikkelingen en verschillen tussen gemeenten of zelfs wijken zichtbaar. Ook cohort analyses op groepen jeugdigen uit die hulp ontvangen behoren daarmee tot de mogelijkheid om langdurig het verloop, effectiviteit van zorg en het langdurig effect op het leven van het kind te meten.

Voordat een dergelijke populatiemonitor aan de monitor van de Hervormingsagenda kan worden toegevoegd, moet de focus van deze monitor worden vastgesteld. Oftewel, partijen uit de vijfhoek moeten gezamenlijk het beoogde 'maatschappelijk resultaat' definiëren. De werkgroep Data en Monitoring adviseert om vanuit de adviezen van de hervormingsagenda over kwaliteit, toegang en reikwijdte vragen te beantwoorden als: wanneer vinden we door de ogen van gezinnen en kinderen het stelsel echt beter functioneren? Dus dat bijvoorbeeld sprake is van normalisering? Ook hier is het vraagstuk bepalend voor de monitoring.

Bij het opstellen van een populatiemonitor om maatschappelijk resultaat inzichtelijk te maken, kan gebruik worden gemaakt van bestaand onderzoek naar relevante populatiekenmerken, risicofactoren en beschermende factoren, aangevuld met indicatoren die inzicht geven in andere domeinen die van invloed zijn op Jeugdzorg⁵. Veel data is landelijk beschikbaar. Net als bij de Jeugdmonitor van CBS (waarin meerdere leefdomeinen zijn opgenomen), wordt CBS-data gebruikt omdat deze vrij toegankelijk en vergelijkbaar is op gemeente- en buurniveau. Ook lokaal zijn voorbeelden beschikbaar van populatiemonitoring⁶.

Mogelijk resultaat

Hieronder formuleren we de mogelijke uitkomst van de monitor van de Hervormingsagenda Jeugd.

- 1 Jaarlijks publiceert de vijfhoek een landelijke monitor Hervormingsagenda Jeugd, met daarin de inhoudelijke en financieel resultaten, en de inspanning op de maatregelen.
- 2 De landelijke resultaten van de monitor Hervormingsagenda Jeugd wordt door de vijfhoek van een eerste duiding voorzien. Dit wordt door de vijfhoek herhaald na de regionale verrijking en duiding van de monitoringsresultaten: het leren op stelselniveau werkt cyclisch.
- 3 Regionaal worden verdiepende interviews afgenomen om de effecten van de maatregelen vanuit de lokale context van duiding te voorzien. Deelnemende partijen leveren hiertoe bij voorkeur ook zelf data aan volgens de zelfevaluatie methode (zie Sondejker e.a., 2021) en bieden ruime toegang tot hun regio en werkpraktijken.
- 4 Parallel aan de landelijke duiding van de monitor Hervormingsagenda – en op basis van eigen behoeften - duiden gemeenten of regio's de resultaten van de monitor, met de mogelijkheid om de monitoringsresultaten te verrijken met eigen data. Gemeenten worden hierin desgewenst ondersteund, en gestimuleerd om te bepalen waar extra of andere inzet nodig is.
- 5 Dit resulteert in centraal inzicht in zowel de landelijke ontwikkeling en de variatie tussen gemeenten en regio's, als in lokaal inzicht in de gedane inspanning. Zowel lokaal als landelijk wordt gestimuleerd om te leren en de resultaten te vertalen naar: 1) aanpassing van inzet en maatregelen voor de Hervormingsagenda, 2) de ondersteuning van gemeenten bij de uitvoering van de Hervormingsagenda en 3) vereiste aanpassingen op stelselniveau.

⁵ SCP, (2020). *Jeugdhulp in de wijk*. Den Haag; Haagse Hogeschool, (2020). *Jeugdhulp in de wijken - Welke wijkenmerken verklaren de verschillen tussen verwacht en werkelijk gebruik van jeugdhulp?* Den Haag.

⁶ I.e. Staat van de jeugd (Rotterdam): <https://onderzoek010.nl/dashboard/staat-van-de-jeugd>

2.5 Stappenplan: groeimodel

Het voorstel voor de monitoring van de Hervormingsagenda Jeugd is door de werkgroep Data en Monitoring ingericht als groeimodel. Meerdere maatregelen en monitoringsvoorstellen vragen verdere uitwerking. Een groeimodel biedt de mogelijkheid om de monitoring gaandeweg door te ontwikkelen, en daarin aan te sluiten op verdere concretisering van doelstellingen en maatregelen. Tijdens de eerste fase van de monitoring zal de nadruk sterker liggen op de inspanningsverplichting en waar mogelijk op de inhoudelijke en financiële resultaten. In een latere fase kan de focus van de monitor verbreden, en zich ontwikkelen naar het meten en volgen van maatschappelijk resultaat met een populatiemonitor.

Het groeimodel wordt verder uitgewerkt in de rapportage die in januari 2022 wordt opgeleverd. Vooralsnog formuleert de werkgroep voor de invulling van het groeimodel twee adviezen:

Advies: de werkgroep adviseert de vijfhoek om de monitor voor de Hervormingsagenda gaandeweg door te ontwikkelen. Omdat meerdere maatregelen verder worden uitgewerkt, adviseren we deze uitwerking van de maatregelen te volgen en de monitor verder te concretiseren. Dat biedt tevens mogelijkheid om aan te sluiten bij de beschikbaarheid van nieuwe data of data van verbeterde kwaliteit. Hierin sluit het voorstel voor de monitor van de Hervormingsagenda aan op de agenda voor de verbetering van de landelijke monitor Jeugd.

Advies: de werkgroep Data en Monitoring adviseert de vijfhoek om het leren van de monitor voor de Hervormingsagenda jaarlijks te herijken. Door op stelselniveau te reflecteren op het lerend vermogen van alle betrokken partijen, en het monitoren dan wel het leren van de monitor te versterken ten behoeve van een beter en beheersbaar stelsel.

In de finale versie wordt het groeimodel uitgewerkt als stappenplan. Daarin worden in ieder geval de volgende onderwerpen meegenomen:

- ⦿ Beleggen van de verantwoordelijkheid van de monitoring Hervormingsagenda bij een daarvoor geschikte partij.
- ⦿ Voorzien van een tijdspad en het expliciteren van de randvoorwaarden om adequaat invulling te geven aan deze verantwoordelijkheid.
- ⦿ De rol voor de verbeterde IV3-data (zie voorstel verbetering financiële data in eindproduct 2b), als onderdeel van de door ontwikkeling monitor Hervormingsagenda.
- ⦿ De verbinding van uitwerking van monitoringsvoorstellen voor de thema's uit de Hervormingsagenda (2a) aan de indicatoren voor de gewenste data (2b).
- ⦿ De verbinding van de monitoring Hervormingsagenda aan de kennisinfrastructuur op stelselniveau en regionaal en lokaal niveau, zodat de lessen uit de hervorming worden verbonden aan verder onderzoek en kennis over het stelsel.
- ⦿ Een prioritering van de beoogde verbetering.

2b - Agenda verbetering landelijke monitoring van de jeugdzorg

De werkgroep Data en Monitoring doet een voorstel voor een agenda ter verbetering en/of uitbreiding van landelijke monitoring van de jeugdzorg⁷ om de inzichten in de werking van het stelsel te verbeteren.

De agenda valt uiteen in vier onderdelen:

- 1 Uitgangspunten landelijke monitoring
- 2 Gewenste data
- 3 Probleemanalyse
- 4 Voorstellen ter verbeteringen

De landelijke monitoring jeugdzorg omvat de centrale dataverzameling en monitoring in de jeugdzorg op basis van landelijk dekkende bronnen, en heeft als doel inzicht genereren in de prestaties van het jeugdstelsel over de jaren heen⁸. De verbetering van de landelijke monitoring wordt daarom niet bepaald door de scope van de Hervormingsagenda, maar beoogt wel aan de Hervormingsagenda bij te dragen omdat de inspanningen en maatregelen vanuit de Hervormingsagenda moeten worden gezien in het licht van de algehele ontwikkeling van het jeugdstelsel.

2.6 Uitgangspunten landelijke monitoring

De werkgroep Data en Monitoring heeft een agenda opgesteld ter verbetering van de landelijke, centrale monitoring van de jeugdzorg⁹. Daarbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd.

Nr.	Uitgangspunt
1.	De centrale, landelijke monitoring van de jeugdzorg heeft als doel om de ontwikkeling van het jeugdstelsel op hoofdlijnen inzichtelijk te maken, met als subdoelen: - Signaleren van overeenkomsten en verschillen tussen gemeenten, regio's en instellingen. - In beeld brengen van ontwikkelingen over de jaren heen.
2.	Monitoring volgt het stelsel - De wijze en de mate van monitoring moeten passen in het bestuurlijk en financieel stelsel. - De geselecteerde indicatoren alsmede de zeggingskracht van data worden beoordeeld op basis van het doel waartoe gemonitord wordt.
3.	De centrale monitoring van de jeugdzorg is gebaseerd op landelijk dekkende bronnen - Waar mogelijk wordt uitgegaan van bestaande bronnen die zowel landelijke als regionale inzichten bieden, en die dus op een minimale uniforme leest zijn geschoeid. Hierbij zijn eenduidige definities en het spreken van een gemeenschappelijke taal cruciaal. - Niet alle regionale details worden zichtbaar in de centrale monitoring van de jeugdzorg.

⁷ Conform de factsheet van het NJI hanteert de werkgroep Data en Monitoring het begrip jeugdzorg als verzamelnaam voor jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering. De term jeugdhulp omvat alle vormen van hulp en ondersteuning (lvb, opvoedvragen, opvoedhulp, jeugd-lvb en jeugd-ggz) variërend van licht ambulant (vaak vanuit een wijkteam, waaronder mogelijk ook gewone opvoedvragen) tot en met intensieve, zeer gespecialiseerde zorg in een al dan niet gesloten setting (jeugdzorgplus).

⁸ De werkgroep refereert bij de ontwikkeling van het jeugdstelsel aan de ontwikkeling op de doelen voor het jeugdstelsel zoals geformuleerd in de Hervormingsagenda: een beter en beheersbaar stelsel. Het stelsel is ook breder van scope dan alleen jeugdzorg, maar raakt ook aan ontwikkelingen in de pedagogische basis, preventie en andere relevante onderdelen van het sociaal domein. De doelen van de Hervormingsagenda voor het jeugdstelsel worden toegelicht in paragraaf 2.7, een breder perspectief op het jeugdstelsel wordt meegenomen in de ontwikkeling van een populatiemonitor jeugd.

⁹ De werkgroep spreekt zo veel mogelijk van centrale monitoring in aansluiting op de term landelijke monitoring. Om de indruk te voorkomen dat alleen landelijke uitkomsten worden geleverd, terwijl juist ook lokale en/of regionale uitkomsten nodig zijn.

4.	De verbetering is gericht op verhogen van inzicht door vereenvoudigen - Het verbeteren, verbinden en beter gebruiken van bestaande data en bronnen heeft prioriteit boven aanvullende data verzamelen. Verbeteringen die daaraan bijdragen (en dus het meest vereenvoudigen) krijgen voorkeur. - Investerings in aanvullende data-verzameling en uniformering vinden alleen plaats wanneer deze opwegen tegen de waarde van informatie en dus bij voldoende en legitieme redenen vanuit het doel van monitoring.
5.	De centrale monitoring heeft een afgebakende scope - De informatiebasis op regionaal/gemeentelijk niveau is het vertrekpunt. Als data ook op een lager niveau dan centraal verzameld kunnen worden, dan heeft dat voorkeur. - Er blijft een eigen verantwoordelijkheid én een eigen informatiebehoefte van gemeenten en aanbieders om data te verzamelen, te monitoren en van data te leren. - Verrijking, duiding, verdieping en leren dient daarom met name lokaal/regionaal te gebeuren.

2.7 Gewenste data

De werkgroep Data en Monitoring formuleert als start van de agenda de gewenste situatie. Dus welke informatie willen we minimaal centraal op landelijk niveau verzamelen en ontsluiten, zodat er zicht is op het functioneren van het stelsel. Om vervolgens te bepalen welke verbeteringen nodig zijn om het gewenste inzicht in het jeugdstelsel te genereren.

Monitoren jeugd: een beter en beheersbaar stelsel

Monitoring dient een doel. Met sturingsinformatie genereer je inzicht om te leren, te verbeteren en onderbouwde keuzes te maken in de sturing op het stelsel. De werkgroep Data en Monitoring sluit aan bij de doelen voor het jeugdstelsel zoals geformuleerd in de Hervormingsagenda. Die volgen uit de uitspraak van de Commissie van Wijzen en de bestuurlijke afspraken van 2 juni 2021 tussen Rijk en VNG en zijn als volgt geformuleerd:

1. Betere en tijdige zorg en ondersteuning, op de juiste plek en wanneer dit nodig is.
2. Een beheersbaar en daarmee duurzaam stelsel.

De doelstelling bevat een inhoudelijke lijn (*doelstelling 1*) en een financiële lijn (*doelstelling 2*), en betreft niet alleen sec hulp- en zorgverlening, maar strekt tot de bredere, maatschappelijke transformatie-doelen als demedicaliseren, ontzorgen, meer inzet op preventie, normaliseren en een sterke pedagogische basis.

Inzicht in de doelen van de Hervormingsagenda is van belang, omdat de lokale en centrale overheid daar op sturen. Daarvoor is inzicht nodig in de afzonderlijke doelen én in het evenwicht tussen de doelen. Om het gewenste inzicht in het jeugdstelsel te operationaliseren naar een selectie van indicatoren, specificeren we de doelen van de Hervormingsagenda aan de hand van de drie stelseldoelen waar de centrale overheid in de zorg op stuurt: kwaliteit, toegankelijkheid en betaalbaarheid¹⁰. De stelseldoelen worden ook in de taakopdracht van de werkgroep Data en Monitoring genoemd.

¹⁰ Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport (2021), *VWS Monitor. Handzaam overzicht van kerncijfers over de gezondheidszorg*. Den Haag

De doelen van de Hervormingsagenda worden als volgt gedefinieerd:

Stelseldoel	Definitie	Aspecten
Betere en tijdige zorg en ondersteuning (kwaliteit) Juiste zorg en ondersteuning	De geleverde hulp en zorg draagt bij aan de beoogde uitkomsten. <i>"Doet de jeugdzorg die geboden wordt ook wat het moet doen?"</i> Daarbij wordt in de jeugdwet de ontwikkelingscomponent meegewogen.	▪ Effectiviteit ▪ Cliëntgerichtheid ▪ (cliënt)veiligheid ▪ Voldoet aan (wetenschappelijke/ medische) kennis en inzichten. ▪ Wordt ingezet op het moment dat het effectief is, en dus niet te vroeg of te laat.
Op de juiste plek en wanneer dit nodig is (toegankelijkheid)	Jeugdigen en gezinnen die het meest baat hebben bij jeugdzorg, ondervinden geen barrières bij de toegang tot gepaste zorg ¹¹ . <i>"Kunnen mensen die jeugdzorg nodig hebben die ook krijgen? En kunnen mensen die de jeugdzorg het meest nodig hebben die ook het makkelijkst krijgen?"</i> Hierbij is een goede inschatting van de gebruikelijke zorg en hulp (draagkracht van de omgeving) noodzakelijk.	Beschikbaarheid: ▪ Schadelijke wachttijden ▪ (Door-)verwijzingen ▪ Tegemoetkoming van het aanbod aan vraag en behoefte ▪ Capaciteit en allocatie van middelen Bereikbaarheid: ▪ Over- en onderconsumptie: jeugdigen en gezinnen die ondanks een zorgbehoefte geen toegang tot zorg krijgen ▪ Reistijd en -kosten ▪ Taal- en cultuurbarrières ▪ Eigen betalingen
Een beheersbaar en daarmee duurzaam stelsel (betaalbaarheid)	De collectieve uitgaven voor jeugdzorg zijn beheersbaar en dragen daarmee bij aan een financieel houdbaar stelsel. <i>"Kunnen we de jeugdzorg nu én op lange termijn met elkaar betalen?"</i>	▪ Voldoende zicht op structurele ontwikkeling van kosten en volume om politieke keuzes te kunnen maken ▪ Een beheerste ontwikkeling van kosten en volume op zowel lokaal als landelijk niveau

Monitoring is dus een randvoorwaarde voor sturen op betere en tijdige zorg en ondersteuning, op de juiste plek en wanneer dit nodig is (*kwaliteit, toegankelijkheid*), een beheersbaar en daarmee duurzaam stelsel (*betaalbaarheid*) én het evenwicht tussen beiden. De vraag is: hoe gaan we dat meten?

Vanuit de definities van kwaliteit, toegankelijkheid en betaalbaarheid kan een selectie van indicatoren worden voorgesteld. Dit doen we aan de hand van structuur-, proces en outcome indicatoren:

- **Structuurindicatoren:** de organisatorische randvoorwaarden van de jeugdzorg, waaronder de aanwezigheid van registraties en kwalificaties van personeel en het gebruik van richtlijnen.

¹¹ De vraag wie zorg of hulp het meest nodig heeft (of er het meeste baat bij heeft) vraagt op prioritering. Vanuit data en monitoring en een wetenschappelijk perspectief kan inzicht en transparantie worden vergroot. Maar uiteindelijk vraagt de prioritering van zorg en ondersteuning om een politiek besluit.

- **Procesindicatoren:** de procesgang van de jeugdzorg, waaronder wachttijden, doorlooptijden, volume-indicatoren en indicatiestelling.
- **Uitkomstindicatoren:** de uitkomsten van geleverde jeugdzorg zoals de beleving van zorg door meerdere perspectieven, recidive en kwaliteit van leven.

Dit leidt tot een voorlopig voorstel¹²:

Indicatoren	Kwaliteit	Toegankelijkheid	Betaalbaarheid
	<u>Structuur:</u> ▪ Caseload van specialist ▪ Aantal intervisie deelname per specialist <u>Proces:</u> ▪ Trajectduur ▪ Trajectomvang (uren) ▪ Verhouding benodigde en begroote uren ▪ Aantal opeenvolgende trajecten (duur zorgpad) ▪ Aandeel beëindiging jeugdhulp volgens plan ▪ Aandeel uitval cliënt ▪ Aantal wisselingen van hulpverlener ▪ Functiemix <u>Outcome:</u> ▪ Maatschappelijk resultaat: kinderen kunnen meedoen* ▪ Kwaliteit jeugdhulp (beleving meerdere perspectieven) ▪ Recidive/terugval/zwaardere hulp nodig ▪ Uit- en doorstroomrichting <i>* maakt onderdeel uit van de populatie-monitor jeugd</i>	<u>Structuur:</u> ▪ Aanbieders (aantallen, nieuwe gecontracteerde toetreders, uittreders) ▪ Aantal POH-ggz jeugd ▪ Aandeel SKJ-geregistreerde professionals (of vergelijkbaar) bij de toegang <u>Proces:</u> ▪ Wachttijden (duur aanmelding tot daadwerkelijke start) ▪ Verwijsstromen (aandeel per verwijzer) <u>Outcome:</u> ▪ Aantal jeugdigen in zorg ▪ Verhouding instroom, doorstroom en uitstroom ▪ Afwijking daadwerkelijk jeugdzorggebruik van het verwachte zorggebruik op populatieniveau ▪ Kansengelijkheid	<u>Structuur:</u> ▪ Aanbieders (aantallen, nieuwe contracteerde toetreders, uittreders) ▪ Aanbestedingen (aantal gecontracteerde aanbieders per regio, duur van contracten, uitvoeringsvarianten) <u>Proces:</u> ▪ Ontwikkeling van het aantal trajecten per aanbieder (met uitsneden naar tarieven, duur van de zorg, etc.) <u>Outcome:</u> ▪ Inkomsten* ▪ Uitgaven* ▪ Tekorten* <i>* per zorgvorm, per gemeente en per 10.000 jeugdigen</i>

Tot slot maakt de werkgroep Data en Monitoring de volgende kanttekeningen bij het vaststellen van de gewenste data om inzicht te krijgen in de doelen van de Hervormingsagenda:

- 1 **Kwaliteit:** conform de uitspraak van de Commissie van Wijzen adviseert de werkgroep 'Kwaliteit en Effectiviteit' in de Hervormingsagenda om komend jaar een uniforme set outcome indicatoren vast te stellen waar in het veld consensus over bestaat. De werkgroep Data en Monitoring adviseert om daar in de uitvoering van deze agenda op aan te sluiten.
- 2 **Toegankelijkheid**¹³: het operationaliseren van toegankelijkheid in de jeugdzorg bevat twee aspecten. Naast inzicht in de beschikbaarheid van jeugdzorg (in termen van onder meer wachttijden), heeft

¹² De werkgroep Data en Monitoring is volgend aan de inhoudelijke werkgroepen. De uitwerking in deze paragraaf is daardoor voorlopig. In januari wordt de uitwerking nogmaals in de werkgroep besproken. Aanpassingen zijn dus nog mogelijk.

¹³ De werkgroep Data en Monitoring spreekt ten aanzien van toegankelijkheid haar zorgen uit bij een aangekondigde maatregel in het regeerakkoord. Het regeerakkoord valt buiten de taakopdracht van de werkgroep, maar vanwege de verwachte impact van een eigen bijdrage op toegankelijkheid hecht de werkgroep hier toch waarde aan. De invoering van een eigen bijdrage leidt potentieel tot het

toegankelijkheid betrekking op verschillen in jeugdzorggebruik tussen gemeenten en wijken waaruit zowel over- als onderconsumptie blijkt. Er zijn mensen die hulp nodig hebben, maar die niet krijgen vanwege drempels. Daarnaast ligt er de uitdaging om te normaliseren en demedicaliseren. We pleiten ervoor om deze aspecten voldoende aandacht te geven. Inzicht in toegankelijkheid in termen van ongelijk zorggebruik vraagt om inbedding van de monitoring jeugdzorg in een populatiemonitor die inzicht biedt in risicofactoren en beschermende factoren.

- 3 **Betaalbaarheid:** Er is behoefte aan gespecificeerd inzicht in de ontwikkeling van kosten (euro's) en volume (zorggebruik) per type zorgvorm en per regio (welk product, welke verwijzer, aantallen en intensiteit). Inzicht in regionale verschillen en het signaleren van patronen, kan bijdragen aan verdiepend onderzoek en daarmee aan kennis over inrichtingskeuzes van gemeenten die bijdragen aan een beheersbaar stelsel. Daarnaast vraagt de operationalisatie van betaalbaarheid om een keuze over de meerkosten voor toegang en voorliggend veld.

Stuurinformatie

De operationalisatie van de doelen van de Hervormingsagenda dient als uitgangspunt voor de sturing op het stelsel. Parallel is er een concrete informatiebehoefte bij betrokken organisaties: gemeenten, regio's en aanbieders. Medewerkers, bestuurders en raadsleden hebben concrete behoefte aan sturingsinformatie teneinde lokaal te leren en te verbeteren. Dat vraagt een afgebakende – en bij voorkeur constante – indicatorenset die generieke sturingsinformatie biedt.

Het operationaliseren van de doelen van de Hervormingsagenda en een landelijke set indicatoren voor sturingsinformatie bijten elkaar niet. Deels zullen indicatoren overlappen, maar daar waar het verschil in informatiebehoefte leidt tot een selectie van andere indicatoren, daar vullen beide sets van gewenste informatie elkaar aan.

De voorgestelde uniforme indicatorenset voor de landelijke monitoring van de Jeugdzorg is als volgt¹⁴:

1. **Maatschappelijke indicatoren**¹⁵
  - Populatiekenmerken
  - Risicofactoren
  - Beschermende factoren
  - Omgevingsfactoren
2. **Inkomsten/uitgaven jeugdzorg voor gemeenten**
  - Inkomsten
  - Uitgaven
  - Tekorten/overschotten
3. **Gebruik van jeugdzorg kwantitatief**
  - Aantal jongeren: instroom, doorstroom, uitstroom
  - Type zorg
  - Trajectduur
  - Trajectomvang (contactmomenten; intensiteit/hoeveelheid geleverde zorg)
  - Wachttijden (duur van aanmelding tot daadwerkelijke start hulp)
  - Verwijsstromen
4. **Kwaliteit van jeugdzorg**
  - Kwaliteit en effectiviteit van jeugdzorg (beleving vanuit meerdere perspectieven)
  - Aantal benodigde uren in relatie tot begrote uren
  - Uitval (verzuim tijdens traject door client)
  - Recidive/terugval
  - Uitvoering volgens plan
  - Wisselingen van aanbieder
  - Gemiddeld aantal wisselingen van hulpverlener primaire proces

afbreken van zorg- of hulptrajecten door jeugdigen en gezinnen. In 2012 had de invoering van een eigen bijdrage in de GGZ grootschalige gevolgen voor patiënten die stopte met behandeling, met onder meer een toename van crisiszorg en financiële problemen voor aanbieders tot gevolg. De eigen bijdrage in de GGZ werd binnen een jaar afgeschaft.

¹⁴ Deze uitwerking wordt in januari nogmaals in de werkgroep Data en Monitoring besproken. Aanpassingen zijn nog mogelijk.

¹⁵ Deze indicatoren behoren tot de populatiemonitor jeugd en behoeven verdere concretisering.

- Klachten tegen hulpverlener primaire proces
- Caseload van specialist
- Verzuim personeel aanbieder
- Gemiddeld aantal intervisie deelname per specialist

5. Marktinformatie

- Ontwikkeling aanbieders (aantallen, nieuwe toetreders, uittreders)
- Aanbod aanbieders (type aanbieder, aantallen trajecten, tarieven, duur van de zorg)
- Financiële gezondheid aanbieders (omzet, winstmarges, etc.)
- Personeel (aantallen, nieuwe toetreders, uittreders)
- Caseload personeel

6. Inrichtings- en beleidskeuzen gemeenten

- Aanbestedingen (aantallen aanbieders, duur contracten, uitvoeringsvarianten)

Aandacht voor het verrijken en duiden van landelijke data

De werkgroep Data en Monitoring hanteert voor haar verbetervoorstellen de scope van data die centraal en die met een minimale uniformiteit beschikbaar zijn op landelijk niveau. In het besef dat lokaal en regionaal vaak rijkere data beschikbaar zijn voor de lokale situatie en voor verdiepend onderzoek. De werkgroep benadrukt voor het vergroten van inzicht en voor het leereffect de waarde van deze rijkere data. Met het advies aan gemeenten en aanbieders om daarin te investeren en aan deelnemers van de vijfhoek om individuele gemeenten en aanbieders daarin te ondersteunen.

Ook benadrukken we dat andere manieren van data-verzamelen een waardevolle toevoeging zijn op de generieke, kwantitatieve data. Zo wordt vanuit het cliënt- en familieperspectief in de werkgroep benadrukt dat bij zowel monitoring als leren en verbeteren structureel een plek moet zijn voor het cliënt- c.q. familieperspectief. En niet alleen als onderzoeksobject (bijvoorbeeld de enquête invuller of de geïnterviewde) of als onderdeel van een feedbackgroep. Maar in het gehele proces van delen van hoe de zorg wordt beleefd, duiden van deze informatie, samen leren en samen initiatieven ter verbetering ontwikkelen. Vanuit een stem die gelijkwaardig is aan andere actoren in het systeem, zoals bijvoorbeeld degene die hulp geven c.q. hulp regelen of het beleid maken.

Ter illustratie: op meerdere plekken in het land worden daarvoor experimenten uitgevoerd. Het programma Zorg voor de Jeugd heeft bijvoorbeeld in meerdere rondes en regio's hier ervaring mee opgebouwd. Zij ontwikkelden een onderbouwde manier om op een laagdrempelige manier structureel te werken met de informatie en kennis van cliënten/families¹⁶. Waardoor enquêtes en tijdrovende, relatief dure interviewrondes niet nodig zijn. In het voorstel voor de monitoring van de Hervormingsagenda Jeugd adviseert de werkgroep Data en Monitoring aan de vijfhoek om dergelijke manieren van data-verzamelen verder te ontwikkelen, en om gemeenten en aanbieders te faciliteren en te stimuleren bij het van onderop ontwikkelen en toepassen van deze rijke data ter aanvulling van landelijke, generieke data.

2.8 Probleemanalyse

De werkgroep Data en Monitoring heeft binnen de korte tijdsspanne van haar taakopdracht zo goed en volledig mogelijk de knelpunten in de huidige data en monitoring van de jeugdzorg geïnventariseerd. De werkgroep constateert dat knelpunten in de huidige data en monitoring zich voordoen op vier niveaus:

Niveau	Toelichting
1. Beschikbaarheid van data	De gewenste data worden niet verzameld, of niet met de juiste specificaties
2. Zeggingskracht van data	De gewenste data zijn weliswaar beschikbaar, maar zijn onvoldoende van kwaliteit in termen van volledigheid, vergelijkbaarheid en betrouwbaarheid

¹⁶ Eindrapportage: Leren en verbeteren met ervaringen in de jeugdhulp - Zorg voor de Jeugd · Zorg voor de Jeugd

3. Toegankelijkheid van data	De gewenste data zijn voor gebruikers niet toegankelijk, de data zijn bij gebruikers niet bekend en/of de databronnen zijn niet te verbinden
4. Gebruik van de data	De gebruikers zijn onvoldoende in staat de beschikbare data te verwerken tot beleidsrelevante informatie

Per niveau geven we een toelichting op de belemmeringen in data en monitoring. Daarbij geven we een inventarisatie van de belangrijkste knelpunten. Bijlage 6 bevat overzichten van knelpunten en voorstellen voor verbetering per bron. De opsommingen in deze paragraaf zijn niet volledig.

1. Beschikbaarheid van data

Niet alle gewenste data zijn beschikbaar. Of bij beschikbare data ontbreken gewenste specificaties en/of het gewenste detailniveau. Daardoor is de beschikbare data onvoldoende om inzicht te genereren in het functioneren van het stelsel en daarop te sturen en te verbeteren. Met als gevolg dat aanvullende data wordt verzameld, data onbenut blijft of dat data mogelijk onjuist wordt gebruikt.

Als werkgroep constateren we dat de afbakening van gewenste maar niet beschikbare data op landelijk niveau nauw luistert. Het risico is dat de centrale, landelijke informatiebehoefte te ruim wordt gedefinieerd, waarbij we als werkgroep bij voorgestelde verbeteringen van de landelijke monitoring steeds twee afwegingen hebben gemaakt:

- Is het noodzakelijk deze data centraal te verzamelen, of is dit aan gemeenten of aanbieders?¹⁷
- Zijn de aanvullende data-uitvragen noodzakelijk of kan op andere wijze in het ontbrekende inzicht worden voorzien?

Concrete knelpunten in de beschikbaarheid van de data:

Concrete knelpunten beschikbaarheid data	
Financiën (IV3):	
▪ De categorieën zijn te ruim gedefinieerd ▪ De categorieën sluiten niet aan op indicatoren in de Beleidsinformatie Jeugd ▪ De uitgaven in het voorliggend veld zijn niet inzichtelijk ▪ Toerekening vindt plaats op basis van aannames (arbitrair)	
Inhoud:	
▪ Er is geen koppeling tussen aantallen en kosten (berichtenverkeer en de Beleidsinformatie Jeugd) ▪ Data over instroom, doorstroom en uitstroom bevat niet het gewenste detailniveau (aantal unieke cliënten, aantal unieke gezinnen, aantal trajecten per zorgsoort/aanbieder) ▪ Data voor actueel inzicht in beschikbaarheid jeugdzorg (incl. wachtlijsten en spreiding) ontbreekt ▪ Beleidsinformatie jeugd kan door gemeenten niet worden gespecificeerd naar type aanbieders (domein, grootte) of type zorg. CBS publiceert weliswaar spiegelrapportages aan aanbieders, maar niet elke aanbieder geeft toestemming om die informatie te delen met de gemeente.	
Populatiemonitor jeugd	
▪ Er is geen centrale populatiemonitor jeugd waarin populatiekenmerken, risicofactoren en beschermende factoren worden afgezet tegen zowel het gebruik en de kosten van jeugdzorg als tegen de verwevenheid van jeugdzorg met andere domeinen zoals school. Wel zijn er onderzoeken en voorbeelden die als startpunt voor de ontwikkeling kunnen worden benut	

¹⁷ Het verzamelen van een minimale dataset op centraal niveau met een minimale uniformiteit en met eenduidige definities is noodzakelijk om concrete sturingsinformatie te voorzien.

2. Zeggingskracht van data

Naast ontbrekende data is er in de monitoring van de jeugdzorg veel data die wel beschikbaar is, maar die onvoldoende is van kwaliteit in termen van volledigheid, vergelijkbaarheid en betrouwbaarheid. We constateren dat veel verbeterpotentieel in de beschikbare centrale data (zie voor de inventarisatie eindproduct 1) zit in het vergroten van de zeggingskracht van deze data.

De verminderde zeggingskracht van data leidt allereerst tot verminderd gebruik, en wanneer data toch gebruikt wordt leidt het mogelijk tot verwarring, misverstanden en het verkeerd gebruiken van data. Daardoor gaat potentieel leer- en verbetereffect in het jeugdstelsel verloren.

Oorzaken van de verminderde zeggingskracht liggen primair in de manier van data-verzamelen, ontsluiten en beschikbaar stellen. Concrete voorbeelden zijn de onvergelijkbaarheid van data door het ontbreken van eenduidige definities, het hoge aantal en het gefragmenteerde gebruik van productcodes en het ontbreken van kleine aanbieders in de data van DigiMV¹⁸

Concrete knelpunten in de zeggingskracht van de data:

Concrete knelpunten zeggingskracht van data
Uniformering productcodes: ▪ Niet alle maatwerkvoorzieningen worden geregistreerd in het berichtenverkeer   ▪ De vergelijkbaarheid van productcodes die geregistreerd worden is momenteel onvoldoende   ▪ Gemeenten werken met meer dan 4.000 productcodes en gebruiken deze ook nog verschillend
DigiMV: ▪ Kleine aanbieders ontbreken (vooralsnog) in de data van DigiMV   ▪ Data kan niet worden uitgesplitst naar juridische organisatievormen van aanbieders   ▪ Niet alle aanbieders leveren (op tijd) data aan   ▪ De kwaliteit van data is niet altijd voldoende en het systeem heeft onvoldoende controleregels   ▪ De database verandert jaarlijks van opzet en inhoud, waardoor analyse en vergelijkbaarheid worden bemoeilijkt
Beleidsinformatie Jeugd en kosten jeugdzorg via CBS: ▪ De aanvullende uitvraag van begrote en gerealiseerde kosten gemeenten voor verleende jeugdzorg (naast de reguliere IV3 leveringen) is vrijwillig en daardoor niet volledig en betrouwbaar   ▪ De aanlevering van data over de inzet vanuit lokaal team/gemeente zelf is optioneel en geeft daarmee een incompleet beeld in de vergelijking tussen gemeenten   ▪ De gehanteerde categorieën in de Beleidsinformatie Jeugd sluiten elkaar niet uit   ▪ Niet alle data wordt goed aangeleverd, zo is de reden beëindiging van zorg slecht gevuld   ▪ Intensiteit van de geleverde zorg is geen onderdeel van de dataset die aan CBS geleverd wordt   ▪ In de leveringen aan het CBS ontbreekt in ongeveer 15% van de zorgtrajecten een einddatum. Dat maakt de meting van de duur van de trajecten wat minder betrouwbaar

3. Toegankelijkheid van data

In de toegankelijkheid van data zitten drie verschillende type belemmeringen: de gewenste data zijn bij gebruikers niet bekend, de data zijn voor gebruikers niet toegankelijk en/of de databronnen zijn niet (goed/eenvoudig) te verbinden.

¹⁸ Dit is wettelijk bepaald en onlangs in een WMG-regeling bekrachtigd en verder beperkt. Het gevolg is dat aanbieders met een omzet ≤ 12 mln geen resultatenrekening en derhalve geen uitsplitsing van de omzetverantwoording hoeven op te stellen (Jeugdwet/Zvw/WLZ). Voor instellingen met een omzet < € 12 miljoen zijn geen gegevens meer beschikbaar over de omzet Jeugdwet. Nu heeft de Jeugddautoriteit zicht op alle jeugdaanbieders met een omzet jeugd > € 2 miljoen en is tevens inzichtelijk op welke financieringsstromen deze omzet wordt behaald. De inschatting van de Jeugddautoriteit is dat hiermee ruim 60-70% van de scope van de Jeugddautoriteit (alle aanbieders met omzet ≥ 2 mln) hiermee niet meer in beeld is.

De zichtbaarheid en bekendheid van beschikbare data en mogelijkheden voor monitoring kan beter. Hoewel goede voorbeelden van het verbinden en gebruiken van data in de jeugdzorg bekend zijn, ontbreekt het aan overzicht in het veld en daarmee aan kennis en kennisdeling.

Daarnaast speelt toegang tot databronnen een rol, onder meer bij de toegang tot de microdata CBS. Deze omgeving dient voor onderzoeksdoeleinden en vraagt daarom kennis en expertise van de gebruikers om met grote databestanden op persoonsniveau te werken. Ook zijn er kosten aan de toegang tot de data verbonden. Niet alle gemeenten beschikken (zelf) over die benodigde kennis en expertise. Hoewel goede voorbeelden van toegang tot CBS-microdata voor gemeenten en aanbieders bekend zijn¹⁹, leidt de afhankelijkheid van samenwerkingspartners en een regionale data-infrastructuur tot ongelijkheid tussen (kleine en grote) gemeenten en aanbieders.

Tot slot heeft verbetering van de landelijke monitoring van de jeugdzorg betrekking op verbinding tussen databronnen en beter gebruik van beschikbare data (de data-infrastructuur). Daarin zit zowel de verbinding tussen centrale, landelijke databronnen, als de verbinding van landelijke met lokale en regionale databronnen. Bijvoorbeeld het verbinden van het Berichtenverkeer van het inlichtingenbureau en de Beleidsinformatie Jeugd van het CBS. Het ontbreken van een centrale data-infrastructuur draagt bij aan de knelpunten door gebrek aan zichtbaarheid en beperkte of complexe toegang tot bronnen.

Er is momenteel geen passende centrale data-infrastructuur om verschillende databronnen te verbinden²⁰. Dat beperkt de mogelijkheid om databronnen voor populatiemonitoring te ontsluiten, en te gebruiken voor onderzoek en analyse. Onderliggend constateren we dat opdrachten voor de ontwikkeling van een data-infrastructuur gefragmenteerd worden verstrekt. Dat leidt tot verhoogde complexiteit en het onbenut laten van mogelijkheden voor data gedreven werken en leren.

Concrete knelpunten in de toegankelijkheid van de data:

Concrete knelpunten in de toegankelijkheid van data

Koppeling tussen Berichtenverkeer iJw (Inlichtingenbureau) en de Beleidsinformatie Jeugd (CBS) (bijlage 6)

- Een koppeling tussen het Berichtenverkeer en de Beleidsinformatie jeugd ontbreekt
- Dat leidt tot overlap tussen beide bronnen, beperkte koppeling van aantallen en kosten, en tot het onbenut laten van potentieel in data en monitoring

Microdata CBS

- De toegang tot CBS-microdata is aan voorwaarden verbonden en vraagt specifieke kennis en expertise van de gebruiker (niet alle gemeenten beschikken over benodigde expertise)
- Dat draagt bij aan ongelijk speelveld tussen gemeenten en regio's

Spiegelrapportages aanbieders (op basis van de Beleidsinformatie Jeugd)

- Het CBS levert spiegelrapportages terug aan elke individuele aanbieder. Aanbieders delen die lang niet altijd met de gemeenten (al dan niet zelf of door het verlenen van toestemming aan het CBS om een kopie van de spiegelrapportage rechtstreeks aan de gemeente te leveren)
- Voor kleinere gemeenten zijn aantallen in de rapportage soms te laag, waardoor vanwege privacy deze rapportage geen inzicht meer geven. Dit speelt vooral bij analyse op wijkniveau, en is op te lossen door of naar langere periode te kijken en/of naar regioniveau

¹⁹ Bijvoorbeeld het programma Smart Start in de regio Hart van Brabant. Onder meer Sterk Huis, Data Science Center Tilburg en negen gemeenten ontwikkelen samen met ouders, jongeren en professionals een aanpak waarmee eerder kan worden gezien welke risico's inwoners lopen. Daartoe worden beschikbare data en kennis gecombineerd, waarna worden gebruikt om tot effectieve (preventieve) oplossingen te komen. www.programmasmartstart.nl.

²⁰ De CBS microdata voorziet weliswaar in een centrale data-infrastructuur, maar is opgezet met een ander doel. De CBS microdata biedt daarom geen optimale toegang voor alle doelen rondom de monitoring van het jeugdveld (CBS is voor niet-onderzoekers moeilijk toegankelijk), de infrastructuur is niet gericht op uitvoerend beleid (enkel op statistisch en langer lopend onderzoek), werkt veelal met een vertraging waardoor sturen op actuele informatie wordt beperkt en de CBS microdata is niet verbonden met de regio.

4. Gebruik van data

Tot slot de knelpunten in het gebruik van data: sommige gebruikers zijn onvoldoende bekend met de beschikbare data, of zijn onvoldoende in staat om de beschikbare data te verwerken, dan wel om de data te gebruiken voor analyse en leren van data.

De (regionale) governance voor data en monitoring. De governance waarmee gemeenten in regio's sturing geven aan de (infrastructuur voor) data en monitoring is gefragmenteerd en daardoor varieert de kwaliteit van de governance. Kleinere gemeentes vallen hierdoor ook deels 'buiten de boot' – het brengt daarmee ongelijkheid met zich mee. Dat belemmert de ontwikkeling binnen regio's, en belemmert de verbinding tussen regio's, en daarmee de gewenste verbetering van het stelsel.

Bekendheid met wat er is en wat kan. Er zijn veel voorbeelden van lokale, regionale ontwikkelingen in data en monitoring, waarbij gemeenten, aanbieders en kennispartners samenwerken om data te verbinden en van data te leren. Van deze kennis wordt geen optimaal gebruik gemaakt. Het ontbreekt in het veld aan inzicht in wie waar mee bezig is met welke data. Meer kennis én kennisdeling daarover helpt om bij bestaande kennis en ontwikkelingen aan te sluiten, expertise uit te lenen of om te voorkomen dat onderzoeken dubbel worden gedaan. Dat vermindert onderbenutting van data en monitoring, en vergroot kansen voor de verbetering van het stelsel.

Het kunnen gebruiken van data. Gemeenten en aanbieders hebben niet altijd de capaciteit en de expertise om data te verwerken, te duiden of om opvolging te geven aan de leerpunten uit de analyses (data gedreven

Gebruiken van data

Bij het inrichten van effectief jeugdbeleid is het belangrijk dat je gebruik maakt van beschikbare cijfers. Deze cijfers kunnen iets zeggen over de noodzaak of het resultaat van de aanpak, maar ze bieden vaak pas echt helderheid als ze, vanuit verschillende perspectieven, gezamenlijk besproken worden. Daarom is het belangrijk om met alle betrokkenen bij de aanpak in gesprek te gaan over de cijfers. Het helpt om dit gesprek met alle betrokkenen te voeren aan de hand van vier vragen:

1. Herkennen: Herkennen we deze uitkomsten?
2. Verklaan: Kunnen we deze uitkomsten verklaren?
3. Waarderen: Wat vinden we van deze uitkomsten?
4. Verbeteren: Zijn er verbeteracties nodig, en zo ja, welke?

Het Nederlands Jeugdinstituut ontwikkelde de tool 'Samen in gesprek over cijfers' voor beleidsmedewerkers van gemeenten, samenwerkingsverbanden en jeugdzorgaanbieders. Dit is een leidraad om het gesprek over cijfers te voeren, de juiste mensen daarbij uit te nodigen en gezamenlijk doelen te bereiken. Dit helpt bij het inrichten van een effectief jeugdbeleid.

Voorbeeld: het IJslands preventiemodel.

Van 2018-2021 hebben zes Nederlandse gemeenten het IJslandse model geïmplementeerd in hun gemeente, tijdens het beleidsvormend leertraject van het Trimbos-instituut en het Nederlands Jeugdinstituut. Om na te gaan hoe het gaat met de jeugd, maken ze gebruik van een jaarlijkse monitor. Op school worden leerlingen jaarlijks bevraagd door middel van een uitgebreide vragenlijst, waarin de belangrijkste risico- en beschermende factoren aan bod komen. De resultaten van deze monitor worden binnen twee tot drie maanden teruggekoppeld in rapporten op landelijk, gemeentelijk en schoolniveau aan diverse stakeholders.

Op basis van deze rapporten gaan onderzoekers, beleidsmakers en mensen uit de praktijk de dialoog met elkaar aan om prioriteiten te bepalen. Samen bedenken zij op welke risico- en beschermende factoren ingezet moeten worden, welk beleid en welke interventies daarvoor geschikt zijn en welke stakeholders een rol kunnen spelen. Uit de praktijk worden bijvoorbeeld ouders, scholen en organisatoren van jeugdactiviteiten betrokken. Het betrekken van de community is dus een cruciaal onderdeel van deze werkwijze. Doordat de monitor jaarlijks wordt uitgevoerd, krijgen de stakeholders snel feedback en kunnen de preventie-activiteiten worden bijgesteld waar nodig. Meer informatie hierover vindt u bij Trimbos.

werken). Mogelijkheden voor data gedreven werken en data gedreven leren blijven onbenut doordat sommige gemeenten en aanbieders onvoldoende bekend zijn met de mogelijkheden.

Concrete knelpunten in het gebruik van de data:

Concrete knelpunten in het gebruik van data	
Een centrale data-infrastructuur	▪ Een centrale data-infrastructuur ontbreekt, dat beperkt het verbinden van databronnen op landelijk en regionaal niveau, beperkt de mogelijkheden voor populatiemonitoring en beperkt onderzoek en analyse
Regionale governance	▪ De governance waarmee gemeenten in regio's sturing geven aan de (infrastructuur voor) data en monitoring is gefragmenteerd en varieert in kwaliteit²¹.
Ontsluiten van beschikbare data en voorbeelden van monitoring	▪ Voorbeelden over het verbinden, ontsluiten en gebruiken van data in de jeugdzorg zijn bekend, maar het ontbreekt in het veld aan overzicht en daarmee aan kennis én kennisdeling. Dat leidt tot onderbenutting
Mogelijkheden voor data gedreven werken en data gedreven leren blijven onbenut	▪ Niet alle gemeenten en aanbieders zijn voldoende bekend met mogelijkheden van data gedreven werken ▪ Niet alle gemeenten en aanbieders hebben voldoende capaciteit en/of expertise voor data gedreven werken en leren

2.9 Voorstellen ter verbeteringen

De werkgroep formuleert adviezen voor de verbetering van de landelijke monitoring van de jeugdzorg. De adviezen richten zich allereerst op de ontwikkelingen die bezig zijn, en vervolgens op nieuwe voorstellen voor verbetering.

Aansluiten bij ontwikkelingen die al bezig zijn

De werkgroep Data en Monitoring benadrukt voorafgaand aan het formuleren van nieuwe voorstellen ter verbetering van de monitoring van de jeugdzorg de ontwikkelingen die gaande zijn. Omdat deze ontwikkelingen naar verwachting binnen korte termijn een waardevolle verbetering van de beschikbaarheid, toegankelijkheid of de zeggingskracht van de data opleveren.

- Uniformering productcodes: model prestatiecodes jeugd. Op dit moment wordt het vanuit het Programma Productcodes een model prestatiecodes jeugd ontwikkeld, bedoeld als een eenvoudig, landelijk uniform toewijzings- en declaratiesysteem voor het jeugdveld. Vooralsnog gaat het alleen om de p*q gefinancierde jeugdzorg, niet over de zorg die taakgericht of populatiegericht bekostigd wordt. Het programma beoogt met de aanpak het proces te versimpelen en daardoor meer ruimte te bieden voor maatwerk en goede zorg.

²¹ Hier refereren we o.a. de Interbestuurlijke Datastrategie Nederland (2021) van de Rijksoverheid en gemeenten waarin de ambitie wordt uitgesproken voor een federatief datastelsel waarin data lokaal beheerd blijft, maar voor gebruik over silo's en organisaties heen toegankelijk, legitiem en begrijpelijk is gemaakt middels collectieve, verplichtende technische afspraken. Deze verplichtende afspraken komen vanuit use cases en best practices, met bewezen meerwaarde en werkbaarheid, tot stand. Bij datadelen wordt altijd vooraf afgewogen of het datadelen doelmatig, rechtmatig en verantwoord is, voordat het wordt gedeeld. Dat vraagt nadrukkelijk bovenlokale sturing, omdat relevante databronnen (ook) bovenregionaal worden beheerd.

Uniformering van productcodes reduceert administratieve lasten en leidt tot verbeterde data. Wel vraagt de overgang naar de nieuwe productcodes om een adequate vertalingstabel van huidige productboeken naar het nieuwe productboek ('mapping'). Zodat na invoering onderzoek naar langdurige ontwikkelingen mogelijk blijft (blijvend leren en verbeteren).

- Pilot wachttijden. In opdracht van VWS en VNG wordt in regio Rijnmond en regio hart van Brabant onderzoek uitgevoerd naar het adequaat monitoren van wachttijden door het Ondersteuningsteam Zorg voor de Jeugd. Doel van de pilot is inzicht vergroten in wachttijden. Het onderliggend probleem is de fragmentatie in gehanteerde definities (aanmeldwachttijd, behandelwachttijd) en het verschil in omgang met instroom waardoor de geregistreerde wachttijden een vertekend beeld (kunnen) geven.
- Pilot Versterking I-positie Jeugdsector (Jeugdautoriteit). De pilot versterking I-positie jeugdsector draagt met het ontwikkelen van een minimale, uniforme dataset bij aan het versterken van de informatiepositie in het jeugdveld voor vroegsignalering en het herkennen van trends en ontwikkelingen, teneinde de continuïteit van jeugdzorg in Nederland te bevorderen. De pilot Versterking I-positie Jeugdsector beoogt resultaat te leveren op:
  - o Een lijst van data en informatie die minimaal benodigd zijn voor vroegsignalering en het volgen van ontwikkelingen in regio's en regio-overstijgend
  - o Gedragen eenduidige definities van de benodigde data en informatie
  - o Een afgestemde frequentie en wijze van aanlevering
  - o Een onderbouwde afbakening van de scope van de aanbieders en regio's voor structurele aanlevering van data en informatie

De werkgroep adviseert om het belang van deze pilot te onderschrijven en de landelijke uitrol van deze pilot de komende twee jaar te ondersteunen. Waarmee aanbieders geholpen worden in hun korte en middellange termijnplanning. En wordt bijgedragen aan verbeterd inzicht in het hier en nu voor wat betreft continuïteit, bedrijfsvoering en governance.

Voorstellen ter verbetering

Vanuit de werkgroep Data en Monitoring formuleren we de volgende adviezen:

1. Organiseer een centrale data-infrastructuur

Advies: de werkgroep adviseert de vijfhoek om te besluiten over het centraal en eenduidig borgen van een data-infrastructuur voor het verbinden van landelijke en regionale databronnen met data op persoonsniveau binnen de jeugdzorg en aanpalende domeinen (populatiemonitoring), teneinde landelijke en regionale monitoring, onderzoek en analyse vanuit de praktijkbehoeften van gemeenten en aanbieders te faciliteren. Het borgen van een centrale data-infrastructuur met data op persoonsniveau is een kosten-effectieve voorwaarde voor verbeterd datagedreven werken en leren in het jeugdstelsel²².

Om leren en verbeteren in het jeugdstelsel te bevorderen, is het identificeren en vervullen van gebruikersbehoeften een voorwaarde. Alleen door gebruik van data in de praktijk ontstaat waarde. Ongeacht de uitvoeringsvariant moet invulling worden gegeven aan zogeheten 'use cases': te ontwikkelen, concrete datatoepassingen. Dat vereist een relatie tussen het centraal ontwikkelen en

²² De werkgroep Data en Monitoring verwijst hierbij naar de Kamerbrief NL DIGITAAL: Interbestuurlijke Datastrategie Nederland (2021-0000601132) van 18 november 2021. Deze strategie is opgesteld door de verschillende departementen, koepels van Medeoverheden en uitvoeringsorganisaties.

beheren van de data-infrastructuur, en het systematisch identificeren van (lokale) behoeften van gemeenten, aanbieders, Rijk en onderzoekers/kennisinstituten).

Als werkgroep onderscheiden we vier varianten voor de organisatie van een centrale data-infrastructuur:

- a. Beleg de verantwoordelijkheid voor het opzetten en borgen van de data-infrastructuur bij een van de partijen in de vijfhoek. Vanwege de verantwoordelijkheid voor jeugdzorg van gemeenten ligt de keuze voor de VNG hier voor de hand. Gemeenten hebben immers direct belang bij het realiseren en toegankelijk van deze data-infrastructuur. Waarbij de beschikbaarheid van voldoende capaciteit en expertise een voorwaarde is om hier adequaat uitvoering aan te geven.
- b. Beleg de verantwoordelijkheid voor het opzetten en borgen van een data-infrastructuur bij een neutrale autoriteit in het jeugddomein. De werkgroep denkt hierbij bijvoorbeeld aan de Jeugddoorlooptoets. De Jeugddoorlooptoets kan daar vanuit haar regulerende rol invulling aan geven. Zij kan daarmee fungeren als voorwaardenscheppend richting gemeenten, regio's en aanbieders.
- c. Beleg de verantwoordelijkheid voor het opzetten en borgen van de data-infrastructuur bij het Rijk (stelselverantwoordelijke), gemeenten en aanbieders. Zij werken daarin samen met de partijen die verantwoordelijk zijn voor het databeheer en van wie zij vanuit hun verantwoordelijkheid ook opdrachtgever zijn: CBS en het Inlichtingenbureau en Ketenbureau. Deze laatste partijen hebben veel ervaring en expertise opgebouwd in dit veld en zijn ook nu al de vindplaats voor data.
- d. Breng de verantwoordelijkheid voor het opzetten en borgen van de data-infrastructuur bij een samenwerking tussen overheden en kennispartners, zoals bijvoorbeeld het consortium Population Health Data NL. We denken hierbij aan een consortium dat tot taak heeft om een data-infrastructuur te ontwikkelen, te onderhouden en beschikbaar te stellen aan een breed palet van gebruikers.

De werkgroep spreekt geen directe, eenduidige voorkeur uit voor een van de varianten. De voorkeur gaat uit naar een het beleggen van de verantwoordelijkheid bij een partij die vanuit zijn of haar rol ook belang heeft bij het adequaat organiseren en borgen van de data-infrastructuur, én er belang bij heeft om de data toegankelijk te houden voor gemeenten, aanbieders en onderzoekers.

Er zijn ook combinaties mogelijk waarbij bijvoorbeeld de VNG verantwoordelijk is, en de uitvoering belegd bij gezamenlijke kennispartners of een consortium waar de vereiste expertise beschikbaar is, en voorwaarden voor het integraal verbinden en ontsluiten van databronnen worden gerealiseerd. Het onderhouden van een data-infrastructuur vergt specifieke expertise en kennis die niet direct bij de genoemde partijen ligt.

De werkgroep benadrukt het belang om hierbij zo goed mogelijk aan te sluiten bij onderliggende en reeds bestaande ontwikkelingen (niet domein-specifiek) waardoor meer snelheid en slagkracht ontwikkeld kan worden. Dit geeft het jeugdveld de mogelijkheid om vanuit lokale behoeften vragen te formuleren aan de beschikbare data. Zonder dat de ontwikkeling van de data-infrastructuur daarmee afhankelijk is van expertise en ontwikkelkracht binnen één thema, maar kan profiteren van de bredere beweging. Een dergelijke keuze is in lijn met de net uitgebrachte Interbestuurlijke Datastrategie.

Ook benoemt de werkgroep expliciet de voorwaarde dat de focus van de data-infrastructuur wordt getoetst aan de behoefte vanuit jeugdzorg en jeugd- en gezinsproblematiek, en dat vanuit de uitvoerende partij ook verbinding wordt georganiseerd met de relevante jeugdpartners. Zo is voor een data-infrastructuur met gegevens op persoonsniveau de betrokkenheid van het Inlichtingenbureau en CBS een van de randvoorwaarden.

2. Verbeter de beschikbaarheid van financiële data

Advies: de werkgroep adviseert de vijfhoek om zich te committeren aan de verbetering van de financiële data in de jeugdzorg. De huidige invulling van IV3 sluit nog onvoldoende aan op de indeling uit de Beleidsinformatie Jeugd. In de eerste helft van 2022 wordt gewerkt aan een verbeterde aansluiting van IV3 op de indeling van de Beleidsinformatie Jeugd. Zodat een betere match gemaakt kan worden tussen de zorgvormen in de Beleidsinformatie Jeugd en de IV3 taakvelden. Dit vergroot de mogelijkheden om analyses en vergelijkingen te maken over de kostenontwikkeling in de jeugdzorg. Eventuele wijzigingen moeten voor 1 mei gezamenlijk door rijk, gemeenten en het CBS worden vastgesteld. Totdat de IV3 is aangepast, ligt het voor de hand in te zetten op kwalitatieve goede invulling door alle gemeenten van de jaarlijkse vragenlijst van het CBS naar kosten voor jeugdzorg (uitgesplitst naar de vormen van jeugdzorg in de Beleidsinformatie Jeugd). Zie bijlage 5

Naast de algehele financiële data is er ook gekeken naar de beschikbaarheid van financiële data voor het voorliggend veld.

Advies: de werkgroep adviseert de vijfhoek in aansluiting op de werkgroep Meerjarig Financieel Kader om voor 2020 en 2021 de kosten in het voorliggend veld via aanvullend onderzoek dan wel met een verbeterde steekproef inzichtelijk te maken. Deze kosten zijn voor 2019 door AEF op basis van een steekproef bepaald. Er is op dit moment geen methode voorhanden om op basis van beschikbare data deze kosten te benaderen.

Bij aanvullende onderzoeken dienen de volgende uitgangspunten in acht genomen te worden:

- a. Zorg voor een representatieve steekproef met generaliseerbare resultaten
- b. Focus het onderzoek niet alleen op het in kaart brengen van de kosten maar onderzoek ook de mogelijkheden en haalbaarheid van het in kaart brengen van kosten van het voorliggend veld op basis van IV3 of een andere reeds beschikbare landelijke bron.

De werkgroep Meerjarig Financieel Kader ziet voordelen in aansluiten bij wat al in beeld is gebracht door AEF, maar stelt wel de vraag of deze systematiek haalbaar is voor de monitoring en voldoende betrouwbaar is. Het voorstel van de werkgroep Meerjarig Financieel Kader is dan ook om deze vraag mee te nemen in de voorbereidingen voor het uitgavenonderzoek en na te gaan of er varianten uitvoerbaar zijn die op een betrouwbare wijze de meerkosten of de totale kosten van het voorliggend veld in beeld brengen. Dat betekent echter wel dat de uitkomst van het onderdeel monitoring uitgaven onzeker is bij het opstellen van de Hervormingsagenda. Als blijkt dat het onderdeel meerkosten niet goed te monitoren is, dan kan dat invloed hebben op de reeds gemaakte afspraken.

3. Investeer in de verbinding tussen Berichtenverkeer en Beleidsinformatie Jeugd (CBS)

Het Inlichtingenbureau en het Ketenbureau i-Sociaal Domein werken samen met gemeenten toe naar het in 2022 beschikbaar stellen van gemeentelijke en regionale data en overzichten (o.b.v. het berichtenverkeer iJW) op wekelijkse basis. Deze informatie is alleen inzichtelijk voor de desbetreffende gemeente en samenwerkingsverbanden.

Ook in de toekomst zal in beide informatiebehoeften (Beleidsinformatie Jeugd en berichtenverkeer) moeten worden voorzien: openbare informatie op hoofdlijnen via het CBS en gedetailleerdere lokale inzichten voor gemeenten in een besloten omgeving via het Inlichtingenbureau. Cruciaal is dat de uitkomsten in beide omgevingen naadloos op elkaar aansluiten door zoveel mogelijk uit te gaan van dezelfde brondata. Een mogelijkheid om dit te bereiken is door het berichtenverkeer centraal te stellen en zo volledig mogelijk te maken en beschikbaar te stellen aan het CBS waarna CBS vervolgens alleen aanvullende informatie verzamelt die niet uit het berichtenverkeer kan worden gehaald.

Op hoofdlijnen kan dit leiden tot gedeelde inzichten in:

- Aantal jongeren dat gebruik maakt van maatwerkvoorzieningen jeugdzorg, gesplitst in instroom/doorstroom/uitstroom
- Duur, intensiteit, zorgpaden/-patronen en wachttijden van de geleverde maatwerkvoorzieningen jeugdzorg
- Verwijsstromen
- Uitval en recidive
- Kosten van maatwerkvoorzieningen jeugdzorg

Dit alles uitgesplitst naar (een beperkt aantal) jeugdzorgvormen

Advies: de werkgroep adviseert de vijfhoek om zich te committeren aan de investeringen die nodig zijn voor het verbinden van het Berichtenverkeer aan de Beleidsinformatie Jeugd van het CBS. Om de Beleidsinformatie Jeugd en het berichtenverkeer iJW met elkaar te verbinden, moeten een selectie van knelpunten worden geadresseerd. In bijlage 7 zijn deze knelpunten gespecificeerd, en is per knelpunt aangegeven op welk van beide bronnen het knelpunt van toepassing is én welke prioriteit het zou moeten krijgen.

De informatie die in het Berichtenverkeer en bij CBS beschikbaar is, is op verschillende niveaus van waarde voor verschillende partijen en hun rollen. De werkgroep adviseert daarom ook om te investeren in een bredere verbinding van het Berichtenverkeer met andere relevante bronnen. Bijvoorbeeld met de monitoringsinformatie voor toezichthouders. Zo wordt in de pilot I-positie ook gebruik gemaakt van het Berichtenverkeer. De werkgroep adviseert om een inventarisatie te doen van mogelijk relevante verbindingen om te bepalen op welke wijze data en monitoring het meest vereenvoudigd wordt.

4. Investeer in een centrale populatiemonitor jeugd

Om inzicht te krijgen in de vraag: 'hoe staat de jeugd er voor?' is een populatiemonitor nodig op meerdere leefgebieden. Door meerdere leefgebieden longitudinaal te monitoren, maak je ontwikkelingen en verschillen tussen gemeenten of zelfs wijken zichtbaar. Daaruit volgt relevante informatie om de sturingsinformatie jeugdzorg te duiden, en om inzicht te krijgen in onder meer over- en ondergebruik van jeugdzorg op populatieniveau (zijn er gemeenten/wijken waar we jeugdigen en gezinnen missen? Of waar schaarse jeugdzorg overmatig wordt ingezet?).

Een centrale populatiemonitor jeugd dient enerzijds als input voor aanbieders en gemeenten om beter en gericht te leren: wat betekenen de patronen bij ons, en wat zegt dit over (de organisatie van) ons lokale jeugdstelsel? Anderzijds maakt een centrale politiemonitor het vergroten van kennis door onderzoek mogelijk. Bijvoorbeeld door onderzoek naar de rol van de Jeugdgezondheidszorg en de invloed op het gebruik van de jeugdzorg. En door cohort analyses uit te voeren op groepen jeugdigen uit die hulp ontvangen om zo het verloop, de effectiviteit van zorg en het langdurig effect op het leven van het kind te meten.

Bij het opstellen van een populatiemonitor om maatschappelijk resultaat inzichtelijk te maken, kan gebruik worden gemaakt van bestaand onderzoek naar relevante populatiekenmerken, risicofactoren en beschermende factoren, aangevuld met indicatoren die inzicht geven in andere domeinen die van invloed zijn op jeugdzorg. We hoeven niet vanaf nul te beginnen. Er zijn verschillende onderzoeken die aanzet geven voor het voorspellen van jeugdzorggebruik op gemeente- en wijkniveau op basis van populatie- en omgevingskenmerken²³. En er zijn (regionale/lokale) voorbeelden die voorzien in een waardevolle basis of input voor de populatiemonitoring²⁴.

²³ SCP, (2020). *Jeugdhulp in de wijk*. Den Haag; Haagse Hogeschool, (2020). *Jeugdhulp in de wijken - Welke wijkenmerken verklaren de verschillen tussen verwacht en werkelijk gebruik van jeugdhulp?* Den Haag.

²⁴ I.e. Staat van de jeugd (Rotterdam): <https://onderzoek10.nl/dashboard/staat-van-de-jeugd>

Veel data is centraal en landelijk beschikbaar. Net als bij de Jeugdmonitor van het CBS (waarin meerdere leefdo domeinen zijn opgenomen), wordt CBS-data gebruikt omdat deze vrij toegankelijk en vergelijkbaar is op gemeente- en buurtniveau.

Advies: de werkgroep adviseert de vijfhoek om een expertgroep in te stellen die komend jaar op basis van beschikbare onderzoeken en voorbeelden van (regionale) populatiemonitors een basis formuleert voor een longitudinale populatiemonitor. Deze monitor dient zowel de landelijke als de lokale politiek te informeren over de prestaties van de (lokale) jeugdzorg. Daarbij dient de expertgroep een definitie van maatschappelijk resultaat voor het jeugddomein te formuleren en te operationaliseren. De populatiemonitor dient daarbij aandacht te hebben voor risico- en beschermende factoren op populatieniveau, en de verwevenheid van jeugdzorg met andere domeinen zoals school.

Advies: de werkgroep adviseert om het ontwikkelen van een centrale populatiemonitor jeugd onderdeel te maken van een centrale data-infrastructuur, zodat op persoonsniveau data gekoppeld kunnen worden waardoor onder meer cohortanalyses en stapeling van voorzieningen op gezinsniveau inzichtelijk worden. Dat maakt het tevens mogelijk om de populatiemonitor te gebruiken voor meerdere (sub)domeinen.

Advies: de werkgroep adviseert tot slot om de centrale populatiemonitor jeugd te verbinden aan de kennisinfrastructuur op stelselniveau en op gemeente/regio niveau. Daarnaast dient het aanbieders en kennisinstituten te ondersteunen bij het verbinden aan de lokale, regionale kennisinfrastructuren. Zodat de populatiemonitor ook breed ingezet kan worden om onderzoek te doen en kennis naar onder meer de effectiviteit van jeugdzorg en de verwevenheid met andere domeinen te vergroten.

5. Beleg verbeterwensen bij de databronnen Beleidsinformatie Jeugd, Berichtenverkeer en DigiMV

De werkgroep Data en Monitoring heeft een inventarisatie gemaakt van ervaren knelpunten en verbetervoorstellen voor de huidige data en monitoring. In bijlage 7 is een overzicht opgenomen voor de databronnen Beleidsinformatie Jeugd, Berichtenverkeer en DigiMV.

Advies: de werkgroep Data en Monitoring adviseert de vijfhoek om de inventarisatie van knelpunten te beleggen bij de beheerders van de databronnen. De werkgroep acht het verstandig om vanuit het Rijk, de VNG en aanbieders de knelpunten en verbeterwensen te bespreken met de beheerders van de databronnen, en daarbij oog te houden voor andere gebruikers van de data. Waar nodig of relevant kunnen zij afspraken maken over het verwerken van de verbeterwensen, waarbij afspraken bij voorkeur SMART worden geformuleerd in de vorm van een actie- of ontwikkelplan. De beheerders van deze databronnen kunnen waar nodig samen met de partijen uit de vijfhoek de knelpunten specificeren, prioriteren en operationaliseren tot oplossingen. De werkgroep gaat ervanuit dat met de verbeteringen in deze agenda meerdere knelpunten reeds verholpen zijn. Waar nodig moeten vereiste wijzigingen op stelselniveau kunnen worden belegd op de juiste plek.

Hier kan bijvoorbeeld de afspraak uit volgen dat de VNG, aanbieders en DigiMV onderzoeken hoe de aanleverdiscipline voor aanbieders kan worden verbeterd die data (te) laat aanleveren. Onderdeel van deze afspraak kan zijn: welke rol kunnen het IGJ, het IKZ en VNG Naleving daarbij spelen?

6. Investeer in de regionale governance data en monitoring

Advies: de werkgroep Data en Monitoring adviseert de vijfhoek om zich te committeren aan het versterken van de regionale governance data en monitoring. We adviseren daartoe om gemeenten en aanbieders te stimuleren én te faciliteren bij het ontwikkelen van de governance en daarbij expliciet

aandacht te hebben voor de informatiebehoefte vanuit de gemeenteraden en de kennis en kunde die hierbij verder gefaciliteerd moet worden.

7. Investeer in kunnen werken met data

Advies: de werkgroep Data en Monitoring adviseert de vijfhoek om zich te committeren aan het versterken van expertise voor data gedreven werken en data gedreven leren bij gemeenten en aanbieders. We onderscheiden in ieder geval:

- Het inzichtelijk en toegankelijk maken van scholingsaanbod
- Het inventariseren, inzichtelijk maken en toegankelijk maken van beschikbare data en van beschikbare voorbeelden/geleerde lessen van (leren van) monitoring jeugd
- Het ondersteunen van gemeenten en aanbieders bij het voeren van het goede gesprek over data: duiden en toepassen
- Het ondersteunen van gemeenten en aanbieders bij het ontwikkelen van expertise

Daarbij benadrukt de werkgroep dat er ook nu al sprake is van ondersteuning en verschillende initiatieven vanuit branchevereniging, en kennisinstituten. Zo is er bijvoorbeeld ook ondersteuning van gemeenten van de Urban Data Centers van CBS²⁵.

De werkgroep onderscheidt bij verdere investering de volgende varianten:

- a. **Impuls light-variant** De huidige ondersteuning van gemeenten en aanbieders wordt in stand gehouden. Door onderling contact, blijven sommige aanbieders en gemeenten op de hoogte en wordt vanuit synergie een zekere maar ook gefragmenteerde ontwikkeling gerealiseerd.
- b. **Impuls zware variant** Er wordt een landelijk activiteitenprogramma geïnitieerd voor investeringen in de vereiste organisatieontwikkeling van gemeenten en aanbieders. VNG en aanbieders nemen een actieve rol in de ondersteuning van individuele aanbieders en gemeenten, en voor het beschikbaar stellen of bekend maken van scholingsaanbod. Waar mogelijk wordt deze ingebed in een bestaande ondersteuningsstructuur voor jeugd.
- c. **Impuls via landelijk onderzoek** In bestaand onderzoek wordt aandacht voor regio, gemeente en duiding van resultaten ingebouwd. Aan partijen als SCP en CPB wordt gevraagd om regionale en lokale verschillen verder te duiden. En/of: de VNG ondersteunt gemeenten in hoe zij de onderzoeken (en bijbehorende data op gemeenteniveau) van deze partijen kunnen gebruiken om lokale en regionale verschillen te duiden.
- d. **Landelijk via de vijfhoek gezamenlijk onderzoek initiëren en uitzetten** De VNG neemt het initiatief om sturingsvraagstukken te verzamelen die meer complexe statistische analyse vragen (en die niet worden opgepakt door SCP en CPB) en onderzoek uit te zetten door partijen die (kunnen) werken met CBS-microdata. De VNG kan hiervoor (samen met het Rijk) een landelijk onderzoeksbudget vrijmaken.

²⁵ Binnen een CBS Urban Data Center (CBS UDC) bundelen een gemeente en het CBS hun krachten. De gemeente en het CBS bundelen capaciteit en expertise voor een krachtige samenwerking op het gebied van data gedreven werken. Zo kunnen lokale beleidsvragen beantwoord worden door slim gebruik te maken van de kennis en expertise van zowel de gemeente als het CBS. Daarnaast is het mogelijk om een koppeling te maken tussen data van de gemeente en het CBS.

3 - Voorstel/stappenplan voor verdere uitwerking

PM

Bijlage 2: validiteit en betrouwbaarheid

Monitoren in de Jeugdzorg heeft als doel bijdragen aan een beter en beheersbaar stelsel. Daarvoor zijn indicatoren nodig met voldoende zeggingskracht. Ter ondersteuning van de selectie en toepassing van indicatoren (*welke informatie wil je meten*), lichten we de methodologische criteria toe waaraan indicatoren worden getoetst (*wanneer is een indicatoren goed genoeg om te meten?*).

Een ideale indicator heeft zo veel mogelijk zeggingskracht. Dat wil zeggen dat deze valide en betrouwbaar is. Validiteit betreft de relatie tussen de indicator en het gemeten object (meet je daadwerkelijk wat je beoogt te meten), en betrouwbaarheid op de herhaalbaarheid van de meting (wordt de uitkomst niet bepaald door toeval). Of een indicator valide en betrouwbaar is hangt samen met het gebruik. Wanneer een indicator voor twee doelen gebruikt wordt kan deze tegelijkertijd valide en invalide zijn, alsmede betrouwbaar en onbetrouwbaar, afhankelijk van het doel.

Een indicator heeft voldoende zeggingskracht indien deze een relatie heeft met het gemeten object en slechts beperkt gevoelig is voor toeval. Daarom gelden de volgende beoordelingscriteria:

Nr.	Beoordelingscriterium	Omschrijving
1	Inhoudsvaliditeit	Er bestaat een duidelijke relatie tussen de indicator en het doel om deze indicator te monitoren. Inhoudsvaliditeit wordt zowel beoordeeld op het niveau van de indicator als op het niveau van de indicatorset. De inhoudsvaliditeit op setniveau is goed als de set van indicatoren de relevante domeinen van de geleverde jeugdzorg goed dekt. Afhankelijk van de visie op kwaliteit wordt tevens gelet op de relevante fasen (preventie, indicatie, proces van zorg zelf, uitkomsten) en de kwaliteitsdomeinen (effectiviteit, veiligheid, etc.).
2	Vertekening:	
2a	Registratievergelijkbaarheid	De vergelijkbaarheid van indicatorwaarden wordt niet beïnvloed door verschillen tussen de geregistreerde en de werkelijke waarden van structuur, proces, uitkomst en populatie. Andere termen die worden gebruikt zijn meetvertekening, classificatievertekening en testvertekening.
2b	Populatievergelijkbaarheid	De vergelijkbaarheid van indicatorwaarden wordt niet beïnvloed door verschillen in populatie-kenmerken. De indicatorwaarden weerspiegelen daadwerkelijke verschillen en niet de verschillen in de populatiekenmerken van de zorgaanbieders of gemeenten.
2c	Steekproef- en responsvergelijkbaarheid	De vergelijkbaarheid van indicatorwaarden wordt niet beïnvloed door verschillen tussen de steekproef en de totale populatie. Met andere woorden: de steekproef is representatief voor de gehele populatie waarop de indicator van toepassing is.
3	Statistisch betrouwbaar onderscheiden	Een indicator dient het vermogen te hebben om gemeenten/regio's/zorgaanbieders, onderling of over de tijd met zichzelf te kunnen vergelijken. Betekenisvolle afwijkingen dienen dan robuust te zijn voor toevalsvariatie.

Bijlage 3: Actuele aanzetten monitoring Hervormingsagenda Jeugd

Werkgroep reikwijdte en preventie

Gewenste inhoudelijke en financiële effecten	Voorgestelde maatregelen	Gevraagde Inspanningen	Voorgestelde inhoudelijke indicatoren	Voorgestelde financiële indicatoren	Welke informatie mis je op basis van de huidige data en wat is hier eventueel aanvullend mogelijk?
<i>Gewenste inhoudelijke effecten:</i> De opbrengst van de inzet op reikwijdte in brede zin, is dat dat er minder kinderen in specialistische jeugdhulp komen en zijn en daarbij inzicht krijgen in hoe dit is bereikt. <i>Gewenste financiële effecten:</i> - B2 afbakenen reikwijdte (33 oplopend tot 200 miljoen) - B15 Versterking bestaanszekerheid (101 voor 2022-2028) <i>*op beide maatregelen is een financiële herberekening gevraagd</i> - B16 versterken normale leven/veerkracht jeugdigen en hun omgeving (PM) - Inperken lichte zorgvormen en niet werkende of schadelijke interventies (B1 en B7) (PM) Het is ingewikkeld om financiële effecten toe te schrijven naar afzonderlijke maatregelen. Effect op kosten maatwerkvoorzieningen 18- en wijkteams geeft wel een indicatie	- Afbakening reikwijdte Jeugdzorg: mn door te expliciteren wat niet onder jeugdhulp valt - Normaliseren en versterken normale leven - Versterken pedagogische context /meer inzet van voorliggende voorzieningen en informele zorg dichtbij kind/gezin - Meer collectieve voorzieningen in plaats van individuele voorziening (bijvoorbeeld ook op school) - Verbeteren van toegang incl. verlenen van lichte hulp in toegang - Meer inzet op volwassenenzorg en andere leefdomen - Toepassen doorbraakmethode - Chroniciteit beter borgen in Jw	- Er zijn investeringen gedaan om het normale leven te versterken; - Er zijn wettelijke aanpassingen gedaan.	1. # kinderen met maatwerkvoorzieningen jeugd (ambulant) 2. # kinderen collectieve voorzieningen voorliggend (welzijn, jgz, jongerenwerk etc) 3. # informele zorg? 4. # kinderen collectieve voorzieningen Jeugdhulp (bijv op school) 5. Hulp van wijkteam 6. # verwijzingen gespecialiseerde Jh 7. # kinderen met specialistische jeugdhulp 8. # duur gespecialiseerde jeugdhulp 9. # inzet andere domeinen 10. # doorbraakmethode 11. # Langdurige beschikking	- Effect op kosten maatwerkvoorzieningen 18- en wijkteams	Het vraagt tijd om normalisering en versterking van het gewone leven te volgen, grip op te krijgen en invulling aan te geven. Wanneer gaat het de goede kant op en welke mijlpalen stellen we daarin vast zijn nog een agendapunt voor de Hervormingsagenda. Hier kunnen nog geen indicatoren aan worden gekoppeld. Ook de inzet op volwassenenzorg en andere leefdomen, als ook het benutten van de doorbraakmethode, laten zich niet eenvoudig monitoren. Hierbij kun je wel denken aan het analyseren van casuïstiek onder handen de lokale/wijkteams. Daaruit zouden waarschijnlijk patronen met zeggingskracht gedestilleerd kunnen worden. Dit is een voorbeeld, maar dit vraagt nog verdere uitwerking. Vanuit de werkgroep Reikwijdte wordt ook ingezet op het voeren van het maatschappelijk debat over opvoeden, opgroeien en onderwijs. Uiteindelijk zou dat moeten gaan leiden tot bv minder strakke prestatienormen, meer normaliseren, versterken van het gewone leven en pedagogisch klimaat van kinderen op school en in de eigen omgeving. Die opbrengst laat zich niet zo gemakkelijk 'meten en volgen' maar vraagt een

Doc. 26

					passende methode om op kwalitatieve wijze te volgen en duiden. Zie hierbij ook het voorstel 'groeimodel' van de werkgroep Data en Monitoring.

Werkgroep inkoop en administratieve lasten

Gewenste inhoudelijke en financiële effecten	Voorgestelde maatregelen	Gevraagde inspanningen	Voorgestelde inhoudelijke indicatoren	Voorgestelde financiële indicatoren	Welke informatie mis je op basis van de huidige data en wat is hier eventueel aanvullend mogelijk?
De voortgang van het bereiken van het wenkend perspectief is te merken als gedrag verandert. Het inzicht dat we daarom wensen is: verandert dat gedrag ook? We beseffen dat dit lastig te meten is, maar het is wel het meest fundamentele aspect van wat er uiteindelijk moet veranderen. De gewenste gedragingen zijn uiteenlopend, van het centraal stellen van cliënten en professionals voor en in de contracteringsprocedures, tot het vormen van duurzaam partnerschap, tot het transformeren van het hulpaanbod. Maatregel B5: hierbij is het gewenste inzicht of het stellen van eenvormige eisen aan de bedrijfsvoering en kwaliteit ook leidt tot (1) verhoogde kwaliteit van de dienstverlening, (2) grip op bedrijfsvoeringsprocessen (o.a. totstandkoming van en verantwoorden op tarieven) en (3) toegenomen partnerschap. Als eindresultante moet dit ook weer leiden tot verminderde administratieve lasten. Maatregel B6: hierbij is het gewenste inzicht of de tarieven anders tot stand komen. Daarbij	- Selectie en contractering van zorgaanbieders door gemeenten moet worden geüniformeerd, door in wetgeving het gebruik van kwaliteitsstandaarden te verplichten. - Tariefdifferentiatie de drie bestaande uitvoeringsvarianten (inspanningsgericht, resultaatgericht en taakgericht) worden uitgelijnd en verplicht.	Opvolgen standaardisatiemen door gemeenten en aanbieders	1. # bemiddelingstrajecten 2. # aantal aanbieders per regio 3. # inzet effectieve jeugdhulp 4. # administratieve uitvoeringslasten door vereenvoudiging, zowel bij gemeenten als aanbieders, te meten in: a) tijdsbesteding van professionals/ cliëntgebonden tijd b) tijdsbesteding van het personeel in wijkteams en toegangsmedewerkers. c) aantal medewerkers (fte's) dat per gemeente/regio nu	Effect op tarieven en winsten/winstmarges en inzet (meer/minder/anders) personeel bij gemeenten en aanbieders Jaarverantwoording jeugdhulpaanbieders, PPRC database Ketenbureau	Dit raakt aan de discussie in onze werkgroep: gaat het om concreet bepaalde stappen zetten die een duidelijk effect beogen, of gaat het om het verbeteren van de afspraken die we in de regio's maken over het leveren van jeugdhulp en de relatie tussen aanbieders en gemeenten? Als het eerste, dan is de zeggingskracht van de genoemde indicatoren vrij hoog. Als het tweede, dan niet

Doc. 26

denkt de werkgroep eigenlijk vooral aan het anders afrekenen van bijvoorbeeld aanbieders die een kennisfunctie vervullen. NB: deze is door de sub-werkgroep die er mee aan de slag is bestempeld als onvoldoende gemotiveerd en mogelijk ongewenst.			betrokken is bij de uitwerking van aanbestedingen. d) aantal medewerkers (fte's) dat bij gemeenten wordt ingezet voor contract- en leveranciersmanagement. e) het aantal medewerkers (fte's) dat nu bij aanbieders betrokken is bij "verkoopactiviteit en".		
Maatregel B23: hierbij is het gewenste inzicht of de administratieve last als gevolg van de toegenomen standaardisatie ook echt daalt.					

Werkgroep Toegang en zo thuis mogelijk

Gewenste inhoudelijke en financiële effecten	Voorgestelde maatregelen	Gevraagde inspanningen	Voorgestelde inhoudelijke indicatoren	Voorgestelde financiële indicatoren	Welke informatie mis je op basis van de huidige data en wat is hier eventueel aanvullend mogelijk?
<i>Gewenste inhoudelijke effecten:</i> De ambitie is dat jeugdigen en gezinnen toegang hebben tot de samenleving en dat ze mee kunnen doen. Als dat niet vanzelf gaat door een ontregeling die ze kwetsbaarder maakt, is er	- Verminderen residentieel verblijf - Bestaande verblijf kwalitatief beter, kleinschaliger en nabijer - Versmallen verwijstroute medisch en GI - Betere samenwerking met volwassen GGZ - Ontwikkeling van wijkteams naar basishulpteams	- Uniformering 'basishulp' en 'inzet wijkteam' op landelijk niveau (Afbakening/ Reikwijdte) - Formaliseren inzet informele steunfiguren (conform motie Peters) - Regelbudget en regisseurs voor gezinnen in kwetsbare situaties - Transformatiebudget voor beweging 'Zo Thuis	- # kinderen met JH met verblijf (naar diverse vormen) - # kinderen met jeugdhulp naar verwijstroute - Gemiddelde verblijfsduur - # UHP per regio - Gemiddelde afstand tussen locatie thuis en locatie verblijf - Gemiddelde kosten per jongere per gemeente - # jeugdbeschermingsmaatregelen - # doorplaatsingen	Effect op: - kosten wijkteam - kosten maatwerkvoorzieningen 18- - kosten geëscaleerde zorg jeugd	1. Beschikbaarheid: Iets kunnen zeggen over de beschikbaarheid van zorg is niet gemakkelijk als zorgvormen en producten niet vergelijkbaar zijn. Schaalniveau kan dan alleen zijn binnen regio met uniform zorgaanbod tenzij zorgaanbod bovenregionaal overeenkomt. 2. Bereik gaat over wel/niet bereikte kinderen. Het is op dit moment nog niet mogelijk om 'niet-bereikte kinderen' te meten. Dat wil zeggen dat bij vragen aan het

Doc. 26

vanzelfsprekend passende hulp, of dat nou tijdelijk is of levenslang. Hulp die bijdraagt aan herstel van het gewone leven. Dit doet recht aan de rechten van het kind en dit draagt bij aan de kansengelijkheid van jeugdigen en hun familie. <i>Gewenste financiële effecten:</i> Maatregel B12: Maatregel B17: Maatregel B19:	- Doorontwikkeling bestaand aanbod (JZplus, hybride, crisis als kans) en ontwikkeling nieuw aanbod (intensief maatwerk thuis, kleinschalig wonen)	Mogelijk' (Financieel comfort en bestaanszekerheid om te kunnen transformeren)	- Tevredenheid cliënt/gezin - # kinderen met samenloop schooluitval en jeugdhulp - # bereikte kinderen per wijk/buurt (gecorrigeerd voor SES) - # bereikte kinderen in zware doelgroepen (1-ouder, migratie, laag inkomen) - Verhouding bereik basishulp en aanvullende jeugdhulp - Verhouding kosten basishulp en aanvullende hulp - Ziekteverzuim/verloop personeel bij aanbieders (in relatie tot werken zonder wachtlijsten) - Aantal personen bij loket Werk & Inkomen en daklozenopvang met verleden in jeugdhulp - # crisismeldingen en crisisplaatsingen	wijkteam nog niet wordt geregistreerd dat er geen zorg voortkomt uit de vraag, nog los van de kinderen die niet bij de toegang komen. Er moet gekeken worden op welke manier het mogelijk is om verborgen zorgvragen te achterhalen. 3. Daar waar de beschikbaarheid van zorgvormen lastig op grotere schaal te vergelijken is, geldt dit in het bijzonder voor verhouding bereik en kosten basishulp en aanvullende jeugdhulp. Basishulp is niet eenduidig gedefinieerd. Als we daarmee preventief aanbod bedoelen, hebben we beperkt tot geen inzicht op individueel niveau tot nu toe. Voor de volgende gewenste inzichten is op dit moment geen bron beschikbaar. Een nieuwe enquête onder gemeenten (en alleen indien écht nodig ook onder aanbieders) kan daar zicht op geven: 1. Tevredenheid samenwerkingspartners 2. Ontwikkeling collectieve oplossingen in de basis 3. Leefklimaat (group climate inventory) 4. Expertise/vakmanschap in wijkteams 5. Inzicht in (door)ontwikkeling aanbod 6. Zicht bij verwijzers op beschikbaarheid voorzieningen (werken zonder wachtlijsten)

Werkgroep Kwaliteit en effectiviteit

Gewenste inhoudelijke effecten	Voorgestelde maatregelen	Gevraagde inspanningen	Voorgestelde inhoudelijke indicatoren	Voorgestelde financiële indicatoren	Welke informatie mis je op basis van de huidige data en wat is hier eventueel aanvullend mogelijk?
<i>Gewenste inhoudelijke effecten:</i>	<i>Partners vijfhoek werken samen aan kwaliteit en effectiviteit van hulp.</i>	Lukt het partijen om samen te werken en	Neemt zicht op wat werkt en wat niet werkt toe?		De effecten van de inspanningen kunnen pas na een aantal (3,5,10 jaar) worden gemonitord.

Alle kinderen en jongeren hebben recht op een kansrijke, gezonde ontwikkeling. Zij zijn de dragers van de toekomstige samenleving. In 2028 zien wij een samenleving voor ons waarin geïnvesteerd wordt in die toekomst. Een inclusieve samenleving waarin iedereen, ongeacht kwetsbaarheid of beperking, op de eigen manier kan floreren. Waar nodig zetten we hulp in. Die kan collectief zijn, door de context waarin kinderen opgroeien te verbeteren. Als ouder, pleegouder, familielid, vriend, buurtgenoot, collega bekommeren we ons om de ontwikkeling van kinderen en jongeren. Het is een zaak van informele én formele zorg, van vrijwilliger én professional. Er kan ook specifiekere zorg nodig zijn, gericht op de doelen van een gezin of een kind. Ongeacht waar je wieg heeft gestaan, ongeacht in welke je gemeente woont, kun je rekenen op passende ondersteuning, goede	1. Stel leidende principes kwaliteit en effectiviteit vast 2. Organiseer een gesprek over de relatie tussen wetenschap, praktijk en ervaring. 3. Dialoog met de praktijk over de bedoeling van kwaliteitskaders. 4. Dik bestaande kwaliteitskaders in. <i>Als iets werkt, passen we dat toe. Als iets niet werkt, doen we het niet meer. Als we niet weten of iets werkt, gaan we dat onderzoeken.</i> 5. Stel een landelijke agenda op met bewezen effectieve en bewezen niet-effectieve hulp (implementatieagenda). 6. Werk samen om bestaande kennis over effectieve en niet-effectieve hulp te implementeren. 7. Stel een landelijke agenda op met urgente kennisvragen m.b.t. waar onderzoek voor nodig is (evaluatieagenda). 8. <i>Creëer gezamenlijke veranderkracht</i> 9. Richt goede governance in door alle partijen van de vijfhoek	veranderkracht te creëren? - Zijn de leidende principes van kwaliteit vastgesteld (maatregel 1)? - Vindt dialoog plaats over de relatie tussen wetenschap, praktijk en ervaring (maatregel 2)? - Vindt dialoog met de praktijk plaats over de bedoeling van kwaliteitskaders (maatregel 3)? - Zijn bestaande kwaliteitskaders ingedikt (maatregel 4)? - Is governance ingericht en daarmee veranderkracht gegenereerd: leidt dat tot een toename van gesprekken over kwaliteit op de drie niveaus (micro, meso, macro) (maatregelen 8 en 9)?	- Een groeiend overzicht van wat werkt en wat niet werkt (maatregelen 5, 6 en 7). - Zorgt dit voor de inzet van meer effectief aanbod? - Zicht op waar aanbod dat werkt wordt ingezet en waar (nog) niet? - Leidt dit tot resultaten voor kinderen, jongeren en hun opvoeders? - Zicht op bereik, tevredenheid en doelrealisatie?	Daarom zou je in eerste instantie moeten richten op de inspanningen van de partijen om te komen tot een goede samenwerking. Kwaliteit bieden is namelijk een proces van verbindingen aangaan, samen beslissen over aanpak en haalbare doelen, doen wat werkt en evalueren. Dit vindt plaats op verschillende niveau's: tussen client en professional (micro), tussen aanbieders en gemeenten (meso) en tussen koepelorganisaties en het Rijk (macro). Dit is moeilijk alleen te vatten in indicatoren. Dit vraagt ook veel meer een lerend jeugdhulpstelsel waarbij kwalitatieve benadering van volgen en duiden een waardevolle bijdrage is.

zorg en nazorg. Die zorg maakt dat je op een gegeven moment (weer) beter voelt, positief in het leven kan staan en de mentale veerkracht hebt om tegenslagen, sociale en emotionele uitdagingen het hoofd te bieden.					

Werkgroep regionalisering

Gewenste inhoudelijke en financiële effecten	Voorgestelde maatregelen	Gevraagde inspanningen	Voorgestelde inhoudelijke indicatoren	Voorgestelde financiële indicatoren	Welke informatie mis je op basis van de huidige data en wat is hier eventueel aanvullend mogelijk?
Zicht op het totale zorglandschap (dekkend aanbod) en sturingsmogelijkheden op de gewenste ontwikkeling van het aanbod	A. Goede samenwerking opzetten/bestendigen met alle betrokken partijen - Zorg en ondersteuning zo nabij mogelijk uitvoeren; ook als deze op een hoger schaalniveau worden ingekocht.	A. 1. Vierhoek=cliënten+gemeenten+professionals +aanbieders werken toe naar robuuste regio's met heldere en vaste afspraken. 2. Aanbieders en gemeenten tonen daarin commitment. 3. Aanbieders en gemeenten zijn verantwoordelijk voor kennisinfrastructuur en data-inzichten. B. 1. Zorg zo nabij mogelijk uitvoeren 2. Gemeenten en aanbieders verhouden zich tot het regionale niveau 3. Ontwikkeling van netwerkzorg 4. Verklarende analyse als verbindende schakel tussen lokaal, regionaal en landelijk. 5. Een deel van de nu nog landelijke functies wordt op termijn regionaal georganiseerd.	A. De volgende aspecten staan op 'groen': 1. Er is een basis van <..> jeugdregio's. 2. Bovenlokale zorg wordt ingekocht door regio's (met een minimale omvang van 60.000 jeugdigen (variant 1) OF aansluiting bij Velligheidsregio's (variant 2)) <Hier uiteindelijk aansluiten bij wetsvoorstel en amvb> - Variant 1 (wetsvoorstel): a. Het hebben van een GR waarmee een entiteit wordt opgericht (wel of niet) b. Het hebben van een regiovisie die door gemeenteraad is vastgesteld (wel/niet)	B. 1. De gemeentelijke uitgaven aan regionale en bovenregionale zorg dalen, (hoog)spec. Zorg op niveau van de regio, op termijn minder landelijk → uitgaven naar uitsplitsing lokaal, regionaal, bovenregionaal A. 1. De overheadkosten van aanbieders dalen door verminderde administratieve lasten. (DigiMV/berenschot)	- Nog uitzoeken of informatie over op welk niveau zorg wordt ingekocht en geleverd (lokaal/regionaal/landelijk gecontracteerd) beschikbaar is (te maken) in het berichtenverkeer. Die informatie moet congruent zijn met de afspraken die gemaakt worden in het huidige wetsvoorstel over indeling naar zorgvorm en wat al dan niet lokaal en regionaal wordt ingekocht of landelijk gecontracteerd zal gaan worden. - Nog uitzoeken of gesloten jeugdhulp en residentiele zorg apart te

Doc. 26

			en voldoet aan eisen en doel) c. <i>Het inkopen van de zorg zoals beschreven in amvb zorgvormen (wel/niet en voldoende beschikbaar)</i> d. <i>Het bovenregionaal afstemmen van de zorg zoals beschreven in de amvb zorgvormen(wel/niet en voldoende beschikbaar)</i> 3. Er is sprake van 1 bestuurlijk aanspreekpunt per regio. 4. Gemeenten in een regio committeren zich aan de Norm voor Opdrachtgeverschap (reeds dashboard ontwikkeld door de VNG). Aanbieders in de regio committeren zich aan de Norm voor Opdrachtnemerschap (moet nog uitgewerkt worden). 5. Gemeenten en aanbieders in een regio werken met 3 (variant 1) uitvoeringsvarianten met standaardcontracten OF 1 uitvoeringsvariant voor landelijk gecontracteerde zorg (variant 2) en administreren volgens de afspraken die gemaakt zijn in het Model Prestatiecodes jeugd (en eventueel aanvullende afspraken	2. % overhead gemeenten (IV3)	onderscheiden zijn in het berichtenverkeer (ook in het Model Prestatiecodes jeugd). Nog uitzoeken of de landelijk bronnen met informatie over de overheadkosten van voldoende niveau zijn. Tot slot is een belangrijke dat bovenregionaal/landelijke zorg altijd in verbinding met de thuisregio/lokaal wordt ingezet. Dat wordt o.a. bevorderd door verklarende analyse die meegaat met de client en een gezamenlijk behandel- en terugkeerplan. Klantreis in beeld ipv apart inzicht in lokaal, regionaal en landelijk traject.

			gemaakt in de Hervormingsagenda). 6. Gemeenten en aanbieders in een regio werken met langdurige contracten. <definieer langdurig> 7. Gemeenten en aanbieders in een regio werken op regionaal niveau met uniforme tarieven. <ook lokaal?> 8. Er zijn in de regio's procesafspraken gemaakt over de onderlinge samenwerking van de vierhoek + onderwijs + overige relevante ketenpartijen in de regio 9. Er is een gezamenlijke door de vierhoek + onderwijs + overige relevante ketenpartijen gedragen kwalitatieve regionale visie en agenda. 10. Er is een regionaal plan van aanpak van de jeugdige. 11. Er is een centrale ontwikkelagenda voor de meest specialistische vormen van zorg, gericht op kwaliteit en transformatie; beweging van 0, Stroomop, normaliseren 12. Er is een regionaal leer- en kwaliteitsstelsel waarin alle partijen kennis en vakmanschap rondom de transformatie vergaren en uitwisselen en data-dialogen hebben.		

			13. Aanbieders en gemeenten administreren tijdig, correct en kunnen inzicht bieden in aantallen, uitgaven, inkomsten, clienttevredenheid en normen voor kwaliteit. 14. Contracten voor regionaal te definiëren zorg worden op regionaal niveau gesloten / % zorg regionaal (I-SD) / Gemiddeld aantal gemeenten per gesloten contract in jaar X 15. <nog meer?> De context, naleving, kwaliteit en invulling van deze afspraken wordt gemonitord door regionale aanjagers die als doel hebben om een goed maatschappelijk partnerschap in de regio's te bevorderen (via de zachte kant samenwerking bevorderen). Een landelijke autoriteit kan partijen in de regio aanspreken op hun commitment en inspanningen in het netwerk. (via de harde kant de samenwerking bevorderen) <Jeugdautoriteit? Stuurgroep vanuit de verschillende geledingen?> B: 1. Het aantal <of aandeel?> kinderen in regionale en bovenregionale zorg daalt <specificeren met hoeveel> → Aantal kinderen in jeugdzorg uitgesplitst naar		

Doc. 26

			lokaal, regionaal en bovenregionaal/landelijk. (uitvoering, niet inkoop, dat meer regionaal) Capaciteitsontwikkeling & gemiddelde trajectduur gesloten jeugdhulp en residentiële zorg.		

Bijlage 4: Afwegingskader Hervormingsagenda Jeugd

De werkgroep Data en Monitoring doet een voorstel voor de monitor Hervormingsagenda Jeugd. De monitor moet inzicht geven in de inhoudelijke en de financiële resultaten van de Hervormingsagenda, en de gedane inspanningen (het realiseren van maatregelen).

Voor zover mogelijk wordt de monitor gebaseerd op feitelijke, kwantitatieve data. Voor een goede selectie van indicatoren heeft de werkgroep een afwegingskader opgesteld. Het afwegingskader heeft twee doelen:

- De monitoringsvoorstellen beoordelen om te verbeteren en te selecteren
- De monitor Hervormingsagenda doorontwikkelen als maatregelen verder zijn uitgewerkt

Leeswijzer: per indicator kan het afwegingskader worden doorlopen. Met de antwoorden kan de indicatorenset worden verbeterd, of met onderbouwing worden gekozen. Het afwegingskader spreekt van indicator, maar mag ook gelezen worden als indicatorenset. De beoordeling van de indicator is afhankelijk van het doel waarmee de indicator wordt geselecteerd.

Afwegingskader	
1. De definitie van de indicator is eenduidig	- Er is een eenduidige en heldere definitie van de indicator - De definitie is bekend, constant en er is een zekere mate van consensus over de definitie
2. De indicator geeft inzicht in het beoogde effect van de maatregel	- Ook het beoogd effect van de maatregel is eenduidig, helder en concreet geformuleerd - Er is een duidelijke relatie tussen de indicator en het beoogde effect van de maatregel - Als de waarde van de indicator verandert, dan zegt dat iets over het effect van de maatregel - De indicator is specifiek genoeg: op basis hiervan kunnen conclusies worden geformuleerd
3. De indicator heeft voldoende zeggingskracht (validiteit en betrouwbaarheid)	- De indicator is valide (meet ook daadwerkelijk wat het zegt te meten): - o De waarde van de indicator wordt niet vertekend door de manier van registreren, of - o Een vertekening van de waarde is bekend, maar de zeggingskracht is toch voldoende - De indicator is betrouwbaar (de waarde wordt niet door toeval bepaald) - De zeggingskracht is voldoende wanneer deze: a) bekend is en wordt meegewogen bij de duiding, en b) het gebruiken van de indicator bijdraagt aan beter inzicht in het beoogde effect
4. Vergelijkbaarheid	- De verschillen in de indicatorwaarden weerspiegelen daadwerkelijke verschillen - Gemeenten, regio's en/of aanbieders kunnen met deze indicator vergeleken worden - o De waarde van de indicator is schaalbaar (bv X-aantal per 10.000 inwoners) - o De waarden zijn hoog genoeg om op gemeente- en aanbieder niveau te vergelijken - Er kan onderscheid gemaakt worden op belangrijke, relevante kenmerken van de indicator

5. Herhaalbaarheid
- De indicator kan voor langere periode worden toegepast   - De waarden van de indicator zijn over langere periode te vergelijken   - De indicator wordt met voldoende regelmaat gemeten
6. Tijdigheid
- De tijd tussen het meten van de indicator en het gebruik van de indicator is zo kort mogelijk   - Als de tussentijd (het delay) te groot is, dan hebben signalerende indicatoren (proxy's) voorkeur: - o Dat zijn indicatoren die plaatsvervangend 'een symptoom of signaal' aangeven   - o Dat geeft inzicht in effecten die nu plaatsvinden maar niet direct meetbaar zijn   - o Of vooruitkijkend een 'te verwachten effect' signaleren
7. Uitvoerbaarheid
- De verzamelingskosten van de indicator wegen op tegen de informatiewaarde (kosten-baten)   - De indicator leidt alleen tot administratielast voor professionals als het écht niet anders kan   - De indicator is de meest geschikte indicator: voorkeur voor een zo klein mogelijke set   - De indicator is het meest eenvoudig in meting, analyse en gebruik
8. Toegankelijkheid
- De indicator is voor relevante partijen toegankelijk   - De indicator kan voor verdere analyse worden gebruikt of gekoppeld   -
9. Bruikbaarheid
- De indicator is te normeren: de waarde zegt iets over een wenselijk of onwenselijk effect   - De indicator wordt door relevante partijen en stakeholders herkend   - De indicator is geschikt voor bespreking en publicatie   - De indicator kan door relevante partijen worden geduid
10. Gewenste en ongewenste gedragseffecten
- Mogelijke gedragseffecten van het meten van deze indicator zijn bekend   - Het meten van deze indicator leidt niet tot ongewenste prikkels in registratie en uitvoering, óf   - Mogelijke ongewenste gedragseffecten kunnen worden voorkomen (mitigerende maatregelen)
11. Juridische eisen veilig verwerken van data
- De indicator voldoet aan de juridische eisen van privacy en veiligheid

Bijlage 5: Verbetering financiële data Jeugd

Voor monitoring van de totale financiën gelden 2 uitgangspunten:

1. De uiteindelijke technische invulling van de monitoring hangt af van de keuzes die gemaakt worden in de werkgroep Meerjarig Financieel Kader. Nadat zij de methode hebben bepaald kan de monitoring verder uitgewerkt worden
2. De mate van monitoring moeten passen in het bestuurlijk en financieel stelsel.

Budget

Het beschikbare budget voor jeugdzorg kan gemonitord worden met behulp van de beschikbare informatie over het Gemeentefonds. Hierbij dient een aantal aannames gedaan te worden over onder andere het toerekenen van algemene middelen (o.a. accres en algemene mutaties), het bepalen van de omvang van kosten die gemeenten maken in het voorliggend veld, het bepalen van het gedeelte van het Cluster Jeugd dat relevant is en hoe wordt omgegaan met eigen middelen van gemeenten.

Wanneer deze keuzes gemaakt zijn kan meerjarig het beschikbare jeugdzorgbudget in kaart gebracht worden. Budgetten kunnen 3 maal per jaar, na het verschijnen van een nieuwe circulaire, vastgesteld worden. Dit betreft het budget op basis van het gemeentefonds. Gemeenten zijn op lokaal niveau vrij om autonoom vrij besteedbare middelen zelf budgetten vast te stellen.

De uitkomsten van de hervormingsagenda bepalen de budgetten.

Uitgaven

IV3

De gemeentelijk uitgaven aan jeugdzorg kunnen met behulp van IV3 in kaart gebracht worden. In IV3 worden de gemeentelijke baten en lasten weergegeven uitgesplitst naar gemeentelijke taak (taakvelden). Voor bepaling van de totale uitgaven aan jeugdzorg moet een aantal aannames gedaan worden over het bepalen van kosten in het voorliggend veld, de toerekening van overhead.

Specifieke Uitkeringen (SPUKs) en monitoring

Op het moment dat voor onderdelen van jeugdzorg gekozen wordt om bekostiging via Specifieke uitkeringen te laten plaatsvinden heeft dit consequenties voor de monitoring. Specifieke Uitkeringen kennen hun eigen verantwoordingssystematiek (SiSa). Hierbinnen kan ook gekozen worden voor een verantwoording van uitgaven of het delen van beleidsinformatie.

Inkomsten uit specifieke uitkeringen worden in IV3 als baten zichtbaar op het taakveld waarop ze betrekking hebben.

CBS enquête jeugdzorg

Tekort

Op basis van de budgetten per gemeente en uitgaven per gemeente kan per gemeente een saldo bepaald, in lijn met de AEF benchmark.

Verbeteringen in financiële monitoring

IV3

1. De huidige invulling van IV3 sluit nog onvoldoende aan op de indeling uit de Jeugdmonitor van CBS:
  - Zonder verblijf (390.000 jongeren pj)
    - o Ambulant uitgevoerd door wijkteam
    - o Ambulante jeugdhulp op locatie (we nemen aan dat hierin 70% ggz zit, verbetering data kan door de aard van de aanbieder mee te nemen)
    - o Daghulp
    - o Ambulante hulp in het netwerk van de jongeren
  - Met verblijf (40.000 jongeren pj)
    - o Pleegzorg
    - o Gezinsgericht
    - o Residentieel
    - o Gesloten jeugdhulp
    - o Verblijf overig (deze categorie dient gespecificeerd te worden. Hieronder is nu ook kamer training en begeleid wonen voor jongeren opgenomen).

Er wordt de komende maanden gewerkt aan een beter aansluiting van IV3 op deze indeling zodat een beter match gemaakt kan worden tussen de jeugdmonitor en de IV3 taakvelden. Dit vergroot de mogelijkheden om analyses en vergelijkingen te maken over de kostenontwikkeling in de jeugdzorg. Eventuele wijzigingen moeten voor 1 mei gezamenlijk door rijk, gemeenten en het CBS worden vastgesteld.

2. Kosten in het voorliggend veld zijn door AEF op basis van een steekproef bepaald. Er is op dit moment geen methode voorhanden om op basis van beschikbare data deze kosten te benaderen. Indien het gewenst is deze kosten voor de jaren 2020, 2021 en eventueel verder wel in beeld te brengen kan dat op de korte termijn alleen met een aanvullend onderzoek of steekproef. Hierbij dienen de volgende uitgangspunten in acht genomen worden:
  - a. Zorg voor een representatieve steekproef met generaliseerbare resultaten
  - b. Focus het onderzoek niet alleen op het in kaart brengen van de kosten maar onderzoek ook de mogelijkheden en haalbaarheid van het in kaart brengen van kosten van het voorliggend veld op basis van IV3 of een andere reeds beschikbare landelijke bron, bijvoorbeeld door boeken onderzoek.

NB zie hiervoor ook de adviezen volgend uit meerjarig financieel kader.

3.
  - o Aantal behandelingen (minimum)
  - o Type behandeling (Hoog specialistisch /weinig voorkomend , wonen, dagbesteding/dagbehandelig, specialistisch/veelvoorkomend, crisis)
  - o Productcode
  - o Aantal jongeren in zorg (Per leeftijd en zorgtype)
  - o Zorggebruik per jongere (bijv. aantal behandelingen per persoon)
  - o Behandelduur
  - o Kosten van gebruik
  - o Recidive
  - o Wachttijden

Bijlage 6: Voorstel verbinding Beleidsinformatie Jeugd en berichtenverkeer

Voor de kwantitatieve monitoring van het gebruik van de maatwerkvoorzieningen jeugdzorg zijn er op dit moment twee voor de hand liggende centrale databronnen: het berichtenverkeer iJW (Inlichtingenbureau) en de Beleidsinformatie Jeugd (CBS). Geen van beide bronnen sluit op dit moment perfect aan op alle monitoringsbehoeften. Er zit veel overlap in beide bronnen; slim combineren van zaken kan mogelijk leiden tot verlaging van lastendruk bij aanbieders en tot één gezamenlijke informatiepositie.

Het CBS publiceert twee keer per jaar landelijke uitkomsten over jeugdzorg en uitkomsten per jeugdregio en gemeente (en op een beperkt aantal onderdelen ook per wijk). Deze informatie is voor iedereen toegankelijk.

Het Inlichtingenbureau en het Ketenbureau i-Sociaal Domein werken samen met gemeenten toe naar het in 2022 beschikbaar stellen van gemeentelijke en regionale data en overzichten (o.b.v. het berichtenverkeer iJW) op wekelijkse basis. Deze informatie is alleen inzichtelijk voor de desbetreffende gemeente en samenwerkingsverbanden.

Ook in de toekomst zal in beide informatiebehoeften (Beleidsinformatie Jeugd en berichtenverkeer) moeten worden voorzien: openbare informatie op hoofdlijnen via het CBS en gedetailleerdere lokale inzichten voor gemeenten in een besloten omgeving via het Inlichtingenbureau. Cruciaal is dat de uitkomsten in beide omgevingen naadloos op elkaar aansluiten door zoveel mogelijk uit te gaan van dezelfde brondata. Een mogelijkheid om dit te bereiken is door het berichtenverkeer centraal te stellen en zo volledig mogelijk te maken en het CBS vervolgens alleen aanvullende informatie te laten verzamelen die niet uit het berichtenverkeer kan worden gehaald.

Op hoofdlijnen kan dit leiden tot gedeelde inzichten in:

- Aantal jongeren dat gebruik maakt van maatwerkvoorzieningen jeugdzorg, gesplitst in instroom/doorstroom/uitstroom
- Duur, intensiteit, zorgpaden/-patronen en wachttijden van de geleverde maatwerkvoorzieningen jeugdzorg
- Verwijsstromen
- Uitval en recidive
- Kosten van maatwerkvoorzieningen jeugdzorg

Dit alles uitgesplitst naar (een beperkt aantal) jeugdzorgvormen

Om de Beleidsinformatie Jeugd en het berichtenverkeer iJW beter met elkaar te verbinden, moeten onderstaande knelpunten geadresseerd worden. Bij elk knelpunt wordt aangegeven op welk van beide bronnen het knelpunt van toepassing is én welke prioriteit het zou moeten krijgen.

- **Beperkt aantal jeugdzorgvormen** In het berichtenverkeer tussen gemeenten en aanbieders wordt gewerkt met ongeveer 4.000 verschillende productcodes voor jeugdhulp (waarvan 500 landelijk). Dit maakt het niet eenvoudig om gemeenten met elkaar te vergelijken. In de Beleidsinformatie Jeugd wordt gewerkt met 8 typen jeugdhulp; dit maakt vergelijking makkelijk, maar geeft voor gemeenten (te) weinig detail. Als oplossing moet gezocht worden naar een tussenliggende indeling in iets meer dan 8 maar hooguit dan 20 tot 30 elkaar uitsluitende categorieën. In het berichtenverkeer wordt momenteel gewerkt met 15 productcategorieën voor jeugd. Daarnaast heeft VWS recent een Ministeriële Regeling in voorbereiding voor het werken met 14 prestatiecodes voor de inspanningsgericht ingekochte jeugdzorg.

Deze verschillende zorgvormen, productcategorieën en (mogelijk) prestatiecodes dienen nog op elkaar te worden afgestemd.

- Beleidsinformatie Jeugd en berichtenverkeer
- Prioriteit: hoog

- **Geen goede informatie over inzet wijkteams** Het berichtenverkeer bevat geen informatie over de activiteiten die door wijkteams worden uitgevoerd in het kader van de jeugdwet. De huidige informatie daarover in de Beleidsinformatie Jeugd is niet goed vergelijkbaar tussen gemeenten, omdat binnen het wijkteam de afbakening tussen enerzijds toegang, vraag-verheldering, verwijzing, zorg-coördinatie en anderzijds jeugdhulp niet scherp te maken is.

VWS, VNG en CBS zijn recent een verkenning gestart om aanlevering vanuit wijkteams aan CBS anders in te richten, zodat er goed vergelijkbare informatie over de inzet van wijkteams kan worden samengesteld.

- Beleidsinformatie Jeugd
- Prioriteit: hoog

- **Sommige types jeugdzorg ontbreken** Niet alle maatwerkvoorzieningen worden geregistreerd in het berichtenverkeer. Recent is een eerste vooronderzoek door CBS en IB gestart naar de bruikbaarheid van het berichtenverkeer als bron voor de Beleidsinformatie Jeugd.

Uit het beperkte onderzoek bij 5 gemeenten dat plaatsvindt in het eerste kwartaal van 2022, volgt een eerste indicatie om welke types jeugdzorg dit gaat.

- Berichtenverkeer
- Prioriteit: Middel (*actie welke jeugdzorg dit betreft staat uit*)

- **Data berichtenverkeer nog niet centraal beschikbaar** De data uit het berichtenverkeer zijn op dit moment niet op een centrale plek beschikbaar voor gebruik in monitoring. In de huidige situatie zou elke gemeente in Nederland expliciet toestemming aan IB moeten geven om de iJW berichten van de eigen gemeente beschikbaar te stellen voor een centrale monitor.

In 2020 is een wetgevingstraject gestart om IB een wettelijk taak te geven. Dit wetgevingstraject staat stil in afwachting van de vorming van een nieuw kabinet.

- Berichtenverkeer
- Prioriteit: hoog

- **Niet hele proces van verwijzing in beeld** Het proces via de medische verwijzroute (o.a. huisarts, ca. 60% van de zorg) of vanuit de jeugdbeschermingsketen tot aan de jeugdhulp is niet in beeld. Pas vanaf het moment dat de aanbieder een verzoek om toewijzing stuurt met daarin de type verwijzer, is de zorg bekend in het berichtenverkeer. In de Beleidsinformatie Jeugd is het moment van verwijzing in het geheel niet in beeld, pas bij de start van de zorg geeft de aanbieder aan welke type verwijzer de jongere heeft verwezen.

Bij het afstemmen van de diverse databronnen kan worden onderzocht of het mogelijk is de processen op elkaar af te stemmen.

- Berichtenverkeer
- Prioriteit: midden

- **Geen registratie indien geen BSN** Voor betrouwbare uitkomsten is het van belang om uit te gaan van gegevens op BSN-niveau (dit voorkomt dubbeltellingen). Als er geen BSN bekend is (bijv. bij asielzoekers en geheime BSN's), is de zorg in het geheel niet zichtbaar in het berichtenverkeer. In de Beleidsinformatie Jeugd is de geleverde zorg wel zichtbaar, maar is uiteraard niet bekend aan wie de zorg is geleverd.

Dit betreft een heel kleine groep personen die in de huidige vorm nooit via het berichtenverkeer kan worden uitgewisseld.

- Berichtenverkeer
- Prioriteit: Laag

- **Diversiteit op lokaal niveau** Centraal monitoren en lokaal duiden is het uitgangspunt bij werken met deze data. Gemeenten en aanbieders hebben bijvoorbeeld eigen processen en definities en softwareleveranciers handelen berichten soms verschillend af. Het is aannemelijk dat een deel van deze problematiek op dit moment ook doorsijpelt naar de Beleidsinformatie Jeugd, omdat de aanlevering aan het CBS bij sommige aanbieders/softwareleveranciers meer wordt gebaseerd op de financiële delen van de bedrijfsadministratie dan op de zorginhoudelijke delen van de bedrijfsadministratie.

Wanneer de data van gemeenten uit het berichtenverkeer centraal beschikbaar wordt gesteld voor landelijke monitoring, kan deze diversiteit – waar mogelijk – zichtbaar worden gemaakt en besproken zodat versterkt wordt wat goed loopt en gecorrigeerd wat beter moet.

- Beleidsinformatie Jeugd en berichtenverkeer
- Prioriteit: Hoog (i.v.m. onderling kunnen vergelijken partijen)

- **CBS kan geen inzicht geven in individuele aanbieders** Het CBS mag geen informatie publiceren die herleidbaar is naar individuele aanbieders. Dit zal niet veranderen, wat betekent dat het CBS geen rol kan spelen in het verschaffen van inzichten over individuele aanbieders.
- Beleidsinformatie Jeugd
- Prioriteit: laag (omdat er naast de openbare CBS informatie ook een besloten omgeving voor gemeenten is op basis van het berichtenverkeer)

- **Data berichtenverkeer beschikbaar voor gemeenten, niet voor aanbieders** Het Inlichtingenbureau is het knooppunt voor gemeenten en bedient alleen gemeenten. De data uit het berichtenverkeer wordt dan ook door het Inlichtingenbureau alleen beschikbaar gesteld aan gemeenten en niet aan aanbieders. De meest aangewezen partij om aanbieders te bedienen is VECOZO als knooppunt voor zorgaanbieders.

In het eerste kwartaal van 2022 wordt onderzoek gestart naar de behoefte van aanbieders en de mogelijkheid om de data via VECOZO beschikbaar te stellen.

- Berichtenverkeer
- Prioriteit: nog te bepalen

Bijlage 7: Overzicht van behoeftes en knelpunten in nu beschikbare data

Onderstaand overzicht is opgehaald bij twee partijen die onderzoek hebben gedaan op beschikbare data en zo'n twintig personen bij gemeenten die met data in het sociaal domein werken. Door de korte tijd die de werkgroep heeft gehad, is er geen ruimte geweest om een bredere groep mensen te benaderen. Dit overzicht geeft daarmee een eerste indruk van de wensen en die er leven. Daarbij staat rijp en groen door elkaar. Ook is er niet getoetst op belang of prioritering. Dit document is daarmee geen volledig en afgewogen overzicht, maar een startpunt voor de nadere uitwerking van verbetermogelijkheden van de landelijke data-infrastructuur.

CBS		
Omschrijving		
Het CBS heeft al veel data beschikbaar en biedt landelijke en regionale uitkomsten. Alle uitkomsten zijn openbaar beschikbaar, de onderliggende microdata op persoonsniveau is onder voorwaarden beschikbaar voor onderzoekers in een beveiligde IT-omgeving van het CBS. Binnen die omgeving kunnen CBS-data op persoonsniveau over allerlei verschillende onderwerpen aan elkaar gekoppeld worden. Voor het beleidsveld jeugd zijn er verschillende relevante informatiebronnen. De beleidsinformatie jeugd, de enquête kosten jeugdzorg en de IV3-gegevens.		
Beleidsinformatie Jeugd		
Behoefte/ervaren knelpunt	Stand van zaken/ontwikkeling	Mogelijke opvolging
De beleidsinformatie Jeugd (BiJ) heeft categorieën van jeugdzorg die op een andere manier naar jeugdzorg kijken dan gemeenten dat doen. De BiJ-data is daardoor niet altijd herkenbaar voor gemeenten. Ook worden de categorieën door gemeenten als vrij algemeen ervaren. Gemeenten zijn geïnteresseerd in type behandeling (ggz, opvoedhulp, begeleiding) en wat minder in de locatie van de hulp. Ook voor onderzoekers speelt dit issue: Meer informatie over de trajecten zou erg welkom zijn, bijv om welke problematiek het gaat. Op dit moment is alles nog erg grofmazig om een goed	-	Er ligt een voorstel voor de en verbinding van de beleidsinformatie Jeugd en het berichtenverkeer (zie bijlage 6) In dat traject ook nadenken over aansluiten in BiJ-data bij de productindeling van i-standaarden (vanaf 2024 prestatiecodes). NB: Veel definities in de beleidsinformatie jeugd liggen vast in een bijlage bij de jeugdwet, waardoor het CBS zelf niet veel keuzevrijheid heeft in welke data met welke definities wordt opgevraagd bij aanbieders. Daarbij de vraag stellen: wat willen we over vijf jaar weten. Landelijk zullen het altijd grote 'hoog over' categorieën blijven. Ook als berichtenverkeer basis is voor BiJ-uitkomsten.

beeld te krijgen van de inhoud van de hulp.		
Geen inzicht in kosten (gekoppeld aan specifieke voorziening) en behandeluren.	-	Er ligt een voorstel voor de en verbinding van de beleidsinformatie Jeugd en het berichtenverkeer (zie bijlage 6) Dit vraagt wel om nadere uitwerking bij vormen van bekostiging waar ook het berichtenverkeer geen inzicht biedt in kosten per voorziening
Een zorgtraject kan door een aanbieder op verschillende wijzen worden toegewezen aan een categorie omdat deze multi-interpretabel kan zijn en het is de vraag of dit door alle zorgaanbieders coherent wordt gedaan. Zorgaanbieders leveren soms heel andere aantallen aan dan dat de gemeente heeft op basis van de facturering per klant.		Er ligt een voorstel voor verbinding van de beleidsinformatie Jeugd en het berichtenverkeer (zie bijlage 6). Als categorieën daaruit worden afgeleid, hoeft de zorgaanbieder nog maar 1x type zorg aan een categorie toe te wijzen waardoor verschillende bronnen niet uiteen lopen.
Niet alle jeugdhulpaanbieders zijn in beeld bij CBS, dit speelt met name bij kleine zelfstandige zorgverleners.	Sinds zomer 2021 zijn zo goed als alle aanbieders in beeld bij het CBS (op basis van informatie van Inlichtingenbureau) missen er nog nauwelijks aanbieders in de uitkomsten.	
Voor kleinere gemeenten is veel data door te kleine aantallen niet zichtbaar door privacyrichtlijnen, bv in de spiegelinformatie outcome.	Privacyrichtlijnen moeten nagevolgd worden.	Nadenken over aggregatiemogelijkheden van data. Bijvoorbeeld de spiegelrapportages beschikbaar over langere periodes. Uitzoeken of deze informatie niet ook via het Berichtenverkeer aangeleverd moet worden.
Geen inzicht in type aanbieder (domein, grootte) en/of de actieve aanbieders per gemeente.	Voorheen moesten aanbieders het spiegelrapport dat ze van CBS ontvingen zelf doorsturen naar gemeenten. Sinds zomer 2021 kunnen aanbieders ook het CBS toestemming geven om een kopie van hun spiegelrapport rechtstreeks naar gemeenten te sturen. Lang niet alle aanbieders geven die toestemming.	Gemeenten gaan in gesprek met de aanbieders van wie zij de rapportages zouden willen ontvangen. Ook voor onderzoekers is dit interessant. Kan deze informatie geanonimiseerd aangeleverd worden, bv door een categorisering te maken naar typen aanbieders? (Groot/klein, hoog specialistische zorg/doorsnee, lokaal/regionaal, oid?)
Het is voor gemeenten moeilijk om bij de aanlevering aan het CBS de	VNG, VWS en CBS werken aan een alternatief, waarin gemeenten alle jongeren aanleveren bij het CBS	Zolang deze indicator minder betrouwbaar is, nadenken over de vraag hoe deze informatie naar

jongeren die het wijkteam heeft gezien te splitsen in de groep die echt jeugdhulp heeft gehad vanuit het wijkteam en de groep waar het wijkteam 'alleen' de verwijzing/zorgcoördinatie heeft gedaan. Dit maakt dat het aantal jongeren met wijkteamhulp in de Beleidsinformatie Jeugd op dit moment minder betrouwbaar is.	waarvoor een dossier op BSN niveau is aangelegd. Bij het CBS kan deze groep vervolgens gesplitst worden in de groep die wél/ook is doorverwezen naar een aanbieder en een groep die niet verder dan het wijkteam het stelsel in is gegaan.	buiten wordt gebracht in publicaties. Kun je op basis van deze cijfers wel publiceren over het %jongeren met jeugdzorg?
CBS vergelijkt jeugdhulp gebruik in publicaties met jongerenpopulatie in een gemeente t/m 23 jaar. Dit kan een vertekend beeld geven aangezien het merendeel van de jeugdhulp tot 18 jaar is. Zeker in gemeenten (studentensteden) waar relatief veel jongeren in de leeftijdscategorie 18-23 wonen. Niet meenemen van de jongeren van 18 jaar en ouder, heeft ook weer nadelen. De publicatie gaat over alle jeugdzorg en de groep 18+ is groeiende.	In de openbare databank StatLine van het CBS is informatie beschikbaar voor beide leeftijdscategorieën	
Kunnen er in de landelijke databron directe kwaliteitsmaten voor de zorg komen?	Er zijn landelijk 6 outcome indicatoren gedefinieerd. 2 daarvan kan CBS destilleren uit de bestaande data (trajecten eenzijdig beëindigd door client en herhaald beroep). 2 daarvan kunnen aanbieders aanleveren (clienttevredenheid en de mate waarin zonder hulp verder), maar dat is geen verplichting en gebeurt nog maar bij 5 tot 10% van de afgesloten trajecten. Meer info: https://www.nji.nl/monitoring/outcome-via-de-cbs-route	Meenemen in vervolgtraject voor de partijen die de data-infrastructuur gaan beheren. Het initiatief van NJI is verder uit te bouwen. Ook uitzoeken hoe meer aanbieders outcome-indicatoren zouden kunnen aanleveren.
De tijdsduur van trajecten in de microdata is onbetrouwbaar. Veel trajecten worden door aanbieders niet afgesloten. Je ziet ze dan alleen verdwijnen doordat er het jaar erna geen informatie meer wordt aangeleverd over deze personen. Dit	Met ingang van de definitieve cijfers over het verslag jaar 2020 heeft het CBS hier verbeteringen in doorgevoerd. Als een traject zonder einddatum in het eerstvolgende halfjaar in het geheel niet meer wordt aangeleverd bij het CBS, geeft het CBS het traject alsnog een einddatum, gebaseerd op de gemiddelde duur van trajecten van dezelfde hulpvorm.	

vertekent de doorlooptijd van zorgtrajecten.		
Bij publicatie op Statline, klikt CBS de data vast. Daar valt veel voor te zeggen, maar issue is wel dat er in de jeugdzorg nog heel veel met terugwerkende kracht wordt aangeleverd. Om meer aansluiting te krijgen met de realiteit, wil je in onderzoek eigenlijk die achteraf aangeleverde trajecten wel meenemen. Wil je dat doen, dan vraagt dat veel correctiewerk op de data. Daar kun je scripts voor schrijven. Maar stel dat elke onderzoeker of onderzoeksbureau daar een eigen script voor maakt, dan ontstaat de situatie dat partijen op basis van dezelfde data tot verschillende uitkomsten kunnen komen vanwege verschillende keuzes in de bewerking van de data.	Aanbieders moeten in eerste instantie direct na afloop van het halve jaar data aanleveren bij het CBS. Maar een halfjaar later kunnen ze nog een verbeterde levering doen. Slechts weinig aanbieders maken gebruik van die mogelijkheid.	Meenemen in vervolgtraject voor de partijen die de data-infrastructuur gaan beheren.
De reden beëindiging van zorg is slecht gevuld.		

Enquête kosten jeugdzorg en de IV3-gegevens

Behoefte/ ervaren knelpunt	Stand van zaken/ontwikkeling	Mogelijke opvolging
CBS vraagt jaarlijks op vrijwillige basis de begrote en gerealiseerde kosten uit die gemeenten maken voor de verleende jeugdzorg. Het gaat om de totale kosten jeugdzorg per gemeente, die gemeenten desgewenst kunnen uitsplitsen naar de categorieën jeugdhulp zoals die in de beleidsinformatie Jeugd gehanteerd worden. De uitvraag vindt plaats in het verlengde van de CBS-uitvraag voor het abonnementstarief Wmo. Slechts 15-20% van de gemeenten levert deze data aan. Er zijn bedenkingen bij de kwaliteit van de aanlevering.		Verbetering 1: van verplicht stellen uitvraag voor een volledig inzicht in begrote en gerealiseerde kosten. Verbetering 2: expliciteren dat toekomstige uitvraag wordt gebruikt voor de monitoring van de Hervormingsagenda, zodat gemeenten voldoende kwaliteit kunnen garanderen.

Bij data over de gemeentefinanciën zou het fijn zijn om een strakke scheiding te maken over kosten van de eerste lijn. Nu vallen bijvoorbeeld de kosten van de eerste lijn van Wmo en jeugdzorg samen in een taakveld. Het is hierdoor erg lastig om te achterhalen hoeveel gemeenten nu precies uitgeven aan jeugdzorg per jaar. Het maken van macroramingen wordt hier door erg moeilijk.	Veel gemeenten kunnen dat onderscheid niet maken omdat het allemaal integraal gaat.	Uitzoeken wat mogelijk is.

Berichtenverkeer

Omschrijving

Bij het Inlichtingenbureau is informatie beschikbaar op maandniveau over aantallen en kosten van de maatwerkvoorzieningen. Het Inlichtingenbureau is bezig om dit verkeer ook beschikbaar te maken voor monitorings- en analysedoeleinden. De snelheid waarmee de cijfers beschikbaar komen in combinatie met de kosten, maken dit een aantrekkelijke informatiebron op landelijk niveau.

Behoefte/ervaren knelpunt	Stand van zaken/ontwikkeling	Mogelijke opvolging
Berichtenverkeer geschikt maken voor analysedoeleinden vraagt tijd en inzet.	Er loopt een traject om hier standaarden voor te ontwikkelen die alle gebruikers kunnen toepassen. Zo hoeft het wiel maar één keer te worden uitgevonden.	
Op dit moment worden niet alle maatwerkvoorzieningen geregistreerd in het berichtenverkeer.		Onderzoek of dit zonder al te veel moeite wel zou kunnen op aantallen.
Bij wat wel wordt geregistreerd is beperkte eenduidigheid wat de vergelijkbaarheid beperkt.	Er loopt een traject om meer uniformering te krijgen, maar daar gaat tijd overheen. (model prestatiecodes Jeugd. Beoogde ingang 2024)	
De uitgaven aan maatwerkvoorzieningen zijn niet direct aan het einde van een maand inzichtelijk omdat aanbieders niet altijd direct een factuur sturen. Facturen kunnen jaren later nog worden ingediend.	Steeds meer gemeenten sturen inmiddels op tijdige facturering dus gaat wel steeds beter.	Is het mogelijk om de termijn van 5 jaar voor het indienen van een factuur te verkorten?
Gebruik van deze data voor landelijke analyses vraagt veel AVG-papierwerk. Het IB heeft namelijk niet de taak om data voor monitoring beschikbaar te stellen.		Doorleveren aan CBS kan zonder wetswijziging, door in de verwerkersovereenkomst die IB heeft met elke gemeente een expliciete passage op te nemen die IB de bevoegdheid geeft of namens

	de gemeente data aan te leveren voor de centrale monitoring. Om de data ook voor andere doeleinden te gebruiken (benchmarking, regio-gebruik) is ook een oplossing nodig. Eerder is hiervoor een wetswijziging voorgesteld die 'on hold' is gezet toen het kabinet demissionair raakte.
In het berichtenverkeer mist informatie over verwijzingen anders dan van de gemeente (huisarts, gecertificeerde instelling, etc). In dit geval weet de gemeente niet wanneer een verwijzing is gemaakt. Als dat buiten berichtenverkeer om gaat, kan het zijn dat je pas 5 jaar later bij facturatie leert dat een jeugdige jeugdhulp heeft gehad. Maar ook wanneer het via berichtenverkeer gaat, is het zicht op deze route voor de gemeente soms beperkt. Analisten in een jeugdhulpregio vermoeden dat aanbieders het bericht 'Verzoek om toewijzing Jeugdhulp' pas versturen wanneer zij verwachten een cliënt op korte termijn te kunnen plaatsen, niet wanneer de cliënt voor het eerst contact opneemt. Dat maakt het heel lastig om de daadwerkelijke wachttijd en de wachtlijst te monitoren	Verder uitzoeken. Mogelijke oplossingen: Een kopietje van de oorspronkelijke verwijzing naar de gemeente. Of: in het iJW₃₁₅ (verzoek om toewijzing) 1 veld toe te voegen datum verwijzing. Dit is dus de dag dat bijv. de huisarts verwijst.
Het berichtenverkeer loopt niet altijd soepel. Start zorg berichten worden vaak veel te laat gestuurd. Als je hier informatie aan ontleent dan zou het een continue stroom moeten zijn. Daarmee bedoel ik dat de data zich de hele tijd kan overschrijven en je uiteindelijk ook de latere aanleveringen erin mee genomen hebt.	Verder uitzoeken.

DigiMV

Omschrijving

Er is informatie aanwezig over de jaarrekeningen en jaarverslagen van aanbieders. Deze bron kan inzicht kan geven in resultaten en winstmarges van zorgaanbieders.

Behoefte/ervaren knelpunt	Stand van zaken/ontwikkeling	Mogelijke opvolging
Deze bron wordt door gemeenten beperkt gebruikt omdat hij niet handzaam zou zijn (niet voor direct gebruik ingericht) en het wat kennis vraagt om er mee te werken.		Te onderzoeken: kan de beschikbare informatie over aanbieders (DIGI MV) toegankelijk en bruikbaar worden gemaakt voor gemeenten/regio's voor analysedoeleinden?
Jaarverslagen vaak te laat of onvolledig, database is kwalitatief onvoldoende. Kleine aanbieders hoeven niet aan te leveren.		Te onderzoeken: hoe is de kwaliteit en aanleverdiscipline te verhogen?
DigiMV houdt geen rekening met juridische organisatievorm. Waardoor de informatie over VOF en eenmanszaak te kort schiet. Voor stichtingen, BV's etc. is winst nl onvergelijkbaar met de winst van VOF en eenmanszaken, want daar zit in de winst nog een vergoeding voor arbeid.		Verder uitzoeken: In DigiMV wordt geen informatie gevraagd naar de omvang van die arbeid in VOF en eenmanszaken. Het maakt nogal uit of je in een gezinshuis met z'n tweeën werkt of in je eentje. Daar zou een vraag over toegevoegd moeten worden om ook wat zinnig hierover te kunnen zeggen.

Gemeenten		
Omschrijving		
Steeds meer gemeenten hebben een dashboard en/of monitor Jeugd (&Wmo) en zetten steeds vaker in op datagestuurde werken. De basis voor dashboards/monitoren is meestal het berichtenverkeer aangevuld met/of gegevens uit de eigen registratie.		
Behoefte/ervaren knelpunt	Stand van zaken/ontwikkeling	Mogelijke opvolging
Privacy-issues beperken mogelijkheden voor koppeling van data met andere wetten, primair ligt behoefte bij koppeling met onderwijsdata en schuldhulpverlening. Aansluiting van Participatie (inclusief bijzondere bijstand, minima en schuldhulpverlening) is ook een behoefte als we het Sociaal	Er zijn wel dingen mogelijk, maar er is onder privacyofficers en FG'en niet altijd overeenstemming over wat wel en niet mogelijk is binnen de regelgeving. Door tijdgebrek en 'het aan de veilige kant willen zitten', is het antwoord dan meestal nee.	De VNG/IBD heeft inmiddels een werkgroepje van privacyofficers dat aan een handreiking werkt zodat het wel niet 352 keer hoeft te worden uitgevonden. Staat nog aan het begin van het traject. In de gaten houden.

Domein integraal willen bekijken. En dat is waar we uiteindelijk we naar toe willen.		
Privacy-issues (2). Professionals vinden het lastig om gegevens te delen.	Eerder dit jaar is een handreiking gepubliceerd in het kader van de Wams die gaat over het gegevens delen tussen professionals.	Op dit punt is dus al veel gebeurd en lijkt nu geen verdere actie nodig.
Privacy-issues (3). Er komt meer indicatievrije (collectieve) zorg en ondersteuning. Dat betekent dat de kinderen/mensen die gebruik maken van deze zorg ook niet meer terug te vinden zijn in het berichtenverkeer en de gemeentelijke systemen. Ze dreigen daardoor uit de monitoring te verdwijnen. Gemeenten zouden kunnen overwegen om de gegevens uit de wijkteams te gebruiken om een deel in beeld te houden. Maar als het wijkteam niet van de gemeente is, maar wordt georganiseerd door een externe partij, dan loopt een gemeente ook hier weer tegen privacyproblemen aan.		Onderzoeken bij hoeveel gemeenten dit speelt en of het zinvol is om dit landelijk te adresseren.
In kleinere gemeenten niet altijd capaciteit bij gemeente beschikbaar om data te analyseren. Ook is niet altijd capaciteit en kunde bij gemeenten aanwezig om opvolging te geven aan de leerpunten uit de analyses (datagestuurde werken).	Er lopen hier al initiatieven: Gemeenten zijn hier zelf stappen op aan het nemen. Eventueel daarbij ondersteund door landelijke handreikingen en opleidingen over data-gestuurd werken, kennis uit landelijke en regionale netwerken en commerciële bureaus die dienstverlening op dit terrein aanbieden. Er zijn ook een aantal partijen die data rondom sturingsvraagstukken ontsluiten: NJi (beleidsindicatoren/resultaten op basis van CBS-data), VNG/Waarstaatjegemeente (beleidsindicatoren/resultaten op basis van CBS-data), Divosa/Divosa Benchmark (kosten en aantallen maatwerkvoorzieningen op basis van Berichtenverkeer, nog in pilotfase). Het VNG Kennisnetwerk Data & Smart Society en het A&O-fonds zijn tot slot actief op het stimuleren van gemeentebreed datagestuurde werken (alle gemeentelijke domeinen).	Impuls light-variant: iedereen blijft dit doen. Door onderling contact te hebben, blijft iedereen op de hoogte en is er mogelijk wat synergie te creëren. Impuls zware variant: er wordt een landelijk activiteitenprogramma op dit onderwerp ingebed in een bestaande ondersteuningsstructuur voor jeugd In bestaand onderzoek aandacht voor regio/gemeente en duiding van resultaten inbouwen Landelijk onderzoek initiëren en uitzetten naar sturingsvraagstukken met uitsplitsing naar gemeente/regio waarbij het bespreken, duiden en analyseren van de resultaten op ten minste regionaal

		niveau het belangrijkste onderdeel is van het traject.

Deze informatie van bronnen en data wordt niet herdrukt, en wordt niet het product van de werkgroep Data en Monitoring in het kader van de hervormingsagenda. Het betreft een werkdocument die gedieneert het proces van de hervormingsagenda kan worden gevolgd en/of aangepast.

Uitlegpunten

De werkgroep Data en Monitoring hebben een eerste overzicht van data-standaarden gemaakt. Dit geeft een overzicht van de data-standaarden die in het land in gebruik zijn. Het is belangrijk om te weten dat deze data-standaarden niet altijd overeenstemmen met de werkgroep Data en Monitoring. Het is belangrijk om te weten dat deze data-standaarden niet altijd overeenstemmen met de werkgroep Data en Monitoring.

De werkgroep Data en Monitoring hebben een eerste overzicht van data-standaarden gemaakt. Dit geeft een overzicht van de data-standaarden die in het land in gebruik zijn. Het is belangrijk om te weten dat deze data-standaarden niet altijd overeenstemmen met de werkgroep Data en Monitoring. Het is belangrijk om te weten dat deze data-standaarden niet altijd overeenstemmen met de werkgroep Data en Monitoring.

Lijst met bronnen

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Rechtspraak van de rechtbank

Codelijsten Beleidsinformatie Jeugd CBS

Crisis

- 01 Ja
- 02 Nee

Verwijzer

- 01 Gemeentelijke toegang
- 02 Huisarts
- 03 Jeugdarts
- 04 Gecertificeerde instelling
- 05 Medisch specialist
- 06 Geen verwijzer
- 08 Rechter, officier van Justitie, functionaris justitiële jeugdinrichting

Hulpvorm

- 01 Jeugdhulp zonder verblijf, uitgevoerd door het wijk- of buurtteam
- 02 Jeugdhulp zonder verblijf, ambulante jeugdhulp op locatie van de aanbieder
- 03 Jeugdhulp zonder verblijf, daghulp op locatie van de aanbieder
- 04 Jeugdhulp zonder verblijf, jeugdhulp in het netwerk van de jeugdige
- 11 Jeugdhulp met verblijf, pleegzorg
- 12 Jeugdhulp met verblijf, gezinsgericht
- 13 Jeugdhulp met verblijf, gesloten plaatsing
- 14 Jeugdhulp met verblijf, anders dan bovenstaand

Reden beëindiging jeugdhulp

- 01 Beëindigd volgens plan
- 02 Voortijdig afgesloten: in overeenstemming
- 03 Voortijdig afgesloten: eenzijdig door de cliënt
- 04 Voortijdig afgesloten: eenzijdig door de aanbieder
- 05 Voortijdig afgesloten: wegens externe omstandigheden

Clienttevredenheid

- 01 1 - volkomen nutteloos
- 02 2
- 03 3
- 04 4
- 05 5
- 06 6
- 07 7
- 08 8
- 09 9
- 10 10 - uitstekend, veel aan gehad

Zonder hulp verder

- 01 Helemaal niet mee eens – ik heb juist een zelfde soort of zwaardere hulp nodig
- 02 Niet mee eens – maar met een lichtere vorm van hulp red ik het goed
- 03 Wel mee eens – voor nu heb ik geen verdere hulp nodig, maar ik verwacht dat ik later nog wel eens om hulp zal aankloppen
- 04 Helemaal mee eens – ik heb geen verdere hulp meer nodig

Type kinderschermingsmaatregel

- 11 Ondertoezichtstelling
- 12 Voorlopige ondertoezichtstelling
- 21 Voogdij
- 22 Voorlopige voogdij
- 23 Tijdelijke voogdij
- 31 Activiteiten in het preventief justitiële kader

Reden beëindiging kinderschermingsmaatregel

- 01 Ondertoezichtstelling, bereiken meerderjarigheid jeugdige
- 02 Ondertoezichtstelling, tussentijdse opheffing
- 03 Ondertoezichtstelling, niet verlengd
- 04 Ondertoezichtstelling, beëindiging volgens plan
- 05 Ondertoezichtstelling, gezagsbeëindigende maatregel
- 06 Ondertoezichtstelling, overlijden jeugdige
- 07 Ondertoezichtstelling, VOTS omgezet in OTS
- 11 Voogdij, bereiken meerderjarigheid jeugdige
- 12 Voogdij, voogdij naar pleegouder
- 13 Voogdij, voogdij naar contactpersoon oftewel burgervoogd
- 14 Voogdij, herstel gezag
- 15 Voogdij, overlijden jeugdige

Type jeugdreclassering

- 41 Toezicht en Begeleiding: gedwongen kader
- 42 Toezicht en begeleiding: vrijwillig
- 50 Individuele trajectbegeleiding Harde Kern
- 51 Individuele trajectbegeleiding Criem
- 61 Scholings- en trainingsprogramma
- 62 Gedragsbeïnvloedende maatregel
- 63 Voorbereiding gedragsbeïnvloedende maatregel

Reden beëindiging jeugdreclassering

- 21 Beëindiging volgens plan
- 22 Tussentijdse opheffing
- 23 Overgang naar volwassen reclassering
- 24 Terugmelding
- 25 Nader besluit rechter
- 26 Overlijden jeugdige

Duur traject

- (wordt berekend uit de aangeleverde begin- en einddatum per traject)
- 0 tot 3 maanden
  - 3 tot 6 maanden
  - 6 maanden tot 1 jaar
  - 1 tot 2 jaar
  - 2 tot 3 jaar
  - 3 tot 4 jaar
  - 4 jaar of langer

Migratieachtergrond

- (meer detail beschikbaar bij CBS, onderstaand is de uitsplitsing zoals die nu op StatLine staat)
- Nederlands
  - Westerse migratie-achtergrond

[illegible]

[illegible]

[illegible]

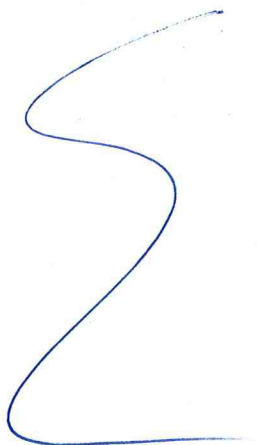
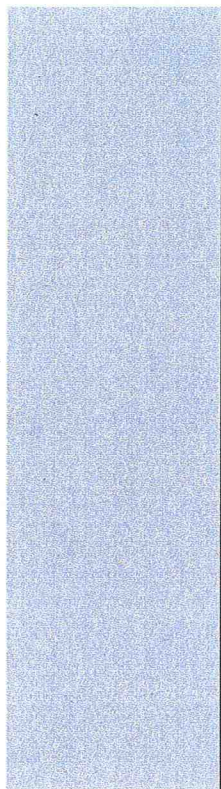

Tabelle 1: Ergebnisse der Messungen der Luftqualität in der Stadt Berlin, 2017	
Messstation	PM10 (µg/m³)
Messstation 1: Mitte	
1.1.1.1	12,5
1.1.1.2	13,2
1.1.1.3	11,8
1.1.1.4	14,1
1.1.1.5	12,9
1.1.1.6	13,5
1.1.1.7	12,7
1.1.1.8	13,3
1.1.1.9	12,6
1.1.1.10	13,1
1.1.1.11	12,4
1.1.1.12	13,6
1.1.1.13	12,8
1.1.1.14	13,4
1.1.1.15	12,5
1.1.1.16	13,2
1.1.1.17	11,9
1.1.1.18	14,0
1.1.1.19	12,7
1.1.1.20	13,3
1.1.1.21	12,6
1.1.1.22	13,1
1.1.1.23	12,4
1.1.1.24	13,6
1.1.1.25	12,8
1.1.1.26	13,4
1.1.1.27	12,5
1.1.1.28	13,2
1.1.1.29	11,9
1.1.1.30	14,0
1.1.1.31	12,7
1.1.1.32	13,3
1.1.1.33	12,6
1.1.1.34	13,1
1.1.1.35	12,4
1.1.1.36	13,6
1.1.1.37	12,8
1.1.1.38	13,4
1.1.1.39	12,5
1.1.1.40	13,2
1.1.1.41	11,9
1.1.1.42	14,0
1.1.1.43	12,7
1.1.1.44	13,3
1.1.1.45	12,6
1.1.1.46	13,1
1.1.1.47	12,4
1.1.1.48	13,6
1.1.1.49	12,8
1.1.1.50	13,4
1.1.1.51	12,5
1.1.1.52	13,2
1.1.1.53	11,9
1.1.1.54	14,0
1.1.1.55	12,7
1.1.1.56	13,3
1.1.1.57	12,6
1.1.1.58	13,1
1.1.1.59	12,4
1.1.1.60	13,6
1.1.1.61	12,8
1.1.1.62	13,4
1.1.1.63	12,5
1.1.1.64	13,2
1.1.1.65	11,9
1.1.1.66	14,0
1.1.1.67	12,7
1.1.1.68	13,3
1.1.1.69	12,6
1.1.1.70	13,1
1.1.1.71	12,4
1.1.1.72	13,6
1.1.1.73	12,8
1.1.1.74	13,4
1.1.1.75	12,5
1.1.1.76	13,2
1.1.1.77	11,9
1.1.1.78	14,0
1.1.1.79	12,7
1.1.1.80	13,3
1.1.1.81	12,6
1.1.1.82	13,1
1.1.1.83	12,4
1.1.1.84	13,6
1.1.1.85	12,8
1.1.1.86	13,4
1.1.1.87	12,5
1.1.1.88	13,2
1.1.1.89	11,9
1.1.1.90	14,0
1.1.1.91	12,7
1.1.1.92	13,3
1.1.1.93	12,6
1.1.1.94	13,1
1.1.1.95	12,4
1.1.1.96	13,6
1.1.1.97	12,8
1.1.1.98	13,4
1.1.1.99	12,5
1.1.1.100	13,2
1.1.1.101	11,9
1.1.1.102	14,0
1.1.1.103	12,7
1.1.1.104	13,3
1.1.1.105	12,6
1.1.1.106	13,1
1.1.1.107	12,4
1.1.1.108	13,6
1.1.1.109	12,8
1.1.1.110	13,4
1.1.1.111	12,5
1.1.1.112	13,2
1.1.1.113	11,9
1.1.1.114	14,0
1.1.1.115	12,7
1.1.1.116	13,3
1.1.1.117	12,6
1.1.1.118	13,1
1.1.1.119	12,4
1.1.1.120	13,6
1.1.1.121	12,8
1.1.1.122	13,4
1.1.1.123	12,5
1.1.1.124	13,2
1.1.1.125	11,9
1.1.1.126	14,0
1.1.1.127	12,7
1.1.1.128	13,3
1.1.1.129	12,6
1.1.1.130	13,1
1.1.1.131	12,4
1.1.1.132	13,6
1.1.1.133	12,8
1.1.1.134	13,4
1.1.1.135	12,5
1.1.1.136	13,2
1.1.1.137	11,9
1.1.1.138	14,0
1.1.1.139	12,7
1.1.1.140	13,3
1.1.1.141	12,6
1.1.1.142	13,1
1.1.1.143	12,4
1.1.1.144	13,6
1.1.1.145	12,8
1.1.1.146	13,4
1.1.1.147	12,5
1.1.1.148	13,2
1.1.1.149	11,9
1.1.1.150	14,0
1.1.1.151	12,7
1.1.1.152	13,3
1.1.1.153	12,6
1.1.1.154	13,1
1.1.1.155	12,4
1.1.1.156	13,6
1.1.1.157	12,8
1.1.1.158	13,4
1.1.1.159	12,5
1.1.1.160	13,2
1.1.1.161	11,9
1.1.1.162	14,0
1.1.1.163	12,7
1.1.1.164	13,3
1.1.1.165	12,6
1.1.1.166	13,1
1.1.1.167	12,4
1.1.1.168	13,6
1.1.1.169	12,8
1.1.1.170	13,4
1.1.1.171	12,5
1.1.1.172	13,2
1.1.1.173	11,9
1.1.1.174	14,0
1.1.1.175	12,7
1.1.1.176	13,3
1.1.1.177	12,6
1.1.1.178	13,1
1.1.1.179	12,4
1.1.1.180	13,6
1.1.1.181	12,8
1.1.1.182	13,4
1.1.1.183	12,5
1.1.1.184	13,2
1.1.1.185	11,9
1.1.1.186	14,0
1.1.1.187	12,7
1.1.1.188	13,3
1.1.1.189	12,6
1.1.1.190	13,1
1.1.1.191	12,4
1.1.1.192	13,6
1.1.1.193	12,8
1.1.1.194	13,4
1.1.1.195	12,5
1.1.1.196	13,2
1.1.1.197	11,9
1.1.1.198	14,0
1.1.1.199	12,7
1.1.1.200	13,3
1.1.1.201	12,6
1.1.1.202	13,1
1.1.1.203	12,4
1.1.1.204	13,6
1.1.1.205	12,8
1.1.1.206	13,4
1.1.1.207	12,5
1.1.1.208	13,2
1.1.1.209	11,9
1.1.1.210	14,0
1.1.1.211	12,7
1.1.1.212	13,3
1.1.1.213	12,6
1.1.1.214	13,1
1.1.1.215	12,4
1.1.1.216	13,6
1.1.1.217	12,8
1.1.1.218	13,4
1.1.1.219	12,5
1.1.1.220	13,2
1.1.1.221	11,9
1.1.1.222	14,0
1.1.1.223	12,7
1.1.1.224	13,3
1.1.1.225	12,6
1.1.1.226	13,1
1.1.1.227	12,4
1.1.1.228	13,6
1.1.1.229	12,8
1.1.1.230	13,4
1.1.1.231	12,5
1.1.1.232	13,2
1.1.1.233	11,9
1.1.1.234	14,0
1.1.1.235	12,7
1.1.1.236	13,3
1.1.1.237	12,6
1.1.1.238	13,1
1.1.1.239	12,4
1.1.1.240	13,6
1.1.1.241	12,8
1.1.1.242	13,4
1.1.1.243	12,5
1.1.1.244	13,2
1.1.1.245	11,9
1.1.1.246	14,0
1.1.1.247	12,7
1.1.1.248	13,3
1.1.1.249	12,6
1.1.1.250	13,1
1.1.1.251	12,4
1.1.1.252	13,6
1.1.1.253	12,8
1.1.1.254	13,4
1.1.1.255	12,5
1.1.1.256	13,2
1.1.1.257	11,9
1.1.1.258	14,0
1.1.1.259	12,7
1.1.1.260	13,3
1.1.1.261	12,6
1.1.1.262	13,1
1.1.1.263	12,4
1.1.1.264	13,6
1.1.1.265	12,8
1.1.1.266	13,4
1.1.1.267	12,5
1.1.1.268	13,2
1.1.1.269	11,9
1.1.1.270	14,0
1.1.1.271	12,7
1.1.1.272	13,3
1.1.1.273	12,6
1.1.1.274	13,1
1.1.1.275	12,4
1.1.1.276	13,6
1.1.1.277	12,8
1.1.1.278	13,4
1.1.1.279	12,5
1.1.1.280	13,2
1.1.1.281	11,9
1.1.1.282	14,0
1.1.1.283	12,7
1.1.1.284	13,3
1.1.1.285	12,6
1.1.1.286	13,1
1.1.1.287	12,4
1.1.1.288	13,6
1.1.1.289	12,8
1.1.1.290	13,4
1.1.1.291	12,5
1.1.1.292	13,2
1.1.1.293	11,9
1.1.1.294	14,0
1.1.1.295	12,7
1.1.1.296	13,3
1.1.1.297	12,6
1.1.1.298	13,1
1.1.1.299	12,4
1.1.1.300	13,6
1.1.1.301	12,8
1.1.1.302	13,4
1.1.1.303	12,5
1.1.1.304	13,2
1.1.1.305	11,9
1.1.1.306	14,0
1.1.1.307	12,7
1.1.1.308	13,3
1.1.1.309	12,6
1.1.1.310	13,1
1.1.1.311	12,4
1.1.1.312	13,6
1.1.1.313	12,8
1.1.1.314	13,4
1.1.1.315	12,5
1.1.1.316	13,2
1.1.1.317	11,9
1.1.1.318	14,0
1.1.1.319	12,7
1.1.1.320	13,3
1.1.1.321	12,6
1.1.1.322	13,1
1.1.1.323	12,4
1.1.1.324	13,6
1.1.1.325	12,8
1.1.1.326	13,4
1.1.1.327	12,5
1.1.1.328	13,2
1.1.1.329	11,9
1.1.1.330	14,0
1.1.1.331	12,7
1.1.1.332	13,3
1.1.1.333	12,6
1.1.1.334	13,1
1.1.1.335	12,4
1.1.1.336	13,6
1.1.1.337	12,8
1.1.1.338	13,4
1.1.1.339	12,5
1.1.1.340	13,2
1.1.1.341	11,9
1.1.1.342	14,0
1.1.1.343	12,7
1.1.1.344	13,3
1.1.1.345	12,6
1.1.1.346	13,1
1.1.1.347	12,4
1.1.1.348	13,6
1.1.1.349	12,8
1.1.1.350	13,4
1.1.1.351	12,5
1.1.1.352	13,2
1.1.1.353	11,9
1.1.1.354	14,0
1.1.1.355	12,7
1.1.1.356	13,3
1.1.1.357	12,6
1.1.1.358	13,1
1.1.1.359	12,4
1.1.1.360	13,6
1.1.1.361	12,8
1.1.1.362	13,4
1.1.1.363	12,5
1.1.1.364	13,2
1.1.1.365	11,9
1.1.1.366	14,0
1.1.1.367	12,7
1.1.1.368	13,3
1.1.1.369	12,6
1.1.1.370	13,1
1.1.1.371	12,4
1.1.1.372	13,6
1.1.1.373	12,8
1.1.1.374	13,4
1.1.1.375	12,5
1.1.1.376	13,2
1.1.1.377	11,9
1.1.1.378	14,0
1.1.1.379	12,7
1.1.1.380	13,3
1.1.1.381	12,6
1.1.1.382	13,1
1.1.1.383	12,4
1.1.1.384	13,6
1.1.1.385	12,8
1.1.1.386	13,4
1.1.1.387	12,5
1.1.1.388	13,2
1.1.1.389	11,9
1.1.1.390	14,0
1.1.1.391	12,7
1.1.1.392	13,3
1.1.1.393	12,6
1.1.1.394	13,1
1.1.1.395	12,4
1.1.1.396	13,6
1.1.1.397	12,8
1.1.1.398	13,4
1.1.1.399	12,5
1.1.1.400	13,2
1.1.1.401	11,9
1.1.1.402	14,0
1.1.1.403	12,7
1.1.1.404	13,3
1.1.1.405	12,6
1.1.1.406	13,1
1.1.1.407	12,4
1.1.1.408	13,6
1.1.1.409	12,8
1.1.1.410	13,4
1.1.1.411	12,5
1.1.1.412	13,2
1.1.1.413	11,9
1.1.1.414	14,0
1.1.1.415	12,7
1.1.1.416	13,3
1.1.1.417	12,6
1.1.1.418	13,1
1.1.1.419	12,4
1.1.1.420	13,6
1.1.1.421	12,8
1.1.1.422	13,4
1.1.1.423	12,5
1.1.1.424	13,2
1.1.1.425	11,9
1.1.1.426	14,0
1.1.1.427	12,7
1.1.1.428	13,3
1.1.1.429	12,6
1.1.1.430	13,1
1.1.1.431	12,4
1.1.1.432	13,6
1.1.1.433	12,8
1.1.1.434	13,4
1.1.1.435	12,5
1.1.1.436	13,2
1.1.1.437	11,9
1.1.1.438	14,0
1.1.1.439	12,7
1.1.1.440	13,3
1.1.1.441	12,6
1.1.1.442	13,1
1.1.1.443	12,4
1.1.1.444	13,6
1.1.1.445	12,8
1.1.1.446	13,4
1.1.1.447	12,5
1.1.1.448	13,2
1.1.1.449	11,9
1.1.1.450	14,0
1.1.1.451	12,7
1.1.1.452	13,3
1.1.1.453	12,6
1.1.1.454	13,1
1.1.1.455	12,4
1.1.1.456	13,6
1.1.1.45	

[illegible]

[illegible]

PASSENDE FINANCIËEL BESTUURLIJKE VERHOUDINGEN VOOR DE JEUGDWET

Tussenrapport werkgroep financieel bestuurlijke verhoudingen
Hervormingsagenda Jeugd 20-12-2021

Samenvatting/ Infographic

Jeugdigen die passende zorg en ondersteuning ontvangen tegen aanvaardbare kosten. Daar streven we naar. Om dit te bereiken zijn passende interbestuurlijke en financiële verhoudingen randvoorwaardelijk. Deze verhoudingen schuren binnen het huidige jeugdzorgstelsel. De balans als het gaat om 'wie bepaalt, betaalt' is niet goed. Het beter organiseren van de jeugdzorg vraagt een gezamenlijke aanpak van alle betrokken partijen. Dit vraagt duidelijkheid over welke ambitie alle partijen gezamenlijk nastreven (Wat?), hoe we onze samenwerking inrichten en de verschillende rollen daarbinnen (sturen, regisseren, uitvoeren, controleren) (Wie? en Wie doet wat?) en vervolgens wie welke instrumenten en middelen inzet (Waarmee?). Alleen wanneer deze vragen in samenhang met elkaar worden beantwoord kan het openbaar bestuur aan uitvoeringskracht winnen. De werkgroep Financieel bestuurlijke verhoudingen is gevraagd een kader te schetsen voor passende financieel bestuurlijke verhoudingen en focust zich zodoende op de vragen Wie doet wat? en Waarmee?. De uitwerking hiervan vindt plaats in twee fasen: 1) ontwikkeling 2) spiegeling.

Dit tussenrapport beschrijft de uitkomsten van de ontwikkelfase: de omschrijving van de 'instrumentenkoffer' en een kader om tot arrangementen te komen. Passende financieel en bestuurlijke arrangementen kunnen pas definitief worden ingericht nadat de uitkomsten van de andere bestanddelen (regionalisering, inkoop, toegang, reikwijdte en monitoring) van de Hervormingsagenda Jeugd zijn bepaald. De uitkomsten van de spiegelfase verwerken we in ons eindrapport. Dit verwachten we eind januari op te leveren, mede afhankelijk van de (concreetheid) van voorstellen uit de andere werkgroepen.

Bestuurlijke verhoudingen

Voor de uitwerking van de bestuurlijke verhoudingen in de jeugdwet zijn de begrippen autonomie en medebewind elementair. Het Rijk heeft in de Jeugdwet een grote verantwoordelijkheid bij de gemeenten gelegd, waarmee medebewind is gerealiseerd. Medebewind kent uiteenlopende vormen: van beleidsvrij tot centraal aangestuurd (mechanisch). De (ervaren) beleidsvrijheid van gemeenten wordt bepaald door: 1. wet- en regelgeving, 2. maatschappelijke acceptatie van lokale verschillen 3. regionale verhoudingen en 4. financiële beleidsruimte. Het Rijk blijft bij medebewind verantwoordelijk voor het stelsel, dus voor het goed functioneren van het systeem als geheel en ook voor toereikende financiële middelen. De keuze om taken bij gemeenten te beleggen vraagt oog voor het lokale politieke 'karakter' en haar uitvoeringskracht.

Gemeenten kunnen regionaal samenwerken omdat: 1. afweging op een bepaald schaalniveau gewenst is en/of 2. slagkracht en expertise om de massa van de regio vraagt. In beginsel geldt voor (regionale) samenwerking dat deze van onderop tot stand komt. Indien het Rijk samenwerking wenst op te leggen, dient zij te onderbouwen waarom dit het meest doelmatig en doeltreffend is. Overwegingen hierbij betreffen democratische legitimiteit, sturingsmogelijkheden en prikkelwerking.

De keuze voor een bestuurlijk arrangement wordt bepaald door de antwoorden op de eerste 2 W-vragen (Wat? Wie?) en geeft antwoord op de vragen Wie doet wat? en vanuit bestuurlijk perspectief op de vraag Waarmee?

Financiële verhoudingen

De financiële verhoudingen volgen op de bestuurlijke verhoudingen. Het Rijk dient gemeenten in staat te stellen medebewindstaken uit te voeren met toereikende financiële middelen. Bij wijzigingen in taken van gemeenten dient onderbouwing te worden gegeven op de financiële consequenties en hoe deze op te vangen. De huidige inrichting van bekostigingsvormen is ofwel via een zeer breed algemeen takenpakket waarin gemeenten zelf grenzen kunnen bepalen en middelen vrij besteedbaar zijn (via een algemene uitkering, decentralisatie uitkering of integratie uitkering), ofwel een meer ingekaderd takenpakket waarbij het Rijk uitgebreide voorwaarden kan bepalen (geoordeelde middelen via een specifieke uitkering). Ook een combinatie van deze twee hoofdvormen is denkbaar binnen de jeugdzorg. Gemeenten en Rijk verschillen van inzicht over de risicoverdeling van de financiële tekorten op jeugdzorg. Deze verschillende zienswijzen zijn opgenomen in het rapport.

De keuze voor een uitkeringsvorm is het sluitstuk en wordt bepaald door de antwoorden op de eerste 3 W-vragen (Wat? Wie? Wie doet wat?). Hierbij zijn onder andere de mate van beleidsvrijheid, de gewenste risicoverdeling en de sturingsmogelijkheden van belang.

Spectrum van scenario's

Om de bestuurlijke en financiële aspecten meer in relatie tot elkaar te beschouwen is het spectrum aan mogelijkheden in kaart gebracht. Dit spectrum is opgebouwd uit een aantal kernelementen. Op basis van dit spectrum is een aantal theoretische intern consistente scenario's uitgedacht om het kader van financieel bestuurlijke verhoudingen in beeld te brengen en dilemma's hieruit te destilleren.

Huidige stelsel jeugd

Wanneer we de kernelementen invullen voor het huidige jeugdzorgstelsel dan tekent zich een disbalans af op de elementen 'wie bepaalt de inhoudelijke en financiële kaders' en 'wie heeft welke beleidsruimte' in relatie tot de huidige bekostigingsvorm. Hieronder (knelpunt 1) wordt deze disbalans nader toegelicht. Deze inconsistentie maakt de urgentie duidelijk voor een passend perspectief, eventueel in de vorm van een hervormingsagenda met verbetervoorstellen.

Elementen	Gemeenten	Regio	Centrumgemeente	Provincie	Rijk
Wie bepaalt de inhoudelijke en financiële kaders?					
Hoe ziet de bestuurlijke inrichting eruit? Wat betekent dit voor het afleggen van verantwoording? Wat betekent dit voor de democratische legitimiteit?					
Wie heeft welke beleidsruimte? Deze sturingsmogelijkheden kunnen zich toespitsen op verschillende aspecten: a. Reikwijdte b. Kwaliteit c. Toegang d. Inkoop	 a. b. c. d.	 a. b. c. d.	 a. b. c. d.	 a. b. c. d.	 a. b. c. d.
Welke bekostigingsvorm hoor daarbij? Wat betekent dit voor de monitoring? Wie draagt de verantwoordelijkheid bij financiële tekorten?					

Knelpunten

De werkgroep heeft geanalyseerd welke knelpunten in de financieel bestuurlijke verhoudingen aan het huidige jeugdstelsel ten grondslag liggen. Daarin zijn vijf hoofdcategorieën van knelpunten te onderscheiden die grotendeels ook al waren benoemd in eerder verschenen rapporten.

1. Disbalans tussen taken, bevoegdheden en financiën van gemeenten.
De mate van (ervaren) beleidsruimte binnen de Jeugdwet is voor gemeenten een knelpunt. Het knelt aan twee kanten: gemeenten ervaren de bestaande beleidsruimte als te beperkt (als gevolg van weinig maatschappelijke acceptatie voor lokale verschillen, externe verwijzingsroutes en regionale samenwerking) en tegelijkertijd als te open (als gevolg van de brede formulering van de jeugdzorgplicht). Daarbij is het de vraag om gemeenten bestaande sturingsmogelijkheden voldoende benutten.
2. Gemeenten zijn niet voor alle taken binnen de jeugdzorg het adequate schaalniveau. Vormen van samenwerking zijn noodzakelijk. Dit vraagt aandacht voor democratische legitimatie.
3. Rijk en gemeenten hebben niet helder wie welke rol heeft.
4. Verschillen van inzicht over toereikendheid van de financiële middelen en wie verantwoordelijk is voor de financiële risico's.
5. Variatie in resultaat en uitvoeringskracht tussen gemeenten.

Kader voor passende financieel bestuurlijke verhoudingen

De werkgroep heeft een kader geschetst van passende financieel bestuurlijke verhoudingen. Dit kader valt uiteen in twee onderdelen: 1. randvoorwaarden en 2. uitgangspunten. De randvoorwaarden zijn onderdeel van de ontwikkelfase. Het betreft het "huiswerk" van overheden om tot een financieel bestuurlijk arrangement te komen. De uitgangspunten zijn van toepassing op de spiegelfase. Deze kunnen zodoende fungeren als toetsingsmechanisme. Indien de financieel bestuurlijke verhoudingen vorm hebben gekregen voldoen deze dan aan de uitgangspunten?

Randvoorwaarden voor passende financieel bestuurlijke verhoudingen:

1. Rijk en gemeenten trekken ieder vanuit hun eigen rol op als één overheid.
2. Bekostigingswijze volgt onder andere uit de mate van beleidsvrijheid en sturingsmogelijkheden.
3. Uitvoerbaarheid is getoetst en passend bij de opgaven en doelen van de Hervormingsagenda Jeugd.
4. Gedeelde inzichten liggen ten grondslag aan de invulling van de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor jeugdzorg.
5. Vergoeding die het Rijk aan gemeenten ter beschikking stelt is toereikend om wettelijke taken uit te voeren.

Uitgangspunten voor passende financieel bestuurlijke verhoudingen:

1. Consistentie in sturingsmogelijkheden, beleidsvrijheid en financiële verantwoordelijkheden.
2. Als één overheid zijn we ons ieder vanuit de eigen rol samen bewust van en verantwoordelijk voor schaarste.
3. Financieel bestuurlijke verhoudingen sluiten aan bij de doelen van de Jeugdwet waarbij aandacht is voor de rol van ketenpartners, keteneffecten en de sturing hierop.
4. Integraliteit met samenhangende beleidsgebieden wordt in het oog gehouden.

Dilemma's en benodigde keuzes

De maatregelen uit de hervormingsagenda moeten leiden tot de hoofdkeuze: uitvoering door gemeenten als mechanisch medebewind bekostigd via een specifieke uitkering, uitvoering door gemeenten als vrije medebewindstaak met behoud van de huidige algemene uitkering als bekostigingsvorm ofwel een combinatie van bovenstaande door bijvoorbeeld de hoogspecialistische zorg anders te benaderen dan het voorliggende veld. Aan deze vormen zijn verschillende voor- en nadelen gekoppeld. De keuze tussen mechanisch medebewind en een vrije medebewindstaak zijn de uitersten op het spectrum waarin de mate van beleidsvrijheid varieert. Daarnaast is het eveneens mogelijk te variëren in de mate van sturingsmogelijkheden van gemeenten.

De verschillende dilemma's in de bestuurlijke en financiële verhoudingen hangen samen met regie en kostenverantwoordelijkheid, beleidsvrijheid, bestuurlijke afspraken/ wettelijke grondslag, het schaalniveau van de uitvoering en wie stuurt op de doelmatigheid. Deze leiden tot te maken keuzes bij de hervormingsagenda Jeugd:

- a. Uit de hervormingsagenda blijkt *wie de regie* heeft en verantwoordelijkheid draagt en of het wenselijk is de onderdelen van de jeugdzorg op te splitsen qua verantwoordelijkheden en (dus ook) qua bekostigingsvorm;
- b. Bepaal op welk *schaalniveau* de jeugdzorg ingericht wordt. In het geval dat de regio als het juiste schaalniveau wordt gezien, moet bepaald worden of financiering nodig is. Daarbij kan financiering rechtstreeks vanuit het Rijk plaatsvindt (SPUK) en/of getrapd via gemeenten (Gemeentefonds). In het geval van een getrapd model is, wanneer er een verplichting tot een bijdrage aan de regio gevraagd wordt, een wettelijke grondslag nodig en een zorgvuldige onderbouwing;
- c. Maak een duidelijke keuze over *beleidsvrijheid* bij de uitvoering van de Jeugdwet: is er sprake van mechanisch medebewind of krijgen gemeenten nadrukkelijker de regierol (vrije medebewindstaak);
- d. Bepaal hoe de *financiële risico's* tussen Rijk en gemeenten en tussen gemeenten onderling *verdeeld* moeten zijn en *welke uitkeringsvorm* hier het beste bij past. Dit bepaalt ook hoe wordt omgegaan met *tekorten*;
- e. Bepaal welke *bestuurlijke afspraken* gemaakt moeten worden en of het mogelijk, noodzakelijk en gewenst is dat deze afspraken een *wettelijke grondslag* krijgen;
- f. Bepaal wat nodig is om *inzicht* te krijgen in de *financiën en tekorten* en of het mogelijk en gewenst is dat de monitoring die hierbij hoort en de gevolgen daarvan, een wettelijke grondslag krijgen;
- g. Bepaal langs *welke lijnen de doelmatigheid* van het Jeugdzorgstelsel vormgegeven wordt. Als gemeenten deze rol blijven houden, moeten ze ook (beter) in staat zijn of worden gesteld hierop te kunnen sturen.

Inhoud

Samenvatting/ Infographic.....	1
1. Inleiding	6
1.1 Aanleiding.....	6
1.2 Het 4W-model	7
2. Bestuurlijke verhoudingen	9
2.1 Type taken van gemeenten.....	9
2.2 Stelselverantwoordelijkheid.....	10
2.3 Wanneer is de gemeente aan zet?.....	10
3. Financiële verhoudingen	13
3.1 Financiële wet- en regelgeving.....	13
3.2 Beschrijving bestaande uitkeringsvormen	15
3.3 Vergelijking van stelsels.....	16
4. Denken in scenario's.....	18
5. Jeugdzorgstelsel in beeld.....	21
5.1 Rollen, taken en verantwoordelijkheden	22
5.2 Financieel bestuurlijke verhoudingen jeugdzorg gepositioneerd op het spectrum	23
6. Knelpunten financieel bestuurlijke verhoudingen jeugdzorg	24
7. Kader financieel bestuurlijke verhoudingen	27
7.1 Randvoorwaarden	27
7.2 Uitgangspunten	28
8. Dilemma's en de benodigde keuzes	30
8.1 Integraal werken	30
8.2 Beleidsvrijheid	31
8.3 Financieel risico en verantwoordelijkheid.....	31
8.4 Ruimte voor (gezamenlijke) afspraken.....	32
8.5 Inzicht in financiën en tekorten.....	32
8.6 Schaal.....	32
8.7 Financiële prikkel.....	33
9. Slotbeschouwing	34
Bijlage 1. Toelichting indeling jeugdzorg.....	36
Bijlage 2. Uitwerking scenario's.....	41
Bijlage 3. Vergelijking andere stelsels	50

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

In Nederland hebben alle kinderen recht op een kansrijke, gezonde ontwikkeling. We wensen een gemeenschap die investeert in de jeugd als dragers van de toekomstige samenleving. Ongeacht waar je wieg heeft gestaan, moet iedereen kunnen rekenen op goede zorg en nazorg indien dat noodzakelijk is. Maar hoe balanceren we tussen de financiële beheersbaarheid en een goede kwaliteit van de jeugdzorg¹? Het huidige systeem vraagt om fundamentele veranderingen. Duidelijke keuzes zijn nodig die perspectief bieden om het stelsel houdbaar te maken en beter te organiseren. De Hervormingsagenda Jeugd 2022-2028 is de ontwikkelagenda voor de toekomst en kent twee doelen:

1. Betere en tijdige zorg en ondersteuning, op de juiste plek en wanneer dit nodig is;
2. Een beheersbaar en daarmee duurzaam financieel houdbaar stelsel.

Wegens grote financiële tekorten konden deze doelen tot nog toe niet worden bereikt. Uit het rapport “Stelsel in Groei” blijkt dat tussen 2015 en 2019 de totale kosten voor jeugdzorg met ongeveer 2 miljard euro zijn toegenomen tot 5,5 miljard euro. Die groei staat niet op zichzelf. Tussen 2005 en 2012 was reeds sprake van een stijging van het gebruik van de provinciale jeugdzorg. Na tijdelijke een stabilisatie nam de vraag naar jeugdzorg vanaf 2017 opnieuw toe. Gemeenten hadden in 2019 in totaal een structureel tekort van 1,6 tot 1,8 miljard euro. Dit tekort kan volgens het onderzoek van AEF eind 2020² zonder wijziging van de Jeugdwet worden teruggebracht naar 1,3 tot 1,5 miljard euro door enkele maatregelen te treffen.

In onderling overleg hebben VNG en Rijk begin 2021 besloten aanvullend op het AEF-onderzoek een gezamenlijke stuurgroep (de commissie Sint) in te stellen. De taakopdracht van de commissie was het op een rij zetten van maatregelen en varianten om de financiële beheersbaarheid van de Jeugdwet te versterken. De commissie onderschrijft grotendeels de analyse van AEF van de factoren en de daaruit resulterende onbeheersbaarheid van het huidige stelsel, en brengt maatregelen in beeld die tot beheersing kunnen leiden en tot een verbetering van de jeugdzorg. Ook heeft de commissie een voorstel uitgewerkt voor een procedure hoe de komende jaren verder gewerkt moet worden om tot een duurzaam jeugdstelsel te komen: wie wanneer wat moet doen³. De commissie vraagt ook aandacht voor de rol die gemeenten zouden moeten hebben in de uitvoering van de Jeugdwet. Hieruit komen vragen voort over de gemeentelijke beleidsvrijheid en passende bestuurlijke en financiële arrangementen. Deze moeten in balans zijn met de rol die van gemeenten wordt verwacht bij de uitvoering van de Jeugdwet.

Rijk en gemeenten zijn het echter niet eens geworden over het antwoord op de vraag ‘via welke combinaties van middelen en maatregelen (binnen en buiten de Jeugdwet) het vastgestelde tekort het hoofd kan worden geboden’. Zodoende is dit vraagstuk aan een – gezamenlijk benoemde – Commissie van Wijzen – voorgelegd.

De Commissie van Wijzen heeft over de financieel bestuurlijke verhoudingen de volgende uitspraken gedaan:

- Terugdringing van het tekort op de jeugdzorg is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van Rijk en gemeenten⁴.
- Op basis van artikel 108 lid 3 van de Gemeentewet, artikel 2 van de financiële verhoudingswet en art. 6 van de Code interbestuurlijke verhoudingen leidt de uitvoering van de Jeugdwet voor gemeenten tot een verplicht takenpakket in de vorm van medebewind waarop genoemde bepalingen van toepassing zijn.
- Door ontbrekende informatie is het niet goed mogelijk objectief het aandeel van de tekorten te bepalen waarvoor gemeenten verantwoordelijk kunnen worden gehouden en te concluderen dat gemeenten voor dat deel zelf een oplossing moeten vinden. Zelfs als dit wel zo zou zijn wijst de Commissie van Wijzen dit af, omdat de toepassing ervan tot gevolg zal hebben dat de gemeentefinanciën nog jaren in de gevarezone

¹ Onder de jeugdzorg wordt verstaan: jeugdhulp, kinderschermingsmaatregelen en jeugdreclassering.

² (AEF, 2020) “Stelsel in groei – een onderzoek naar financiële tekorten in de jeugdzorg”

³ (Stuurgroep Maatregelen financiële beheersbaarheid Jeugdwet 2021) “Maatregelen financiële beheersbaarheid Jeugdwet”

⁴ Overweging 5 Commissie van Wijzen

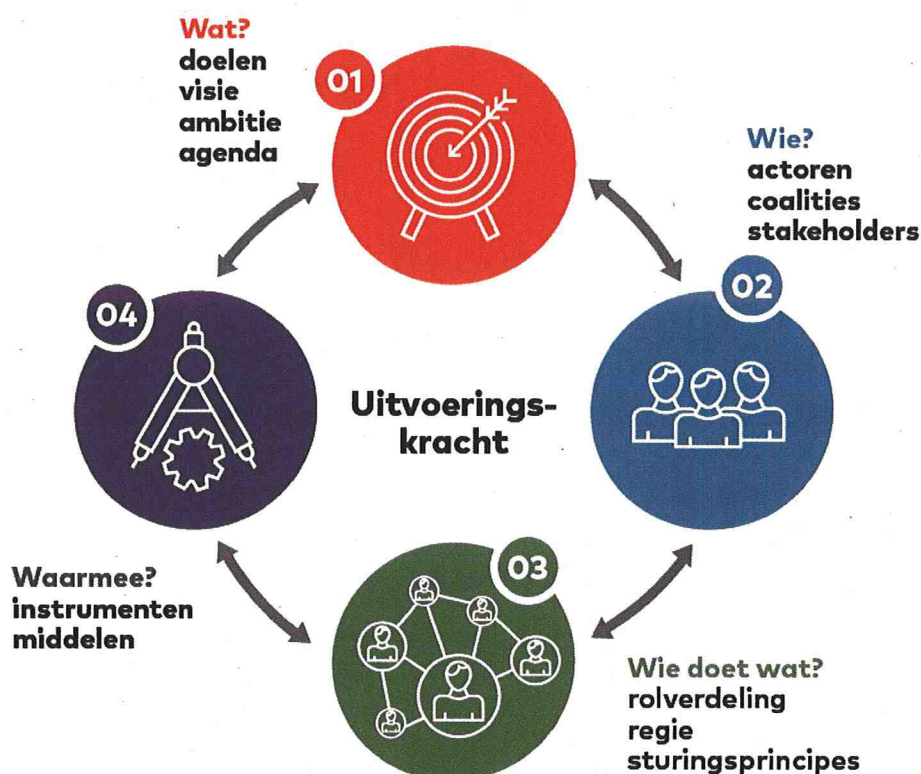
zullen verkeren met alle gevolgen van dien. Een ondoelmatige verdeling van de last voor het tekort dient vermeden te worden⁵.

- Slechts voor zover de gemeentelijke activiteiten niet rechtstreeks de uitvoering van de Jeugdwet betreffen, ligt er geen verplichting voor het Rijk tot bekostiging.
- De beleidsvrijheid en het sturend vermogen van gemeenten zijn te versterken door het lerend vermogen binnen het stelsel te verbeteren en beter gebruik te maken van *best practices*. Daarmee zijn voordelen te bereiken op het gebied van zowel kwaliteit en doelmatigheid⁶
- Het geschil steekt dieper dan de inrichting van de Jeugdwet, de omvang van het bijbehorende budget en de eventueel te treffen maatregelen. Het vraagstuk duidt op de meer in algemene zin schurende interbestuurlijke verhoudingen.

1.2 Het 4W-model

De werkgroep financieel bestuurlijke verhoudingen richt zich op het beantwoorden van de vraag: Wie heeft welke rollen en verantwoordelijkheden als rijk en gemeenten? En, welke instrumenten en middelen zetten we in voor de maatschappelijke opgave van de Jeugdzorg? Het betreft de vragen 'Wie doet wat' en 'Waarmee' van het 4W-model van de studiegroep Interbestuurlijke en Financiële verhoudingen. De studiegroep IFV stelt dat bij het gezamenlijk oppakken van maatschappelijke opgaven vier vragen beantwoord moeten worden⁷.

1. Wat; wat is het doel? Welke ambitie delen we?
2. Wie; welke partijen zijn nodig om de maatschappelijke opgave te realiseren?
3. Wie doet wat; hoe richten we de samenwerking in? Wie besluit, wie stuurt, wie regisseert, wie voert uit, wie controleert?
4. Waarmee; welke instrumenten en middelen zetten we in?

⁵ Overweging 6 Commissie van Wijzen

⁶ Aanbeveling 2 en 4 Commissie van Wijzen

⁷ (Studiegroep Interbestuurlijke en Financiële Verhoudingen, 2020) "Als één overheid Slagvaardig de toekomst tegemoet!"

Met de Hervormingsagenda Jeugd is ruimte en momentum gecreëerd om te herbezinnen op de vragen Wat?, Wie? en Wie doet Wat? De antwoorden op deze vragen zijn bepalend voor de beantwoording van de vraag Waarmee? De eerste twee vragen worden beantwoord in andere werkgroepen. Hierbij zal de Wat? vraag in het bijzonder nader worden uitgewerkt door de werkgroepen Toegang en Reikwijdte. De werkgroep financieel bestuurlijke verhoudingen levert – tezamen met de andere werkgroepen – een bijdrage aan de beantwoording van de vraag Wie doet Wat? Tevens reflecteert zij op de samenhang in de beantwoording van de 4W-vragen op basis van de uitkomsten van de verschillende werkgroepen. Pas zodra er een samenhangend geheel van antwoorden ligt op de eerste 3W-vragen kan de werkgroep financieel bestuurlijke verhoudingen bezien of een passend antwoord mogelijk is op de vraag Waarmee?

Om in fase 2 tot een reflectie te komen op de beantwoording op de eerste 3W-vragen vanuit de overige werkgroepen en een passend antwoord te formuleren op de Waarmee? vraag, heeft de werkgroep voorwerk verricht:

- Beschrijving van de instrumentenkoffer (bestuur en financiën)
- Weergave spectrum van mogelijkheden financieel bestuurlijke verhoudingen
- Financieel bestuurlijke verhoudingen huidig jeugdzorgstelsel in beeld
- Knelpunten in de financieel bestuurlijke verhoudingen huidig jeugdzorgstelsel.
- Kader voor passende financieel bestuurlijke verhoudingen (uitgangspunten en randvoorwaarden)

De uitwerking is nadrukkelijk een tussenrapport en weergave van de uitkomsten van de Ontwikkelfase (fase 1). Zodra door de andere werkgroepen ook de concrete uitwerkingen op de vragen over toegang, reikwijdte en monitoring beschikbaar zijn, kunnen we ook de uitkomsten van de Spiegelfase (fase 2) opleveren. Dit zal naar verwachting eind januari zijn.

2. Bestuurlijke verhoudingen

Bestuurlijke verhoudingen op hoofdlijnen:

- Gemeenten kunnen taken op eigen initiatief oppakken (autonoom) of in opdracht van het Rijk (medebewind). Medebewind komt voor in uiteenlopende vormen: van beleidsvrij tot centraal aangestuurd (mechanisch medebewind).
- Het rijk is stelstelverantwoordelijk. Om ervoor te zorgen dat het geheel goed functioneert dienen overheden samen te werken. Denk hierbij aan het afstemmen van beleidsvoornemens op uitvoerbaarheid.
- De uitvoering van de Jeugdwet leidt voor gemeenten tot een verplicht takenpakket in de vorm van medebewind. Het Rijk kent hierbij een stelselverantwoordelijkheid. De (ervaren) beleidsvrijheid van gemeenten wordt bepaald door: 1. wet- en regelgeving, 2. maatschappelijke acceptatie van lokale verschillen, 3. regionale verhoudingen en 4. financiële beleidsruimte.
- De keuze om taken bij gemeenten te beleggen vraagt oog voor het lokale politieke 'karakter' en haar uitvoeringskracht.
- Gemeenten kunnen regionaal samenwerken omdat: 1. afweging op een bepaald schaalniveau gewenst is en/of 2. slagkracht en expertise om de massa van de regio vraagt. In beginsel geldt voor (regionale) samenwerking dat deze van onderop tot stand komt. Indien het Rijk samenwerking wenst te verplichten dient zij te onderbouwen waarom dit het meest doelmatig en doeltreffend is. Overwegingen hierbij betreffen het karakter van de taken (beleidsvrij tot centraal aangestuurd), gewenste mate van democratische legitimatie en de schaal waarop afwegingen gemaakt worden.

De Commissie van Wijzen heeft in haar uitspraak een inspanningsverplichting geïntroduceerd. Dit betreft een vorm van bestuurlijke afspraken. De werkgroep Financieel Meerjarig Kader, Data en Monitoring en Financieel bestuurlijke verhoudingen werken dit gezamenlijk verder uit. De werkgroep Financieel Meerjarig Kader heeft hierbij het voortouw. De werkgroep Financieel Bestuurlijke Verhoudingen zal in de spiegel fase de uitkomsten van deze uitwerking betrekken.

De Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) pleit voor een herziening van de financiële verhoudingen om de balans tussen taken, organisatie, bevoegdheden en bekostiging te herstellen. De ROB adviseert in dit kader eerst te bezien op welk schaalniveau een taak wordt belegd (lokaal, regionaal of landelijk) vervolgens de mate van beleidsvrijheid te bepalen en nadien de bekostigingswijze passend vorm te geven, waarbij het van belang is dat de mate van beleidsvrijheid consequenties heeft voor de bekostigingswijze⁸⁹. Met andere woorden: 'wie bepaalt, betaalt'.

Geheel in lijn met deze filosofie starten we in dit hoofdstuk met de uiteenzetting van de bestuurlijke verhoudingen en daarna de financiële verhoudingen. De knelpunten in de bestuurlijke en financiële verhoudingen leiden vervolgens tot de formulering van randvoorwaarden en uitgangspunten voor 'financieel bestuurlijke verhoudingen in balans'.

2.1 Type taken van gemeenten

Bij de bestuurlijke en financiële verhoudingen tussen Rijk en gemeenten zijn de begrippen autonomie en medebewind elementair. Er is sprake van autonomie als een gemeente taken op eigen initiatief en zelfstandig kan organiseren. Medebewind is de medewerking van de gemeente aan de uitvoering van een wet die door een ander (hoger) overheidsverband is vastgesteld¹⁰. De wet benoemt – overigens zonder die begrippen expliciet te gebruiken – enkel autonomie en medebewind. Medebewind manifesteert zich in de praktijk in zeer uiteenlopende vormen. Medebewind kan variëren van mechanisch medebewind, waarbij het gemeentebestuur

⁸ (Raad voor de financiële verhoudingen, 2017) "Eerst de politiek, dan de techniek".

⁹ Zie ook de Notitie aanbevelingen verbetering bestuur en financiën medeoverheden die op 1 juli 2021 aan de beide Kamers is gestuurd https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2021Z12406&did=2021D26693

¹⁰ Artikel 124, tweede lid, Grondwet is daarvoor de grondwettelijke basis: 'Regeling en bestuur kunnen van de besturen van provincies en gemeenten worden gevorderd bij of krachtens wet'.

de mechanische uitvoerder is van het rijksbeleid (zeer beperkte beleidsvrijheid), naar vrij medebewind, waarbij gemeenten maximale beleidsvrijheid (maar geen autonomie) hebben om de nodige lokaal-politieke keuzes te maken. Kortom, dat gemeenten een bepaalde inspanning moeten leveren is door de wetgever bepaald, waarbij door de wetgever (deels) ook de mate van vrijheid wordt bepaald¹¹.

Mate van beleidsvrijheid

De mate van ervaren beleidsvrijheid – aldus de ROB in het rapport 'Beleidsvrijheid nader geduid' (2019) – wordt bepaald door de volgende factoren:

- Wet- en regelgeving (formeel beleidsvrijheid): De mate waarin de gemeente vrij haar beleidsdoelen en daarmee verbonden taak kan vaststellen. Deze wordt bepaald door de mate waarin een gemeente:
  - zelf aanvullende regels kan stellen;
  - gehouden is aan uitvoeringsregels of regels over besluitvorming;
  - vrij is te kiezen in samenwerking.
- Maatschappelijke acceptatie van verschillen: Maatschappelijke opvattingen over in hoeverre uitkomsten van het beleid mogen verschillen, hebben invloed op de ervaren beleidsvrijheid door gemeenten. Het is uiteindelijk een politieke weging of en in welke mate met de maatschappelijke acceptatie rekening moet worden gehouden.
- Regionale samenwerking: Wanneer gemeenten voor de uitvoering van gedecentraliseerde taken zijn aangewezen op samenwerking met andere gemeenten brengt dit beperkingen met zich mee voor de beleidsvrijheid van individuele gemeenten.
- Financiële beleidsvrijheid: Over de middelen in het Gemeentefonds hoeft de decentrale overheid alleen verantwoording af te leggen aan de eigen gekozen democratische volksvertegenwoordiging. Dat wil niet zeggen dat er hiermee ook sprake is van beleidsvrijheid, die wordt bepaald door de formele beleidsvrijheid.

2.2 Stelselverantwoordelijkheid

In het geval van medebewind worden taken en bevoegdheden uitgeoefend onder verantwoordelijkheid (en dus ook aansprakelijkheid) van gemeenten. Het Rijk is stelselverantwoordelijk. De staatscommissie parlementair stelsel concludeerde in het rapport 'Hoge Dijken, Lage Drempels' dat het Rijk verantwoordelijk is voor:

- Het behoorlijk functioneren van het bestuurlijk bestel;
- Het goed functioneren van het systeem als geheel;
- Het opstellen van daartoe noodzakelijke normen en de controle of alle actoren zich houden aan deze normen;
- Ondersteuning van de uitvoerende organen;
- Toereikende financiële middelen om de gedecentraliseerde taken naar behoren uit te voeren;
- Correctie en bijsturing op het moment dat in het stelsel (ernstige) mankementen of tekortkomingen zijn aangetoond.

Om ervoor te zorgen dat het systeem als geheel goed functioneert, is het van belang dat Rijk en medeoverheden samen optrekken als één overheid. Wanneer beleidsvoornemens van invloed zijn op gemeenten is het zaak dat Rijk en gemeenten met elkaar in overleg treden over de uitvoerbaarheid.

2.3 Wanneer is de gemeente aan zet?

De keuze om taken bij de gemeente te beleggen vraagt aandacht voor:

- a) Taken passen bij het soort organisatie dat de gemeente is: Dit betekent dat in de vormgeving recht wordt gedaan aan het politieke karakter van een gemeente. De gemeenteraad staat aan het hoofd van de gemeente (art. 125 Grondwet) en moet invulling kunnen geven aan de rollen die hij heeft namelijk:

¹¹ Artikel 116 en 117 van de Gemeentewet bepalen dat de minister (van BZK) beleidsvrijheid en de decentralisatie van gemeenten zoveel mogelijk bevordert.

kaderstelling, controle, volksvertegenwoordiging. Bij medebewind betekent dit in beginsel een inrichting die ruimte laat voor politieke afwegingen binnen elke gemeente en het accepteren van verschillende uitwerkingen tussen gemeenten. Een taakverdeling die uitgaat van mechanisch medebewind vraagt dus zorgvuldige onderbouwing, omdat gemeenten in die gevallen slechts fungeren als uitvoeringskantoor van het Rijk.

- b) Taken passen bij de uitvoeringskracht van gemeenten: Bij de afweging of een taak het best decentraal belegd kan worden dient ook naar de uitvoeringskracht van gemeenten gekeken te worden, zo stelt o.a. de Raad van State in een Voorlichting van maart 2021¹². Zijn gemeenten met de organisatie die hen ter beschikking staat in staat om uitvoering te geven aan de taak? Het probleem daarbij is dat niet alle gemeenten gelijk zijn. Gemeenten verschillen niet alleen in omvang, maar ook in bestuurskracht en uitvoeringskracht. In de rapportage "Hoe sterk zijn onze schouders" (VNG, 2020) is geconcludeerd dat kleine gemeenten vaak kwetsbaarder zijn door een groter aantal eenmansfuncties. Ook zijn ze minder goed in staat om specifieke expertise aan te trekken en zijn ze voor de uitvoering van bepaalde taken eerder aangewezen op (regionale) samenwerking. In de rondgang langs gemeenten die aan het rapport ten grondslag lag, is door kleine gemeenten vaak jeugdzorg genoemd als één van de terreinen waarop de expertise binnen de gemeente ontbrak en sprake is van krapte op de arbeidsmarkt – waardoor deze expertise ook niet makkelijk kan worden ingehuurd. Aan de andere kant is men in kleinere gemeenten vaak wel beter op de hoogte van de lokale situaties en zijn lijnen korter waardoor makkelijker integraal gewerkt kan worden. De Visitatiecommissie¹³ concludeert ook dat zowel grote als kleine gemeenten 'in control' kunnen zijn. De grootte van een gemeente is geen allesbepalende indicator van uitvoeringskracht.
- c) Subsidiariteitsbeginsel: Het subsidiariteitsbeginsel raakt de taakverdeling tussen de verschillen overheden. In algemene zin houdt dat in: "decentraal wat kan, centraal wat moet".

2.4 Regionalisering

2.4.1 Regionalisering in het algemeen

Hoewel er geen eenduidige definitie van het begrip regionalisering is, wordt er in het kader van dit hoofdstuk onder verstaan: een beweging of trend om gemeentelijke taken te delegeren/mandateren of (wettelijk) over te dragen aan een bovengemeentelijk samenwerkingsverband (waaronder ook een centrumgemeenteconstructie), omwille van een effectievere of efficiëntere uitvoering van die taak. In het algemeen kan hier nog de variant gemeentelijke afstemming aan worden toegevoegd. Gemeenten kiezen om verschillende redenen bij de uitvoering van hun taken voor (regionale) samenwerking. Veelal zijn deze terug te voeren op één of meer van de volgende overwegingen:

1. De opgave vraagt om een regionale aanpak, omdat er op die schaal een afweging gemaakt moet worden of een inzet bepaald moet worden;
2. Regionale samenwerking genereert meer slagkracht/expertise, danwel een effectievere aanpak van regionale samenwerking leidt tot lagere kosten als gevolg van schaalvoordelen;
3. Regionale samenwerking is wettelijk opgelegd.

Samenwerking kan een privaatrechtelijk (bv. stichting, N.V.) of publiekrechtelijk (bv. openbaar lichaam, convenant) karakter hebben. Op grond van de Gemeentewet (art. 160, tweede lid) heeft publiekrechtelijke samenwerking de voorkeur. De Wet gemeenschappelijke regelingen (WGR) beschouwt samenwerking als *verlengd lokaal bestuur*; gemeenten kunnen besluiten tot samenwerking als zij dat in het belang van hun inwoners achten. De verschillende lokale belangen worden bij elkaar gebracht en democratisch gelegitimeerd doordat individuele gemeenten hun zienswijzen kunnen inbrengen.

¹² (Raad van State, 2021) Advies van de Raad van State: [advies-van-de-raad-van-state \(3\).pdf](#)

¹³ Expertcommissie van de VNG die individuele gemeenten adviezen geeft om de financiële beheersbaarheid van het Sociaal Domein te vergroten.

In beginsel geldt voor (regionale) samenwerking dat deze van onderop tot stand komt. Als het rijk toch aanleiding ziet voor het verplichten van samenwerking (dus eigenlijk van mening is dat de taak op een hoger schaalniveau moet worden uitgevoerd), zal goed onderbouwd moeten worden waarom dat het meest doelmatig en doeltreffend is en waarom deze verantwoordelijkheid op gemeentelijke niveau is belegd..

Verplichte regionale samenwerking kan op verschillende manieren worden vormgegeven. Op hoofdlijnen zijn er twee verschillende opties:

1. de volledige verantwoordelijkheid voor de uitvoering van een wet blijft bij de individuele gemeenten, maar ze worden verplicht bepaalde werkzaamheden regionaal te verrichten.
2. delen van de verantwoordelijkheid voor de uitvoering voor een wet worden bij de individuele gemeenten weggehaald en opgedragen aan een regionale entiteit. In dat geval heeft de regionale entiteit haar eigen wettelijke taken

De bekostiging van samenwerkingsverbanden waaraan een gemeentelijke taak wettelijk is overgedragen verloopt ingeval van rechtstreekse financiering, via een specifieke uitkering. In geval van niet rechtstreekse financiering geven gemeenten een deel van hun uitkering uit het Gemeentefonds door aan het samenwerkingsverband aan wie de taak is overgedragen. Dat laatste kan het geval zijn als de gemeente formeel verantwoordelijk blijft, maar een taak is gedelegeerd/gemandateerd aan het samenwerkingsverband, zoals in het wetsvoorstel verbetering beschikbaarheid zorg voor jeugdigen (waarover hierna meer).

2.4.2 Regionalisering en Jeugdzorg

Een groeiend aantal opgaven vraagt om een regionale aanpak. Bij de voorbereiding van de decentralisatie van de Jeugdzorg, is ook geconstateerd dat sommige vormen van zorg zo beperkt voorkomen, dermate duur zijn, of veel kennis van de inkopende partij vereisen dat het zowel inhoudelijk als vanwege financiële risico opportuun is dat gemeenten deze taken in samenwerkingsverbanden beleggen. In artikel 2.8 van de Jeugdwet is daarom opgenomen dat colleges met elkaar samenwerken, indien dat voor een doeltreffende en doelmatige uitvoering van de wet aangewezen is. In het bijzonder de (hoog) specialistische zorgvormen vragen om enige coördinatie tussen gemeenten op regionale schaal, om te borgen dat deze beschikbaar blijft voor jeugdigen die deze zorg nodig hebben. Sommige voorzieningen hebben immers een kritische massa nodig om doelmatig georganiseerd te kunnen worden, wat vereist dat gemeenten op een bepaalde schaal gezamenlijk inkopen of afstemmen.

Dit levert echter in sommige gevallen ook een dilemma op. In de Jeugdwet is nergens (expliciet) een verantwoordelijkheid belegd om het regionale zorglandschap in te richten of de kwaliteit daarvan te bewaken. Dit kan in sommige gevallen bij individuele gemeenten de vraag oproepen welke belangen moeten worden behartigd: die van de regio, of die van de inwoners van een eigen gemeente? Deze kwestie van democratische legitimatie wordt gecompliceerder bij afwegingen die een politiek karakter kennen, zoals die van de jeugdzorg. Tevens kunnen gemeenten minder kostenbeheersing ervaren.

In het huidige jeugdstelsel zijn er naast jeugdregio's ook "bovenregionale" samenwerkingsverbanden. Hierin wordt samengewerkt op onderdelen van het jeugdstelsel, waarvoor ook de jeugdregio's nog een te kleine schaal hebben om dat doelmatig te organiseren. Voor een beperkt aantal onderdelen is er zelfs sprake van samenwerking op landelijke schaal (Landelijke Transitie Arrangement).

In het wetsvoorstel 'Verbetering beschikbaarheid zorg voor jeugdigen' wordt geregeld dat de gemeenten in een regio in een regionale entiteit (als bedoeld in de Wgr) moeten voorzien, waaraan zij de inkoop van specialistische jeugdzorg en de bovenregionale samenwerking moeten uitbesteden. Aldus blijven gemeenten in het voorstel verantwoordelijk voor de uitvoering van de Jeugdwet.

2.4.3 Samenhang met werkgroep regionalisering

In de werkgroep regionalisering worden de uitgangspunten en inrichtingskeuzes van regionale samenwerking in het jeugdstelsel verder uitgewerkt. Aan de hand van deze uitwerking zal in de spiegelfase (fase 2) worden gezien hoe wordt gekomen tot passende bestuurlijke en financiële verhoudingen binnen het (vernieuwde) jeugdstelsel. Hierbij zal bijzondere aandacht zijn voor de dilemma's met de democratische legitimiteit, sturingsmogelijkheden (o.a. integrale aanpak sociaal domein) en prikkelwerking.

3. Financiële verhoudingen

Financiële verhoudingen op hoofdlijnen:

- De financiële verhoudingen volgen uit de bestuurlijke verhoudingen.
- Het Rijk dient gemeenten in staat te stellen medebewindstaken uit te voeren met toereikende financiële middelen.
- Indien beleidsvoornemens van het Rijk leiden tot een wijziging van de uitoefening van taken van gemeenten dient het Rijk te onderbouwen wat de financiële gevolgen van deze wijzigingen zijn voor gemeenten.
- Er zijn vier type uitkeringen om middelen van het Rijk aan gemeenten te verstrekken: 1. Algemene uitkering (AU) - middelen uit de AU zijn voor gemeenten vrij besteedbaar binnen de grenzen van wet- en regelgeving. De AU wordt uitgekeerd uit het Gemeentefonds. Uit dit fonds worden ook 2. Decentralisatie-uitkering (DU) en 3. Integratie uitkering (IU) uitgekeerd. Deze uitkeringen zijn bestemd voor middelen die een andere verdeling kennen dan via de AU. Ook de inzet van deze middelen is vrij besteedbaar. Naast verstrekking van middelen uit de fondsen, kunnen middelen van het Rijk (departementale begrotingen) naar medeoverheden verstrekt worden via een 4. Specifieke Uitkering (SPUK). Dit betreft geoormerkte middelen.
- De keuze voor een uitkeringsvorm is het sluitstuk en wordt bepaald door de antwoorden op de eerste 3 W-vragen (Wat? Wie? Wie doet wat?)

3.1 Financiële wet- en regelgeving

Het Rijk dient gemeenten in staat te stellen medebewindstaken uit te voeren met toereikende financiële middelen. De principes voor de interbestuurlijke (financiële) verhoudingen tussen Rijk en gemeenten zijn (grond)wettelijk vastgelegd: art. 108, derde lid Gemeentewet (*De kosten, die verbonden zijn aan de door het Rijk voor gemeenten verplichte taken, worden door het Rijk vergoed*), art. 2 van de Financiële Verhoudingswet (*Indien gemeenten taken opgelegd krijgen wordt met kwantitatieve gegevens gestaafd aangegeven via welke bekostigingswijze de financiële gevolgen worden opgevangen*), en art. 6 Code interbestuurlijke verhoudingen (*Het Rijk geeft bij beleidsvoornemens die relevant zijn voor gemeenten inzicht in de financiële consequenties*).

Indien beleidsvoornemens van het Rijk leiden tot een wijziging van de uitoefening van taken of activiteiten door gemeenten moet worden onderbouwd wat de financiële gevolgen van deze wijzigingen voor de gemeenten zijn. Hierbij moet worden aangegeven via welke bekostigingswijze(n) de financiële gevolgen voor de gemeenten kunnen worden opgevangen. De keuze voor een uitkeringsvorm is het sluitstuk en wordt bepaald door de antwoorden op de eerste 3W-vragen (Wat? Wie? Wie doet wat?). Hierbij zijn onder andere de mate van beleidsvrijheid, de gewenste risicoverdeling en de sturingsmogelijkheden van belang. De dilemma's die hieromtrent spelen zijn nader uitgewerkt in hoofdstuk 8.

Ten tijde van de decentralisatie is afgesproken dat voor het grootste deel van de jeugdzorg de bekostiging zou lopen via het Gemeentefonds; eerst in de vorm van een integratie-uitkering (IU), later is de bekostiging overgezet naar een algemene uitkering (AU). De gedachte hierachter was dat gemeenten het best in staat zijn om integraal lokaal maatwerk te verrichten, en dat de financiering daarom zo 'ontschot' en vrij besteedbaar mogelijk moet zijn. Uit de Financiële-verhoudingswet is tevens af te leiden dat de financiële dekking bij voorkeur wordt gegeven via een uitkering uit het Gemeentefonds, en alleen als daar een bijzondere reden voor is in de vorm van een specifieke uitkering¹⁴.

¹⁴ artikel 16 van de Financiële-verhoudingswet.

Zienswijzen verantwoordelijkheid financiële tekorten jeugdzorg

VNG: Voor gemeenten zijn de principes die voor de interbestuurlijke (financiële) verhoudingen tussen Rijk en gemeenten (grond)wettelijk zijn vastgelegd helder (gemeentewet artikel 108 lid3, Financiële verhoudingswet artikel 2, Code interbestuurlijke verhoudingen artikel 6). Als er sprake is van een verplicht takenpakket in medebewind dan moeten de kosten die hieraan verbonden zijn worden vergoed door het Rijk. De uitkeringsvorm doet daar niets aan af. Het is echter wel een gezamenlijke verantwoordelijkheid van rijk en gemeenten om de tekorten terug te dringen, waarbij er voor beide partijen sprake is van een inspanningsverplichting om dit mogelijk te maken.

BZK: Verantwoordelijkheid voor de tekorten op jeugdzorg zijn een gezamenlijke verantwoordelijkheid van Rijk en gemeenten. Gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor een doelmatige en doeltreffende uitvoering van de taak. Het rijk dient gemeenten te bekostigen voor de uitvoering van deze wettelijke taken op een doelmatig en doeltreffend kostenniveau. Kosten en uitgaven zijn zodoende niet per se aan elkaar gelijk. In dit onderscheid ligt de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de financiële tekorten. De uitdaging ligt erin deze in gezamenlijkheid zo goed mogelijk te pakken.

VWS: Nu wordt vaak naar het Rijk gekeken om haar financiële verantwoordelijkheid te nemen, terwijl het Rijk niet gaat over de financiële huishouding van gemeenten. Gemeenten hebben zelf de mogelijkheid om daarop te sturen, maar benutten deze mogelijkheden onvoldoende. Wanneer op regelniveau in de begroting op Jeugd een tekort is dan wordt er naar het Rijk gekeken. Maar hoe komt dat tekort er? Welke beleidskeuzes zijn gemaakt? Hoe ziet de rest van de begroting eruit? Was de begroting al onrealistisch? Het antwoord op deze vragen zijn van belang bij de verdeling van de van verantwoordelijkheid voor financiële tekorten.

FIN: Wie verantwoordelijk is voor de tekorten in de jeugdzorg zou moeten samenhangen met de mate van beleidsvrijheid die gemeenten hebben en daaraan gekoppeld de uitkeringsvorm die gebruikt wordt. Wanneer er veel beleidsvrijheid voor gemeenten is, ligt uitkering via het gemeentefonds voor de hand. Het Rijk zorgt in dit geval voor een vergoeding via het gemeentefonds, maar dat betekent niet dat het Rijk alle uitgaven voor de jeugdzorg door gemeenten moet vergoeden. Gemeenten zijn immers vrij om de taak op een eigen manier vorm te geven, en kunnen daarmee ook sturen op de kosten. Daaruit volgt dat gemeenten primair verantwoordelijk zijn voor het financiële risico dat hierbij komt kijken. Het Rijk heeft daarbij wel de verantwoordelijkheid om goede randvoorwaarden te creëren. Wanneer gemeenten zeer weinig tot geen beleidsvrijheid kennen, kunnen gemeenten niet sturen op de kosten en ligt uitkering via een specifieke uitkering voor de hand en ligt het financiële risico in hogere mate bij het Rijk.

Voorbij de verschillen: een procesvoorstel

Om nader tot elkaar te komen op het punt van de verantwoordelijkheidsverdeling van de financiële tekorten in de jeugdzorg is het essentieel dat Rijk en gemeenten gezamenlijk aandacht hebben voor het vraagstuk. Om uitspraken te doen over de verantwoordelijkheid voor de financiële tekorten zijn de volgende zaken essentieel: 1. de invulling van de inspanningsverplichting (met oog voor wederkerigheid) en 2. het samen doorleven van een stappenplan om te komen tot het verschil tussen een doelmatig en doeltreffend kostenniveau en de werkelijke uitgaven.

Een aanvullend aandachtspunt betreft de manier waarop er omgaan wordt met het doorvoeren van bezuinigingen. Nu de baten van de bezuinigende maatregelen - opgenomen in het rapport van de Commissie van Wijzen - door het Rijk reeds taakstellend zijn opgenomen zorgt dit voor ongemak aan gemeentelijke zijde. Een gezamenlijke opdracht dient richtinggevend opgepakt te worden in plaats van meteen kaderstellend, aldus de gemeenten. Zeker wanneer hier geen reële raming aan ten grondslag ligt.

De subwerkgroep (onder leiding van Financieel Meerjarig Kader waaraan tevens Data en Monitoring en Financieel bestuurlijke verhoudingen deelneemt) die zich over de Inspanningsverplichting buigt kan hier een eerste aanzet toe doen.

3.2 Beschrijving bestaande uitkeringsvormen

De huidige inrichting van de financiële verhoudingen is vrij dichotoom. Gemeenten krijgen:

- Middelen voor een zeer breed algemeen takenpakket waarin elke gemeente zelf kan bepalen (binnen wettelijke kaders) tegen welke kwaliteit zij de taken uitvoeren. Over deze uitkering zijn gemeenten geen financiële verantwoording aan het Rijk verschuldigd. Rijk en gemeenten verschillen van inzicht over waar het financiële risico ligt. Dit verschil van inzicht wordt nader geduid in het tekstvak hierboven (3.1).
- Middelen voor een meer ingekaderd takenpakket waarbij het Rijk uitgebreide voorwaarden kan bepalen. Over deze uitkering moet wel financiële verantwoording worden afgelegd aan het Rijk. Waarbij het financiële risico dat de taak meer geld kost meer bij het Rijk ligt en de oormerking en de verantwoording het relatief gemakkelijk maken het financiële risico aan te tonen. Dit blijkt in de praktijk soms ingewikkelder.

Binnen het uitkeringsstelsel zijn vier type uitkeringen beschikbaar. Bekendste hiervan is de algemene uitkering (AU) die gebruikt wordt voor bekostiging van verreweg de meeste taken van gemeenten. Middelen uit de AU zijn voor gemeenten vrij besteedbaar, binnen de grenzen van wet- en regelgeving. Over deze uitkering hoeft geen financiële verantwoording aan het Rijk te worden afgelegd. Daar staat tegenover dat het financiële risico bij de gemeenten ligt als de uitgaven van een taak de bekostiging overschrijden als gevolg van gemaakte keuzes op lokaal niveau. Dit laatste is lastig aan te tonen op basis van de beschikbare data. Deze risicoverdeling die in theorie bij de algemene uitkering past kan in de praktijk ingewikkeld zijn om in te vullen gelet op de verschillende zienswijzen die in dit rapport zijn opgenomen over de verantwoordelijkheidsverdeling voor de tekorten bij de jeugdzorg. De AU wordt uitgekeerd uit het Gemeentefonds net als de decentralisatie-uitkering (DU) en integratie uitkering (IU). Deze twee laatste uitkeringen zijn bestemd voor middelen die een andere verdeling kennen dan via de AU.

Daarnaast kunnen middelen van het Rijk naar medeoverheden verstrekt worden via een specifieke uitkering (SPUK). Deze uitkering wordt rechtstreeks uit de departementale begroting betaald vaak voor taken met een meer ingekaderd takenpakket waarbij het Rijk de kwaliteit kan bepalen. Dit hoeft echter niet te betekenen dat het een te strak ingekaderd doel is. Het departement is vrij om de SPUK in te richten zoals zij dat wil. Doelen van een SPUK kunnen breed geformuleerd zijn zodat gemeenten meer uitvoeringsvrijheid hebben. Over de SPUK moet wel financiële verantwoording worden afgelegd aan het Rijk. Het financiële risico als de taak meer geld kost ligt bij het Rijk en de oormerking en de verantwoording maken het relatief gemakkelijk het financiële risico aan te tonen. Dit blijkt in de praktijk soms ingewikkelder.

Onderstaande tabel biedt een gedetailleerd overzicht van de verschillende uitkeringsvormen.

Tabel 1. Overzicht uitkeringsvormen

	algemene uitkering (AU)	decentralisatie uitkering (DU)	integratie uitkering (IU)	specifieke uitkering (SPUK)
Begrotingspost	Gemeentefonds	Gemeentefonds	Gemeentefonds	Departementale begroting
Verdeling	Op basis van kosten georiënteerde maatstaven	Vrij, zolang deze objectief is.	Vrij, zolang deze objectief is	Vrij
Beleids- en bestedingsvrijheid	Middelen zijn bestedingsvrij binnen wettelijke kaders	Middelen zijn bestedingsvrij binnen wettelijke kaders	Middelen zijn bestedingsvrij binnen wettelijke kaders	Middelen zijn geoormerkt voor een specifiek doel
Omvang en Indexatie	Op basis van Normeringssystematiek	Separate afspraken en DU's zijn grondslag voor het accres.	In grondslag accres of separate afspraken over indexatie	Zijn kostendekkend voor de uit te voeren taken of bevatten een eigen indexatie.

Voorwaarden	Voorwaarden (w.o. aan de besteding) kunnen voortvloeien uit materiewetgeving, waarbij een medebewindstaak wordt opgelegd aan de medeoverheid.	Voorwaarden (w.o. aan de besteding) kunnen voortvloeien uit materiewetgeving, waarbij een medebewindstaak wordt opgelegd aan de medeoverheid.	Voorwaarden (w.o. aan de besteding) kunnen voortvloeien uit materiewetgeving, waarbij een medebewindstaak wordt opgelegd aan de medeoverheid.	Voorwaarden kunnen gesteld worden in combinatie met een oormerking van de middelen, waarbij achteraf verantwoording plaatsvindt over de besteding van de middelen in combinatie met een accountantscontrole.
Verantwoording aan het Rijk	Gemeenten leggen geen verantwoording af aan het Rijk over de verstrekte middelen.	Gemeenten leggen geen verantwoording af aan het Rijk over de verstrekte middelen.	Gemeenten leggen geen verantwoording af aan het Rijk over de verstrekte middelen.	Gemeenten leggen verantwoording af via Single information, single audit (SISA)
Inzichtelijkheid van budgetten	Niet geheel. Budgetten zijn onderdeel van de algemene uitkering. Omvang van het budget vereist daardoor keuzes in toerekening van algemene mutaties (accres, opschalingskorting, plafond BCF).	Deels, tenzij het accres wordt toegedeeld aan de AU.	Geheel inzichtelijk	Geheel inzichtelijk
Monitoring van afspraken	Er mogen afspraken gemaakt worden over monitoring van het behalen van beleidsdoelen. Hier dient wel een grondslag voor te zijn.	Er mogen afspraken gemaakt worden over monitoring van het behalen van beleidsdoelen. Hier dient wel een grondslag voor te zijn.	Er mogen afspraken gemaakt worden over monitoring van het behalen van beleidsdoelen. Hier dient wel een grondslag voor te zijn.	Er mogen afspraken gemaakt worden over monitoring van het behalen van beleidsdoelen en gedane inspanningen.

3.2.1 Alternatieve bekostigingsvormen

Fondsen

Naast een departementale begroting, kunnen middelen ook verstrekt worden via een begrotingsfonds. Een fonds wordt ingesteld voor het afzonderlijk beheren van ontvangsten en uitgaven van het Rijk die voor een specifiek doel bestemd zijn. Hierbij kunnen- in tegenstelling tot de reguliere begrotingssystematiek- middelen meegenomen worden naar volgende jaren. Rondom fondsen kunnen separate afspraken gelden over de verantwoordelijkheidsverdeling. Zo geldt voor het Deltafonds bijvoorbeeld dat de wet waarmee het fonds is ingericht ook bepalingen bevat die de keuzes die gemaakt worden over de besteding van het geld, niet alleen gemaakt worden door het Rijk maar via een in de begrotingswet ingestelde commissie of samenwerkingsvorm. Een fonds is echter geen uitkeringsvorm. Het verstrekken van middelen uit een fonds gebeurt via het uitkeringsstelsel zoals dat is bepaald in de Financiële-verhoudingswet. Uitkeringen uit het fonds zelf zijn meestal SPUK's; al kan bekostiging ook via het Gemeentefonds via AU, DU of IU. Naast het fonds bestaat het begrotingsartikel dat soms wel als fonds gepresenteerd wordt, zoals bijvoorbeeld het woningbouwfonds. Voor begrotingsartikelen gelden de reguliere begrotingsregels.

3.3 Vergelijking van stelsels

Binnen de huidige instrumentenkoffer van de financiële verhoudingen is veel mogelijk. In de praktijk zien we dat er op verschillende manieren gebruik wordt gemaakt van de bestaande mogelijkheden. Ter illustratie zijn een drietal andere stelsels nader onder de loep genomen. De inrichting van deze stelsels biedt mogelijk inspiratie voor het vraagstuk van financieel bestuurlijk arrangement binnen het jeugdzorgstelsel in de spiegelfase van de werkgroep. Voor een nadere analyse met aandacht voor de lessen voor het jeugdzorgstelsel zie bijlage 3. Een samenvatting hiervan is weergegeven in onderstaande tabel.

Stelsel	Omschrijving
BUIG	Betreft een specifieke uitkering die verstrekt wordt aan gemeenten voor de financiering van bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies (lks). Gemeenten hebben bij het verstrekken van bijstandsuitkeringen relatief weinig bestedingsvrijheid: in de wet is exact gedefinieerd wie in aanmerking komen en wat de hoogte is van de uitkeringen/lks. Gemeenten ontvangen een budget dat is vastgesteld op basis van objectieve kenmerken. Hiermee wordt een inschatting gemaakt van de noodzakelijke kosten die gemeenten moeten maken. Kenmerken: ▪ Precies verdeelmodel ▪ Gemeenten zijn verantwoordelijk voor financieel tekort. Overschotten zijn vrij besteedbaar. ▪ Er is een vangnet. Gemeenten met een tekort van meer dan 7,5% kunnen hier een beroep op doen. ▪ Het macrobudget wordt op landelijk niveau toereikend vastgesteld.
Veiligheidsregio	Op grond van de wet werken gemeenten verplicht samen in Veiligheidsregio's. De indeling is wettelijk bepaald. Dit samenwerkingsverband (op basis van de WGR) richt zich op crisisbeheersing en brandweertzorg. De verantwoordelijkheid voor deze taken ligt bij individuele gemeenten. Kenmerken: ▪ Veiligheidsregio wordt zowel via gemeenten als rechtstreeks door het Rijk bekostigd. Gemeenten ontvangen een bijdrage van het Rijk in de AU voor de wettelijke taken. ▪ De veiligheidsregio's stellen jaarlijks een begroting op, op basis waarvan de gemeentelijke bijdragen (ca. 85% van de gehele begroting) aan de veiligheidsregio's worden bepaald. Deze bijdrage is een verplichte uitgave voor gemeenten. Gemeente(rade)n kunnen via een zienswijze procedure invloed uitoefenen op de begroting, maar besluitvorming vindt plaats bij meerderheid van stemmen. ▪ Rijk bekostigt Veiligheidsregio's tevens rechtstreeks via een SPUK: de Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDuR). Deze vorm van financiering kent een omvang van ongeveer 15% van de begroting van de Veiligheidsregio.
Zorgverzekerings-wet	In de Zvw wordt bekostiging van zorgverzekeraars, voor zowel de somatische zorg als de GGZ, geregeld via een vereveningsmodel. Via objectieve populatiekenmerken en prevalentie ziektebeelden wordt voor iedere zorgverzekeraar een vereveningsbijdrage bepaald (ex-ante). Achteraf wordt gekeken of de vereveningsbijdrage aansloot bij de kosten die een verzekeraar maakt.

4. Denken in scenario's

Spectrum aan mogelijkheden in beeld:

Elementen	Gemeenten	Regio	Centrumgemeente	Provincie	Rijk
Wie bepaalt de inhoudelijke en financiële kaders?					
Hoe ziet de bestuurlijke inrichting eruit? Wat betekent dit voor het afleggen van verantwoording? Wat betekent dit voor de democratische legitimiteit?					
Wie heeft welke beleidsruimte? Deze sturingsmogelijkheden kunnen zich toespitsen op verschillende aspecten: a. Reikwijdte b. Kwaliteit c. Toegang d. Inkoop		a. b. c. d.	a. b. c. d.	a. b. c. d.	a. b. c. d.
Welke bekostigingsvorm hoor daarbij? Wat betekent dit voor de monitoring? Wie draagt de verantwoordelijkheid bij financiële tekorten?					

In hoofdstuk 2 en 3 hebben we de instrumentenkoffer van de financieel en bestuurlijke verhoudingen in beeld gebracht. In dit hoofdstuk richten we ons op de samenhang tussen de financiële en bestuurlijke verhoudingen. Om deze samenhang in beeld te krijgen hebben we het spectrum van de financieel bestuurlijke verhoudingen uitgewerkt.

De financieel bestuurlijke verhoudingen zijn terug te brengen tot een aantal kernelementen. Voor de Jeugdwet geven we deze kernelementen weer in onderstaande tabel. Er is nadrukkelijk gekozen om de beleidsruimte en sturingsmogelijkheden ten aanzien van de reikwijdte, kwaliteit, toegang en inkoop op te nemen. Dit is van belang omdat deze raken aan de ervaren knelpunten binnen de Jeugdwet ten aanzien van de financieel bestuurlijke verhoudingen.

Tabel 2. Kernelementen financieel bestuurlijke verhoudingen Jeugdwet

Elementen
1. Wie bepaalt de inhoudelijke en financiële kaders?
2. Hoe ziet de bestuurlijke inrichting eruit? Wat betekent dit voor het afleggen van verantwoording? Wat betekent dit voor de democratische legitimiteit?
3. Wie heeft welke beleidsruimte en sturingsmogelijkheden? Deze kunnen zich toespitsen op verschillende aspecten: a. Reikwijdte   b. Kwaliteit   c. Toegang   d. Inkoop
4. Welke bekostigingsvorm hoort daarbij? Wat betekent dit voor de monitoring? Wie draagt de verantwoordelijkheid bij financiële tekorten?

Op basis van deze kernelementen zijn vele verschillende scenario's mogelijk voor de inrichting van de financieel bestuurlijke verhoudingen voor de Jeugdwet. Deze mogelijkheden bevinden zich echter wel allen binnen een bepaald spectrum. Begrenzing van dit spectrum vindt plaats door:

- De mogelijkheden binnen het huis van Thorbecke (gemeenten¹⁵, provincie en Rijk).
- Mate van beleidsvrijheid: van autonomie tot mechanisch medebewind.

Omdat de Jeugdwet verschillende type taken bevat, verkennen we of een splitsing van deze taken – waarbij iedere taak wordt voorzien van een passend financieel bestuurlijk arrangement – een gepaste oplossing voor de opgave van de jeugdzorg zou kunnen bieden. Ten behoeve van deze verkenning vinden we aansluiting bij een reeds bestaande indeling van de jeugdzorg:

- Preventie/ vrije voorzieningen
- Specialistische voorzieningen
- Hoog specialistische zorg
  - Reguliere hoog specialistische zorg
  - Bovenregionale specialistische zorg
  - Landelijk Transitie Arrangement (LTA)

Deze indeling wordt nader toegelicht in bijlage 1. De indeling in jeugdzorg maakt een knip tussen de verschillende taken mogelijk.

De werkgroep Financieel Bestuurlijke Verhoudingen laat zich niet uit over een passende indeling van de jeugdzorg. Wij zijn volgend aan de indeling die de inhoudelijke werkgroepen van de Hervormingsagenda jeugd hanteren. De werkgroep acht het van belang dat de verschillende werkgroepen gebruik maken van één indeling. In dit kader heeft de werkorganisatie van de Hervormingsagenda vooralsnog de toegepaste indeling breed gedeeld. Zodoende is dit de indeling die de werkgroep Financieel Bestuurlijke Verhoudingen vooralsnog aanhoudt. Om tot passende financieel bestuurlijke verhoudingen te komen is het wel van belang dat maatregelen op eenzelfde indeling zijn gebaseerd.

¹⁵ Hieronder vallen ook de mogelijkheden van "de regio" en de centrumgemeente.

Figuur A. Spectrum scenario's voor financieel bestuurlijke verhoudingen

Elementen	Gemeenten	Regio	Centrumgemeente	Provincie	Rijk
Wie bepaalt de inhoudelijke en financiële kaders?					
Hoe ziet de bestuurlijke inrichting eruit? Wat betekent dit voor het afleggen van verantwoording? Wat betekent dit voor de democratische legitimiteit?					
Wie heeft welke beleidsruimte? Deze sturingsmogelijkheden kunnen zich toespitsen op verschillende aspecten: a. Reikwijdte b. Kwaliteit c. Toegang d. Inkoop		a. b. c. d.	a. b. c. d.	a. b. c. d.	a. b. c. d.
Welke bekostigingsvorm hoor daarbij? Wat betekent dit voor de monitoring? Wie draagt de verantwoordelijkheid bij financiële tekorten?					

Voor een goed werkend stelsel is het van belang dat financiële en bestuurlijke verhoudingen met elkaar in balans zijn. Om te verkennen hoe deze balans er uit zou kunnen zien hebben we voor een aantal scenario's een consequente doorvoering van de bestuurlijke en financiële verhoudingen verkend (zie bijlage 2). Dit betreffen nadrukkelijk theoretische scenario's; er is een veelheid aan subvarianten denkbaar. Deze denkoefening biedt wel houvast bij de spiegeling die de werkgroep in fase 2 zal uitvoeren op de concrete inhoudelijke maatregelen die de andere werkgroepen binnen de Hervormingsagenda Jeugd zullen voorstellen.

5. Jeugdzorgstelsel in beeld

Het huidige scenario in beeld:

De huidige inrichting van de financieel bestuurlijke verhoudingen rondom de Jeugdwet kent haar oorsprong in 2015; de decentralisatie van de jeugdzorg naar gemeenten. De gedachte achter deze decentralisatie was:

- Gemeenten kunnen met maatwerkoplossingen - in samenspraak met de jeugdige en zijn omgeving - de jeugdzorg effectiever (menselijke maat) en efficiënter organiseren.
- Beleg de onderdelen van de Jeugdwet bij één partij waardoor de gehele jeugdzorgketen effectiever kan werken. Kosten en baten van investeringen in de best passende jeugdzorg (van voorliggend veld tot (hoog) specialistische jeugdzorg) komen dan voor rekening van één partij. Dit leidt tot passende (financiële) prikkelwerking.
- De jeugdzorg kent samenhang met andere beleidsterreinen binnen het Sociaal Domein en aanpalende beleidsterreinen zoals bijvoorbeeld het onderwijs. Door deze taken allen bij de gemeenten neer te leggen zou een meer effectieve aanpak mogelijk zijn voor inwoners die hulp en ondersteuning nodig hebben op deze verschillende beleidsterreinen. Ook hier geldt dat op deze wijze wordt voorzien in een passende (financiële) prikkelwerking.

Om deze integrale aanpak - zowel binnen het Sociaal Domein alsmede binnen de jeugdzorgketen - goed in te kunnen vullen, zijn passende financieel bestuurlijke verhoudingen nodig.

5.1 Rollen, taken en verantwoordelijkheden

Onderstaande tabel geeft inzicht in de huidige rollen, taken en verantwoordelijkheden van gemeenten en Rijk binnen het huidige jeugdzorgstelsel.

Tabel 2. Rollen, taken en verantwoordelijkheden

Rollen, taken en verantwoordelijkheden	
Rijk	Het Rijk is stelselverantwoordelijk voor de Jeugdwet. Dit betekent dat zij verantwoordelijk is voor het stelsel in zijn geheel. Zij dient er zodoende voor zorg te dragen dat partijen hun rol binnen de Jeugdwet goed kunnen uitvoeren. Binnen de bestuurlijke en financiële verhoudingen van het openbaar bestuur betekent dit dat zij zorg draagt voor: ▪ Een stelsel waarbinnen bestuurlijke en financiële verhoudingen met elkaar in balans zijn; ▪ Gemeenten beschikken over voldoende financiële middelen voor de uitvoering van de Jeugdwet; ▪ Gemeenten worden gestimuleerd, ondersteund en waar nodig aangesproken op hun verantwoordelijkheden binnen de Jeugdwet; ▪ Het opstellen van normenkaders en het wegnemen van eventuele knelpunten in wet- en regelgeving (zowel binnen de Jeugdwet als aanpalende beleidsterreinen); ▪ Zorgdragen voor een optimale interdepartementale en interbestuurlijke afstemming gericht op een passende uitvoering van het stelsel.
Gemeenten	Gemeenten zijn binnen de vigerende wettelijke kaders verantwoordelijk voor de uitvoering van de Jeugdwet. De gemeente kan daartoe lokale verordeningen en kaders stellen en zodoende maatwerk leveren en integraal werken. De verantwoordelijkheden voor de uitvoering van de Jeugdwet zijn op te splitsen in de volgende onderdelen: 1. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de preventie, ondersteuning, hulp en zorg bij opgroeien en opvoeden, psychische problemen en stoornissen; 2. Gemeenten geven vorm aan het beleid rond opgroeien en opvoeden; 3. Gemeenten leggen in een beleidsplan vast hoe ze invulling geven aan hun nieuwe verantwoordelijkheid voor het beleid en uitvoering rond preventie en jeugdzorg; 4. Indien het zelfoplossend vermogen onvoldoende is, treffen gemeenten voorzieningen op het gebied van jeugdzorg als sprake is van opgroei-, opvoedings- en psychische problemen en stoornissen en in het kader van de uitvoering van jeugdbescherming en jeugdreclassering. Gemeenten waarborgen deskundige toeleiding naar, advisering over en inzet van de aangewezen vorm van jeugdzorg (jeugdzorgplicht); 5. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering. Van gemeenten wordt ook verwacht dat zij integrale hulp verlenen aan een jeugdige en gezinsleden als sprake is van multiproblematiek. Dat wil zeggen dat zo nodig hulp uit bijvoorbeeld de Wmo 2015, Participatiewet, de schuldhulpverlening en voorliggende voorzieningen wordt verleend.
Rijk & Gemeenten	Daarnaast is er nog een aantal verantwoordelijkheden en taken die zowel bij het Rijk als bij gemeenten liggen. Rijk en gemeenten geven hier vanuit hun eigen rol invulling aan: ▪ Beschikbaarheid en kwaliteit van zorg: - Rijk: landelijk. - Gemeenten: lokaal zorglandschap. Daarbij kunnen gemeenten regionale samenwerkingsafspraken maken over een regionaal zorglandschap. ▪ Budgetrecht: recht van de volksvertegenwoordiging om over financiën te beslissen¹⁶ - Rijk: toevoegen of onttrekken van middelen aan het Gemeentefonds of ander financieringsvormen zoals een specifieke uitkering. - Gemeenten: bekostiging van de uitvoering van de Jeugdwet.

¹⁶ Tot het budgetrecht wordt niet alleen gerekend de beslissing over de begroting en over de heffing van belastingen, maar ook de wijze, waarop de opbrengst daarvan te besteden.

5.2 Financieel bestuurlijke verhoudingen jeugdzorg gepositioneerd op het spectrum

Wanneer we deze rollen, taken en verantwoordelijkheden op het hierboven toegelichte spectrum in beeld brengen tekent figuur B zich af. Deze visuele weergave van de huidige situatie maakt inzichtelijk hoe het scenario er formeel uit ziet (conform wet- en regelgeving) - oranje - en hoe deze in de praktijk kan worden ervaren - blauw. Theorie en praktijk sluiten niet altijd op elkaar aan.

Figuur B. Huidig scenario in beeld

De huidige financieel bestuurlijke verhoudingen voor de jeugdzorg passen niet binnen een uitgebalanceerde kolom noch bestaat dit scenario uit een combinatie van uitgebalanceerde staven. Daar waar deze consistentie ontbreekt openbaren zich de grootste knelpunten en dilemma's. In het volgende hoofdstuk gaan we hierop in.

6. Knelpunten financieel bestuurlijke verhoudingen jeugdzorg

Knelpunten in de financieel bestuurlijke verhoudingen op het gebied van de jeugdzorg:

1. Disbalans tussen taken, bevoegdheden en financiën van gemeenten.
2. Gemeenten hebben niet voor alle taken binnen de jeugdzorg het adequate schaalniveau. Vormen van samenwerking zijn noodzakelijk. Dit kan ongewenste consequenties hebben voor democratische legitimatie.
3. Rijk en gemeenten hebben niet helder wie welke rol heeft.
4. Verschillen van inzicht over toereikendheid van de financiële middelen en wie verantwoordelijk is voor de financiële risico's.
5. Variatie in resultaat en uitvoeringskracht tussen gemeenten.

Er worden verschillende knelpunten ervaren in de huidige financieel bestuurlijke verhoudingen. Veel van deze knelpunten zijn reeds benoemd in het rapport van de stuurgroep maatregelen financiële beheersbaarheid Jeugdwet (2021). Deze knelpunten kunnen in grofweg vijf aparte categorieën worden ingedeeld die hieronder worden toegelicht.

1. Disbalans tussen taken, bevoegdheden en financiën van gemeenten

- Formeel hebben gemeenten veel beleidsvrijheid. Bijvoorbeeld ten aanzien van de vraag of een jeugdige in aanmerking komt voor jeugdhulp, wat vrij toegankelijke voorzieningen zijn en wat niet en onder welke voorwaarden/verantwoordingseisen gemeenten aanbieders contacteren. Gemeenten ervaren de mate van beleidsruimte binnen de Jeugdwet evenwel als een knelpunt. Het knelt aan beide kanten: gemeenten ervaren de bestaande beleidsruimte als te beperkt en tegelijkertijd als te open. Dit komt door:
  - Jeugdhulpplicht: het is niet duidelijk hoe breed deze verantwoordelijkheid ingevuld dient te worden: gemeenten hebben een jeugdzorgplicht maar de Jeugdwet geeft weinig handvatten over een afbakening van wat daar wel en niet onder valt¹⁷. Juist door deze open norm ervaren gemeenten de jeugdzorgplicht als inperking van de beleidsvrijheid, omdat het wordt gezien als een verplichte opdracht om voor iedereen die daarvoor in aanmerking komt jeugdhulp te organiseren. Het is de vraag of gemeenten bestaande sturingsmogelijkheden voldoende benutten.
  - Weinig acceptatie voor lokale verschillen: De beleidsvrijheid om binnen de Jeugdwet zelf beleidskeuzes te maken wordt in de praktijk slechts in beperkte mate benut. Dit heeft onder andere te maken met de publieke opinie: op het gebied van jeugdzorg worden maatschappelijk weinig verschillen tussen gemeenten geaccepteerd^{18,19}. Dit vraagstuk speelt met name rondom de reikwijdte van de jeugdhulpplicht²⁰.
  - Externe verwijzingsroutes: Er zijn verschillende partijen die naar jeugdzorg mogen verwijzen: de gemeentelijke toegang, medische verwijzers (huisartsen, jeugdartsen, medisch specialisten), rechters en andere juridische verwijzers (het openbaar ministerie, de selectiefunctionaris, de inrichtingsarts of de directeur van de justitiële jeugdinrichting en gecertificeerde instellingen). Deze externe verwijzingsroutes wijzen een substantieel deel van de totale jeugdzorg toe²¹. Door externe verwijzingsroutes krijgen gemeenten moeilijk grip op een deel van de jeugdzorgkosten²². Gemeenten kunnen enige grip op de kosten die met deze verwijzingen gepaard gaan realiseren, o.a. door met huisartsen af te spreken dat zij alleen naar gecontracteerd aanbod kunnen verwijzen. Volledige grip

¹⁷ (Sint, 2020) "Maatregelen financiële beheersbaarheid Jeugdwet"

¹⁸ (ROB, 2019) "Beleidsvrijheid nader geduid"

¹⁹ (Sint, 2020) "Maatregelen financiële beheersbaarheid Jeugdwet"

²⁰ (ROB, 2020) "Decentrale taak is politieke zaak"

²¹ Bij de Aanpak Wachttijden Jeugd ontstaat steeds beter overzicht van de verwijzingsstromen onder de Jeugdwet. De verhoudingen tussen de verschillende verwijzingsroutes wisselt sterk tussen gemeenten/regio's en zelfs over de tijd. Gebaseerd op ervaringen in de pilotregio's en als globaal beeld kan gesteld worden dat ruim de helft van alle verwijzingen komt vanuit de medische route (huisartsen, medisch specialisten en schoolartsen).

²² (Sint, 2021) "maatregelen financiële beheersbaarheid Jeugdwet"

zal in de huidige situatie nooit lukken, omdat de sturing op externe verwijzers logischerwijs beperkt is.

- Regionale samenwerking: Gemeenten werken ook vaak regionaal samen wat de mogelijkheden voor sturing op lokaal niveau kan beperken. Samenwerking zegt iets over de mate waarin een decentrale overheid zelfstandig het probleem kan definiëren en daarmee zelf het beleid kan formuleren om dat probleem op te lossen. Indien taken die bij een samenwerkingsverband worden belegd beleidsrijk zijn dan beperkt dit de beleidsruimte van individuele gemeenten. Wanneer het voornamelijk uitvoerende taken betreft is dit in mindere mate aan de orde²³.
- Tevens verschilt de formele en de in de praktijk ervaren beleidsruimte per zorgtype. Voor de zwaardere specialistische jeugdzorg is deze meer beperkt.

In de tweede fase van de werkzaamheden van de werkgroep zal op de maatregelen vanuit de andere werkgroepen worden gereflecteerd op de betekenis voor de ervaren beleidsruimte. Bieden de maatregelen een oplossing voor de als te groot ervaren beleidsruimte alsmede voor de te beperkt ervaren beleidsruimte op onderdelen. De werkgroep zal de beleidsruimte dan ook doortrekken naar de sturingsmogelijkheden en de gevolgen voor de uitvoering. Zijn de benodigde randvoorwaarden voor het kunnen geven van sturing/voeren van regie voldoende?

2. Gemeenten hebben niet voor alle taken binnen de jeugdzorg het adequate schaalniveau. Vormen van samenwerking zijn noodzakelijk. Dit vraagt aandacht voor de democratische legitimatie.

- De regio wordt gezien als een adequate schaal om hoog specialistische taken binnen het jeugdzorgstelsel op te pakken²⁴; deze taken vragen nadrukkelijk een aanpak op een groter schaalniveau dan dat van de meeste gemeenten.
  - Democratische legitimatie is hierbij een belangrijk aandachtspunt; deze is randvoorwaardelijk om beleidsrijke taken uit te voeren.
  - De gemeenteraad ervaart slechts in beperkte mate de mogelijkheid om haar controlerende en kaderstellende rol uit te voeren. De weging van de democratische legitimiteit hangt evenwel samen met de mate van beleidsvrijheid die gemeenten hebben bij de uitvoering van de Jeugdwet. Naarmate van gemeenten verwacht wordt dat zij Rijksbeleid uitvoeren betreft samenwerking in mindere mate een inperking van de beleidsruimte. Hiermee ontstaat ruimte voor oplossingen als taakdifferentiatie en regionalisering. Voor beleidsarme taken is motivatie noodzakelijk waarom de gemeente de best passende uitvoerder is. De eindrapportage van de Visitatiecommissie financiële beheersbaarheid Sociaal Domein van de VNG laat zien dat op dit moment gemeenteraden niet automatisch adequaat zicht hebben op de besluitvorming in regionale samenwerkingsverbanden waardoor een 'democratisch gat' kan ontstaan: wie controleert het regionale samenwerkingsverband? Dit zorgt voor een spanningsveld tussen welke zaken lokaal en welke zaken regionaal opgepakt kunnen worden²⁵.
3. *Onduidelijkheid over rollen, taken en verantwoordelijkheden maakt dat Rijk en gemeenten niet gezamenlijk slagvaardig optrekken als één overheid.*
- Antwoorden op de vragen *Wat? Wie? Wie doet wat? En Waarmee?* zijn niet altijd duidelijk noch in samenhang met elkaar beantwoord²⁶. Dit zorgt voor onduidelijkheid in rollen en verantwoordelijkheden.
  - Mede hierdoor heerst er wij-zij denken waarbij gemeenten vinden dat het Rijk te veel met te weinig middelen en tijd verwacht, en het Rijk vindt dat gemeenten efficiënter en effectiever kunnen werken. Dit zorgt voor irritatie en gebrek aan onderling vertrouwen.
  - Politieke besluiten die niet of niet voldoende goed samen met gemeenten zijn getoetst op uitvoerbaarheid leiden ook tot irritatie en een gebrek aan onderling vertrouwen. In ieder geval op bestuurlijk niveau.

²³ (ROB, 2019) "Beleidsvrijheid nader geduid"

²⁴ (2020, Sint) "Maatregelen financiële beheersbaarheid Jeugdwet"

²⁵ (2021, VNG) "Eindrapport visitatiecommissie Sociaal Domein"

²⁶ (2020, Studiegroep Interbestuurlijke en Financiële verhoudingen) "Als één overheid slagvaardig de toekomst tegemoet!"

- De Commissie van Wijzen geeft in haar advies aan dat het voorgelegde geschil dieper steekt dan de inrichting van de Jeugdwet. Het vraagstuk duidt op de meer in algemene zin schurende interbestuurlijke verhoudingen²⁷.
- Flexibiliteit kan alleen gewaarborgd worden wanneer Rijk en gemeenten vanuit hun eigen rol optrekken als één overheid. De huidige samenwerking maakt het systeem star en niet in staat om adequaat in te spelen op ontwikkelingen.

4. Verschillen van inzicht over toereikendheid van de financiële middelen en wie verantwoordelijk is voor de financiële risico's

- Het is onduidelijk waar de (financiële) verantwoordelijkheid van gemeenten eindigt en die van het Rijk begint.
- Er is een verschil van inzicht in de toereikendheid van de financiële middelen op macroniveau.
- Er is verschil van interpretatie over verantwoordelijkheden tot bekostiging in relatie tot artikel 108 Gemeentewet.

5. Variatie in resultaat en uitvoeringskracht tussen gemeenten

- De variatie aan uitvoeringskracht bij gemeenten is door de stuurgroep maatregelen financiële beheersbaarheid Jeugdwet aan de orde gebracht. Ook de Commissie van Wijzen stelt de uitvoeringskracht ter discussie²⁸ door in haar uitspraak te overwegen: *De Commissie (...) stelt (..) vast dat er bij de gemeenten een aanzienlijke variatie bestaat wat betreft de tekorten voor de jeugdzorg. De Commissie beschouwt die variatie als een signaal dat lang niet bij alle gemeenten de uitvoerings- en veranderkracht op orde is. Er is ruimte voor verbetering door beter te leren van de best presterende gemeenten.* Binnen de huidige grenzen van de Jeugdwet is er verbeterpotentieel voor sommige gemeenten. Verschillen hangen echter ook deels samen met achtergronden/ kenmerken waar gemeenten geen invloed op hebben zoals: 1. de populatie van de gemeente, 2. historisch gegroeid zorggebruik en 3. het gedrag van externe verwijzers. In het rapport 'Stelsel in de Groei' van AEF is tevens geconstateerd dat de onderzochte uitvoeringsvarianten geen eenduidig effect hebben op de ontwikkeling van de kosten voor jeugdzorg en ondersteuning. Een uitvoeringsvariant die in de ene gemeente succesvol is, kan in een andere context zelfs tot tegengestelde uitkomsten leiden. Vanuit de visitatiecommissie Sociaal Domein van de VNG wordt aangegeven dat de invloed van de uitvoeringspraktijk van gemeenten onder andere afhankelijk is van een drietal aspecten: 1) mate van inzicht (P&C cyclus), 2) de afstand tussen het bestuurskader en de uitvoering en 3) risicobereidheid gemeenten – de mogelijkheden van een gemeenten om moeilijke beslissingen te nemen. De risicobereidheid van gemeenten is nauw verbonden het vraagstuk van de afbakening van de reikwijdte van de Jeugdwet en de vraag 'Wie doet wat'; wie is hiervoor verantwoordelijk gemeenten of het Rijk?

²⁷ (2021, Commissie van Wijzen) "Jeugdzorg: een onderwerp van aanhoudende zorg".

²⁸ Dit wordt tevens onderschreven door het rapport Eigenwijs transformeren van het Verweij-Jonker instituut (2021)

7. Kader financieel bestuurlijke verhoudingen

Kader financieel bestuurlijke verhoudingen:

Randvoorwaarden voor passende financieel bestuurlijke verhoudingen:

1. Rijk en gemeenten trekken ieder vanuit hun eigen rol op als één overheid.
2. Bekostigingswijze volgt onder andere uit de mate van beleidsvrijheid en sturingsmogelijkheden.
3. Uitvoerbaarheid is getoetst en passend bij de opgaven en doelen van de Hervormingsagenda Jeugd.
4. Gedeelde inzichten liggen ten grondslag aan de invulling van de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor jeugdzorg.
5. Vergoeding die het Rijk aan gemeenten ter beschikking stelt is toereikend om wettelijke taken uit te voeren.

Uitgangspunten voor passende financieel bestuurlijke verhoudingen:

1. Consistentie in sturingsmogelijkheden, beleidsvrijheid en financiële verantwoordelijkheden.
2. Als één overheid zijn we ons ieder vanuit de eigen rol samen bewust van en verantwoordelijk voor schaarste.
3. Financieel bestuurlijke verhoudingen sluiten aan bij de doelen van de Jeugdwet waarbij aandacht is voor de rol van ketenpartners, keteneffecten en de sturing hierop.
4. Integraliteit met samenhangende beleidsgebieden wordt in het oog gehouden.

Nu we de knelpunten in beeld hebben richten we ons op het opstellen van een kader voor passende financieel bestuurlijke verhoudingen. Dit kader geeft antwoord op de vraag: Waartoerekening mee te houden om te komen tot passende financieel bestuurlijke verhoudingen? Dit kader valt uiteen in twee onderdelen: 1. randvoorwaarden en 2. uitgangspunten. De randvoorwaarden dienen onderdeel te zijn van de ontwikkelfase. Het betreft het "huiswerk" van de overheid om tot een financieel bestuurlijk arrangement te komen. De uitgangspunten zijn van toepassing op de spiegelfase. Deze kunnen zodoende fungeren als toetsingsmechanisme. Indien de financieel bestuurlijke verhoudingen vorm hebben gekregen voldoen deze dan aan de uitgangspunten? Tussen een aantal uitgangspunten kan een wisselwerking plaatsvinden. Van belang is dit in beeld te brengen en de voor- en nadelen van de verschillende scenario's integraal af te wegen.

7.1 Randvoorwaarden

De financieel bestuurlijke verhoudingen dienen de overheid in staat te stellen maatschappelijke opgaven doelmatig en doeltreffend op te pakken. Om tot passende financieel bestuurlijke verhoudingen te komen is het nodig een zorgvuldig proces te doorlopen waarbij oog is voor het optrekken als één overheid waardoor gezamenlijke afspraken tot stand kunnen komen. Deze en andere randvoorwaarden zijn:

1. Rijk en gemeenten trekken ieder vanuit hun eigen rol op als één overheid

- Herstel van vertrouwen.
- Antwoorden op de vragen *Wat? Wie? Wie doet wat? En Waarmee?* zijn in samenhang met elkaar beantwoord²⁹. Dit zorgt voor een duidelijke rol en taakverdeling.
- We zijn als één overheid ieder vanuit de eigen rol verantwoordelijk voor de uitgaven en de prestaties passend bij de uitgangspunten van het ingezette uitkeringsstelsel en de democratische beginselen.
- Beleidsvoornemens van het Rijk worden interdepartementaal en interbestuurlijk afgestemd.
- Beleidsvoornemens met consequenties voor gemeenten zijn getoetst. Passen deze bij de politieke organisatie waarbij de taak wordt belegd? Hierbij is oog voor de kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende taak van de gemeenteraad.

2. Bekostigingswijze volgt onder andere uit de mate van beleidsvrijheid en sturingsmogelijkheden

²⁹ (2020, Studiegroep Interbestuurlijke en Financiële verhoudingen) "Als één overheid slagvaardig de toekomst tegemoet!"

- De bekostigingswijze kan worden bepaald op basis van de antwoorden op de eerste 3 W vragen (Wat? Wie? Wie doet wat?). Dit is onder andere afhankelijk van de mate van beleidsvrijheid en sturingsmogelijkheden. Deze en meer belangrijke dilemma's in dit kader zijn weergegeven in hoofdstuk 8.

3. Uitvoerbaarheid is getoetst en passend bij de opgaven en doelen van de Jeugdwet.

- Vaststellen van een passend schaalniveau voor de taak is van belang. Taken worden belegd via het subsidiariteitsbeginsel. Bij het beoordelen of een overheidslaag geschikt is voor de uitvoering van een bepaalde taak wordt gekeken naar de uitvoerbaarheid.
- De impact van de maatregelen op de overheid is in beeld gebracht. Uit deze impactanalyse dient te blijken dat de maatregelen uitvoerbaar zijn voor het openbaar bestuur.
- Vragen die centraal staan in de impactanalyse om de uitvoerbaarheid in kaart te brengen zijn bijvoorbeeld:
  - Is helder wat de taak(-wijziging) voor decentrale overheden omvat?
  - Hebben decentrale overheden (personeel) ruimte, kennis en kunde om de opgave op zich te nemen (implementatiefase) en (structureel) uit te voeren?
  - Welke handelingen en maatregelen zouden decentrale overheden moeten uitvoeren om hun aandeel in de beleidsoptie goed uit te voeren? Hoe makkelijk kunnen ze dit doen?
  - Krijgen decentrale overheden met de beleidsoptie beleidsvrijheid, en mogelijkheden om effectief te sturen? Welke beperkende factoren zijn er?
  - Wat zijn de randvoorwaarden voor decentrale overheden om effectief te kunnen sturen? Indien er geen beleidsvrijheid is of die wordt beperkt: waarom? Hoe worden de belangen hier tegen elkaar afgewogen?
  - Is de impact van elke beleidsoptie op elke gemeente/provincie/waterschap vergelijkbaar? Hoe worden verschillen opgevangen?

4. Gedeelde inzichten liggen ten grondslag aan de invulling van de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor jeugdzorg.

- Vragen van het 4W-model dienen in gezamenlijkheid beantwoord te worden.
- Een passende monitor volgt logischerwijs uit de financieel bestuurlijke verhoudingen. Een dergelijke monitor kan deze gedeelde inzichten onderhouden.

5. Vergoeding die het Rijk aan gemeenten ter beschikking stelt is toereikend om wettelijke taken uit te voeren

- Het Rijk stelt gemeenten in staat de jeugdzorg uit te voeren met toereikende financiële middelen. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor een doelmatige en doeltreffende uitvoering. Het kostenniveau van deze doelmatige en doeltreffende uitvoering kan verschillen van de uitgaven die gemeenten werkelijk hebben.
- Indien beleidsvoornemens van het Rijk leiden tot een wijziging van de uitoefening van taken of activiteiten door gemeenten, moet worden onderbouwd wat de financiële gevolgen van deze wijzigingen voor de gemeenten zijn. Hierbij moet worden aangegeven via welke bekostigingswijze(n) de financiële gevolgen voor de gemeenten kunnen worden opgevangen. De bekostigingswijze dient logisch voort te vloeien uit de bestuurlijke verhoudingen.
- Er moeten heldere afspraken liggen tussen Rijk en gemeenten over de verantwoordelijkheid, gezamenlijke handelwijze en eventuele escalatie bij tekorten. Dit vraagt ook heldere afspraken over de definities en uitgangspunten voor het in kaart brengen en monitoren van het tekort.

7.2 Uitgangspunten

Wanneer de contouren van de financieel bestuurlijke verhoudingen zich aftekenen, is het vervolgens van belang dat we op basis van het stellen van de juiste vragen de mogelijke knelpunten van deze verhoudingen kunnen doorgronden en hier op gepaste wijze op kunnen acteren. Ten behoeve van een dergelijke spiegeling is een aantal uitgangspunten opgesteld voor passende financieel bestuurlijke verhoudingen voor de Jeugdwet. Deze lichten we hieronder toe:

1. Consistentie in sturingsmogelijkheden, beleidsvrijheid en financiële verantwoordelijkheden.

- De mate van sturingsmogelijkheden en beleidsvrijheid bepalen onder andere de mate van het dragen van financiële verantwoordelijkheid. Hierbij moeten we rekening houden met het mogelijke verschil tussen de mate van beleidsvrijheid die gemeenten in theorie hebben én in de praktijk ervaren. Dit wordt bepaald door

wet- en regelgeving maar ook door de maatschappelijke acceptatie van lokale verschillen, regionale samenwerking en financiële beleidsvrijheid.

- Beleidsvrijheid moet consistent zijn met de sturingsmogelijkheden. Dit betekent dat als er veel beleidsvrijheid is, gemeenten ook eigen sturingsmogelijkheden moeten hebben om doelmatig en doeltreffend te werken.
- Concreet betekent voorgaande dat er heldere afspraken worden gemaakt welke mate van beleidsvrijheid gewenst is, welke sturingsmogelijkheden daarmee gepaard gaan en waar vervolgens de financiële verantwoordelijkheid ligt.

2. Als één overheid zijn we ons ieder vanuit de eigen rol samen bewust van en verantwoordelijk voor schaarste

- De overheid is - ieder vanuit de eigen rol - verantwoordelijk voor een efficiënte en effectieve uitvoering van taken; we hebben zodoende oog voor de juiste prikkels binnen het jeugdzorgstelsel om doelmatig en doeltreffend te werken.
- Dit betekent voor het Rijk dat zij kijkt hoe het beleid zo doelmatig- en doeltreffend mogelijk kan worden ingericht en daarbij eventuele ingroeipaden in gedachten houdt. Daarnaast kijkt zij wat haar eigen rol en verantwoordelijkheid in dit beleid is en zal zich inspannen om aan deze verantwoordelijkheden te voldoen. Dit laatste is vaak randvoorwaardelijk voor gemeenten om doelmatig te kunnen werken.
- Hetgeen betekent voor gemeenten dat zij inspanning zullen leveren om doelmatig te werken. Dit kan doordat het stelsel al een vorm van prikkelwerking bevat en doordat gemeenten zelf inspanningen zullen verrichten ten behoeve van het doelmatig en doeltreffend inzetten van hun middelen.

3. Financieel bestuurlijke verhoudingen sluiten aan bij de doelen van de Jeugdwet waarbij aandacht is voor de rol van ketenpartners, keteneffecten en de sturing hierop.

- De inrichting van het jeugdstelsel dient de doelen van de Jeugdwet te verwezenlijken. Hierbij is aandacht voor de gehele jeugdzorgketen en in het bijzonder voor het voorliggend veld³⁰ - omdat hier op de lange termijn een belangrijk keteneffect wordt verwacht.
- De samenwerking tussen openbaar bestuur en ketenpartners dient zo doelmatig en doeltreffend mogelijk ingericht te zijn. De consequenties voor ketenpartners dienen zodoende ook meegewogen te worden. Onder ketenpartners rekenen we in ieder geval de aanbieders, zorgverleners en verwijzers.

4. Integraliteit met samenhangende beleidsgebieden wordt in het oog gehouden.

- De financieel bestuurlijke verhoudingen binnen het jeugdstelsel houden rekening met de samenhang met andere beleidsgebieden zoals het sociaal domein of andere aanpalende beleidsterreinen.

³⁰ Met voorliggend veld hebben we het over ondersteunen van jeugd (voor zover mogelijk in het gezin) tijdens belangrijke overgangsmomenten in het leven. Het voorliggend veld biedt primair steun in de normale context, in 'het gewone leven'. Wijkteams hebben hier bijvoorbeeld een rol in.

8. Dilemma's en de benodigde keuzes

In praktijk lopen bij de jeugdzorg de verschillende kenmerken van de twee hoofdvormen van medebewind – beleidsvrij versus mechanisch medebewind (zie hoofdstuk 3) – door elkaar. De middelen voor jeugdzorg zitten in de algemene uitkering, maar gemeenten kunnen de daarvoor benodigde regierol maar beperkt waar maken als gevolg van bepalingen in de Jeugdwet: externe verwijsroutes en brede omschrijving van de jeugdzorgplicht. Daarnaast ervaart het Rijk door de decentralisatie beperkte sturingsmogelijkheden. Met als gevolg: discussie tussen Rijk en gemeenten over waar de financiële risico's liggen en wie daarvoor verantwoordelijk is.

De maatregelen uit de Hervormingsagenda Jeugd zouden moeten leiden tot een duidelijke keuze:

- Ofwel de uitvoering door gemeenten wordt ingericht als mechanisch medebewind: weinig beleidsvrijheid want uitvoering van de jeugdzorgplicht, toegang, inkoop en verplichte regionale samenwerking worden nader ingekaderd. De bekostigingsvorm die hierbij past is een specifieke uitkering. Het risico voor kostenstijgingen ligt in dit geval bij het Rijk.
- Ofwel de uitvoering door gemeenten wordt een vrije medebewindstaak. Gemeenten hebben ruimte om een eigen invulling te geven aan de jeugdzorg en er is veel vrijheid in de uitvoering en ruimte voor sturing op de toegang. De jeugdzorg is geen open einde meer en het wordt maatschappelijk geaccepteerd dat er verschillen zijn tussen gemeenten als gevolg van de gemaakte keuzes op lokaal niveau. Gemeenten zijn in positie om hun regierol in te kunnen vullen. De bekostigingsvorm die hierbij past is de algemene uitkering. Rijk en gemeenten verschillen van inzicht over waar het risico voor de kostenstijging in dit geval ligt. Voor een nadere toelichting zie tekstvak bij paragraaf 3.1.
- Ofwel een combinatie van bovenstaande door bijvoorbeeld de hoogspecialistische jeugdzorg anders te benaderen dan het voorliggende veld.

De keuze tussen mechanisch medebewind en vrije medebewindstaak is tussen de twee uiterste op het spectrum waarin de mate van beleidsvrijheid varieert. Daarnaast is het mogelijk te variëren in de mate van uitvoeringsvrijheid van gemeenten.

In de onderstaande tabel worden de voor- en nadelen van de verschillende uitkeringsvormen weergegeven. Het antwoord op de afwegingen kan leiden tot wijzigingen in de bestuurlijke verhoudingen en de bekostigingswijze van gemeenten voor de jeugdzorg. De gecombineerde variant gaat ervan uit dat de verschillende onderdelen van de jeugdzorg een eigen bekostigingswijze kennen, waarbij het voorliggende veld/preventie en delen van de specialistische jeugdzorg via de algemene uitkering worden bekostigd en de overige onderdelen door een specifieke uitkering.

Tabel 3. Voor- en nadelen uitkeringsvormen

	AU	SPUK	Combi
Past bij integraal werken	+	-/+	+/-
Beleidsvrijheid	+	-	+/-
Mate van financieel risico en verantwoordelijkheid bij gemeenten	+	-	+/-
Ruimte voor bestuurlijke afspraken	+/-	+	+/-
Inzicht in financiën en tekorten/monitoring	+/-	+	+/-
Mogelijkheden tot aanpassing schaalniveau	+/-	+	+
Bevat financiële prikkels voor doelmatige besteding	+	+/-	+/-

Tabelinvulling gaat uit van een invulling van de uitkeringsvorm zoals deze meestal wordt toegepast. In de praktijk ligt dit genuanceerder en worden vaak maatregelen getroffen om nadelen en risico's van uitkeringsvormen op te vangen. Deze zijn in de navolgende tekst toegelicht.

8.1 Integraal werken

De meest geëigende bekostigingsvorm voor het bevorderen van integraliteit is dat alle middelen voor de jeugdzorg zonder oormerk verstrekt worden via de AU en binnen wettelijke grenzen aan verschillende doeleinden besteedbaar zijn. Bekostiging via SPUK draagt niet bij aan de gewenste integraliteit in de jeugdzorg, maar ook breder in het sociaal domein. Ook is het vaststellen van budgetten voor verschillende losse onderdelen lastig in combinatie met een grote variëteit aan jeugdzorgvoorzieningen en daardoor in kosten per traject. Daarnaast kan dit afschuifgedrag tot gevolg hebben (ongewenste prikkel).

Te maken keuze: Het al dan niet opsplitsen van de regie/ verantwoordelijkheid op vormen van jeugdzorg en deze op verschillende wijze bekostigen.

Het opsplitsen heeft het voordeel dat voor de verschillende typen jeugdzorg andere, meer passende, financiering kan worden gekozen. Een dergelijk combi model heeft als uitdaging de beleidsvrijheid en integraliteit goed te combineren. Wanneer ervoor gekozen wordt taken op een andere schaal (regio/bovenregionaal/landelijk) te beleggen, vraagt dit om maatregelen die de prikkelwerking goed inrichten en om onderlinge afwenteling te voorkomen.

8.2 Beleidsvrijheid

Voor taken waarbij gemeenten een hoge mate van beleidsvrijheid hebben zijn uitkeringen uit het Gemeentefonds het meest passend. Voor taken waarvan de beleidsvrijheid beperkt is of met alleen vrijheid in de uitvoering, past een specifieke uitkering beter.

Te maken keuze: Richt de maatregelen zo in dat deze gezamenlijk bijdragen aan een duidelijke keuze in de uitvoering van de Jeugdwet. Is er sprake van mechanische medebewind of krijgen gemeenten nadrukkelijker de regierol (en kunnen zij die ook aan: toets op uitvoerbaarheid)?

8.3 Financieel risico en verantwoordelijkheid

In het algemeen geldt dat in geval van bekostiging via het Gemeentefonds zonder aanvullende afspraken het financiële risico voor de uitvoering van taken primair bij gemeenten ligt.

De middelen uit het Gemeentefonds maken onderdeel uit van de algemene middelen van een gemeente en het is aan de gemeenteraad om te bepalen waaraan deze middelen te besteden. De gemeenteraad kan de integrale afweging maken over verschillende beleidsterreinen. Dit veronderstelt wel dat gemeenten zelf regie hebben op de te maken kosten. In het verlengde hiervan past het bij de bekostigingsvorm van de algemene uitkering dat gemeenten ook financieel risicodragers zijn. Het Rijk heeft wel de taak te zorgen voor de juiste randvoorwaarden, zoals passende wet- en regelgeving.

Deze risicoverdeling die in theorie bij de algemene uitkering past kan in de praktijk ingewikkeld zijn om in te vullen gelet op de verschillende zienswijzen die in dit rapport zijn opgenomen (bij paragraaf 3.1) over de verantwoordelijkheidsverdeling voor de tekorten bij de jeugdzorg

In de praktijk ontbreekt het gemeenten aan voldoende regie op de uitgaven voor jeugdzorg. Dit als gevolg van de manier waarop de toegang is geregeld en het 'open einde' van de Jeugdwet die in de praktijk door individuele gemeenten niet voldoende kan worden ingeperkt. Hierdoor is er op dit moment sprake van een meer gedeelde verantwoordelijkheid voor de financiële risico's. Het Rijk heeft vanuit Artikel-2 van de Financiële verhoudingswet de verantwoordelijkheid zich rekenschap te geven van de financiële gevolgen van beleid voor gemeenten en in het geval van medebewind vanuit artikel 108 van de Gemeentewet de verantwoordelijkheid om gemeenten te compenseren. De huidige bekostiging van de AU kent niet het 'automatisme' van het compenseren bij tekorten. Bij bekostiging via de algemene uitkering hoort immers ruimte voor gemeenten om regie en beleid te kunnen voeren.

Wanneer deze ruimte te beperkt is, ligt bekostiging via een specifieke uitkering meer voor de hand. Beleidsruimte, sturingsmogelijkheden, verantwoordelijkheid voor financiële risico's en bekostigingsvorm zijn dan beter aan elkaar verbonden. Bij een SPUK ligt het financiële risico en de verantwoordelijkheid in principe bij het verstreckende departement, hoewel dit risico deels ook kan worden gemitigeerd door bijvoorbeeld PxQ-afspraken te maken. Gedeelde verantwoordelijkheid aan rijkszijde kan worden ingeregeld wanneer meerdere departementen de specifieke uitkering verstrekken vanuit één begroting.

Bepaal hoe de financiële risico's tussen Rijk en gemeenten en tussen gemeenten onderling verdeeld moeten zijn en welke uitkeringsvorm hier het beste bij past. Dit bepaalt ook hoe wordt omgegaan met tekorten: onder de passende randvoorwaarden ligt het financiële risico bij uitkering via het Gemeentefonds bij gemeenten en in het geval van een SPUK bij het Rijk. Deze keuze dient logisch voort te vloeien uit de mate van beleidsvrijheid en de sturingsmogelijkheden die gemeenten hebben t.a.v. de uitvoering van de Jeugdwet.

8.4 Ruimte voor (gezamenlijke) afspraken

Het maken van bestuurlijke afspraken bij de AU, DU of IU kan niet zonder meer. Zonder wettelijke grondslag kan het voorschrijven van bijvoorbeeld de wijze van inkopen, de contractvorm of de wijze van (verplichte) samenwerking alleen rechtmatig gepaard gaan met verstrekking via een SPUK.

Wanneer Rijk en gemeenten een methode hebben om het financiële kader en de uitgaven in beeld te brengen kan deze als basis dienen voor afspraken over de (meerjarige) omvang van het beschikbare budget. Dit kan gepaard gaan met bekostiging via de AU, maar vergt zorgvuldige uitwerking. Voor afspraken over het monitoren van een inspanningsverplichting voor gemeenten voor de uitvoering van maatregelen gecombineerd met het aanpassen van toegekende budgetten geldt ook dat dit via de AU kan, mits de monitoring en aanpassing van de toegekende budgetten zich richt op het landelijk niveau. Zonder wettelijke grondslag kunnen gemeenten niet verplicht worden aan een dergelijke monitor mee te werken.

Te maken keuze: Bepaal hoe de financiële risico's tussen Rijk en gemeenten en tussen gemeenten onderling verdeeld moeten zijn en welke uitkeringsvorm hier het beste bij past. Dit bepaalt ook hoe om te gaan met tekorten: onder de passende randvoorwaarden ligt het financiële risico bij uitkering via het Gemeentefonds bij gemeenten en in het geval van een SPUK bij het Rijk.

8.5 Inzicht in financiën en tekorten

Probleem bij de verstrekking van middelen via de AU en DU is dat lastig te onderscheiden is hoe hoog het tekort is en bij welke gemeenten deze tekorten zich manifesteren. Dit komt enerzijds doordat gemeenten kosten maken in het voorliggend veld die niet zonder meer te onderscheiden zijn van andere kosten. Daarnaast is ook het beschikbare budget, onder andere vanwege de vrije besteedbaarheid, lastig inzichtelijk te maken. Om meer inzicht te krijgen zullen nieuwe afspraken gemaakt moeten worden.³¹ Wanneer gekozen wordt voor uitkering via een IU /DU of een SPUK zijn de beschikbare budgetten inzichtelijker. Een SPUK biedt daarnaast de mogelijkheid of verplichting voor gemeenten ook hun uitgaven te verantwoorden.

Te maken keuze: Bepaal wat nodig is om inzicht te krijgen in de financiën en tekorten en of het mogelijk en gewenst is dat de monitoring die hierbij hoort en de gevolgen daarvan, een wettelijke grondslag krijgen. Als dat het geval is kan uitkering via het Gemeentefonds een optie zijn, zo niet, dan is een SPUK passend.

8.6 Schaal

Het beleggen van de jeugdzorg op een ander schaalniveau kan consequenties hebben voor de uitkeringsvorm. Wanneer gekozen wordt voor een verplichte regionale samenwerking rechtstreeks te financieren kan dat alleen via een SPUK. Een andere mogelijkheid is om de regio's via de deelnemende gemeenten te financieren. De middelen voor de gemeenten kunnen dan wel via AU, DU of IU aan gemeenten vertrekt worden waarna de

³¹ Dit is onderdeel van de taakopdracht van de werkgroep Meerjarig Financieel Kader en een voorstel voor de uitvoering ervan is onderdeel van de opdracht van de werkgroep Data en Monitoring.

gemeenten ze doorgeven aan de regio. Het vereist wel een wettelijke grondslag wanneer dit verplicht gesteld wordt en een onderbouwing waarom toch de gemeentelijke route overeind blijft. Ook een combinatie van een SPUK en een bijdrage van de deelnemende gemeenten uit de algemene middelen is mogelijk, waarbij ook hier een wettelijke grondslag nodig is als dit verplicht wordt gesteld.

Te maken keuze: Bepaal op welk schaalniveau de jeugdzorg ingericht wordt. In het geval dat de regio als het juiste schaalniveau wordt gezien, moet bepaald worden of financiering nodig is en zo ja of deze rechtstreeks vanuit het Rijk plaatsvindt (SPUK), of getrap via gemeenten (Gemeentefonds). In het geval van een getrap model moet, wanneer er een verplichting tot een bijdrage aan de regio gevraagd wordt, dit een wettelijke grondslag krijgen en een zorgvuldige onderbouwing.

8.7 Financiële prikkel

Een reden om middelen via de AU te verstrekken kan zijn om gemeenten een financiële prikkel te geven het geld doelmatig en efficiënt te besteden. Een gemeente kan eventuele overschotten immers aan andere doelen besteden of tekorten elders onttrekken. De algemene uitkering maakt het ook mogelijk de middelen daaraan te besteden waar maatschappelijk het hoogste rendement wordt verwacht op lokaal niveau omdat er geen bestedingsvoorwaarden zijn. Hoe verder de beleidsvrijheid echter is ingeperkt, hoe minder deze ruimte benut kan worden.

Bij SPUK's ontbreken directe prikkels vaak hoewel die mogelijkheid, bijvoorbeeld zoals in de BUIG, wel bestaat en gemeenten hun uitgaven wel moeten verantwoorden. Ook in een gecombineerd scenario dient nagedacht te worden over de prikkelwerking om te voorkomen dat financiële risico's niet eenzijdig bij één partij komen te liggen.

Te maken keuze: Bepaal langs welke lijnen de doelmatigheid van het Jeugdzorg stelsel vorm gegeven wordt. Als gemeenten deze rol blijven houden, moeten ze ook in staat zijn of worden gesteld hierop te kunnen sturen. Het gaat om de combinatie van beheersbaarheid en de mogelijkheden om de beste zorg voor jongeren te kunnen aanbieden.

9. Slotbeschouwing

De werkgroep Financieel bestuurlijke verhoudingen is gevraagd een kader te schetsen voor passende financieel bestuurlijke verhoudingen. De uitwerking hiervan vindt plaats in twee fasen: 1) ontwikkeling 2) spiegeling.

Dit tussenrapport beschrijft de uitkomsten van de ontwikkelfase:

- De omschrijving van de 'instrumentenkoffer' (Bestuur en Financiën);
Met het bestaande financiële instrumentarium zijn veel bestuurlijke wensen al vorm te geven. Het is mogelijk dat deze toereikend zullen zijn om een passend arrangement samen te stellen. Mocht blijken in de spiegelfase dat er knelpunten ontstaan met het bestaande instrumentarium, kan naar vernieuwde arrangementen gekeken worden.
- Om de bestuurlijke en financiële aspecten meer in relatie tot elkaar te beschouwen is het spectrum aan mogelijkheden in kaart gebracht. Dit spectrum is opgebouwd uit een aantal kernelementen. Op basis van dit spectrum is een aantal 'theoretische' scenario's uitgedacht om het kader van financieel bestuurlijke verhoudingen in beeld te brengen en dilemma's hieruit te destilleren;
- Een kader om tot arrangementen te komen;
- Een overzicht van de dilemma's en de te maken keuzes.

Dilemma

Op dit moment zijn de financiële en bestuurlijke verhoudingen niet in balans. De bekostiging veronderstelt veel beleidsruimte en sturingsmogelijkheden bij gemeenten die de daarvoor benodigde regierol maar beperkt waar kunnen maken. Gemeenten ervaren de beleidsruimte zowel te beperkt (externe verwijsroutes, weinig maatschappelijke acceptatie voor lokale verschillen en regionale samenwerking) als mede te open (formulering jeugdzorgplicht). Daarbij is het de vraag om gemeenten bestaande sturingsmogelijkheden voldoende benutten. Met als gevolg: discussie tussen Rijk en gemeenten over waar de financiële risico's liggen en wie daarvoor verantwoordelijk is.

De maatregelen uit de Hervormingsagenda Jeugd zouden moeten leiden tot een duidelijke keuze:

- Ofwel de uitvoering door gemeenten wordt ingericht als mechanisch medebewind;
- Ofwel de uitvoering door gemeenten wordt een vrije medebewindstaak;
- Ofwel een combinatie van bovenstaande, door bijvoorbeeld hoog specialistische zorg anders te behandelen dan het voorliggende veld.

Voorafgaand aan deze keuze ligt de fundamentele vraag of de gemeente in het jeugdzorgstelsel wordt gezien als een politiek orgaan dat de voorkeuren van inwoners kan betrekken, of dat gemeenten worden gezien als een uitvoeringsorgaan van beleid dat door het Rijk wordt opgelegd. Het is mogelijk om dit naar de verschillende onderdelen binnen de jeugdzorg te differentiëren, maar een nadeel daarvan is de verminderde integraliteit van de uitvoering in het brede sociale domein en de versnipperde verantwoording.

De hierboven geschetste dilemma raakt de beleidsruimte van gemeenten. In de spiegelfase van de werkzaamheden van de werkgroep zal op de maatregelen vanuit de andere werkgroepen worden gereflecteerd op de betekenis voor de (ervaren) beleidsruimte. Bieden de maatregelen een oplossing voor de door gemeenten als te groot ervaren beleidsruimte alsmede voor de te beperkte beleidsruimte op onderdelen. De werkgroep zal de beleidsruimte dan ook verbinden met de sturingsmogelijkheden en de gevolgen voor de uitvoering. Zijn de benodigde randvoorwaarden voor het kunnen geven van sturing/voeren van regie voldoende?

Relatie tot andere werkgroepen Hervormingsagenda Jeugd

Om de vraagstukken rondom de financieel bestuurlijke verhoudingen te kunnen voorzien van een zorgvuldige reflectie is het noodzaak eerst meer duidelijkheid te hebben op de uitkomsten van de andere werkgroepen. De bestuurlijke en financiële verhoudingen kunnen worden bepaald op basis van de antwoorden op de eerste 3 W vragen (Wat? Wie? Wie doet wat?) van het 4W-model van de studiegroep Interbestuurlijke en Financiële verhoudingen. Dit is onder andere afhankelijk van de mate van beleidsvrijheid en sturingsmogelijkheden. Deze en meer belangrijke dilemma's in dit kader zijn weergegeven in hoofdstuk 8.

De inhoudelijke werkgroepen hebben de opdracht richting, koers en afbakening op te stellen die beter aansluiten bij een beter werkend jeugdstelsel. Passende financieel en bestuurlijke arrangementen kunnen pas definitief

worden ingericht nadat de uitkomsten van de andere bestanddelen (regionalisering, inkoop, toegang, reikwijdte en monitoring) van de Hervormingsagenda Jeugd zijn bepaald. Deze bestanddelen dienen een antwoord te formuleren op de vragen Wat?, Wie? en Wie doet wat? De antwoorden op Wie? en Wie doet wat? worden op onderlinge samenhang getoetst door de werkgroep Financieel Bestuurlijke Verhoudingen om vervolgens een antwoord te formuleren op de vraag Waarmee? Op deze manier kan tot een passend financieel bestuurlijk arrangement voor de jeugdzorg gekomen worden.

Regionalisering

De betere beschikbaarheid van specialistische zorg vormde een belangrijke aanleiding om aandacht te geven aan het onderwerp regionalisering in de Hervormingsagenda Jeugd. De uitvoerbaarheid van deze complexe taak is lastig efficiënt te organiseren op het schaalniveau van gemeenten en daarmee staat de kostenbeheersing ervan onder druk. Aan de schaal-vraag, die beantwoord wordt door de werkgroep regionalisering, zijn ook dimensies verbonden van democratische legitimiteit, sturingsmogelijkheden, prikkelwerking en integraliteit van gemeentelijk beleid.

Financieel Meerjarig Kader en Data en monitoring

Onafhankelijk van de bekostigingsvorm is het Rijk er aan gehouden de kosten die voortvloeien uit een medebewindstaak te compenseren zoals ook door de Commissie van Wijzen is aangegeven. Bij deze compensatie wordt rekening gehouden met de ruimte die gemeenten hebben om zelf keuzes te maken. Dit raakt naast onze werkgroep ook de werkgroepen Meerjarig Financieel Kader en Data en Monitoring.

De werkgroep heeft ook stilgestaan bij het begrip van de inspanningsverplichting zoals die door de Commissie van Wijzen is geïntroduceerd. Met het instrument van de inspanningsverplichting lijkt een nieuw fenomeen geïntroduceerd te zijn in de bestuurlijke en financiële verhoudingen. Bij een nadere beschouwing gaat het hier om een aantal bestuurlijke afspraken tussen Rijk en gemeenten die een wederkerigheid in zich hebben. Ook hiervoor geldt dat er eerst duidelijkheid moet komen over het type afspraken dat wenselijk is voordat er vanuit de bestuurlijke en financiële verhoudingen aangegeven kan worden wat de passende uitkeringsvorm hiervoor is. Gebleken is dat de risicoverdeling die in theorie past bij de algemene uitkering uit het gemeentefonds in de praktijk ingewikkeld is om in te vullen gelet op de verschillende zienswijzen die in dit rapport zijn opgenomen over de verantwoordelijkheidsverdeling voor de tekorten bij de jeugdzorg (zie paragraaf 3.1). In samenwerking met de werkgroepen Meerjarig Financieel kader en Data en Monitoring is besloten dit vraagstuk gezamenlijk op te pakken en hier iets meer tijd voor te nemen tot januari.

Tot slot

Tenslotte trekken Rijk en gemeenten, ieder vanuit de eigen rol en verantwoordelijkheden, gezamenlijk op bij het oplossen van de problematiek in de jeugdzorg. Aansluitend bij de randvoorwaarde dat we optrekken als één overheid is het aspect van wederkerigheid van groot belang. Het onderling vertrouwen tussen de verschillende overheden is een onmisbaar element in het kunnen laten slagen van de Hervormingsagenda. Onderling vertrouwen kan een cultuur voeden waarin we elkaar mogen aanspreken - tussen en binnen overheidslagen - en het gesprek voeren als er verschil van inzicht bestaat.

Bijlage 1. Toelichting indeling jeugdzorg

MEMO

Voor: Secretarissenoverleg HA
 Over: Gelijkluidende definities HA
 Van: Lysias Advies
 5.1.2.e
 5.1.2.e
 Datum: 22 november 2021

Beste secretarissen,

In het vorige secretarissenoverleg is vastgesteld dat er behoefte bestaat aan het werken met gelijkluidende definities van jeugdzorg.

In onderstaand kader hebben we opgesteld op basis van een rubricering van de NJI en de rubricering die het CBS gebruikt om het gebruik van jeugdzorg te monitoren.

Rubricering Jeugdzorg vanaf 2015 volgens NJI			CBS
Jeugdzorg			Totaal jeugdzorg
	Zonder verblijf		Totaal jeugdzorg zonder verblijf
		Door wijk- of buurtteam	Uitgevoerd door wijkteam / niet uitgevoerd door wijkteam
		Ambulante hulp bij locatie aanbieder	Ambulante JH op loc. aanbieder
		Daghulp bij locatie aanbieder	Daghulp op locatie aanbieder
		Hulp in netwerk (thuis, op school)	JH in het netwerk vd jongere
	Met verblijf		Totaal jeugdzorg met verblijf
		Pleeggezin	Pleegzorg
		Gezinsgerichte opvang	Gezinsgericht
		Gesloten plaatsing in instelling	Gesloten plaatsing
		Overige jeugdzorg in verblijf	Ander verblijf bij JH-aanbieder
Jeugdbescherming			Totaal jeugdbescherming
	Ondertoezichtstelling		Totaal OTS: OTS / Voorlopige OTS

	Voogdij		Totaal voogdij: Voorlopige voogdij / tijdelijke voogdij
Jeugdreclassering			Totaal jeugdreclassering
	Toezicht en begeleiding gedwongen		Toezicht en begel. Gedw. kader
	Toezicht en begeleiding vrijwillig		Toezicht en begeleiding vrijwillig
	Individuele trajectbegeleiding		Individuele trajectbegeleiding harde kern / CRIEM
			Totaal overig jeugdreclassering

De indeling die het NJI / CBS hanteren is gefocust op de soort jeugdzorg en de plek waar die wordt verleend. In de vragen van de werkgroepen zit ook een andere behoefte: gezocht wordt naar een manier om de mate van specialisatie en daarmee het (gewenste) schaalniveau van inkoop van zorg tot uitdrukking te brengen, wat leidt tot een soort segmentering naar zorgzwaarte.

De werkgroep FBV heeft daarom de volgende hoofdindeling voorgesteld:

Jeugdhulp hoofdindeling

Gekozen voor de uitwerking taakopdracht werkgroep Financieel bestuurlijke verhoudingen:

In deze categorie-indeling is de groep 'specialistische voorzieningen' naar verwachting erg groot. Daarop is het volgende voorstel voor een indeling gedaan, zoals deze gehanteerd wordt in de regio Hart van Brabant. **We stellen voor deze segmentering aan te houden:**

#	Segment	Omschrijving	Gebruikelijk aanbod
1	Hoog specialistisch / weinig voorkomend	Jeugdigen met zeer zware (complexe) problematiek die op meerdere domeinen van hun leven problemen ervaren (gezin, school, welzijn, etc.). Het gaat hier vaak om dure en langdurige trajecten zoals intramurale behandelingen en intensieve ambulante substituten voor verblijf.	Driemilieuvoorzieningen, zware intramurale GGZ behandelingen, Jeugdzorg ^{plus} en intensieve ambulante substituten zoals MST, IHT, JeugdFACT. <i>CBS-indeling o.a. Gesloten Plaatsing, Verblijf anders dan Pleegzorg en gezinsgericht.</i>
2	Wonen	Wanneer de thuissituatie geen veilige of passende woonomgeving voor een kind/jongere vormt, moet er een alternatieve passende woonvorm gevonden worden die zo lang als nodig als thuis fungeert.	Pleegzorg, gespecialiseerde pleeggezinnen, gezinshuizen, woongroepen, kamertraining <i>CBS-indeling o.a. Verblijf gezinsgericht, Pleegzorg en Verblijf anders dan pleegzorg en gezinsgericht zijnde kamertraining.</i>
3	Dagbesteding / Dagbehandeling	Jeugdigen die gebruik maken van dagbesteding of dagbehandeling kunnen niet mee in het gewone of bijzondere onderwijsstelsel, of kunnen gedurende de dag niet thuis blijven. Ze worden overdag of tijdens dagdelen opgevangen in gespecialiseerde voorzieningen.	Dagbehandeling, dagbesteding, KDC's, MKD <i>CBS-indeling: Daghulp op locatie van de aanbieder.</i>
4	Specialistisch / veel voorkomend	Veel voorkomende / specialistische zorg voor jeugdigen met enkelvoudige of kortdurende problematiek. Het gaat om ambulante en/of poliklinische hulp. Vaak ligt de focus op het verbeteren van of ondersteunen bij problematische opvoedingssituaties.	Individuele begeleiding, enkelvoudige behandelingen, dyslexiebehandeling, poliklinische behandeling. <i>CBS-indeling: Ambulante Jeugdhulp op locatie van de aanbieder, Jeugdhulp in het netwerk van de jeugdige.</i>
5	Crisis	Alle jeugdigen die te maken krijgen met een urgente crisissituatie. Crisis is per definitie kortdurend.	Crisisopvang, verblijf, ambulante crisisvoorzieningen en crisis pleegzorg.

NB: deze segmentatie is niet uitputtend. De 5 hoofdsegmenten worden weergegeven. Daarmee wordt een richting gegeven om na te denken over segmentatie. Natuurlijk is hier altijd meer nuance in mogelijk en zijn ook subsegmenten te onderkennen.

Ter beantwoording van de vraag welke vormen van zorg regionaal of bovenregionaal dienen te worden georganiseerd, is in het kader van de concept-AMVB regionalisering onderzoek gedaan door EHdK. EHdK deed onderzoek naar zware zorgvormen, waarbij sprake is van een continuïteitsrisico. In onderstaande tabel is opgenomen welke vormen van zorg dit betreft:

Uit het onderzoek komen de volgende zorgvormen naar voren waarbij sprake is van een continuïteitsrisico (zoals gedefinieerd) naar voren. Een aantal zorgvormen is niet genoemd, maar zijn op basis van de ervaring van EHdK aangevuld (onder meer de forensische zorgvormen, deze zijn in den brede onbekend in het veld).

Categorie	Zorgvorm
Alle behandelzorg waarbij verblijf noodzakelijk kan zijn	- Intramurale behandelgroepen (J&O, LVB, GGZ, verslaving) - High Intensive Care (HIC) - Klinische opname ASS - Klinische gezinsopname - Jeugdzorg^{Plus} - Orthopedagogisch behandelcentrum (OBC) - Driemilieuvoorziening (eventueel in combinatie met GGZ-behandeling) - Moeder Kind Huis - Kleinschalige behandelvoorzieningen (in de wijk) - Gezinspsychiatrie met ouderschapsbeoordeling - Klinische opname voor jeugdigen met ernstige eetstoornissen - Klinische opname voor jongeren met een acute zorgvraag - Intensieve (klinische) detoxificatie en behandeling
Hoogwaardige ambulante alternatieven voor behandelzorg met verblijf	- Multidimensionale Familie Therapie (MDFT) - Intensive Home Treatment (IHT) - JeugdFACT - Multi Systeem Therapie (MST)
Pleegzorg	- Pleegzorg - Crisispleegzorg
Specifieke vormen van dagbehandeling	- Dagbehandeling Orthopedagogisch Dagcentrum (ODC) - Dagbehandeling in een Kinderdagcentrum (KDC)
Medisch kinderdagverblijf	- Medisch kinderdagverblijf (MKD)
Crisishulp	- Crisisverblijf en zorg
Jeugdbescherming en jeugdreclassering	- Gehele aanbod van JB/JR (OTS, VOTS, (voorlopige/tijdelijke) Voogdij)
Jeugdhulp in strafrechtelijk kader	- De 13 justitieel erkende interventies - Verblijf en behandeling in PFA's of FPK's
Wonen	- Kamertrainingscentrum (KTC) - (Kleinschalige) LVB/VB/EMB Woonvormen - Gezinshuis - Gezinshuis Intensief - Behandelgezinshuis jonge kind
Ambulant/poliklinisch	- Dialectische Gedragstherapie (DGT) - (Complexe) Eetstoornisbehandelingen - Behandeling ernstig meervoudige psychiatrische problematiek - Behandeling en begeleiding genderdysforie - Diagnostiek en behandeling Foetaal Alcohol Syndroom (FASD) - Hoogspecialistische behandeling ASS

Bijlage 2. Uitwerking scenario's

COMBI-SCENARIO

Scenario	A Combi-scenario		
Omschrijving	Gecombineerd scenario. Het scenario gaat uit van een andere verdeling van de taken tussen gemeenten, regio en rijk op onderdelen van de jeugdzorg en de consequenties voor de bekostigingswijze, doordat er verschillende uitkeringsvormen naast elkaar zullen bestaan. Financiële kaders worden door gemeenten gesteld uit eigen middelen, maar wettelijke taken moeten wel worden uitgevoerd. Er vindt een nadere invulling plaats van de verantwoordelijkheidsverdeling en de bekostigingsvormen sluiten hier op aan. Hierdoor gelden voor de verschillende vormen van jeugdzorg verschillende bekostigingsvormen en verschillende risico dragers. Uitgangspunt van de decentralisatie was juist dat alle vormen van jeugdzorg in 1 hand zou komen te liggen en dat er integraal gewerkt kon worden binnen het sociaal domein (afhank. van hoe je dit scenario inricht en welke beleidsvrijheid de gemeenten hier nog heeft). In het gecombineerde scenario dient de vraag beantwoord te worden wat het combineren van verschillende uitkeringsvormen betekent, o.a. hoe de prikkelwerking in stand kan blijven dat er gezocht wordt naar een zo doeltreffend en zo doelmatige mogelijke aanpak van de problematiek. Uitgangspunt voor dit scenario is dat laagcomplex zorg op een lager niveau (in principe gemeenten) wordt ingericht met een algemene uitkering als uitkeringsvorm, en hoger complexe zorg op een hoger niveau (in principe Rijk) inricht, met een SPUK als uitkeringsvorm. Dit scenario focust zich op het in beeld brengen van het effect van verschillende uitkeringsvormen voor verschillende onderdelen van de jeugdzorg die door gemeenten wordt uitgevoerd. Deze effecten kunnen wijzigen bij een andere inrichting van de bestuurlijke financiële afspraken en/of andere keuze in uitkeringsvorm.		
subvarianten	In het gecombineerde scenario zijn meerdere varianten denkbaar, waarbij per onderdeel van de zorg een andere keuze in bestuurlijke verhoudingen en in uitkeringsvorm gekozen kan worden. In het onderstaande model is de variant uitgewerkt waarbij er deels sprake is van een algemene uitkering en deels van een specifieke uitkering. In het scenario is niet uitgewerkt waar precies de 'knip' tussen deze twee onderdelen wordt gelegd. Mogelijke andere combinaties zijn de algemene uitkering en een decentralisatie-uitkering, een decentralisatie-uitkering met een SPUK. Met een decentralisatie-uitkering kan er gericht worden aangesloten op kostenverschillen tussen gemeenten en aparte afspraken over bijvoorbeeld de indexatie. Ook de combinatie van een decentralisatie-uitkering en een specifieke uitkering voor de (hoog) specialistische zorg is mogelijk. Voor nu beperken we ons tot 1 variant nader uit te werken omdat de concrete maatregelen van de andere werkgroepen ook nog in wording zijn.		
Opportunities	Preventie/ vrije voorkezingen	Specialistische jeugdzorg	Hoog specialistische jeugdzorg
1. Wie bepaalt inhoudelijke en financiële kaders?	Binnen de landelijke kaders beleidsvrijheid voor gemeenten. Financiële kaders worden door gemeenten gesteld en bekostigd uit eigen middelen, maar wettelijke taken dienen ten minste wel te worden uitgevoerd. Rolverdeling Rijk gemeenten is helder. Rijk stuurt alleen bij als de zelfverantwoordelijkheid daar om vraagt (beschikbaarheid en kwaliteit van de zorg) en biedt aanvullende sturingsinstrumenten op verzoek van gemeenten. Gemeenten zijn regisseur in de jeugd, hebben overzicht en grip op alle onderdelen in de keten.	Binnen de landelijke kaders beleidsvrijheid voor gemeenten. Naarmate de voorziening specialistischer is neemt de beleidsvrijheid voor gemeenten verder af en is er sprake van mechanisch medebewind. De grens medebewind met of zonder beleidsruimte voor gemeenten loopt ergens door de specialistische jeugdzorg. Voor specialistische zorg zijn meerdere organisatievormen denkbaar zoals het verschil tussen lokaal of regionale uitvoering van de inkoop. Stelselverantwoordelijkheid van het Rijk gaat hier verder dan alleen de kaders maar ziet ook op kwaliteit, beschikbaarheid en uniformering. De uniformering kan betrekking hebben op niveau van de zorg, de te leveren zorg, organisatie, administratie. De mate waarin hiervan sprake is varieert in de specialistische jeugdzorg. De invulling hiervan in de HA jeugd komt uit de andere werkgroepen.	Geen beleidsvrijheid voor gemeenten. De inhoudelijke en financiële kaders worden gesteld door het Rijk. Rijk koopt de zorg landelijk in en/of laat deze uitvoeren door gemeente. Hier is ook mogelijk dat de inkoop op regionaal niveau gebeurt door gemeenten i.p.v. door het rijk, maar de kaders worden hiervoor dermate door het Rijk bepaald dat er in praktische zin sprake is van mechanisch medebewind zonder ruimte voor lokale invulling.
2. Welke bekostigingsvorm hoort daarbij? En wat betekent dit voor de monitoring?	Algemene uitkering. De monitoring richt zich op beleidsinformatie die het Rijk nodig heeft om de systeemverantwoordelijkheid in te kunnen vullen. Het gaat nadrukkelijk niet om verantwoording. Rapportage op individueel gemeentelijk niveau is niet passend. Het maken van bestuurlijke afspraken past niet bij de algemene uitkering.	Alles via de algemene uitkering, of gedeeltelijk via specifieke uitkering als de kaders voor bepaalde vormen van specialistische jeugdzorg landelijk worden gezet (afhankelijk van waar de 'knip' wordt gezet). Voor de monitoring van het deel via de AU zie bij preventie. Voor het specifieke deel zie hiernaast bij hoogspecialistische zorg. Het maken van afspraken binnen de AU is een risico voor de rechtmatigheid. Werkhypothese is dat dit niet kan. Een optie is om binnen het gemeentefonds gebruik te maken van de decentralisatie-uitkering i.p.v. de algemene uitkering vanwege zichtbaarheid, de mogelijkheden voor aparte indexatie afspraken en meer maatwerk in de verdeling.	Specifieke uitkering. Verantwoording beleidsmatig en financieel via Sisa. Uitgaven zijn bepalend voor de omvang van de uitkering. Er wordt gedetailleerd gemonitord op gemeentelijk niveau op de uitgaven en prestaties of landelijk inkoop. Hoogspecialistische zorg. Rijk organiseert het zorglandschap en de rekening wordt naar gemeenten gestuurd. AU of spuk? Hierna een gedachtenoefening over een mogelijk inrichting die niet aansluit op de huidige situatie. Gemeenten hebben in beperkte mate invloed op de instroom van de hoogspecialistische zorg en het Rijk of de regio geven het zorglandschap vorm, waarbij de professional doet wat nodig is. Voor een groot gedeelte hebben gemeenten dan alleen de rol om de rekening te betalen. Om de werksamenwerking tussen de verschillende kaders (AU en SPUK) afwenteling te voorkomen als gevolg van de knip kan er geëxperimenteerd worden met deels via een spuk en deels via de AU. De AU compenseert het gemiddelde uitgavenniveau van alle gemeenten (eventueel vast te stellen op nacaalcalulatiebasis) zodat macro risico niet bij gemeenten ligt, vgl de BUIG). Gemeenten die bijdragen aan een lager dan gemiddeld kosteniveau houden het voordeel want AU is vrij besteedbaar. Gemeenten met een hogere instroom dan gemiddeld moeten het eigen risico uit de algemene middelen dekken (eventueel met een vangnet vgl. BUIG). Dit heeft ook gevolgen voor de indexering van dit deel van de AU. De autonome groei van de jeugdzorg binnen de kaders zoals door het Rijk gesteld moet apart geïndexeerd en kan niet meelopen in de normeringssystematiek.

3. Hoe ziet de bestuurlijke inrichting eruit? Wat betekent dit voor het afleggen van verantwoording? Wat betekent dit voor de democratische legitimiteit?	Lokaal vrij vorm te geven door individuele gemeenten. Verantwoording wordt afgelegd aan gemeenteraden die de kaders kunnen stellen waarmee democratische legitimiteit is geborgd. Preventie kan integraal worden opgepakt vanuit het brede gemeentelijke takenpakket (wel monitoren, niet verantwoorden)	Combinatie van lokaal en landelijk/verplicht regionaal vorm te geven. De meer gedeelde verantwoordelijkheid voor deze voorziening vertaald zich in een set bestuurlijke afspraken over te leveren zorg. Inspanningsverplichtingen van gemeenten en Rijk en de dekking van de financiële risico's. Specifieke bekostiging bemoeilijkt het integraal kunnen werken voor gemeenten.	Verplicht regionaal samenwerken of centralisatie. Democratische legitimiteit via gemeenten niet meer nodig. Inhoudelijke keuzes en financiering worden bepaald door het Rijk met verantwoording aan de TK. Gemeenten zijn hier uitvoerder. Gemeenten zijn een politiek bestuursorgaan met een gekozen volksvertegenwoordiging. Dit betekent dat gemeenteraden in de positie moeten zijn om hun rol waar te kunnen maken. Als er toch voor wordt gekozen om gemeenten als uitvoerder een rol te geven moet voldoende onderbouwd worden waarom niet toch er voor is gekozen gemeenten een rol te laten spelen (i.p.v. gedecentraliseerde rijksdiensten of agentschappen) en waarom voor gemeenten wordt gekozen als wordt vastgesteld dat de schaal van gemeenten en de opgaven niet bij elkaar passen. Te veel mechanisch medebewind ondermijnt de rol van de raad als hoofd van de gemeente. Dit betekent dat we om een heldere motivatie moeten vragen indien werkgroepen mechanisch medebewind als maatregelen opnemen in de RA.
4. Wie heeft welke beleidsruimte[3]? Deze sturingsmogelijkheden kunnen zich toespitsen op verschillende aspecten. Denk hierbij bijvoorbeeld aan:			
• Reikwijdte	Gemeente kan zelf regels stellen.	Acceptatie van verschillen tussen gemeenten is klein. Beperkte ruimte voor aanvullende regels door gemeenten. Meerendeel van deze zorg zal een duidelijke afbakening in wetgeving vragen.	geen tolerantie voor verschillen tussen gemeenten. Gemeenten stellen geen eigen regels/reikwijdte concreet wettelijk bepaald.
• Kwaliteit	Tolerantie voor verschillen tussen gemeenten. Kwaliteit van het voelgend veld en inzet op preventie heeft mogelijk wel gevolgen voor de vraag naar specialistisch en hoogspecialistische zorg.	Tolerantie voor verschillen tussen gemeenten is klein. Beperkte ruimte voor kwaliteitsverschillen. Veel maatschappelijk druk voor gemeenten om een landelijk vergelijkbaar niveau te leveren	geen tolerantie voor verschillen tussen gemeenten. Gemeenten stellen geen eigen regels/kwaliteitskader worden landelijk (wettelijk) bepaald
• Toegang	Gemeenten organiseren de toegang tot deze voorzieningen. Externe verwijzers waar gemeenten geen invloed op hebben spelen geen rol. Gemeenten kunnen zelf de inzet op preventie en andere algemene voorzieningen vaststellen.	Uitgangspunt van wettelijke bepaalde externe verwijzers en eventueel gemeentelijke verwijzers. I.v.m. mogelijke wisselwerking door twee uitkeringsvormen (financiële prikkel voor gemeenten om door te verwijzen), dient overwogen te worden de toegang volledig onafhankelijk in te richten.	Rijk stelt de kaders. Geen verschillen tussen verwijzers. Mogelijk enkel 'onafhankelijke' externe verwijzers.
• Inkoop	Gemeenten doen inkoop op lokaal niveau of in zelfgekozen samenwerkingsverbanden.	Gemeenten doen deels de inkoop, deels regionaal/landelijke afhankelijk van de gekozen inrichting. Gedeeltelijke of gehele uniformering van de inkoopvormen door gemeenten/regio's.	Regionaal/boven-regionaal/landelijk en uniform of landelijke inkoop
Wisselwerking als gevolg van gecombineerde uitkeringsvormen	In het gecombineerde scenario dient de vraag beantwoord te worden hoe de prikkelwerking in stand kan blijven dat er gezocht wordt naar een zo doeltreffend en zo doelmatige mogelijke aanpak van de problematiek. Het theoretische risico bestaat dat gemeenten minder in gaan zetten op goedkope zorg en preventie waardoor jongeren geholpen gaan worden met meer specialistische vormen van jeugdzorg waar het Rijk risicodragers van is. Bij de bekostiging is er enerzijds behoefte aan een vorm waarin het mogelijk is om afspraken te maken en anderzijds het integraal kunnen werken binnen de jeugdzorg, het sociaal domein en gemeentelijk breed mogelijk blijft. Veronderstelde perverse prikkels kunnen zich voordoen als de gemeente invloed hebben op de toegang van de meer specialistische vormen en als er inderdaad sprake is van de mogelijkheid dat meer specialistische jeugdzorg voorkomen kan worden door inzet op preventie en lichtere vormen van jeugdzorg. De prikkel werkt ook omgekeerd: als de specialistische jeugdzorg te lange wachtlijsten kent, zal daardoor meer vraag naar lichtere vormen van zorg gaan ontstaan. Voor de best passende bekostigingsvorm is het noodzakelijk eerst te inventariseren aan welke criteria voldaan moet worden: afspraken mogelijk of niet, is er beleidsruimte, is er sprake van een keten, is vrije besteedbaarheid noodzakelijke randvoorwaarde (en in welke mate, binnen jeugdzorg, sociaal domein, gemeente breed). Om deze prikkel te ondervangen zal op enigerlei wijze de toegang tot specialistische zorg scherp afgebakend moeten worden en/of prikkels ingebouwd worden om gemeenten te stimuleren om lokaal de doorstroom naar specialistische zorg te beperken. Het risico van deze prikkelwerking lijkt niet volledig te mitigeren.		
Afbakeningsproblematiek	Het werken met verschillende scenario's zal in meerdere of mindere mate tot afbakeningsproblematiek leiden. Hoe scherper afgebakend, hoe beperkter de problematiek (vergelijking met sociaal domein i.r.t. Wlz of Zvw).		

SCENARIO 'REGIO'

Scenario					
Scenario B 'Regio'					
Korte toelichting					
Bij een regionale uitvoering is er sprake van een regionale entiteit. Deze kan publiekrechtelijk (WGR) of civielrechtelijk (dienstverleningsovereenkomst) worden afgesproken. In het voorliggend wetsvoorstel wordt uitgegaan van een WGR-regeling, die ook op verschillende wijzen ingevuld kan worden. Daarbij kan een gastheerconstructie bij een gemeente gecreëerd worden (inbedden in een van de gemeenten) of een regionale organisatie worden opgericht.					
Uitpunten	Preventie/ vrije voorzieningen	Specialistische Jeugdzorg	Hoog specialistische Jeugdzorg		
			LTA	Boven- regionaal	Hoog specialistisch
1. Wie bepaalt inhoudelijke en financiële kaders?	Preventief en vrije voorzieningen zijn een individuele verantwoordelijkheid van de deelnemende gemeente in de regio. Wel kunnen regionaal afspraken gemaakt worden wat minimaal nodig is en/of hoe de lokale inzet zich verhoudt tot regionale solidariteit (ergo bij minder preventieve inzet sprake van solidariteit op ander voorzieningen door andere gemeenten in regio die meer investeren in preventie)	Bij verplicht regionaal: vorm sturing en financiële proces dan ook voorschrijven gezamenlijk vanuit regionale entiteit, zodat daar geen onduidelijkheid over bestaat en iedereen zich moet conformeren. Ook duidelijkheid over financiële risico en eventueel solidariteit. Geen verschillen in voorzieningenniveau binnen regio. Regionale entiteit koopt in.	Sterke afstemming regio met LTA om beweging van afschalen van zorg en goede landing in regio mogelijk te maken. Ook als het gaat om financiële kaders. <i>Hoe principeel trekken wij hier regio als vorm door?</i>	Regionale entiteit voert gesprekken met andere regionale entiteiten met zorgaanbieder.	Bij verplicht regionaal: vorm sturing en financiële proces dan ook voorschrijven gezamenlijk vanuit regionale entiteit, zodat daar geen onduidelijkheid over bestaat en iedereen zich moet conformeren. Ook duidelijkheid over financiële risico en eventueel solidariteit. Geen verschillen in voorzieningenniveau binnen regio. Regionale entiteit koopt in.
2. Welke bekostigingsvorm hoort daarbij? En wat betekent dit voor de monitoring? Wie draagt verantwoordelijkheid voor de financiële tekorten? <i>Discussienotitie inzake Inspanningsverplichting en verantwoordelijkheid tekorten hier ook goed betrekken.</i>	Algemene uitkering. Geen specifieke monitoring (je hebt toch wel iets nodig voor beroep op solidariteit). Gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor financiële tekorten. NB. Specifiek aandachtspunt is de D-situatie: die is opnieuw te bepalen op basis van uitwerking rapportage CvW + Indexering/groei tot moment van ingaan nieuwe werkwijze.	Algemene uitkering, tenzij monitoring en voorwaarden zodanig worden aangescherpt dat een andere vorm van financiering passender is. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor financiële tekorten (mogelijk wel solidariteitsmodel). Vraag is wel hoe dat zich verhoudt tot (voor de gemeente) niet echt te beïnvloeden factoren als bv. schaarste personeel. Als daar sprake van is (met een prijsopdrijvend effect) kun je dat niet alleen bij de gemeenten neerleggen. NB. Specifiek aandachtspunt is de D-situatie: die is opnieuw te bepalen op basis van uitwerking rapportage CvW + Indexering/groei tot moment van ingaan nieuwe werkwijze. Ook verantwoordelijkheid voor financiële tekorten bij Rijk? Inspanningsverplichting bij gemeenten en Rijk.	SPUK of brede doeluitkering. Voorwaarden monitoring uit te werken (gebruik en doorstroom). Verantwoordelijkheid voor financiële tekorten bij Rijk. Inspanningsverplichting bij gemeenten en Rijk.	SPUK of brede doeluitkering. Voorwaarden monitoring uit te werken (gebruik en doorstroom). Verantwoordelijkheid voor financiële tekorten bij Rijk. Inspanningsverplichting bij gemeenten en Rijk.	Algemene uitkering, tenzij monitoring en voorwaarden zodanig worden aangescherpt dat een andere vorm van financiering passender is. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor financiële tekorten (mogelijk wel solidariteitsmodel). Vraag is wel hoe dat zich verhoudt tot (voor de gemeente) niet echt te beïnvloeden factoren als bv. schaarste personeel. Als daar sprake van is (met een prijsopdrijvend effect) kun je dat niet alleen bij de gemeenten neerleggen. NB. Specifiek aandachtspunt is de D-situatie: die is opnieuw te bepalen op basis van uitwerking rapportage CvW + Indexering/groei tot moment van ingaan nieuwe werkwijze. Ook verantwoordelijkheid voor financiële tekorten bij Rijk? Inspanningsverplichting bij gemeenten en Rijk.
3. Hoe ziet de bestuurlijke inrichting eruit? Wat betekent dit voor het afleggen van verantwoording? Wat betekent dit voor de democratische legitimiteit?	Verantwoording en budgetrecht via lokale gemeenteraden.	Verantwoording getrap: -Verantwoording via GR aan deelnemende gemeenten; -Vervolgens verantwoording via deelnemende gemeenten aan raden op basis van zienswijzen en budgetrecht (vraag is wel wat dat betekent bij verplichte regionale sturing)	Verantwoording over drie lagen: - Van VNG aan deelnemende regio's; (- Vervolgens verantwoording van deelnemende regio's aan deelnemende gemeenten - vraag of die en volgende moeten blijven staan) Vervolgens verantwoording via deelnemende gemeenten aan raden op basis van zienswijzen en budgetrecht.	Verantwoording over drie lagen: - Van bovenregionaal orgaan aan deelnemende regio's; (- Vervolgens verantwoording van deelnemende regio's aan deelnemende gemeenten - vraag of die en volgende moet blijven staan) Vervolgens verantwoording via deelnemende gemeenten aan raden op basis van zienswijzen en budgetrecht. N.B. Nu steunstructuren met accounthoudende gemeenten	Verantwoording getrap: -Verantwoording via GR aan deelnemende gemeenten; -Vervolgens verantwoording via deelnemende gemeenten aan raden op basis van zienswijzen en budgetrecht.

4. Wie heeft welke beleidsruimte? Deze sturingsmogelijkheden kunnen zich toespitsen op verschillende aspecten. Denk hierbij bijvoorbeeld aan: reikwijdte, inkoop, toegang en inkoop.	De individuele gemeente heeft beleidsvrijheid op en stuurt op de reikwijdte, kwaliteit, toegang en inkoop. Het kan wel zo zijn dat vanuit de regio richtlijnen komen of afspraken voortvloeden om een basisniveau of richtlijnen af te spreken. Verder kan het niet afspreken van een standaard of onderlinge afwijkingen gevolgen hebben voor een eventuele solidariteitsregeling tussen deelnemende gemeenten van de regio.	Reikwijdte, kwaliteit en inkoop regionaal wordt aangestuurd vanuit de regionale entiteit. Toegang lokaal volgens geregleerde protocollen. Al geldt ook hier richtlijnen vanuit regio mogelijk zijn en indien er minder sturing vanuit de regio plaats vindt kan dit gevolgen hebben voor de onderlinge regionale solidariteit van gemeenten.	Reikwijdte, kwaliteit en inkoop wordt landelijk aangestuurd door VNG. Toegang tot deze zorg wordt vanuit regionale entiteit aangestuurd in samenwerking met deelnemende gemeenten. N.B. ook goede afspraken maken met doorverwijzende zorgaanbieders en artsen uit eigen regio.	Reikwijdte, kwaliteit en inkoop regionaal wordt aangestuurd vanuit de regionale entiteit en in samenwerking met andere regionale entiteiten. N.B. nu steunstructuur met accounthoudende gemeenten. Toegang lokaal volgens geregleerde protocollen. Al geldt ook hier richtlijnen vanuit regio mogelijk zijn en indien er minder sturing vanuit de regio plaats vindt kan dit gevolgen hebben voor de onderlinge regionale solidariteit van gemeenten. Voor bepaalde instellingen zoals gecertificeerde instellingen is sturing soms beperkt en is meer de rechtelijke macht aan zet. N.B. ook goede afspraken maken met doorverwijzende zorgaanbieders en artsen uit eigen regio.	Reikwijdte, kwaliteit en inkoop regionaal wordt aangestuurd vanuit de regionale entiteit. Toegang lokaal volgens geregleerde protocollen. Al geldt ook hier richtlijnen vanuit regio mogelijk zijn en indien er minder sturing vanuit de regio plaats vindt kan dit gevolgen hebben voor de onderlinge regionale solidariteit van gemeenten.

SCENARIO CENTRUMGEMEENTEN

Scenario	"Centrumgemeenten" Variant B		
Omschrijving	In het theoretische scenario van de centrumgemeente variant B worden alle onderdelen van de jeugdzorg integraal bij de centrumgemeente neergelegd m.u.v. preventie/ wijze voorzieningen (dit is bij de individuele gemeenten belegd). Een centrumgemeente kan op verschillende manieren vormgegeven worden: 1. Regio gemeenten mandateren een bevoegdheid aan een centrumgemeente. Een mandaat is geen overdracht van de bevoegdheid. De mandaatgever blijft ook bevoegd. 2. Bevoegdheid wordt per wet bij centrumgemeenten belegd. Regio gemeenten hebben in dit geval geen bevoegdheden. Deze uitwerking richt op optie nummer 2. Dit omdat scenario 1 gericht is op gemeentelijke samenwerking. Dit wordt (ook) uitgewerkt in het scenario van de regio. Scenario Centrumgemeente B gaat uit van het theoretische model dat alle taken m.b.t. de jeugdzorg (van preventie tot hoog specialistische zorg) bij de centrumgemeente belegd worden. Om te voorkomen dat dit scenario een wildgroei van subscenario's en -varianten wordt, kiezen we er voor - net als bij scenario Centrumgemeente A - binnen dit scenario ervan uit te gaan dat de beleidsvrijheid per deelgebied steeds minder wordt: bij specialistische jeugdzorg is sprake van beperkte beleidsvrijheid en bij hoogspecialistische jeugdzorg is er geen beleidsvrijheid. Uiteraard zijn hier andere keuzes in mogelijk, maar omwille van de overzichtelijkheid presenteren we alleen deze uitwerkingen; tegelijkertijd bieden we hiermee alle puzzelstukken aan om indien gewenst andere subscenario's uit te kunnen werken. Voor hoogspecialistische jeugdzorg geldt dat we geen onderscheid maken tussen de drie onderdelen daarin, omdat dit onderscheid in geval van een centrumgemeente niet zoveel toevoegt of dat het terugkomt in andere scenario's.		
Bevoegdheid	Preventie/ wijze voorzieningen	Specialistische jeugdzorg	Hoog specialistische jeugdzorg (S)
1. Wie bepaalt inhoudelijke en financiële kaders?	Zie doorontwikkeling huidige scenario: beter in balans	Binnen de landelijke kaders beperkte beleidsvrijheid voor centrumgemeenten. Stelselverantwoordelijkheid van het Rijk gaat hier verder dan alleen de kaders maar ziet ook op kwaliteit, beschikbaarheid en uniformering. De uniformering kan betrekking hebben op de te leveren zorg, organisatie, administratie. Nieuwe vorm van financiering: tussenvorm decentralisatie-uitkering en SPUK. Gelet op de beperkte sturingsmogelijkheden is een decentralisatie-uitkering niet geschikt, maar een SPUK is ook niet volledig geschikt als je de centrumgemeente een prikkel wilt geven om zo doelmatig mogelijk uit te voeren. Er zijn onderdelen waarop gemeenten wel kunnen sturen en onderdelen waarop gemeenten niet kunnen sturen. Hier dienen verschillende vormen van financiering tegenover te zijn. Eventueel kan een gecombineerd scenario worden verkend. Monitoring richt zich op kwaliteit, beschikbaarheid en uniformering.	Geen beleidsvrijheid voor centrumgemeenten. De inhoudelijke en financiële kaders worden gesteld door het Rijk. Centrumgemeenten voeren uit. Specifieke uitkering. Verantwoording beleidsmatig en financieel via Sisa. Verantwoording is bepalend voor de omvang van de uitkering. Er wordt gedetailleerd gemonitord op centrumgemeentelijk niveau op de uitgaven en prestaties.
2. Welke bekostigingsvorm hoort daarbij? En wat betekent dit voor de monitoring?			
2b. Waar ligt de verantwoordelijkheid voor de financiële tekorten?		Aangezien de centrumgemeente taken opgelegd krijgt van het Rijk, is conform artikel 108 GW het Rijk formeel verantwoordelijk voor eventuele tekorten. Dit is ook in de (huidige) praktijk logisch, aangezien de centrumgemeente beperkte sturingsmogelijkheden heeft (door de zorgplicht en verschillende verwijsroutes).	Aangezien de centrumgemeente taken opgelegd krijgt van het Rijk, is conform artikel 108 GW het Rijk formeel verantwoordelijk voor eventuele tekorten. Dit is ook in de praktische uitwerking logisch, aangezien de centrumgemeente geen beleidsvrijheid/sturingsmogelijkheden heeft.
3. Hoe ziet de bestuurlijke inrichting eruit? Wat betekent dit voor het afleggen van verantwoording? Wat betekent dit voor de democratische legitimiteit?		Rijk geeft kaders voor de bestuurlijke inrichting mee (bijvoorbeeld over samenwerking tussen centrumgemeenten). Verantwoording wordt gedeeltelijk afgelegd aan de gemeenteraad van de centrumgemeente en deels aan het Rijk via bijvoorbeeld Sisa-verantwoording.	Rijk schijft bestuurlijke inrichting voor waarbij centrumgemeenten verplicht zijn om samen te werken tot een landelijk dekkend netwerk. Verantwoording vindt via Sisa verantwoording richting het Rijk plaats. Er wordt zodoende geen verantwoording afgelegd richting de gemeenteraad van de centrumgemeente.
4. Wie heeft welke beleidsruimte? Deze sturingsmogelijkheden kunnen zich toespitsen op verschillende aspecten. Denk hierbij bijvoorbeeld aan:	• Relativiteit • Kwaliteit • Toegang • Inkoop	Tolerantie voor verschillen tussen centrumgemeenten is beperkt. Beperkte ruimte voor aanvullende regels en kwaliteitsverschillen tussen centrumgemeenten vanwege maatschappelijke druk voor centrumgemeenten om een landelijk vergelijkbaar niveau te realiseren. Toegang en inkoop zijn ingekaderd door landelijke kaders en uniformering.	Tolerantie voor verschillen tussen centrumgemeenten is klein. Geen ruimte voor aanvullende regels en kwaliteitsverschillen tussen centrumgemeenten. Dit is landelijk ingekaderd. Dit geldt ook voor de toegang en de inkoop.

SCENARIO DOORONTWIKKELING HUIDIGE SCENARIO: BETER IN BALANS

Scenario		Scenario D Doorontwikkeling huidige scenario		
Omschrijving	In dit scenario wordt uitgegaan van het huidige systeem, met dien verstande dat er op onderdelen een aanpassing plaatsvindt zodat de bestuurlijke en financiële verhoudingen beter in balans zijn. Er wordt zoveel mogelijk aangesloten bij het gedachtengoed van de decentralisatie door taken zo decentraal mogelijk te beleggen. De zorg op grond van de Jeugdwet wordt in beginsel ingekocht door individuele gemeenten en, in geval van (hoog) specialistische zorg, een regionale entiteit (verplicht in de vorm van een GR na inwerkingtreding van het 'wetsvoorstel verbetering beschikbaarheid'). De organisatie van de toegang blijft onveranderd bij gemeenten en gemeenten dragen ook zorg voor betaling van de facturen van aanbieders, tenzij onderling is overeengekomen dat de regionale entiteit dat doet. De sturingsmogelijkheden van gemeenten worden gestimuleerd en lokale/regionale verschillen meer geaccepteerd. De bekostiging vindt, ongeacht de zorgvorm, plaats via een algemene uitkering of een decentralisatie/medebewindsuitkering. De laatste variant is passend bij het uitgangspunt dat het Rijk stelselverantwoordelijkheid heeft en op grond daarvan beleidsdoelen heeft geformuleerd. Om een oordeel te kunnen vormen over de effectiviteit van het beleid als geheel kan het Rijk bij gemeenten informatie opvragen.			
IJkpunten	Preventie (vrij toegankelijke voorzieningen)	Eenvoudige/lichte jeugdzorg (niet-vrij toegankelijke voorziening)	specialistische jeugdzorg/ (Niet-vrij toegankelijke voorzieningen)	Hoog (weinig voorkomende) specialistische jeugdzorg (niet-vrij toegankelijke voorzieningen)
1. Wie bepaalt inhoudelijke en financiële kaders?	Gemeenten zijn gehouden preventie te organiseren op grond van de Jeugdwet. Het 'hoe' wordt aan gemeenten overgelaten Het rijk bepaalt het macro budget voor jeugdhulp en de individuele gemeenten kunnen bij de inkoop de financiële kaders stellen jegens aanbieders Je krijgt dan volgens mij de spanning dat het Rijk landelijk voldoende middelen beschikbaar	Gemeenten zijn gehouden lichte jeugdzorg te organiseren op grond van de Jeugdwet. Het 'hoe' wordt aan gemeenten overgelaten Het rijk bepaalt het macro budget voor jeugdhulp en de individuele gemeenten kunnen bij de inkoop de	Rijk stelt kaders in Jeugdwet. Gemeenten kunnen hieraan invulling geven in verordeningen. Het rijk bepaalt het macro budget voor jeugdhulp en (het collectief van) gemeenten kunnen bij de inkoop de financiële kaders stellen jegens aanbieders.	Rijk stelt kaders in Jeugdwet. Gemeenten kunnen hieraan invulling geven in verordeningen. Het rijk bepaalt het macro budget voor jeugdhulp en (het collectief van) gemeenten kunnen bij de inkoop de financiële kaders stellen jegens aanbieders

	moet stellen maar daarbij afhankelijk is van de lokale keuzes. Omgekeerd is er ook spanning tussen het financiële kader dat beschikbaar wordt gesteld door het Rijk en uitgaven waar gemeenten weinig grip op hebben als gevolg van de jeugdzorgplicht en de verschillende toegangspoorten.	financiële kaders stellen jegens aanbieders		
2a) Hoe ziet de bestuurlijke inrichting eruit? 2b) Wat betekent dit voor het afleggen van verantwoording? 2c) Wat betekent dit voor de democratische legitimiteit?	A) Individuele gemeenten Het college legt verantwoording af aan gemeenteraad. Rijk is stelselverantwoordelijk. Democratische legitimiteit op orde.	A) Individuele gemeenten Het college legt verantwoording af aan gemeenteraad. Rijk is stelselverantwoordelijk. Democratische legitimiteit op orde.	a) individuele gemeenten of een regionaal collectief van gemeenten. Verplicht in de vorm van een GR na inwerkingtreding van het 'wetsvoorstel verbetering beschikbaarheid' of het landelijk collectief van gemeenten (VNG) als het gaat om het LTA. De regio legt over de regionaal ingekochte zorg verantwoording af aan de gemeenten voor wie zij inkoopt. Rijk is stelselverantwoordelijk. Er kan in een regio een spanningsveld ontstaan op het gebied democratische legitimiteit.	Een regionaal collectief van gemeenten (verplicht in de vorm van een GR na inwerkingtreding van het 'wetsvoorstel verbetering beschikbaarheid') of het landelijk collectief van gemeenten (VNG) als het gaat om het LTA. Het college legt verantwoording af aan de gemeenteraad. De regio legt over de regionaal ingekochte zorg verantwoording af aan de gemeenten voor wie zij inkoopt. Landelijk verantwoording via VNG governance. Rijk is stelselverantwoordelijk. Er kan in een regio een spanningsveld ontstaan op het gebied van democratische legitimiteit.
3. Wie heeft welke beleidsruimte? Deze	Algemeen: veel beleidsvrijheid: lokale verschillen worden geaccepteerd.	Algemeen: veel beleidsvrijheid: lokale	Lokale verschillen worden meer geaccepteerd. Gemeenten/regionale	Regionale verschillen zijn geaccepteerd en gemeenten/regionale entiteiten

stuuringsmogelijkheden kunnen zich toespitsen op verschillende aspecten. Denk hierbij bijvoorbeeld aan: ▪ Reikwijdte ▪ Kwaliteit ▪ Toegang ▪ Inkoop	Reikwijdte: open norm. Invulling wordt overgelaten aan gemeenten. Kwaliteit: gemeenten kunnen zelf regels stellen, maar moeten voldoen aan minimum eisen van de Jw. Toegang: bij de inrichting van de lokale toegang kunnen gemeenten maatwerk leveren. Inkoop: beleidsruimte. Lokale inkoop.	verschillen worden geaccepteerd. Reikwijdte: open norm. Invulling wordt overgelaten aan gemeenten. Kwaliteit: gemeenten kunnen zelf regels stellen, maar moeten voldoen aan minimum eisen van de Jw. Toegang: bij de inrichting van de lokale toegang kunnen gemeenten maatwerk leveren. Inkoop: beleidsruimte. Lokale inkoop	entiteiten hebben meer stuuringsmogelijkheden om de zorg voor jeugdigen te organiseren. Dit kan door: Reikwijdte: aanscherping van de jeugdhulpplicht, zodat gemeenten beter kunnen sturen op (aanbod en uitgaven) jeugdzorg. Of afschaffen van de jeugdhulpplicht, zodat gemeenten meer ruimte ervaren om een aanvraag af te wijzen. (theoretisch alternatief, deze afweging is aan de werkgroep reikwijdte). Kwaliteit: gemeenten kunnen zelf regels stellen, maar moeten voldoen aan minimumeisen in de Jeugdwet. Toegang: stuuringsmogelijkheden voor gemeenten om toegang in te richten, zo mogelijk ook t.a.v. externe verwijzers (werkgroep toegang).	hebben meer stuuringsmogelijkheden om de zorg voor jeugdigen te organiseren door: Reikwijdte: aanscherping van de jeugdhulpplicht, zodat duidelijker is wanneer een aanvraag kan worden afgewezen, waardoor gemeenten beter kunnen sturen op (aanbod en uitgaven) jeugdzorg. Of afschaffen van de jeugdhulpplicht, zodat gemeenten meer ruimte ervaren om een aanvraag af te wijzen. (theoretisch alternatief, deze afweging is aan de werkgroep reikwijdte) Kwaliteit: gemeenten kunnen zelf regels stellen, maar moeten voldoen aan minimumeisen in de Jeugdwet. Toegang: stuuringsmogelijkheden voor gemeenten om toegang in te richten, zo mogelijk ook t.a.v. externe verwijzers (werkgroep toegang) Inkoop: (boven)regionaal of de VNG als het gaat om het LTA.

			Inkoop: Gemeenten en in bepaalde gevallen een collectief van gemeenten (regionale entiteit).	
4. Welke bekostigingsvorm hoort daarbij? En wat betekent dit voor de monitoring?	Algemene uitkering of een decentralisatie uitkering ³² / de door de ROB omschreven 'medebewindsuitkering' ³³ Er worden afspraken gemaakt over monitoring van het behalen van beleidsdoelen op lokaal niveau en informatievoorziening aan Rijk, zodat het Rijk voldoende inzicht heeft om stelselverantwoordelijkheid uit te voeren..	Algemene uitkering of een decentralisatie uitkering / de door de ROB omschreven 'medebewindsuitkering' Er worden afspraken gemaakt over monitoring van het behalen van beleidsdoelen op lokaal niveau en informatievoorziening aan Rijk, zodat het Rijk voldoende inzicht heeft om stelselverantwoordelijkheid uit te voeren.	Algemene uitkering of een decentralisatie uitkering / de door de ROB omschreven 'medebewindsuitkering' Er worden afspraken gemaakt over monitoring (o.a. door het CBS) van het behalen van beleidsdoelen op lokaal/regionaal niveau en informatievoorziening aan Rijk, zodat het Rijk voldoende inzicht heeft om stelselverantwoordelijkheid uit te voeren.	Algemene uitkering of een decentralisatie uitkering / de door de ROB omschreven 'medebewindsuitkering' Er worden afspraken gemaakt worden over monitoring (o.a. door het CBS) van het behalen van beleidsdoelen op lokaal/regionaalniveau en informatievoorziening aan Rijk, zodat het Rijk voldoende inzicht heeft om stelselverantwoordelijkheid uit te voeren.

³² ROB, briefadvies, Herijking uitkering 2019

³³ ROB, rust, reinheid, regelmaat (2020) o. 27 e.v.

Bijlage 3. Vergelijking andere stelsels

Verschillende andere uitkeringen kunnen inspiratie bieden voor de inrichting van het nieuwe jeugdstelsel: de BUIG, de bekostiging van de veiligheidsregio's en risicoverevening in de Zvw.

De BUIG en de toepasbaarheid in het jeugdstelsel

De BUIG is een specifieke uitkering die verstrekt wordt aan gemeenten voor de financiering van bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies (lks) in het kader van de Participatiewet. Gemeenten hebben bij het verstrekken van bijstandsuitkeringen relatief weinig bestedingsvrijheid: in de wet is exact gedefinieerd wie in aanmerking komen en wat de hoogte is van de uitkeringen/lks. Gemeenten ontvangen een budget dat is vastgesteld op basis van objectieve kenmerken. Hiermee wordt een inschatting gemaakt van de noodzakelijke kosten die gemeenten moeten maken.

De relevante kenmerken van de BUIG zijn de volgende:

- Het verdeelmodel is precies en dus niet globaal zoals de verdeling in het GF: er wordt gebruik gemaakt van circa 90 objectieve kenmerken waarmee o.b.v. microdata van het CBS voor elk individueel huishouden de kans op bijstand en de bijbehorende prijs (hoogte van de uitkering) wordt geschat. Met de uitkomsten hiervan voor alle huishoudens in de gemeente kan een budgetaandeel worden bepaald in het totaal beschikbare macrobudget.
- Tekorten op het budget zijn voor rekening van de individuele gemeenten. Overschotten zijn vrij besteedbaar. Dit brengt een doelmatigheidsprikkel met zich mee. Die prikkel heeft zin doordat gemeenten het aantal bijstandsuitkeringen kunnen beïnvloeden via o.a. het aan werk helpen van mensen en controle op rechtmatig gebruik. (Middelen voor de re-integratietaak lopen via het GF omdat dit een beleidsvrije taak is).
- Er is een vangnet: gemeenten met een tekort van meer dan 7,5% kunnen daar een beroep op doen. Het maximale eigen risico voor een gemeente is 10% van het budget. De financiering van het vangnet is gebaseerd op onderlinge solidariteit. De vangnetuitkeringen worden twee jaar later uitbetaald en gefinancierd uit het macrobudget van twee jaar later.
- Het macrobudget wordt op landelijk niveau toereikend geraamd en vastgesteld. De laatste raming vindt plaats in september van het uitvoeringsjaar. Het budget wordt daarna niet meer bijgesteld en na afloop van het uitvoeringsjaar kan dus blijken dat er een overschot of tekort is op landelijk niveau. Overschotten en tekorten werken wel door in de macrobudgetten van het volgende jaar. Verder wordt in de raming gebruik gemaakt van een conjunctuurregel van het CPB. Ook beleidseffecten en loon- en prijsbijstellingen worden meegenomen.
- Gemeenten verantwoorden zich via SiSa over de uitgaven aan bijstandsuitkeringen, maar dit leidt niet tot verrekeningen. Daarnaast vinden er momenteel onderzoeken plaats naar de aansluiting tussen budget en uitgaven van meerjarige tekort- en overschotgemeenten en de verklaringen die er zijn voor de verschillen.

Beschouwing toepasbaarheid voor het Jeugdstelsel

- Algemeen: op individueel niveau hebben gemeenten een doelmatigheidsprikkel en op landelijk niveau wordt toereikend gefinancierd. Daarmee is sprake van een risicodeling Rijk-gemeenten waarbij gemeenten een prikkel hebben om de kosten te drukken voor zover dat binnen de invloed van gemeenten ligt, maar voor zover gemeenten geen invloed hebben heeft het Rijk de taak om het budget landelijk toereikend vast te stellen.
- De macrosystematiek van de BUIG kent een rekenregel waarin de conjunctuur ook relevant is. Dat speelt bij de jeugdzorg niet.
- In de systematiek is een vangnetregeling opgenomen voor gemeenten waarvan de kosten afwijken van de beschikbare budgetten buiten een bepaalde bandbreedte.
- Voorliggend veld jeugd (o.a. preventie en voorliggend veld) is meer beleidsruimte voor gemeente en daar wordt veel inzet gepleegd vanuit de verschillende domeinen. Dat heeft meer kenmerken met de taak in de Participatiewet om mensen naar werk te begeleiden. Volgens die parallel ligt het meer voor de hand om de taken in het voorliggend veld niet via een SPUK, maar via het GF te financieren.

- In het voorliggend veld speelt dus ook dat daar andere instrumenten worden ingezet vanuit andere domeinen, zoals de schuldhulpverlening, die uit een andere bron worden gefinancierd. Dan krijg je oneigenlijke prikkels in het systeem. Het verstrekken van bijstandsuitkeringen is niet te vergelijken met het leveren van jeugdzorg. Is het mogelijk om een verdeelmodel te maken dat even gedetailleerd het zorggebruik zal voorspellen als dat van de BUIG dat voor het aantal bijstandsontvangers doet. En in het verlengde hiervan is dit ook wenselijk gezien de verschillen in mate van beleidsvrijheid tussen beide taken?
- SPUK lijkt beter te passen bij de meer specialistische jeugdzorg waar de invloed van gemeenten (ook de doorverwijzing) beperkt is. De financiële prikkel die in het model zit zet een rem op onnodig doorverwijzen en stimuleert preventie.
- Het type model: een model waarmee het individuele voorzieningengebruik verklaard wordt uit objectieve kenmerken is eventueel ook toepasbaar in de Jeugdzorg. Voorzieningen in de jeugdzorg zijn namelijk in hoge mate individueel. Uit rapport SEO: *"Een regressieanalyse op individueel niveau is in staat om beleid en objectieve kenmerken te scheiden. Door te werken op het niveau van een individu wordt de relatie tussen maatstaven en gebruik namelijk los van de gemeente waar het individu woont (en dus los van het gemeentelijke beleid) bekeken. Deze methode is wetenschappelijk het meest verantwoord en leidt naar verwachting tot de meest betrouwbare uitkomst die goed aansluit bij de noodzakelijke kosten van gemeenten. Wel is deze methode relatief complex en arbeidsintensief, en stelt ze hoge eisen aan de data."* (bron: SEO, de optimale verdeelsystematiek voor het sociaal domein in het GF, december 2018).

Bekostiging van de veiligheidsregio's

Bestuurlijke inbedding

- Voorbereiding op crisisbeheersing en de brandweezorg zijn (autonome) gemeentelijke taken.
- Op grond van de Wet veiligheidsregio's werken gemeenten verplicht samen in Veiligheidsregio's; de indeling daarvan is wettelijk bepaald.
- De veiligheidsregio's zijn samenwerkingsverbanden op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr), met dien verstande dat gemeenten verplicht zijn om hun burgemeester af te vaardigen en dat de voorzitter van de regio door het Rijk wordt aangewezen.
- Er worden door de veiligheidsregio veiligheidsplannen opgesteld, waarin het beleid rondom crisisbeheersing en brandweezorg worden vastgelegd. Gemeente(rade)n hebben hier invloed op via de zienswijzeprocedure, zoals die geldt binnen de Wgr.

Financiering/bekostiging

- De crisisbeheersing en brandweezorg zijn formeel autonome taken van gemeenten; zij worden hiervoor bekostigd via de Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds;
- De veiligheidsregio's hebben een jaarlijkse een begrotingscyclus op basis waarvan de gemeentelijke bijdrage aan de veiligheidsregio's worden bepaald. Deze bijdrage is een verplichte uitgave voor gemeenten.
- Gemeente(rade)n kunnen via een zienswijze procedure invloed uitoefenen op de begroting, maar er wordt bij meerderheid van stemmen besloten.
- De gemeentelijke bijdragen vormen verreweg de grootste inkomstenbron voor de veiligheidsregio's (ca. 85%). Er is daarnaast ook een specifieke uitkering vanuit het Rijk die rechtstreeks naar de veiligheidsregio's gaat (ca. 15%). Dit is de zogenaamde Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDuR).
- Dat de BDuR een specifieke uitkering is, maakt het mogelijk rechtstreeks naar het samenwerkingsverband (de veiligheidsregio) uit te keren. Algemene Uitkering en Decentralisatie Uitkering mogen alleen aan gemeenten (of provincies) worden uitgekeerd, omdat de gemeenteraden een integrale afweging moeten kunnen maken over hoe zij hun vrij besteedbare middelen inzetten. Een specifieke uitkering is niet vrij besteedbaar en kan daarom wel rechtstreeks.
- De BDuR wordt verdeeld op basis van een aantal objectieve maatstaven om regio's te compenseren voor een aantal hoge risico's/hogere kosten, zoals bijvoorbeeld bedrijven met hoge risico's op zware ongevallen (BRZO's).

Afweging

- Met de bestuurlijk/financiële constructie voor de veiligheidsregio's zijn de randen opgezocht van wat er binnen het bestuurlijk bestel/organieke kaders mogelijk is. Formeel is er immers sprake van *verlengd lokaal*

bestuur, maar per saldo hebben gemeenten (in ieder geval individueel) weinig beleidsvrijheid. Regionaal kunnen er eventueel nog wel keuzes worden gemaakt, maar ook dat staat onder druk. De recente evaluatie van de Wet op de veiligheidsregio's heeft namelijk opgeleverd dat er behoefte is aan meer standaardisatie tussen regio's, zodat zij beter kunnen samenwerken bij regio-overstijgende crises.

- De Wgr is niet goed ingericht op het maken van *regionale* afwegingen.
- De financiële constructie (via een verplichte uitgave aan een samenwerkingsverband) is een beperking van het budgetrecht van de raad.
- Dat gemeenten verplicht zijn om hun burgemeester af te vaardigen maakt dat raden ook inhoudelijk maar beperkt kunnen sturen. De ultieme sancties/instrumenten daarvoor ontbreken. Zij kunnen hun vertegenwoordiger immers niet vervangen en ook niet uittreden.
- De combinatie van gemeentelijke bijdrage en rijksbijdrage brengt tot uitdrukking dat er een gedeelde verantwoordelijkheid is. Er is enige solidariteit tussen regio's is op het punt van hogere risicofactoren doordat hier in de specifieke uitkering rekening mee wordt gehouden.

Beschouwing toepasbaarheid voor het Jeugdstelsel

- De combinatie van een gemeentelijke bijdrage en een rijksbijdrage brengt tot uitdrukking dat er een gedeelde verantwoordelijkheid is én dat er enige solidariteit tussen regio's is op het punt van hoge risicofactoren. Deze solidariteit verloopt via de rijksbijdrage en de kostenverevening in de verdeling van het Gemeentefonds.
- Bij het jeugdstelsel is er samenhang met veel andere beleidsterreinen zoals preventie, maatschappelijke werk, onderwijs, jeugd en gezin, veiligheid en dergelijken. Dit maakt bij het regionaal werken de integrale aanpak ingewikkelder dan bij de veiligheidsregio's.
- Naarmate de regio meer deelnemende gemeenten kent zoals bij de veiligheidsregio's neemt de afstand tot de jeugdige toe en wordt de samenwerking een grotere uitdaging. De idee dat door de taak dichter bij de burger te organiseren er maatwerk kan worden toegepast wordt hiermee los gelaten. De democratische legitimiteit van de besluiten vormen een aandachtspunt.
- Bij de jeugdzorg is er een onderscheid zijn tussen wie verantwoordelijk is voor de inkoop (de regio) van de specialistische zorg en wie de rekening moet betalen van de cliënten die gebruik maken van een voorziening (de herkomst gemeenten van de cliënt. Dit in tegenstelling tot de kosten van bijvoorbeeld de brandweerkazernes die door de regio zelf worden betaald. Dit betekent dat de geldstroom bij regionalisering niet perse verlegd hoeft te worden van gemeenten naar de regio.. Eventuele moeilijk te verklaren extra kosten die samenhangen met de aanwezigheid van instellingen zouden specifiek bekostigd kunnen worden met een specifieke uitkering direct aan de regio.
- De doelmatigheidsprikkels voor individuele gemeenten blijft door de verantwoordelijkheid van de herkomstgemeente in stand. Voorwaarde daarvoor is dat het gemeentelijke aandeel in de bekostiging van hoogspecialistische instellingen substantieel is.
- De Wgr is niet goed ingericht op het maken van *regionale* afwegingen. Bij de inkoop van hoogspecialistische zorg is er meer sprake van een uitvoeringstaak en weegt dit bezwaar minder zwaar.
- De mate waarin gemeenten nog vrijheid ervaren bij de invulling naar eigen wensen hoeft bij de Jeugdwet niet geheel vergelijkbaar te zijn met de inrichting die bij de veiligheidsregio's is gekozen. De mate van invloed die gemeenten ervaren is ook mede afhankelijk van het aantal gemeenten dat deelneemt in het samenwerkingsverband. Bij de veiligheidsregio's is sprake van een relatief groot aantal gemeenten die onderling ook in omvang sterk verschillen.

Risicoverevening in de ZVW

In de Zvw wordt bekostiging van zorgverzekeraars, voor zowel de somatische zorg als de GGZ, geregeld via een vereveningsmodel. Via objectieve populatiekenmerken en prevalentie ziektebeelden wordt voor iedere zorgverzekeraar een vereveningsbijdrage bepaald (ex-ante). Achteraf wordt gekeken of de vereveningsbijdrage aansluit bij de kosten die een verzekeraar maakt. Mocht hieruit blijken dat een verzekeraar onverwacht hoge kosten moest maken, bijvoorbeeld doordat behandeltrajecten onverwacht lang duurden of vanwege extreem dure medicijnen of behandelingen wordt er onderling verrekend en worden daarna extra middelen uitgekeerd aan de verzekeraars met knelpunten (ex-post). Dit is niet altijd het geval, afhankelijk van de beschikbare ruimte die er is. De nieuwe verdeling wordt echter in het jaar T+1 weer meegenomen in de ex-ante verdeling. De ex-ante verevening vertoont grote overeenkomsten met de kostengeoriënteerde verdeling van de AU. Directe ex-post verevening bestaat op dit moment niet en is ook in strijd met de globaliteit en niet-beïnvloedbaarheid van

de verdeelmaatstaven van het Gemeentefonds. Bij ex-post bekostiging past de SPUK, zoals bijvoorbeeld bij de BUIG. Een manier om ex-post verevening wel vorm te geven binnen het Gemeentefonds is om de globale maatstaven in het Gemeentefonds intensiever te onderhouden en frequenter aan te passen aan de kostenontwikkelingen van gemeenten.

Beschouwing toepasbaarheid voor het Jeugdstelsel

- Bij de ZVW is sprake geweest van een ingroeimodel dat een langere tijd heeft geduurd.
- De gedeelde verantwoordelijkheid voor risico's van individuele gemeenten die als gevolg van niet beïnvloedbare factoren met hoge kosten worden geconfronteerd die niet inpasbaar zijn in het verdeelmodel van het gemeentefonds.
- De verdeling van het gemeentefonds houdt al rekening met kostenverschillen tussen gemeenten. Beide vereveningsmodellen gaan met elkaar interfereren.
- Mogelijk toepasbaar op (hoog)specialistische bovenregionale vormen van jeugdzorg wanneer er voor een specifieke uitkering wordt gekozen.
- Hoe om te gaan met autonome groei?
- Past risicovervening achteraf wel bij de vrije besteedbaarheid en het objectieve karakter van het gemeentefonds?
- Gemeenten hebben zelf geen grip op de inkomsten zoals verzekeraars wel zelf de premie kunnen bepalen.
- Wie heeft de rol van de zorgautoriteit en VWS in het jeugdzorgstelsel.

NJi

Nederlands
Jeugdinstituut

Inventarisatie Huidige Kaders voor Kwaliteit Jeugdzorg

Versie 17 december 2021

Inhoud

- Kwaliteit in de Jeugdwet
- Activiteiten Rijk
- Activiteiten Gemeenten
- Activiteiten Jeugdhulpaanbieders
- Activiteiten Professionals
- Kennisbronnen Wat Werkt

XXXXXX

Nederlands
Jeugdinstituut

Kwaliteit in de Jeugdwet

Kwaliteitskader Jeugdwet

- Het uitgangspunt van de stelselherziening jeugd is dat jeugdhulp beter, efficiënter en effectiever op lokaal niveau geregeld kan worden. **Gemeenten** worden ook verantwoordelijk voor de kwaliteit van de uitvoering ervan.
- **Aanbieders** moeten de kwaliteitseisen jeugdwet opvolgen (zie volgende dia)
- **Professionals** in de jeugdsector dienen hun kennis en vaardigheden op peil te houden via na- en bijscholing. De verantwoordelijkheid voor de inhoudelijke kwaliteit van de beroepsbeoefening ligt daarmee bij de beroepsgroepen zelf.
- Het **Rijk** is stelselverantwoordelijk en houdt toezicht.

Kwaliteitseisen jeugdwet (1/2)

a. de norm van verantwoorde hulp (geregistreerde professionals in te zetten, tenzij....)(artikel 5.1.1) b. gebruik van een hulpverleningsplan/plan van aanpak (artikel 4.1.2); c. systematische kwaliteitsbewaking door de jeugdhulpaanbieder (artikel 4.1.3) d. verklaring omtrent het gedrag (VOG) (artikel 4.1.5);	e. verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling (zie artikel 4.1.6) f. de meldplicht calamiteiten en geweld (artikel 4.1.) g. verplichting om de vertrouwenspersoon in de gelegenheid te stellen zijn taak uit te oefenen.

xxxxxx

Kwaliteitseisen jeugdwet (2/2)

- Normenkader ten behoeve van **certificering** van uitvoerende organisaties in **jeugdbescherming en/of jeugdreclassering**
- Certificatieschema voor toetsing van het **kwaliteitsmanagementsysteem** van uitvoerende organisaties voor **jeugdbescherming en/of jeugdreclassering**
- Aanlevering **outcome** indicatoren
- Clientervaringsonderzoek Gemeenten (**CEO**)

Nederlands
Jeugdinstituut

Het Rijk

Toezichthoudende rol: inspectie

- De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd houdt toezicht op de Jeugdwet.
- Bewaken van de kwaliteit en de veiligheid van de jeugdhulp, de jeugdbescherming en jeugdreclassering en de andere aanbieders in het jeugddomein.
- Diverse toetsingskaders

Nederlands
Jeugdinstituut

Gemeenten

Onderzoek naar kwaliteitseisen gemeenten

Monitor Inkoop 2018 (PPRC & NJi, 2019)

- Een totaal aantal van 459 verschillende kwaliteitseisen is verzameld uit aanbestedingsdocumenten van 157 gemeenten.
- Het gemiddelde aantal eisen per aanbestedingsdocument ligt op 28 eisen, variërend van een minimum van 12 eisen tot een maximum van 104.
- 12 procent rechtstreeks voort uit wettelijke eisen uit de jeugdwet: 88 procent zijn aanvullende gemeentelijke eisen.
- Eén op de vijf van deze gemeentelijke eisen vragen om een administratieve taak.

Monitor Inkoop 2019 (PPRC, 2020)

- 62% van de kwaliteitseisen betreffen beroepsbekwaamheid, gekwalificeerd personeel en kwaliteitsborging.

Kwaliteitseisen inkoop

- Kwaliteitskaders en kwaliteitscriteria

Handreiking voor het opstellen van kwaliteitscriteria bij inkoop. Het biedt aanbieders en gemeenten kansen voor uniformering van kwaliteitseisen.

- Gunningscriteria effectiviteit bij inkoop (Handreiking Sas zonder EMVI)

Hoe gemeenten m.b.v. inkoop kunnen sturen op effectiviteit van de zorgaanbieders bij inkoop.

- ✓ Aantoonbare ervaring in het leveren van de gewenste kwaliteit (erkende interventies, richtlijnen)
- ✓ Aantoonbaar monitoren en verbeteren van resultaten (meet en verbeterbeweging op micro, meso, macro)
- ✓ Bijdrage aan (het introduceren van) nieuwe zorgvormen of dienstverlening die in het zorglandschap aantoonbaar aanvullend of uniek zijn (innovaties).

Nederlands
Jeugdinstituut

Professionals

Nederlands
Jeugdinstituut

Kader, registers en beroepscodes beroepsverenigingen

Kwaliteitskader Jeugd met daaraan direct verbonden zaken als beroepsregistratie, beroepscode, professioneel statuut, vakinhoudelijke richtlijnen, norm voor verantwoorde werktoedeling.

BIG register

Beroepsregister sociaal werk

Beroepscode van de beroepsvereniging van professionals in Sociaal Werk (Nieuw geldend vanaf januari 2022 voor alle professionals)

Beroepscode psychologen

Beroepscode orthopedagogen

(en meer!: psychiaters, paramedici, clientondersteuners...)

Internationaal beroepscompetentieprofiel Youth Work: SALTO-YOUTH - ETS Competence Model for Youth Workers to Work Internationally

Richtlijnen, standaarden en generieke modules

- Richtlijnen Jeugdhulp & Jeugdbescherming, Richtlijnen en standaarden GGZ (volwassen, soms ook jeugd).
- Alle richtlijnen voor alle professionals in het jeugdveld staan in de databank Richtlijnen van het NJi.
- Generieke modules in de GGZ standaarden en op de website van het Kenniscentrum Kinder- en Jeugdpsychiatrie.

Nederlands
Jeugdinstituut

Aanbieders

Kwaliteitskaders specifieke hulp/ ondersteuningsvormen

- Kwaliteitscriteria gezinshuizen
- Kwaliteitscriteria residentiele jeugdzorg
- Kwaliteitskader JeugdzorgPlus
- Kwaliteit Forensische Zorg Jeugd
- Monitor pleegzorg
- Kwaliteitskader voorbereiding en screening aspirant pleegouders
- Normenkader Orthopedagogische Behandelcentra
- Kwaliteitskader gehandicaptenzorg
- De basisfuncties voor lokale teams (KPMG) en Zorg en Ondersteuning Evaluatietool
- Handelingsprotocol Veilig Thuis 2019

Protocollen en handreikingen

- Protocollen zijn vaak organisatie- of instellingsgebonden.
Bijvoorbeeld: handelingsprotocol Veilig Thuis
- Een handreiking is een publicatie waarin een organisatie, een sector of een beroepsvereniging een toepassingsgerichte methodiek heeft vastgelegd.
Bijvoorbeeld: Zorgvuldig handelen bij toestemming voor Jeugdhulp.

Nederlands
Jeugdinstituut

Kennisbronnen Wat Werkt

Interventies, instrumenten en dossiers

- Databank Effectieve Jeugdinterventies
- Databank Vaktherapie
- Methoden en instrumenten over werk en re-integratie
- Databank Instrumenten
- Op de websites van het NJi, Kenniscentrum Kinder- en Jeugdpsychiatrie en Landelijk Kenniscentrum LVB zijn diverse kennisdossiers beschikbaar.
Bijvoorbeeld: Gedragsproblemen

Overige kennisbronnen

- Q4C (Stichting Alexander, 2009/2017): perspectieven van kinderen, jongeren en ouders op kwaliteit.
- Actieprogramma Zorg voor de Jeugd
- Platform Vakmanschap (online leercommunity voor professionals)
- SEJN (Samenwerkingsverband Effectieve Jeugdhulp Nederland)
- RKJ's Regionale Kenniswerkplaatsen Jeugd van ZonMw
- Notitie Effectief werken in het veranderde jeugdveld: Naar een gezamenlijke visie (NJi, 2019): over de 10% zicht op werkzaamheid en wat te doen met de overige 90%.
- Notitie Samen Lerend Doen Wat Werkt (NJi, 2017)
- Sturen op kwaliteit m.b.v. het Kwaliteitskompas (NJi), inclusief praktijkvoorbeelden.

Kwaliteitskaders en -bronnen aanpalende domeinen

- Een jongerenwerk-specifieke beroepsregistratie wordt momenteel door o.a. BV Jong ontwikkeld.
- Kwaliteitseisen voor- en vroegschoolse educatie
- Onderwijskennis.nl
- JGZ richtlijnen, zoals JGZ richtlijn opvoedingsondersteuning
- Kwaliteitseisen kinderopvang
- Kwaliteitseisen gastouderopvang
- Kwaliteitskader Raad voor de Kinderbescherming
- Kwaliteitskader voorkomen seksueel misbruik in de jeugzorg
- Kwaliteitskader werken aan veiligheid voor wijkteams

Nederlands
Jeugdinstituut

Aanvullingen of verbeteringen?

5.1.2.e @nji.nl